

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:3

*Rangaistusmääräys- ja
rikesakkotyöryhmän mietintö*

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:2

*Rangaistusmääräys- ja
rikesakkotyöryhmän mietintö*

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2007

ISSN 1458-6452
ISBN 978-952-466-469-1 (nid.)
ISBN 978-952-466-470-7 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
4.4.2007

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Rangaistusmääräys- ja rikesakkotyöryhmä		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
Puheenjohtaja: Asko Välimaa Sihteeri: Janne Kanerva		Toimielimen asettamispäivä 12.4.2006	
Julkaisun nimi Rangaistusmääräys- ja rikesakkotyöryhmän mietintö			
Julkaisun osat Esityksen pääasiallinen sisältö, yleisperustelut, yksityiskohtaiset perustelut, lakiehdotukset ja rinnakaistekstit			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Oikeusministeriö asetti 12.4.2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus hallituksen esitykseksi summaarisesta tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä. Tavoitteeksi asetettiin rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn korvaaminen perustuslain mukaisella ja prosessiekonomisesti järkevällä menettelylajilla. Työryhmän toimeksiannon mukaan uuden menettelyn tuli rakentua eräiden perusratkaisujen varaan.</p> <p>Rangaistusmääräysmenettelystä ja rikesakkomenettelystä annetut lait ehdotetaan korvattaviksi sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annettavalla lailla. Ehdotuksen mukaan rangaistusmääräys korvautuisi enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtavissa tapauksissa valvontaa suorittavan virkamiehen (poliisimies, tullimies ja rajavartiomies) antamalla sakkomääräyksellä ja vakavammissa tapauksissa syyttäjän sakkomääräyksellä, jota edeltäisi sakkovaatimus. Enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtava asiakin menisi sakkovaatimuksella syyttäjän ratkaistavaksi, jos epäilty riitauttaa päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen. Sakkomääräyksellä määrättyä sakkoa ei saisi muuntaa vankeudeksi.</p> <p>Rikesakkomääräyksen voisi antaa nykyisten toimivaltaisten virkamiesten lisäksi virallinen syyttäjä. Myös tuomioistuin voisi tuomita rikesakon rikkomuksesta, joka tulee sen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Rikesakkoonkin voitaisiin liittää enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus.</p> <p>Asian käsitteleminen ja ratkaiseminen uuden menettelylain mukaisessa menettelyssä edellyttäisivät asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumuksen. Jos suostumusta ei annettaisi, asian käsittely jatkuisi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Epäillyn suostumus voitaisiin jälkikäteen antaa maksamalla sakko tai rikesakko määräajassa hänelle annetun rangaistusvaatimuksen perusteella. Suostumukseen perustuvan järjestelmän ulkopuolelle jäisivät ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista määrättyt rikesakot, joita voitaisiin edelleen vastustaa.</p> <p>Rikesakkorikkomuksista säädettäisiin niitä koskevassa laissa. Näistä rikkomuksista voitaisiin määrätä rangaistukseksi ainoastaan rikesakko. Samalla rikesakkorikkomuksina rangaistavien tekojen kuvausta tarkennettaisiin laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla.</p> <p>Nykyisiä summaarisia menettelyjä koskevia säännöksiä yhdenmukaistettaisiin mahdollisuuksien mukaan. Rikoslain 7 ja 8 luvun yhteistä rangaistusta ja vanhentumista koskevia säännöksiä uudistettaisiin. Samalla ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteisia lainsäädäntömuutoksia, joita uuden menettelylain säätäminen ja rikesakon säätäminen rikkomuksen ainoaksi seuraamukseksi edellyttävät.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) Rangaistusmääräys, rikesakko, menettämisseuraamus, esitutkinta, syyteharkinta, rangaistuksen määrääminen, poliisimies, tullimies, rajavartiomies, erätarkastaja ja virallinen syyttäjä			
Muut tiedot tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 6/41/2006 ja OM022:00/2006			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:3		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-469-1 (nid.) 978-952-466-470-7 (PDF)
Kokonaissivumäärä 242	Kieli suomi	Hinta 30,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
4.4.2007

<p>Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)</p> <p>Arbetsgruppen för strafforder och ordningsbot Ordförande: Asko Välimaa Sekreterare: Janne Kanerva</p>	<p>Typ av publikation</p> <p>Arbetsgruppsbetänkande</p>	
	<p>Uppdragsgivare Justitieministeriet</p>	
	<p>Datum då organet tillsattes 12.4.2006</p>	
<p>Publikation (även den finska titeln) Betänkande av arbetsgruppen för strafforder och ordningsbot (Rangaistusmääräys- ja rikesakkotyöryhmän mietintö)</p>		
<p>Publikationens delar Propositionens huvudsakliga innehåll, allmän motivering, detaljmotivering, lagförslag och parallelltexter</p>		
<p>Referat</p> <p>Justitieministeriet tillsatte den 12.4.2006 en arbetsgrupp som gavs i uppdrag att sammanställa ett förslag till regeringens proposition angående det summariska straffrättsliga förfarandet utanför domstol. Som mål uppställdes att ersätta strafforderförfarandet och ordningsbotsförfarandet med ett grundlagsenligt och processekonomiskt förnuftigt förfarande. Enligt arbetsgruppens uppdrag skall det nya förfarandet basera sig på vissa grundlösningar.</p> <p>Lagarna om strafforderförfarande och om ordningsbotsförfarande föreslås bli ersatta av en lag om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande. Enligt förslaget skall en strafforder i de fall som leder till högst 20 dagsböter ersättas med ett bötesföreläggande som utfärdas av en övervakande tjänsteman (polisman, tullman och gränsbevakningsman) och i allvarigare fall med ett åklagarens bötesföreläggande som skall föregås av ett bötesyrkande. Också ett ärende som leder till ett straff på högst 20 dagsböter skall med ett bötesyrkande gå till åklagarens avgörande om den misstänkte gör grunden för dagsbotens belopp stridig. Böter som har utdömts genom ett bötesföreläggande skall inte få förvandlas till fängelse.</p> <p>Ett ordningsbotsföreläggande skall vid sidan av de nu behöriga tjänstemännen kunna utfärdas också av allmänna åklagaren. Också en domstol skall kunna döma ut en ordningsbot för en förseelse som kommer till dess behandling i en normal brottmålsbehandling. Också en ordningsbot skall kunna förenas med en förverkandepåföljd på högst 1 000 euro.</p> <p>En behandling och ett avgörande av ett ärende i ett förfarande enligt den nya förfarandelagen förutsätter samtycke av målsäganden och den som misstänks för förseelsen. Om samtycke inte ges fortsätter behandlingen av ärendet enligt behandlingsordningen för normala brottmål. Den misstänktes samtycke kan ges i efterskott genom en betalning av böterna eller ordningsboten inom utsatt tid på grundval av ett straffyrkande som ges honom eller henne. Utanför samtyckesförfarandet faller de ordningsbotsförelägganden som utfärdas för trafikförseelser som observerats utan att fordonet stoppats. Dessa skall också i fortsättningen kunna motsättas.</p> <p>Angående ordningsbotsförseelser skall föreskrivas i en lag om dessa. För dessa förseelser skall som straff endast kunna föreläggas en ordningsbot. Samtidigt skall beskrivningen av de gärningar som bestraffas som ordningsbotsförseelser preciseras på det sätt som laglighetsprincipen förutsätter.</p> <p>Bestämmelserna om de nu gällande summariska förfarandena skall så långt det är möjligt förenhetligas. Strafflagens bestämmelser i 7 och 8 kap. om gemensamt straff och preskription förnyas. Samtidigt föreslås lagstiftningsändringar av teknisk natur som förutsätts av bestämmelserna i den nya förfarandelagen och av att ordningsbot föreskrivs vara den enda påföljden för en förseelse.</p>		
<p>Nyckelord Strafforder, ordningsbot, förverkandepåföljd, förundersökning, åtalsprövning, bestämmande av straff, polisman, tullman, gränsbevakningsman, jakt- och fiskeövervakare och allmän åklagare</p>		
<p>Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 6/41/2006 och JM022:00/2006</p>		
<p>Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2007:3</p>	<p>ISSN 1458-6452</p>	<p>ISBN 978-952-466-469-1 (nid.) 978-952-466-470-7 (PDF)</p>
<p>Sidoantal 242</p>	<p>Språk finska</p>	<p>Pris 30,00 €</p>
<p>Sekretessgrad offentlig</p>	<p>Distribution Justitieministeriet</p>	
<p>Förlag Justitieministeriet</p>		

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus hallituksen esitykseksi summaarisesta tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä. Tavoitteeksi asetettiin nykyisten summaaristen tuomioistuimen ulkopuolisten rikosprosessilajien korvaaminen yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä. Lisäksi työryhmän oli tehtävä tarpeelliset ehdotukset näihin lakeihin liittyvän lainsäädännön tarkistamiseksi.

Työryhmän toimeksiannon mukaan uuden menettelyn tulisi rakentua eräiden perusratkaisujen varaan:

- 1) Menettelyuudistuksen yhteydessä ei olisi tarkoituksenmukaista pyrkiä pohtimaan sitä kysymystä, mistä rikoksista tulee tuomittavaksi kiinteämääräinen ei-muunnettava rikesakkorangaistus ja mistä taas päiväsakon tuomittava sakko.

- 2) Tehokkuuden ylläpitämiseksi ei olisi aihetta puuttua siihen, että prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavalvoja tai erävalvoja.
- 3) Rikoksesta epäillyn oikeusturvan kannalta tulisi edellyttää, että hän suostuu siihen, ettei asiaa käsitellä tuomioistuimessa, jotta asia voitaisiin käsitellä summaarisessa menettelyssä.
- 4) Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtaisesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä.
- 5) Jos on saatu suostumus asian ratkaisemiselle summaarisessa menettelyssä, olisi edelleen perusteltua säilyttää nykyistä vastaava järjestely, jonka mukaan poliisin tai muun lainvalvontavirkamiehen antama rikesakkomääräys ei vaadi mitään enempää vahvistusta. Samalla poliisin toimivaltaa saattaisi kuitenkin olla syytä laajentaa niin, että poliisi voisi määrätä myös suhteellisen pienen päiväsakoin tuomittavan sakkorangaistuksen.
- 6) Nykyistä muutoksenhakukieltoa käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei ole syytä säilyttää.
- 7) Huhtikuun alusta 2006 voimaantulleeseen rikesakkolain muutoksen sisältöön koskien ajoneuvon haltijan vastuuta automaattisessa liikennevalvonnassa havaitusta rikkomuksesta ei puututa.

Työryhmän toimikausi päättyy 31 päivänä maaliskuuta 2007. Työryhmä on kokoontunut 14 kertaa.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa oikeusministeriöstä ja jäsenenä lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva oikeusministeriöstä, ylikonstaapeli Risto Maksimainen liikkuvasta poliisista, käräjätuomari Jaana Niemitalo Helsingin käräjäoikeudesta, asianajaja Jouko Pelkonen Suomen Asianajajaliitosta, oikeustieteen lisensiaatti, sittemmin oikeustieteen tohtori Jaakko Rautio Helsingin yliopistosta, ylikomisario Heikki Seppä sisäasiainministeriöstä, kihlakunnansyyttäjä Mari Voutilainen Helsingin kihlakunnan syyttäjänvirastosta ja 15 päivänä toukokuuta 2006 tehdyn työryhmän täydentämispäätöksen perusteella apulaisjohtaja Marjatta Syväterä Oikeusrekisterikeskuksesta. Rautio on työryhmän toimikauden aikana toiminut lainsäädäntöneuvoksena ja erityisasiantuntijana oikeusministeriössä ja Seppä Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksella. Kanerva on toiminut työryhmän sihteerinä.

Työryhmä on mietinnön valmistelua varten pyynnöstä saanut kirjallisen lausunnon oikeusministeriön oikeushallinto-osastolta, sisäasiainministeriöltä ja Ajoneuvohallintokeskuksesta alustavien ehdotusten asiakirjoihin, ratkaisuilmoituksiin ja tietojärjestelmiin liittyvistä vaikutuksista. Sellainen lausunto on myös saatu poliisin ja oikeuslaitoksen tietohallintoasioita ohjaavalta ja yhteen sovittavalta oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön ohjausryhmältä.

Mietinnön lakiehdotuksissa on jo otettu huomioon eduskunnan hyväksymät lainsäädäntömuutokset, jotka koskevat aserikoksia koskevien säännösten uudistamista (HE 113/2004 vp), ajoneuvolakia (HE 61/2006 vp ja EV 224/2006 vp) ja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamista (HE 156/2006 vp), sekä 1 päivänä lokakuuta 2007 voimaan tuleva vesikulkuneuvorekisteristä annettu laki (976/2006), jolla kumotaan veneliikenneasetus (152/1969).

Mietintöön sisältyy työryhmän jäsenen Niemitalon eriävä mielipide. Mietinnön liitteenä on kuvaus sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä.

Saatuun työnsä valmiiksi työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 2007

Asko Välimaa

Janne Kanerva

Risto Maksimainen

Jaana Niemitalo

Jouko Pelkonen

Jaakko Rautio

Heikki Seppä

Marjatta Syväterä

Mari Voutilainen

Hallituksen esitys Eduskunnalle rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa rikosasioiden summaarista käsittelyä koskeva lainsäädäntö. Rangaistusmääräysmenettelystä ja rikesakkomenettelystä annetut lait ehdotetaan korvattaviksi sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annettavalla lailla. Samalla ehdotetaan tehtäväksi pääasiassa teknisluonteisia muutoksia rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyihin liittyvään muuhun lainsäädäntöön.

Esityksen mukaan rangaistusmääräys korvautuisi enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtavissa tapauksissa poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiolaitoksen antamalla sakkomääräyksellä ja vakavammissa tapauksissa syyttäjän sakkomääräyksellä, jota edeltäisi valvontaa suorittavan virkamiehen antama sakkovaatimus. Enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtavakin asia menisi sakkovaatimuksella virallisen syyttäjän ratkaistavaksi, jos rikkomuksesta epäilty on suostumusta tiedusteltaessa riitauttanut päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen. Sakkomääräyksellä määrättyä maksamatonta sakkoa ei saisi muuntaa vankeudeksi.

Rikesakkomääräyksen voisi nykyisin toimivaltaisten virkamiesten lisäksi antaa virallinen syyttäjä. Myös tuomioistuin voisi tuomita rikesakon rikkomuksesta, joka on saatettu sen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Rikesakkoonkin voitaisiin esityksen mukaan liittää enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus.

Asian käsitteleminen ja ratkaiseminen uuden menettelylain mukaisessa menettelyssä ja näin ollen sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja syyttäjän sakkomääräyksen antaminen edellyttäisivät asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumuksen. Jos epäilty ei antaisi suostumusta, hänelle kuitenkin annettaisiin tiedoksi sakkoa ja menettämisseuraamusta tai rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Suostumus voitaisiin siinä tapauksessa antaa vielä erikseen maksamalla sakko tai rikesakko 30 päivän määräajassa. Jos suostumusta ei saada niinkään, asian käsittelyä jatkettaisiin tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Antamastaan suostumuksesta huolimatta rikkomuksesta epäilty voisi suostumusta tiedusteltaessa riitauttaa päiväsakon rahamäärä perusteen ja toimittaa viralliselle syyttäjälle päiväsakon rahamäärää koskevan selvityksen, joka syyttäjän sakkomääräyksen antajan olisi otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon.

Rikkomuksesta epäillyn suostumuksesta riippumatta virallisen syyttäjän olisi tarkastettava sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen lainmukaisuus ennen syyttäjän sakkomääräyksen antamista. Syyttäjä voisi sakkovaatimuksen mukaisen seuraamuksen määräämisen asemesta päätyä uuden sakkovaatimuksen antamiseen, sakon määräämiseen vaadittua lievempänä, rikesakon määräämiseen sakon asemesta, syyttämättä jättämiseen tai syytteen nostamiseen. Syyttäjä voisi muutenkin määrätä rikesakon ja siihen liittyvän menettämisseuraamuksen hänen käsiteltäväkseen tulevasta rikesakkorikkomuksesta. Syyttäjä voisi pyytää sakkovaatimuksen antamista myös silloin, kun syyttäjän sakkomääräyksellä ratkaistavissa oleva asia tulee hänen käsiteltäväkseen tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

Suostumukseen perustuvan järjestelmän ulkopuolelle jäisivät ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista määrätyt rikesakot, joita voitaisiin edelleenkin vastustaa. Sellaisista rikkomuksista määrättäviin rikesakoihin liittyvää 1 päivänä huhtikuuta 2006 voimaan tullutta menettelysääntelyä ei ehdoteta muutettavaksi kuin eräiden vähäisten, pääasiassa ehdotettaviin muihin muutoksiin liittyvien seikkojen osalta.

Sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen ja syyttäjän sakkomääräykseen ei saisi hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Ylimääräisiä muutoksenhakumahdollisuuksia parannettaisiin rikesakon osalta sääntelyä yhtenäistämällä ja ylimääräisen muutoksenhaun perusteen lisäämisellä. Viimeksi mainittu koskisi tapausta, jossa asianomistaja tai rikkomuksesta epäilty ei ole antanut pätevästi suostumustaan. Kirjoitus- ja laskuvirheiden ja muiden vastaavien teknisten virheiden korjaaminen olisi jatkossa mahdollista myös rikesakkomääräyksen osalta.

Lainsäädännöstä poistettaisiin kielto määrätä rikesakosta yhteinen rangaistus sakkorangaistuksen tai määräaikaisen vankeusrangaistuksen kanssa. Sakkorikoksesta ja rikesakkorikoksesta tuomittaisiin sakkorangaistus, jossa rikesakkorikoksen vaikutus tuntuisi 10 euron korotuksena. Rikesakkorikkomuksesta tuomittava rangaistus voisi tulla sisällytetyksi myös yhteiseen vankeusrangaistukseen. Jos samalla kertaa käsitellään ainoastaan useaa rikesakkorikosta, ankarinta rikesakkoa korotettaisiin 10 eurolla. Sakkoa ja rikesakkoa koskevia vanhentumissääntönsä yhdenmukaistettaisiin yleiseen vanhentumissääntelyyn sijoitettavissa säännöksissä.

Rikesakkorikkomuksista säädettäisiin lailla eikä nykyiseen tapaan asetuksella. Näistä rikkomuksista voitaisiin jatkossa määrätä rangaistukseksi ainoastaan rikesakko. Samalla rikesakkorikkomuksina rangaistavien tekojen kuvausta tarkennettaisiin laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Tarkentamisen lähtökohtana olisi, että rikesakkorikkomusten piiriä ei muuteta nykyisestä. Johdonmukaisuus- ja tarkoituksenmukaisuussyihinkin perustuvia rajanvetoratkaisuja jouduttaisiin kuitenkin väistämättä tekemään rikesakkorikkomusten määrittelyssä.

Ehdotuksilla pyritään erityisesti rikkomuksesta epäillyn oikeusturvaa parantamalla poistamaan nykyiseen sääntelyyn sisältyviä perustuslaillisia ongelmia ja saamaan aikaan menettelyitä mahdollisimman pitkälle yhtenäistämällä selkeä ja tarkoituksenmukaisesti toimiva erityisesti syyttäjien voimavaroja säästävä rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Kielto muuntaa poliisimiesten, tullimiesten ja rajavartiomiesten määräämiä maksamattomia sakkoja liittyy muun torangaistusten vähentämiseen ja niiden keston lyhentämiseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan aikaisintaan vuoden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu, jotta niiden täytäntöönpanon edellyttämät toimet saadaan suoritettua.

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen esitys Eduskunnalle tuomioistuimen ulkopuolista summaarista rikosprosessuaalista menettelyä koskeväksi lainsäädännöksi.....	1
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT	6
1 Johdanto	6
2 Nykytila.....	6
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	6
Rangaistusmääräysmenettely	6
Rikesakkorikkomukset ja rikesakkomenettely.....	9
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	11
Ruotsi	11
Norja.....	12
Tanska	13
Irlanti.....	13
Ranska	14
Saksa	14
Kanada	15
2.3 Nykytilan arviointi	16
Perustuslakiin liittyvät kysymykset	16
Menettelyjen yhtenäistämistarpeeseen ja voimavarojen tehokkaaseen käyttöön liittyvät kysymykset	23
Yhteiseen rangaistukseen liittyvät kysymykset	28
Rikosoikeudelliseen vanhentumiseen liittyvät kysymykset.....	30
Sakon muuntorangaistukseen liittyvät kysymykset	31
Rikesakkorikkomuksista säätäminen	33
Muu liitännäinen lainsäädäntö	36
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	36
3.1 Tavoitteet	36
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	36
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	37
4 Esityksen vaikutukset.....	40
4.1 Taloudelliset vaikutukset	40
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	41
5 Asian valmistelu.....	42
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	43
1 Lakiehdotusten perustelut	43
1.1 Laki sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä.....	43
1.2 Rikoslaki	73
2 a luku. Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta.....	73
7 luku. Yhteisestä rangaistuksesta	75
8 luku. Vanhentumisesta	76
41 luku. Aserikoksista.....	78
1.3 Laki rikesakkorikkomuksista	78
1.4 Laki sakon täytäntöönpanosta.....	85
1.5 Oikeudenkäymiskaari	87
2 luku. Päätösvaltaisuudesta	87

17 luku. Todistelusta	88
1.6 Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa	88
1 luku. Syyteoikeudesta	88
1.7 Esitutkintalaki	89
1.8 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa	89
1.9 Laki yleisistä syyttäjästä	90
1.10 Laki kihlakunnansyyttäjästä	90
1.11 Tullilaki	90
1.12 Rajavartiolaki	91
1.13 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa	92
1.14 Laki metsähallituksen erävalvonnasta	92
1.15 Sotilasoikeudenkäyntilaki	94
1.16 Tieliikennelaki	94
1.17 Ajoneuvolaki	94
1.18 Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä	95
1.19 Vesiliikennelaki	96
1.20 Laki vesikulkuneuvorekisteristä	96
1.21 Jätelaki	96
1.22 Kalastuslaki	96
1.23 Järjestyslaki	97
1.24 Laki pysäköintivirhemaksusta	98
1.25 Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä	98
1.26 Laki poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa	98
1.27 Tekijänoikeuslaki	98
1.28 Kirkkolaki	99
23 luku. Kurinpitomenettely	99
1.29 Laki ulkomaalaisrekisteristä	99
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset	100
3 Voimaantulo	100
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	100
LAKIEHDOTUKSET	103
sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä	103
rikoslain muuttamisesta	115
rikesakkorikkomuksista	119
sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	125
oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n ja 17 luvun 18 §:n muuttamisesta	126
oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta	127
esitutkintalain muuttamisesta	128
henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n muuttamisesta	129
yleisistä syyttäjästä annetun lain 1 §:n muuttamisesta	130
kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 8 §:n muuttamisesta	130
tullilain muuttamisesta	131
rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta	132
henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta	133
metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta	134
sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta	135
tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta	135
ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta	136
kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta	137
vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta	137

vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	138
jätelain 62 §:n muuttamisesta.....	138
kalastuslain muuttamisesta.....	139
järjestyslain muuttamisesta.....	140
pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 ja 16 §:n muuttamisesta.....	141
ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	142
poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	142
tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta.....	143
kirkkolain 23 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	144
ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	144
LIITE.....	146
RINNAKKAISTEKSTIT.....	146
rikoslain muuttamisesta.....	146
sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta.....	155
oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n ja 17 luvun 18 §:n muuttamisesta.....	157
oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta.....	158
esitutkintalain muuttamisesta.....	159
henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	161
yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	162
kihlakunnansyyttäjästä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	163
tullilain muuttamisesta.....	164
rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta.....	166
henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	167
metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	169
sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta.....	170
tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta.....	171
ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta.....	172
kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta.....	174
vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta.....	175
vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	176
jätelain 62 §:n muuttamisesta.....	177
kalastuslain muuttamisesta.....	178
järjestyslain muuttamisesta.....	180
pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 ja 16 §:n muuttamisesta.....	182
ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	183
poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	184
tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta.....	185
kirkkolain 23 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	186
ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	187
LAGFÖRSLAG.....	188
ERIÄVÄ MIELIPIDE.....	229
KUVAUS SAKKO- JA RIKESAKKOMÄÄRÄYSMENETTELYSTÄ.....	230

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Yli kolme neljäsosaa rikosasioista käsitellään tuomioistuinten ulkopuolella rangaistusmääräysmenettelyssä ja rikesakkomenettelyssä. Näiden menettelyiden asianmukaisuus ja tarkoituksenmukaisuus ovat siten käytännössä erittäin tärkeässä asemassa arvioitaessa koko rikosprosessijärjestelmän toimivuutta. Rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä koskevassa lainsäädännössä on jo pidemmän aikaa nähty olevan uudistamisen tarvetta lukuisista perustuslakiin ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin liittyvistä syistä.

Rikesakkomenettelystä annettu laki (66/1983; jäljempänä *rikesakkolaki*) ja rangaistusmääräysmenettelystä annettu laki (692/1993; jäljempänä *rangaistusmääräyslaki*) on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Ensiksi mainitun lain kohdalla lainsäätämisyjärjestykseen vaikuttivat tuomiovallan siirtäminen tuomioistuinten ulkopuolelle ja muutoksenhakuoikeuden rajoittaminen. Myös rangaistusmääräyslain säätämällä tapahtui merkittävä tuomiovallan siirtäminen, sillä kertaa tuomioistuimilta syyttäjille.

Summaarisiin rikosprosessimenettelyihin on myös nähty liittyvän ongelmia rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta, koska rikesakon liittäminen tiettyjen rikkomusten rangaistukseksi perustuu asetukseen. Kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja rikosoikeudelliselta järjestelmältä edellytettävään seuraamusten määräämisen ennustettavuuteen puolestaan liittyy se, että nykyisin samasta rikkomuksesta voidaan antaa rangaistusmääräys tai määrätä rikesakko, mikä voi johtaa epäyhtenäiseen oikeuskäytäntöön.

Rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn suhde toisiinsa on vuosien mittaan josakin määrin vääristynyt, koska niitä ei ole kehitetty yhdessä. Eriaikaiseen lainsäädäntöön perustuvien menettelyiden välillä onkin merkittäviä perusteettomia eroja. Yhteiskunnan voimavarojen tarkoituksenmukainen käyttäminen rikosoikeudellisen lainkäytön yhteydessä johtaa etsimään ratkaisuja, joilla päästään mahdollisimman yksinkertaiseen ja yhdenmukaiseen asioiden käsittelyjärjestelmään.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Rangaistusmääräysmenettely

Rangaistusmääräyksen käyttämisen edellytyksiä ja rangaistusmääräysmenettelyä sääntelee rangaistusmääräyslaki.

Rangaistusmääräysmenettelyssä voidaan määrätä sakkorangaistus ja enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus rikkomuksesta, josta tapaukseen sovellettavassa rangaistus säännöksessä ei ole esillä olevien asianhaaran varalta säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, ja laillisesti vahvistetun uhkasakkokiellon rikkomisesta. Eräät rikokset on säädetty rangaistusmääräysmenettelyn käyttöalan ulkopuolelle. Asianomistajan toissijainen syyteoikeus ja mahdollisuus saada syyteasian käsittelyn yhteydessä toteutettua yksityisoikeudellinen vaatimus on turvattu niin, että asian käsittely rangaistus-

määräysmenettelyssä edellyttää asianomistajan suostumuksen. Suostumuksen peruuttaminen ei estä asian ratkaisemista rangaistusmääräyksin.

Rangaistusmääräysmenettely käynnistyy poliisimiehen tai muun laissa säädetyn valvontaa suorittavan virkamiehen (tullimies, rajavartiomies tai erävalvoja) aloitteesta, kun tämä rikkomuksen havaittuaan, tekopaikalle kutsuttuna tai automaattisen liikennevalvonnan yhteydessä suppeen esitutkinnan jälkeen antaa rikoksesta epäillylle tiedoksi rangaistusvaatimuksen. Rangaistusvaatimuksen antamista edeltää suppea esitutkinta, jossa selvitetään vain ne seikat, jotka ovat välttämättömiä seuraamuksen määräämiselle. Rangaistusvaatimus on annettava tiedoksi epäillylle pääsääntöisesti heti esitutkinnan päätyttyä. Epäillyn suostumusta ei tarvita rangaistusmääräysmenettelyn käyttämiseen. Teon kiistäminen ei pelkästään estä asian käsittelyä kyseisessä menettelyssä. Rangaistusvaatimus voidaan antaa myös virallisen syyttäjän puolesta, tai sen voi antaa syyttäjä itse.

Rangaistusvaatimuksen saanut voi viikon kuluessa vaatimuksen tiedoksisaamisesta vastustaa sitä ilmoittamalla asiasta virallisen syyttäjän kansliaan. Tuolloin asia siirtyy syyttäjän käsiteltäväksi. Hän voi käynnistää lisätutkinnan ja nostaa syytteen, joka käsitellään yleisessä rikosasiain oikeudenkäyntijärjestyksessä käräjäoikeudessa. Jos rangaistusvaatimuksen saanut vastustaa vaatimusta yksinomaan päiväsakon rahamäärän osalta, syyttäjä voi antaa hänelle toimitetun selvityksen perusteella muuttaa rangaistusmääräyksen rahamäärää rangaistusvaatimuksen saaneen vaatimalla tavalla.

Jos rangaistusvaatimusta ei vastusteta, asia siirtyy virallisen syyttäjän ratkaistavaksi. Rangaistusvaatimus on tiedoksiannon jälkeen viipymättä toimitettava syyttäjälle rangaistusmääräyksen antamista varten. Yleensä syyttäjä antaa rangaistusmääräyksen vaaditun mukaisena, koska hänellä ei ole useinkaan rangaistusvaatimuslomakkeen niukkojen tietojen perusteella mahdollisuutta arvioida asiaa toisin kuin rangaistusvaatimuksen antaja. Syyttäjä voi myös päätyä seuraamusluonteiseen tai syytteen hylkäämiseen rinnastettavaan rangaistusmääräyksen antamatta jättämiseen. Nämä päätökset eivät tule lainvoimaisiksi. Jos rangaistusmääräys on päätetty jättää antamatta ja jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin, syyttäjä saa sanotun päätöksen estämättä nostaa syytteen. Syyttäjä voi myös pyytää suoritettavaksi lisätutkintaa ja sen perusteella antaa uuden rangaistusvaatimuksen tai siirtää asian syyteharkintaan, jolloin alkuperäinen rangaistusvaatimus peruutetaan.

Rangaistusmääräystä ei saa antaa, jos: 1) rangaistusvaatimusta on vastustettu; 2) asianomistaja on peruuttanut syyttämispyyntön rikkomuksesta, josta syyttäjä ei saa tehdä syytettä ilman sellaista pyyntöä; 3) rangaistusvaatimusta ei ole annettu tiedoksi ennen kuin syyteoikeus on rikoslain 8 luvun säännösten nojalla vanhentunut; 4) rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta on kulunut enemmän kuin yksi vuosi; tai 5) asiassa ilmenee seikkoja, joiden perusteella rangaistusta ei tulisi määrätä.

Rangaistusmääräys tulee lain- ja oikeusvoimaiseksi antamishetkellään, koska siihen ei voida hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Rangaistusmääräykseen voidaan ylimääräisesti hakea muutosta käräjäoikeudelta oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n mukaisella tuomiovirhekanteluperusteella ja sillä perusteella, että rangaistusmääräys perustuu väärään lain soveltamiseen. Hakemus on tehtävä käräjäoikeudelle vuoden kuluessa rangaistusmääräyksellä määrätyn sakon tai menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta taikka siitä, kun epäilty on maksanut sakon tai menettämisseuraamuksen. Käräjäoikeus voi määrääjasta riip-

pumatta poistaa rangaistusmääräyksen, jos rangaistusmääräystä annettaessa henkilöä on käsitelty toisena henkilönä tai väärällä nimellä.

Jos rangaistusvaatimuksen saanut ei ole voinut laillisen esteen vuoksi vastustaa rangaistusvaatimusta määräajassa tai hän esittää hakemuksensa tueksi muutoin erittäin painavia syitä, kärjääioikeus voi hakemuksesta asettaa rangaistusvaatimuksen vastustamiselle uuden yhden viikon määräajan. Hakemus on tehtävä 30 päivän kuluessa esteen lakkaamisesta ja viimeistään vuoden kuluessa siitä päivästä, jona määräaika päättyi. Muut ylimääräiset muutoksenhaut käsittelee korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 31 luvun mukaisesti.

Kun syyttäjä on rangaistusvaatimuksen saaneen vastustuksen vuoksi saattanut rikosasian kärjääioikeuden käsiteltäväksi, tuomioistuimen asiassa antamasta tuomiosta voidaan normaalisti valittaa hovioikeuteen oikeudenkäymiskaaren 25 luvun säännösten mukaisesti.

Syyttäjän on korjattava rangaistusmääräyksessä havaitsevansa kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu siihen rinnastettava selvä virhe, jos rangaistusmääräys ei korjauksen johdosta muutu ankarammaksi.

Rangaistusmääräyksiin määrättyjen sakkojen täytäntöönpano tapahtuu sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisesti. Mainitun lain 2 §:n 1 momentin mukaan täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun asia on lopullisesti ratkaistu rangaistusmääräyksellä, mikä edellytys täyttyy rangaistusmääräyksen antamisella. Sakotetulle annetaan jo rangaistusvaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä maksamista varten tilillepanokortti, jolla sakko voidaan vapaaehtoisesti maksaa vastustamisajan ollessa vielä avoinna. Jos rangaistusvaatimusta vastustetaan ja jos asiaa käsitellään tuomioistuimessa, sakon täytäntöönpanokelpoisuus määräytyy kuten tuomioistuimen määräämien seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus muutenkin. Rangaistusmääräyksiin määrättävät sakot kuten muutkin päiväsakoin määrättävät sakkorangaistukset ovat pääsääntöisesti muunnettavissa vankeudeksi, jollei niitä saada perittyä vapaaehtoisesti tai ulosottoteitse tapahtuvassa täytäntöönpanossa.

Vuonna 2005 rangaistusmääräysmääräysmenettelyssä käsiteltiin noin 243 000 asiaa. Yleensä rangaistusmääräyksellä määrättyjen sakkojen lukumäärä on sakkoasteikon alaosasta:

<i>Päiväsakkojen lukumäärä</i>	<i>Sakkorangaistusten lukumäärä</i>
1 -10	86 692
11-15	76 202
16-20	45 526
21-25	11 952
26-30	9 702
31-35	2 758
36-40	2 386
40-	2 556

Yleensä viralliset syyttäjät antavat rangaistusmääräyksen rangaistusvaatimuksen mukaisena. Vuonna 2005 syyttäjät käyttivät 7 436 tapauksessa lain sallimaa mahdollisuutta lieventää sakkoa rangaistusvaatimuksen mukaisesta. Valtaosa näistä lievennyksistä tapahtui rikkomuksesta epäillyn vastustamisen vuoksi. Muuten vastustettuja rangaistusmääräyksiä oli vielä mainittua määrääkin vähemmän eli 3 320. Rangaistusvaatimus peruutettiin 1 320 tapauksessa. Liikenneturvallisuuden vaarantaminen, liikenne rikkomus, näpistys, kulkuneuvon kuljettaminen oi-

keudetta ja ajoneuvorikkomus ovat yleisimmät rangaistusmääräyssakolla rangaistavat rikkomukset.

Rikesakkorikkomukset ja rikesakkomenettely

Rikesakon käyttämiseen liittyvät yleiset säännökset ovat rikoslain (39/1889) 2 a luvun 8-11 §:ssä. Rikesakkorikkomuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (610/1999; jäljempänä *rikesakkorikkomusasetus*) määritetään se, mistä rikkomuksista ja minkä suuruisena rikesakko voidaan määrätä. Rikesakkomenettelystä säädetään rikesakkolaissa.

Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus, joka saa olla enintään 200 euroa. Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi virallisen syytteen alaisesta rikkomuksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta ja joka koskee eräitä tieliikennelain (267/1981), ajoneuvolain (1090/2002), vesiliikennelain (463/1996), jätelain (1072/1993), kalastuslain (286/1982), järjestyslain (612/2003) ja rikoslain vähäisiä rikkomisia. Rikesakon suuruus on 10, 20, 35, 50, 60, 70, 85, 100 tai 115 euroa sen mukaan kuin siitä kunkin rikkomuksen kohdalla asetuksessa säädetään.

Jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko vain siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Rikesakosta ja sakkorangaistuksesta tai määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta ei saa määrätä yhteistä rangaistusta.

Rikesakon määrää poliisimies tai muu laissa säädettyä valvontaa suorittava virkamies (tullimies, rajavartiomies tai erävalvoja). Rikesakkomenettely käynnistyy yleensä valvontaa suorittavan poliisimiehen havaittua rikkomuksen, jolloin hän suppean esitutinnan jälkeen antaa rikoksesta epäillylle tiedoksi rikesakkomääräyksen. Rikesakkomääräys voidaan antaa esimerkiksi silloin, kun teko paljastuu automaattisessa liikennevalvonnassa. Rikesakkoasian esitutkinnassa selvitetään ainoastaan rikesakon määräämiseksi välttämättömät seikat. Jos rikkomuksesta epäilty kiistää rikkomuksen, suoritetaan esitutkinta rikesakkomääräyksen antajan harkitsemassa laajuudessa.

Menettelyn käyttäminen ei edellytä epäillyn eikä asianomistajan suostumusta. Rikesakkorikkomuksilla on harvoin asianomistajia. Teon kiistäminen ei estä rikesakkomääräyksen antamista. Poliisimiehen oikeudesta antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautus tai jättää ilmoitus siitä tekemättä sekä virallisen syyttäjän oikeudesta jättää syyte ajamatta on voimassa, mitä niistä on erikseen säädetty.

Rikesakkoa ei saa määrätä, jos 1) rikkomus on ollut omiaan aiheuttamaan muunlaista kuin vähäisenä pidettävää vaaraa tai haittaa, 2) rikkoja on menettelyllään osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä tai 3) on ilmeistä, että asianomistaja tulee rikkomuksen johdosta tekemään syyttämispyyntönsä syyttäjälle tai poliisille taikka esittämään vahingonkorvausvaatimuksen.

Rangaistusvaatimuksen tavoin rikesakkomääräys on annettava epäillylle pääsääntöisesti heti. Rikesakkomääräys voidaan lähettää epäillylle myös postitse, jos kysymyksessä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehty liikenerikkomus, johon syyllistyneen henkilöllisyys on välittömästi todettu. Rikesakko raukeaa, jollei sitä koskevaa määräystä ole annettu tiedoksi vuoden kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Rikesakon rauettua samasta rikkomuksesta ei saa esittää rangaistusvaatimusta eikä nostaa syytettä.

Poliisipiirin päällikkö valvoo rikesakkomääräysten antamista. Hänen tulee poistaa rikesakkomääräys ja ilmoittaa asia viralliselle syyttäjälle, jos rikesakko on määrätty rikkomuksesta, josta rikesakko ei ole riittävä seuraamus. Poliisipiirin päällikön tulee myös poistaa rikesakkomääräys, jos siinä tarkoitettu teko ei ole rikesakkomenettelystä annetussa laissa tarkoitettu rikkomus tai rikesakkomääräys on muuten perusteeton.

Rikesakkomääräyksen saanut voi viikon kuluessa tiedoksisaannista saattaa asian käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Käräjäoikeuden on ilmoitettava asian tuomioistuimen käsiteltäväksi tulemisesta viralliselle syyttäjälle, jonka on ryhdyttävä kaikkiin niihin toimiin, joihin rikosoikeudenkäynti alioikeudessa antaa aiheutta. Syyttäjä ei saa rikesakkoasian tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä tehdä syyttämättäjättämispäätöstä, koska kysymys on käsitteellisesti muutoksenhausta. Syyttäjä voi ryhtyä toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi, jos hän katsoo rikesakon riittämättömäksi seuraamukseksi. Muussa tapauksessa syyttäjä vaatii käräjäoikeudessa rikesakkomääräyksen vahvistamista. Menettely on luonteeltaan muutoksenhakua rikesakkomääräyksen ollessa rikostuomioon rinnastettava muutoksenhaun kohde. Asia voidaan ratkaista epäillyn poissaolosta huolimatta.

Rikesakkomääräyksen vastustamista koskevan asian tuomioistuinkäsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä rikosasian oikeudenkäynnistä säädetään eli ensisijaisesti oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 6 lukua. Asia käsitellään rikkomuksen tekopaikan tuomioistuimessa. Asian käsittelee ja ratkaisee käräjäoikeuden lakimiestuomari eli rikesakkotuomari. Oikeuskäytännössä toimivaltasäännöksiä on tulkittu niin, että notaari ei voi toimia rikesakkotuomarina. Rikesakkoasian käsittelemistä lautamieskokoonpanossa ei ole pidetty sallittuna. Asianomistajalla ei ole oikeudenkäynnissä asianosaisen asemaa.

Jos rikesakkomääräys on aiheellinen, rikkomuksesta epäilty on tuomittava käräjäoikeuden käsiteltäväksi saatetun rikesakkomääräyksen mukaiseen rikesakkoon tai, jos rikesakkotuomari katsoo rikkomuksen sitä edellyttävän, määräystä pienempään rikesakkoon. Alentamistapauksessakin rikesakko määrätään laissa säädetyn kiinteän määrän mukaiseksi. Rikkoja voidaan myös jättää rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 6 luvun 12 §:ssä säädetyn edellytyksin. Rikesakkomääräys on poistettava, jos sen perusteena oleva teko ei ole rikoslain 2 a luvun 9 §:ssä tarkoitettu rikesakkorikkomus tai jos määräys on muuten perusteeton. Käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakueinoin, mutta ylimääräinen muutoksenhaku on mahdollista oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännösten mukaisesti.

Rangaistusmääräyksin määrätyn sakon tavoin myös rikesakon täytäntöönpano tapahtuu sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Mainitun lain 2 §:n 1 momentin mukaan täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun asia on lopullisesti ratkaistu rikesakkomääräyksellä. Rikesakkomääräyksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Asia on täytäntöönpanokelpoisuuden perustavalla tavalla ratkaistu lopullisesti rikesakkomääräyksellä, kun määräyksen saanut ei ole laissa säädettyssä määräajassa saattanut rikesakkoasiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi tai kun käräjäoikeus on seuraamuksen tuomien ratkaissut rikesakkoa koskevan asian. Rikesakkomääräyksen saavalle annetaan määräyksen tiedoksiannon yhteydessä tilillepanokortti rikesakon maksamista varten. Rikesakon maksamiseen on kahden viikon määräaika määräyksen tiedoksisaamisesta lukien. Sen jälkeen rikesakko siirtyy Oikeusrekisterikeskuksen ja tarvittaessa ulosottoviranomaisten perittäväksi. Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Rikesakkolain 2 a luvussa on erityissäännöksiä rikesakon määräämisestä ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenneriikkomuksista. Ne koskevat moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehdyn sellaisen rikkomuksen käsittelyä, joka koskee suurimman sallitun nopeuden ylitystä enintään 20 kilometrillä tunnissa tai liikennemerkkien vastaista ajoa linja-auto- tai raitiovaunukaistalla. Erityissäännökset koskevat muun ohessa rikesakkomääräyksen saavan henkilön määräytymistä, rikesakkomääräyksen toimittamista postitse, rikesakkomääräyksen maksamista 30 päivän kuluessa tiedoksisaamisesta, rikesakkomääräyksen vastustamista 30 päivän kuluessa tiedoksisaamisesta ja poliisipiirin päällikön suorittamaa rikesakkomääräyksen poistamista vastustamisen vuoksi. Käräjäoikeuden on palautettava hakemuksesta menetetty määräaika rikesakkomääräyksen vastustamista varten, jos vastustamista ei ole voitu tehdä määräajassa. Olosuhteet huomioon ottaen vähäisissä tapauksessa poliisimies voi antaa rikesakon asemesta huomautuksen.

Vuonna 2006 määrättiin noin 111 000 rikesakkoa. Rikesakkojen saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi on erittäin harvinaista. Esimerkiksi vuonna 2004 käräjäoikeudessa vahvistettiin 88 rikesakkoa. Annettu rikesakkomääräys poistettiin tai rikkoja jätettiin tuolloin rangaistukseen tuomitsematta 37 rikesakkoasiassa.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Ruotsi

Rangaistusmääräyksellä (strafföreläggande, rättegångsbalken 48 luku) voidaan määrätä sakko ja ehdollinen tuomio (villkorlig dom) sekä muu erityinen oikeusseuraamus kuten menettämisseuraamus, oikeushenkilölle määrättävä yhteisösakko ja rahamääräinen korvaus asianomistajalle. Kiinteämääräisiä sakkoja (normerade böter) ei rangaistusmääräyksellä voida määrätä.

Rangaistusvaatimuksen antaa syyttäjä esitutkintapöytäkirjan tai muun aineiston perusteella. Rangaistusvaatimus annetaan vasta normaalin syyteharkinnan jälkeen. Sen jälkeen se annetaan tiedoksi epäillylle. Epäillyn on hyväksyttävä rangaistusvaatimus toimittamalla syyttäjälle selitys, jossa hän tunnustaa teon ja hyväksyy vaaditun seuraamuksen tai vaaditut seuraaukset. Tietyissä tapauksissa rangaistusvaatimuksen voi hyväksyä myös maksamalla sakon. Hyväksytyllä rangaistusmääräyksellä on lainvoimaisen tuomion oikeusvaikutukset. Hyväksymättä jättäminen johtaa pääsääntöisesti syytteen nostamiseen. Rangaistusmääräykseen voidaan hakea muutosta alioikeudelta vain ylimääräisin muutoksenhakekeinoin kantelu- ja purkuperusteilla (menettelyvirhe tai lainvastainen ratkaisu) taikka siksi, ettei hyväksyminen ollut pätevä (RB 59:6-9). Poliisi ei osallistu rangaistusmääräysmenettelyyn. Vuonna 2005 rangaistusmääräyksiä annettiin 33 635.

Järjestyssakkomääräyksen (förebyggande av ordningsbot, rättegångsbalken 48 luku) voi antaa poliisimies, syyttäjä, tullimies ja rannikkovartiostoon kuuluva virkamies menettelyn ollessa pääosin vastaava kuin rangaistusmääräysmenettelyssä. Määräys voidaan kuitenkin myös antaa ja tulisi pyrkiä antamaan valvontatehtävien yhteydessä, jolloin epäilty voi sen välittömästi hyväksyä. Järjestyssakkomenettelyssä voidaan käsitellä sellaisia lieviä rikoksia, joista voidaan tuomita vain kiinteämääräinen sakkorangaistus ja jotka sisältyvät valtakunnansyyttäjän vahvistamaan listaan.

Järjestyssakkoa ei voida antaa, jos epäily kiistää teon. Epäillyn hyväksymä järjestyssakko-määräys vastaa vaikutuksiltaan lainvoimaista tuomiota. Järjestyssakkomenettelyssä käsitel-lään lähinnä liikenne rikkomuksia. Hyväksytyjä järjestyssakkoja annettiin vuonna 2005 yh-teensä noin 300 000.

Norja

Asia voidaan ratkaista syyttäjän rangaistusmääräyksellä (forelegg; straffeprosessloven 20 lu-ku), jos asia hänen käsityksensä mukaan on ratkaistavissa sakolla tai menettämisseuraamuk-sella taikka molemmilla. Sellainen määräys voi lisäksi koskea oikeutta kuljettaa moottoriajo-neuvoa tai ajaa henkilökuljetuksia korvausta vastaan. Määräys voidaan ulottaa myös eräisiin rahakorvauksiin, joita koskeva vaatimus voitaisiin käsitellä rikosasian oikeudenkäynnissä, ja oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen valtiolle. Syyttäjän määräyksen antamismahdollisuus ei ole rajattu tiettyihin rikoksiin, mutta käytännössä se annetaan vähemmän vakavissa tapauksis-sa. Rikosasia tutkitaan normaalissa järjestyksessä, minkä jälkeen syyttäjä tekee päätöksen asi-an ratkaisemisesta antamallaan määräyksellä tai syytteen nostamisesta.

Asian ratkaiseminen syyttäjän määräyksellä edellyttää rikkomuksesta epäillyn suostumusta. Epäiltyä kehoitetaan ilmoittamaan asetetussa määräajassa siitä, hyväksyykö hän määräyksen. Hyväksymisen voi antaa vapaamuotoisesti. Jos hyväksymistä ei anneta, syyttäjä nostaa syyt-teen asian käsittelemiseksi tuomioistuimessa. Hyväksytyllä syyttäjän määräyksellä on lain-voimaisen tuomion oikeusvaikutukset. Määräyksen antanutta syyttäjää ylempi syyttäjä voi rikkomuksesta epäillyn eduksi kumota hyväksytyinkin määräyksen.

Osapuolet voivat valittaa syyttäjän määräyksen hyväksymisestä. Valitusperusteita ovat menet-telyvirhe, rikoslainsäädännön virheellinen soveltaminen, rangaistusvastuun poistuminen teon vanhentumisen vuoksi ja hyväksymisen kelpaamattomuus sitovaksi tahdonilmaisuksi. Vali-tuksen tuloksena on hyväksymisen kumoaminen tai valituksen hylkääminen. Hovioikeuteen (lagmannsrett) valittamiseen vaikuttaa valitusperusteiden lisäksi se, että eräissä tapauksissa valittaminen edellyttää tuomioistuimen suostumusta.

Lainvoimaisella tuomiolla ratkaistu asia voidaan eräin edellytyksin ottaa uudelleen käsiteltä-väksi. Syyttäjän määräyksellä ratkaistuissa asioissa vaatimus uudelleen käsittelemisestä nostetaan käräjäoikeudessa (tingrett). Uudelleen käsittely tulee kysymykseen esimerkiksi tapauk-sissa, joissa tuomari on ollut jäävi, asian käsittelyyn osallistunut henkilö on syyllistynyt käsit-telyn yhteydessä rikolliseen menettelyyn, on löytynyt uutta näyttöä tai laintulkinta on muuttu-nut. Uudelleen käsittelyn edellytykset riippuvat siitä, tapahtuuko se syytetyn eduksi vai va-hingoksi. Syyttäjän määräystä koskevan selvästi perusteettoman uudelleen käsittelyvaatimuk-sen käräjäoikeus voi hylätä ilman enempää käsittelyä.

Eräiden erityissäännösten perusteella poliisimies ja tullimies voivat määrätä kiinteämääräisen sakon yksinkertaisella määräyksellä (forenklet forelegg). Tämä koskee tieliikenne-, veneliik-kenne- ja tullirikkomuksia. Tarkoituksena on, että tällainen seuraamus määrätään välittömästi tekopaikalla. Se voidaan kuitenkin määrätä jälkikäteenkin. Määräys raukeaa, jos rikkomuk-sesta epäilty ei tapauksesta riippuen hyväksy sitä heti tai asetetussa määräajassa. Hyväksymät-tä jättäminen johtaa syyttäjän määräyksen antamiseen tai asian käsittelemiseen tavallisessa ri-kosprosessissa. Syyttäjä voi rikkomuksesta epäillyn eduksi kumota yksinkertaisen määräyk-

sen. Valitukseen sovelletaan samoja säännöksiä kuin syyttäjän määräyksen ollessa kysymyksessä. Niin syyttäjän määräys kuin yksinkertainen määräys voivat koskea useita rikkomuksia.

Tanska

Tanskan summaaristen rikosasioiden käsittelyjärjestelmä muistuttaa paljon Ruotsin ja Norjan järjestelmiä. Sakko ja menettämisseuraamus voidaan määrätä tuomioistuinkäsittelyn ulkopuolella. Asian käsittelystä sillä tavalla säädetään prosessilain (retsplejeloven) 924 §:ssä. Syyttäjä voi määrätä sakkorangaistuksen rikkomuksesta, jos hänen arvionsa mukaan se ei johda sakkoa ankarampaan rangaistukseen. Lisäksi poliisivirkamies voi määrätä liikenne rikkomuksista enintään 1 000 kruunun suuruisen kiinteämääräisen sakon. Asian käsittely summaarisessa menettelyssä on mahdollista myös usean rikkomuksen tapauksissa. Mainitun pykälän lisäksi on erityissäännöksiä, joissa muillekin virkamiehille on annettu toimivalta määrätä sakkorangaistuksia mainitussa pykälässä säädettyin edellytyksin.

Seuraamuksen määrääminen summaarisessa menettelyssä voi tulla kysymykseen tapauksissa, joissa rikkomuksesta epäilty myöntää syyllisyytensä ja ilmoittaa olevansa valmis maksamaan sakon asetetussa määräajassa. Käytännössä sakon maksaminen katsotaan riittäväksi epäillyn suostumukseksi. Jos epäilty ei anna suostumustaan, asia menee tuomioistuinkäsittelyyn siihen liittyvine muutoksenhakumahdollisuuksineen. Hyväksytyllä sakkomääräyksellä on samat vaikutukset kuin lainvoimaisella tuomiolla.

Irlanti

Mahdollisuutta määrätä rangaistus tuomioistuinjärjestelmän ulkopuolella käytetään melko rajoitetusti. Menettelynä käytetään ”tekopaikalla sakottamista” (”on the spot fines system”). Poliisimies selvittää heti rikkomuksen tekemisen jälkeen rikkomuksesta epäillyn nimen ja osoitteen, minkä jälkeen epäillylle annetaan henkilökohtaisesti tai postitse tiedoksi vähäistä kiinteämääräistä sakkorangaistusta koskeva ilmoitus (fixed charge notice). Sakkorangaistus voidaan näin määrätä esimerkiksi vähäisistä liikenne rikkomuksista, roskaamisrikkomuksista, televisiolupaan liittyvistä rikkomuksista, ruokahygieniasäännösten rikkomisesta sekä juopuneena esiintymisestä tai häiriön aiheuttamisesta yleisellä paikalla.

Rikkomuksesta epäillyn suostumusta summaarisen menettelyn käytölle ei edellytetä. Tekopaikalla sakottamisen kautta rikkomuksesta epäillylle tarjoutuu mahdollisuus sakon maksamalla välttää asian tuomioistuinkäsittely. Jos epäilty maksaa sakon 28 päivän kuluessa ilmoituspäivästä tai sakon korotettuna 50 prosentilla 28 päivän kuluessa mainitun määräajan päätymisestä, asiaa ei syytetä nostamalla saateta tuomioistuimeen. Summaarisesti määrättävä sakko on yleensä huomattavasti pienempi kuin se, jonka tuomioistuin voi määrätä, jos asia menee sen käsiteltäväksi. Maksamatta jättämisen ja asian sitä kautta tuomioistuimeen päättymisen katsotaan olevan epäillyn oikeusturva- ja muutoksenhakukeino. Vuonna 2005 liikenne rikkomuksiin liittyvistä summaarisista sakoista maksettiin noin 70 prosenttia.

Ranska

Tuomioistuimen ulkopuolisena rikosasioiden käsittelyjärjestelmänä on kiinteämääräisiä sakkoja koskeva menettely (englanniksi ”the procedure of fixed fines”). Siinä voidaan käsitellä rikkomuksia, jotka ovat niiden vakavuuden perusteella jaettu viiteen luokkaan. Epäillylle annetaan rikkomusta tutkivan poliisin aloitteesta sakkomääräys. Summaarisessa menettelyssä ei voida käsitellä useaa samalla kertaa tehtyä tekoa, jos jostakin niistä ei voida määrätä kiinteämääräistä sakkoa. Kiinteän sakon määrä vaihtelee rikkomuksen luokasta riippuen 4 eurosta 138 euroon, korotettuna 7 eurosta 375 euroon.

Rikosasian käsittely päättyy, jos rikkomuksesta epäilty maksaa sakon määräajassa, joka on 45 päivää rikkomuksen tekemisestä, tai jos ilmoitus sakosta on lähetetty myöhemmin, 30 päivän kuluessa lähettämisestä. Epäilty voi sakon maksamisen asemesta saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi tai tehdä sakosta vapauttamista koskevan pyynnön, joka välitetään syyttäjälle. Jos sakkoa ei makseta määräajassa tai sakosta vapauttamista koskevaa pyyntöä ei tehdä, sakon määrää automaattisesti korotetaan syyttäjän määräyksellä. Sen antamisen jälkeenkin epäilty voi vielä saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos tuomioistuin toteaa rikkomuksesta epäillyn syylliseksi, on sen tuomittava hänet maksamaan vähintään sakkoa tai korotettua sakkoa vastaava määrä. Tuomioistuimen ratkaisu on valituskelpoinen.

Rikkomuksesta epäilty voi 30 päivän kuluessa siitä, kun syyttäjän määräystä koskeva ilmoitus on lähetetty, toimittaa syyttäjälle määräyksen täytäntöönpanon estävän valituksen. Poikkeuksia tästä vaikutuksesta liittyy liikenne rikkomustapauksiin, joissa ilmoitus korotetusta sakosta on lähetetty ajoneuvorekisteristä ilmenevään osoitteeseen. Jos rikkomuksesta epäilty tekee sakosta vapauttamista koskevan pyynnön tai korotettua sakkoa koskevan valituksen syyttäjälle, viimeksi mainittu voi viedä asian tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tuomioistuin ei näissä tapauksissa saa määrätä sakkoa, joka olisi pienempi kuin summaarisessa menettelyssä määrätty sakko tai korotettu sakko olisi ollut.

Kiinteämääräisen sakon määräämismenettelyssä käsitellään vuosittain huomattava määrä rikosasioita. Määrä on vuosina 2004 ja 2005 ollut jonkin verran yli 11 miljoonaa.

Saksa

Saksassa ei ole tuomioistuimen ulkopuolisia rikosoikeudellisia menettelyjä, sillä perustuslain mukaan vain tuomioistuin voi määrätä rikosoikeudellisista rangaistuksista. Saksassa eräät vähäisenä pidetyt rikkomukset, erityisesti lievemmät liikenne rikkomukset, on jätetty muodollisesti rikosoikeusjärjestelmän ulkopuolelle. Tällaisia rikkomuksia pidetään järjestyksikkomuksina (Ordnungswidrigkeiten) ja niistä seuraa rikosoikeudellisen rangaistuksen sijaan hallinnollinen sakko. Järjestyksikkomuksia sääntelee oma lakinsa (Ordnungswidrigkeitengesetz).

Järjestyksikkomuksia koskevat asiat kuuluvat hallintoviranomaisten ratkaistaviksi lukuun ottamatta eräitä tapauksia, joissa syyttäminen on säädetty syyttäjän ja tuomitseminen yleisten tuomioistuinten tehtäväksi. Syyttäjä voi myös jatkaa hänelle tulleen rikosasian käsittelyä järjestyksikkomusasiانا.

Järjestysrikkomusmenettelyssä sovelletaan suurelta osin rikosprosessilakia. Menettelyssä ei voida käyttää epäillyn oikeusasemaan tuntuvimmin puuttuvia pakkokeinoja kuten pidättämistä ja telepakkokeinoja, mutta esimerkiksi verinäytteen ottaminen on mahdollista. Menettelyn aloittaminen ja päättäminen on toimivaltaisen viranomaisen harkinnassa. Esitutinnan hoitavat poliisiviranomaiset, joilla on tutkinnan suorittamisessa pitkälti samat oikeudet ja velvollisuudet kuin normaalia rikosasiaa käsiteltäessä. Viranomaisten menettelystä esitutkinnassa voidaan valittaa tuomioistuimeen.

Järjestysrikkomuksesta on säädetty seuraamukseksi hallinnollinen sakko, jonka määrä on yleensä 5-1 000 euroa. Järjestysrikkomuksista voidaan määrätä hallinnollinen maksuseuraamus myös oikeushenkilölle, mikä ei ole mahdollista rikosten johdosta. Ennen kuin toimivaltainen viranomainen päättää sakon määräämisestä, on epäillylle varattava tilaisuus tulla kuuluksi häntä vastaan esitetystä syytteestä. Sakon määrääminen ei edellytä epäillyn suostumusta, mutta epäilty voi vastustaa sakkoa kahden viikon kuluessa, jolloin hallintoviranomainen joko itse poistaa sakon tai siirtää asian syyttäjälle, joka toimittaa asian toimivaltaiselle alioikeudelle. Jos alioikeus katsoo, että asia voidaan ottaa käsittelyyn, se voi toimittaa suullisen pääkäsittelyn ja antaa asiassa tuomion, jolloin voidaan määrätä alkuperäistä järjestyssakkoa ankarampi seuraamus.

Alioikeus voi myös ratkaista asian antamalla päätöksen (Beschluss), jos se ei pidä suullista käsittelyä tarpeellisena eivätkä syyttäjä tai epäilty tätä vastusta. Näin toimiessaan alioikeus voi muun muassa vapauttaa epäillyn, vahvistaa sakon tai lopettaa syytteen käsittelyn, mutta ei kuitenkaan korotata sakkoa.

Vähäisistä järjestysrikkomuksista toimivaltainen hallintoviranomainen voi antaa varoituksen (Verwarnung) ja matalan nuhteenomaisen sakon (Verwarnungsgeld), jos asianomainen henkilö suostuu tähän heti tai viimeistään viikon kuluessa.

Kanada

Kanadassa provinssien lainsäädännöissä on säädetty tuomioistuimen ulkopuolisesta rangaistusmenettelystä. Eri provinssien menettelyt vastaavat yleispiirteiltään toisiaan. Lainvalvontaviranomainen (peace officer) antaa suppean esitutkinnan toimitettuaan rikoksesta epäillylle sakkoilmoituksen (notice of offence). Menettelyyn ryhtyminen ei edellytä epäillyn suostumusta. Sakkoilmoitus sisältää tiedot rikollisesta teosta, soveltuvasta lainsäädännöstä, sakon määrästä, määrääjasta vastineen antamiselle tai vaihtoehtoisesti sakon maksamiselle ja vastineen antamatta tai sakon maksamatta jättämisen seurauksista. Lisäksi sakkoilmoituksen yhteydessä annetaan tiedot menettelystä, jossa sakkoa voidaan vastustaa. Henkilö voi myöntää syyllisyytensä kirjallisessa vastineessaan tai pelkästään maksamalla sakon. Tällöin asian käsittely yleensä päättyy sakon maksamiseen. Jos henkilö kieltää syyllistyneensä rikokseen tai vastustaa sakon määrää, tulee hänen yleensä toimittaa kirjallinen vastine, jonka jälkeen hänelle toimitetaan kutsu saapua asian käsittelyyn tuomioistuimessa. Jos epäilty ei toimita vastinetta tai maksa sakkoa, asian käsittely jatkuu tuomioistuimessa, jossa asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Tuomittu voi saattaa hänen poissa ollessaan annetun tuomion uudelleen tuomioistuimen tutkittavaksi.

Erillisessä liittovaltion laissa säädettyssä rikkomusmenettelyssä lainvalvontaviranomaiset voivat antaa rikesakkovaatimuksen rikkomuksesta epäillylle henkilölle. Menettelyyn ryhtyminen ei edellytä epäillyn suostumusta. Lainvalvontaviranomaisella on aina valta harkita tapauskoh-

taisesti, onko sakon antaminen tarpeen. Asian käsittely päättyy, jos henkilö maksaa vaaditun sakon. Epäillyllä on aina oikeus saada asia käsiteltyksi tuomioistuimessa. Jos henkilö ei maksa sakkoa tai pyydä tuomioistuinkäsittelyä, asian käsittely jatkuu tuomioistuimessa, jossa asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Tuomittu voi saattaa hänen poissa ollessa annetun tuomion uudelleen tuomioistuimen tutkittavaksi. Vaikka kyseessä olevasta rikkomuksesta olisi osavaltion rikoslaisissa säädetty rangaistukseksi vankeutta, rikkomusmenettelyssä ei voida määrätä kuin sakkoa.

2.3 Nykytilan arviointi

Perustuslakiin liittyvät kysymykset

Perustuslakiin liittyviä kysymyksiä arvioitaessa on otettava huomioon erityinen pyrkimys perustuslaista poikkeuksia säättävien poikkeuslakien käytön välttämiseen. Perustuslain esitöissä todetaan, että vaikka mahdollisuus säätää poikkeuslakeja edelleen säilyy, pitäisi niihin turvautua vain poikkeustapauksissa (PeVM 10/1998 vp ja HE 1/1998 vp). Perustuslakivaliokunnan perustuslakiuudistuksen yhteydessä lausuman kannan mukaan hallituksen tulee arvioida ennen uuden perustuslain voimaantuloa säädettyjen poikkeuslakien tarpeellisuus ja suhde perustuslain säännöksiin sekä ryhtyä tarvittaviin toimiin sääntelyn saattamiseksi perustuslain vaatimuksia vastaavaksi.

Perustuslakivaliokunta on Metsähallituksen erävalvontaa koskevan lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä todennut poikkeuslakien välttämisen periaatteen näkökulmasta olevan ongelmallista, että sääntely rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kaltaisissa päivittäisissä sekä rikosoikeudellisen tuomiovallan ja yksilön oikeusturvan kannalta keskeisissä menettelyissä perustuu edelleen pysyväisluonteiseen poikkeuslainsäädäntöön (PeVL 46/2005 vp). Lakivaliokunta on aserikoksia koskevien säännösten uudistamisen yhteydessä kiirehtinyt rikesakko-säännösten uudistamista (LaVM 27/2006 vp).

Rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä uudistettaessa onkin luontevaa lähteä siitä, että myös niitä koskevia jo voimassa olevia poikkeuslakeja on tarkasteltava kriittisesti ja pyrittävä uudistuksen myötä saamaan lainsäädännölle sellainen sisältö, joka on sopuosinnussa uuden perustuslain kanssa ja joka voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Rikesakkolain kohdalla säätämiseen poikkeuslakina perustuslain säätämisyjärjestyksessä vaikuttivat tuomiovallan siirtäminen tuomioistuinten ulkopuolelle ja muutoksenhakuoikeuden rajoittaminen. Perustuslakivaliokunta (PeVL 1/1982 vp) kiinnitti huomiota siihen, että hallitusmuodon 2 §:n 4 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttivät riippumattomat tuomioistuimet, ylimmässä oikeusasteessa korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Hallitusmuodon 53 §:n mukaan korkein oikeus käytti ylintä tuomiovaltaa oikeusasioissa sekä valvoi tuomarien lainkäyttöä. Valiokunnan mukaan kysymyksessä oli määrällisesti ja laadullisesti merkittävä tuomiovallan siirto riippumattomilta tuomioistuimilta hallintoviranomaisille. Tällaisessa tuomiovallan käytön siirtämisessä korostuu kansalaisten oikeusturvan tarve. Perustuslakivaliokunnan mukaan muutoksenhaku rikesakkotuomarin päätöksestä olisi tullut sallia varsinaisin muutoksenhakukeinoin.

Rangaistusmääräyslain säätämisen yhteydessä tuomiovaltaa siirrettiin tuomioistuimelta syyttäjille, minkä vuoksi asian käsittelyn yhteydessä kiinnitettiin huomiota samanlaisiin näkökohtiin kuin rikesakkolain säätämisen yhteydessä. Perustuslakivaliokunta viittasi myös tätä asiaa koskevassa lausunnossaan (PeVL 12/1993 vp) hallitusmuodon 2 §:n 4 momenttiin. Valiokunnan mukaan tuomiovallan siirtymä tuomioistuinorganisaation ulkopuolelle oli merkittävä. Hallitusmuodon edellyttämästä lainkäytön riippumattomuudesta voitiin tavallisella lailla säätää vain rajoitettuja ja tuomiovallan käytön kannalta vähämerkityksisiä poikkeuksia.

Lainsäätämisyjärjestyksiin aikanaan vaikuttaneet perustuslailliset kysymykset eivät ole poistuneet perustuslain säätämisen myötä. Lain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuinina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Perustuslain 99 §:n mukaan ylintä tuomiovaltaa rikosasioissa käyttää korkein oikeus, joka valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan.

Tuomiovallan siirtämisen osalta on huomioon otettava myös se, että tulevaisuudessa saattaa ilmetä tarvetta lisätä rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn piiriin kuuluvia rikostyyppisiä. Viime vuosina rikkomuksia on siirretty käsiteltäväksi rangaistusmääräysmenettelyn asemesta rikesakkomenettelyssä. Perustuslain kannalta ei ole ongelmatonta, että poikkeuslailla tuomioistuimilta syyttäjälle siirrettyä tuomiovaltaa siirretään edelleen poliisille ilman, että järjestelmän oikeusturvatakeita parannetaan.

Asian tuomioistuimen käsiteltäväksi saattamisen ja muutoksenhakuoikeuden kannalta merkityksellinen on perustuslain 21 §, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi ja jonka mukaan oikeus hakea muutosta turvataan lailla. Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/1990) 6 artiklan 1 kappaleen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Sopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 2 artiklan mukaan jokaisella rikoksesta tuomitulla on oikeus saada syyllisyyskysymys tai tuomittu rangaistus tutkittavaksi ylemmässä tuomioistuimessa. Oikeuteen voidaan tehdä poikkeuksia lain määrittämien vähäisten rikosten kohdalla tai tapauksissa, joissa ylin tuomioistuin on toiminut ensimmäisenä asteena tai vapauttavan tuomion saanut henkilö on muutoksenhakuasteessa todettu syylliseksi.

Myös kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 8/1976) 14 artiklassa on määräyksiä asian tuomioistuimessa käsittelemisestä ja muutoksenhakuoikeudesta. Artiklan 1 kappaleen mukaan päätettäessä rikossyytteestä henkilöä vastaan jokaisella on oikeus oikeudenkäyntiin laillisesti perustetun toimivaltaisen, riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen edessä. Artiklan 5 kappaleessa määrätään, että jokaisella rikoksesta tuomitulla on oikeus saada syyllisyyskysymys ja tuomittu rangaistus tutkittavaksi ylemmässä tuomioistuimessa lain mukaisesti.

Mitä tulee ensinnäkin kieltoon hakea muutosta käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun, perusteita sen säilyttämiseen ei ole. Edellä käsitellyt perustuslakivaliokunnan kannanotot, perustuslain säännökset ja ihmisoikeussopimusten määräykset puhuvat pikemminkin muutoksenhakuoikeuden puolesta. Rikesakkolain säätämisen yhteydessä muutoksenhakukielon tueksi esitettiin järjestelmän saaminen nopeaksi ja se, että on oikeusturvan kannalta riittävää, että asiaa ei enää voida saattaa toisen tuomioistuimen käsiteltäväksi (HE 19/1981 vp, s. 4 ja 13). Näistä perusteista varsinkin jälkimmäistä voidaan arvostella, koska rikesakkomenettely ei summaarisena menettelynä kiinnitä erityistä huomiota oikeusturvanäkökohtiin. Koska rike-

sakon määräämistä ja rikesakkomääräyksen vastustamista koskevaa lainsäädäntöä on muutenkin syytä muuttaa ja yksinkertaistaa sekä rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä on syytä mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistaa, rikesakkoratkaisuja koskevan muutoksenhakuoikeuden lainsäädännöllinen järjestäminen riippuu uudistuksen sisällöstä kokonaisuudessaan.

Rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn perustuslaillisena ongelmana on säilynyt merkittävä rikosoikeudellisen tuomiovallan käyttäminen riippumattomien tuomioistuimien ulkopuolella. Sellaiseen tuomiovallan käyttämiseen liittyy se, että tässä esityksessä eräiden valvontaa suorittavien virkamiesten ratkaisutoimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi huomattavaan osaan niistä rikosasioista, jotka tällä hetkellä ratkaistaan syyttäjien antamalla rangaistusmääräyksillä. Tähän liittyy oikeusturvan toteuttaminen vaatii erityistä huomiota.

Asianosaisten suostumus ja muut oikeusturvaa vahvistavat keinot

Oikeusturvanäkökohtien korostamiseen liittyy myös se, että vaikka sinällään rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn on katsottu täyttävän vaatimukset rikoksesta epäillyn oikeudesta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi, rikoksesta epäillyn on oltava aktiivinen saadakseen asian siirretyksi tuomioistuin käsittelyyn. Tämä saattaa esimerkiksi johtaa siihen, että rangaistusvaatimuksen tai rikesakkomääräyksen saanut ei taloudellisista syistä kustannuksia välttääkseen vastusta rangaistusmääräystä tai saata rikesakkoasiaa tuomioistuimen tutkittavaksi, vaikka pitää itseään syyttömänä. Jos rikkomuksesta epäilty ei ole valmis hyväksymään asian käsittelemistä ja ratkaisemista summaarisessa menettelyssä, asia tulisi saattaa eteenpäin tavallisessa rikosprosessuaalisessa järjestyksessä rikkomusta tutkivan esitutkintaviranomaisen ja rikkomukseen nähden näyttövelvollisen virallisen syyttäjän toimesta. Tämän näkökohdan toteutumista voitaisiin edistää edellyttämällä rikkomuksesta epäillyn suostumusta summaarisen menettelyn käyttämiseen. Kansainvälisen vertailun tiedoista ilmenee, että useissa maissa summaarisen menettelyn käyttäminen tapahtuu rikkomuksesta epäillyn suostumuksella, joka voidaan osoittaa myös seuraamuksen maksamisella.

Suostumuksen pyytäminen tulee erityisesti kysymykseen silloin, kun epäiltyä kuullaan henkilökohtaisesti rikkomuksen tapahtumapaikalla tai muuten välittömästi epäillyn rikkomuksen tekemisen jälkeen taikka kun rangaistusvaatimusta tai rikesakkomääräystä ollaan antamassa hänelle henkilökohtaisesti tiedoksi. Rikesakkomenettelyyn on luotu menettelytapoja, joissa rikkomuksesta epäiltyä ei tarvitse kuulla rikkomuksesta ennen rikesakkomääräyksen antamista eikä rikesakkomääräystä tarvitse antaa hänelle henkilökohtaisesti tiedoksi. Tämä koskee ensinnäkin rikesakkolain 8 §:n 2 momenttia, jonka mukaan rikesakkomääräys voidaan lähettää postitse epäillyn osoitteeseen, jos kyseessä on moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehty liikenne rikkomus, johon syyllistyneen henkilöllisyys on välittömästi todettu. Tämän menettelytavan yhteydessä on mahdollista kuitenkin tiedustella epäillyn suostumusta asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen summaarisessa menettelyssä.

Rikesakkolain 2 a luvussa ovat puolestaan säännökset rikesakkomääräyksen antamisesta eräistä moottorikäyttöisellä ajoneuvoilla tehdyistä rikkomuksista ilman ajoneuvon kuljettajan selvittämistä. Myös viimeksi mainitussa tapauksessa rikesakkomääräys lähetetään postitse. Tässäkin tapauksessa voitaisiin edellyttää epäillyn suostumusta rikesakkomenettelyn käyttämiseen. Tämä kuitenkin aiheuttaisi lisätyötä rikesakkoasioita käsitteleville poliisiviranomaisille ja lisävaivaa rikkomuksista epäillyille henkilöille verrattuna nykyiseen sääntelyyn, jonka mukaan menettelyn hyväksyttämättä jättäminen on ilmaistava vastustamisella.

Rikesakkolain 2 a luvussa säädettyjä erityisiä toimintatapoja on perusteltu (HE 16/2005 vp) menettelyn nopeudella, halpuudella ja poliisivoimavaroja vapauttavalla luonteella. Eduskunnan lakivaliokunta piti rikesakkolain 2 a lukuun ehdotettua ajoneuvon haltijan vastuuta periaatteellisista syistä kannatettava varsinkin, kun lakiehdotuksessa ei luovuttu rikosoikeudellisesta syyllisyysperiaatteesta (LaVM 14/2005 vp). Muutokset eivät tarkoittaneet näyttövelvollisuuden siirtämistä rikesakkomääräyksen saaneelle henkilölle, vaan uusilla säännöksillä käynnistetään menettely rikesakon määräämiseksi.

Nyt kysymyksessä olevassa summaaristen rikosprosessimenettelyjen uudistamisessa ei ole aiheellista puuttua kysymyksessä oleviin äskettäin eli 1 päivänä huhtikuuta 2006 voimaan tulleisiin säännöksiin muuten kuin eräiden uudistukseen muuten liittyvien yksityiskohtien osalta. Säännösten käytännön toimivuudestakaan ei ole vielä riittävästi tietoa. Kyseessä olevan lain-säädännön taustalla olevat tavoitteet ja niihin yhdistetyt oikeusturvan takeet huomioon ottaen hyväksyttäviä perusteita voidaan katsoa olevan sille, että rikesakkomääräyksen saaneet asetetaan rikkomusasian käsittelyssä erilaiseen asemaan riippuen siitä, minkälaisessa menettelyssä rikesakkomääräys on annettu. Näin ollen rikesakkolain 2 a luvussa tarkoitetuissa tapauksissa voitaisiin edellyttää rikesakkomääräyksen saaneen erikseen ilmoittamaa vastustusta asian saattamiseksi käsiteltäväksi tavallisessa rikosprosessissa.

Kysymyksiin oikeusturvasta ja suostumuksesta asian käsittelyyn summaarisessa menettelyssä liittyy rikkomuksen asianomistajan suostumus. Asianomistajan toissijainen syyteoikeus sekä mahdollisuus saada syyteasian yhteydessä toteutettua rikkomukseen perustuva yksityisoikeudellinen vaatimus eli käytännössä vahingonkorvausvaatimus ovat rangaistusmääräysmenettelyssä turvatut siten, että menettelyn käyttäminen edellyttää asianomistajan suostumuksen. Rikesakkorikkomuksilla ei yleensä ole asianomistajaa, mutta rikesakkomenettelyn käyttöalan mahdollinen laajentaminen tulevaisuudessa saattaa muuttaa tilannetta. Rangaistusmääräysmenettelyyn liittyvät edellä mainitut asianomistajaa koskevat näkökohdat liittyvät myös rikesakkomenettelyyn, jonka käyttäminen ei siis nykyisin edellytä hänen suostumustaan. Asianomistajan tahtoon tulee kuitenkin voimassa olevan lainkin mukaan tarvittaessa kiinnittää huomiota, koska rikoslain 2 a luvun 10 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan rikesakkoa ei saa määrätä, jos on ilmeistä, että asianomistaja tulee rikkomuksen johdosta tekemään syyttämispyyntönsä syyttäjälle tai poliisille taikka esittämään vahingonkorvausvaatimuksen. Asianomistajan oikeusturvan korostamiseksi ja tilanteen selkeyttämiseksi lakia tulisi muuttaa niin, että myös rikesakkomenettelyn käyttäminen edellyttää asianomistajan nimenomaista suostumusta.

Suostumuksen antaminen asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen summaarisessa menettelyssä ei ole ainoa keino vahvistaa oikeusturvaa sen vastapainoksi, että tuomiovaltaa kysymyksessä olevien rikkomusten osalta käytetään riippumattoman tuomioistuineläytöksen ulkopuolella. Lisäksi suostumuksen sitovaan vaikutukseen tulisi voida esimerkiksi ylimääräisen muutoksenhaun kautta puuttua niissä tapauksissa, joissa sitä ei ole annettu pätevästi. Epäillyn asemaa olisi omiaan vahvistamaan se, että hänen jättäessään suostumatta rikesakkomääräyksen antamiseen asian käsittely jatkuisi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä, jolloin esimerkiksi virallinen syyttäjä voisi nykyisestä poiketen tehdä syyttämättäjättämispäätöksen viemättä asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Asian käsittely tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä johtaisi myös siihen, että rikesakkoasioita koskeva kielto hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun käytännössä poistuisi.

Ylimääräistä muutoksenhakua, väärälle henkilölle annetun määräyksen poistamista sekä kirjoitus- ja laskuvirheen korjaamista koskevien säännösten tarkistaminen ja yhtenäistäminen

koskemaan kaikissa tapauksissa sekä rangaistusmääräysmenettelyä että rikesakkomenettelyä vastaavia menettelyjä ovat omiaan parantamaan oikeaan aineelliseen lopputulokseen pääsemistä ja siten edistämään epäillyn oikeusturvan toteutumista.

Määräysten antamiseen toimivaltaiset virkamiehet

Tuomioistuinlaitoksen ulkopuoliseen tuomiovaltaan liittyy kysymys sitä käyttävistä virkamiehistä. Mainittu kysymys on puolestaan yhteydessä rajallisten viranomaisvoimavarojen taroituksenmukaiseen käyttöön. Tuomioistuinlaitoksen voimavarojen riittävyden ohella viime vuosina on kiinnitetty huomiota syyttäjien työmäärään. Perusteltuna lähtökohtana on rikosasioidenkin käsittelyssä pyrkiä yksinkertaisiin menettelytapoihin, joissa mahdollisuuksien mukaan karsitaan työvaiheita, kunhan se voi tapahtua epäillyn oikeusturvaa vaarantamatta ja kunhan oikeusturvan toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Rangaistusmääräysmenettelyssä valvontaa suorittava virkamies eli poliisimies, tullimies, rajavartiomies tai erätarkastaja määrittää rangaistusvaatimusta laatiessaan päiväsakoin suoritettavan sakkorangaistuksen, jonka virallinen syyttäjä yleensä vahvistaa sellaisenaan rangaistusmääräyksen antamisen yhteydessä. Rangaistusvaatimusta laadittaessa valvontaa suorittavalla virkamiehellä on käytettävissään sisäasiainministeriön julkaisu ”Käsikirja seuraamusten määrittämiseksi rangaistusvaatimus- ja rikesakkoasioissa”, jossa määritetään rikkomuksia varten normaalipäiväsakot ja tavallisesta poikkeavia tapauksia varten sakkoliukumat. Käsikirjaa päivitetään muutaman vuoden välein, viimeisin versio on julkaistu vuoden 2005 lopussa. Käsikirja ei ole sitova, mutta sillä on huomattava merkitys rangaistusvaatimuksen laatimisen lisäksi syyttäjien ja tuomioistuimien toiminnassa ja sillä edistetään merkittävästi yhtenäiseen rangaistuskäytäntöön pääsemistä.

Käytännössä rangaistusvaatimusten mukaiset sakkorangaistukset vahvistetaan rangaistusmääräyksissä sellaisinaan. Vuonna 2005 rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltiin noin 243 000 asiaa. Niistä 94 prosentissa (noin 228 000 sakkoa) sakko määrättiin vaaditun mukaisena. Syyttäjä luottaa ratkaisua tehdessään pitkälti teko-olosuhteisiin paremmin perehtyneen valvontaa suorittavan virkamiehen arvioon, koska syyttäjän käsittelyn pohjana ovat kirjallisesta materiaalista eli rangaistusvaatimuksesta ilmenevät suhteellisen vähäiset tekoa koskevat tiedot.

Kaiken kaikkiaan perustellulta vaikuttaa se, että valvontaa suorittaville virkamiehille annettaisiin oikeus antaa sakkomääräyksiä. Vaikka siinä yhteydessä ei laajennettaisi tuomioistuinten ulkopuolella käytettävän tuomiovallan piiriin kuuluvien rikosasioiden joukkoa, epäillyn oikeusturvaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Oikeudellista ratkaisutoimintaa siirtyisi lakimieskoulutuksen saaneilta syyttäjiltä virkamiehille, joilla sellaista taustaa ei yleensä ole. Harvittava on myös sitä, mitkä virkamiehet tulisivat tällaisen sakottamisoikeuden piiriin ja kuinka vakavia tekoja se tulisi koskemaan.

Epäillyn oikeusturvaa vahvistavaan suuntaan olisi ensinnäkin vaikuttamassa se, että hänen tulisi suostua asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen sakon määrittämiseen johtavassa summaarisessa menettelyssä. Jos suostumusta ei annettaisi, asian käsittely jatkuisi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Valvontaa suorittavan virkamiehen määrittämää maksamatta jäänyttä sakkoa ei myöskään tulisi voida muuntaa vankeudeksi. Jos valvontaa suorittavien virkamiesten sakotustoimivallan ulkopuolelle suljettaisiin vakavimmat rikkomukset ja raja vedettäisiin esimerkiksi 20 päiväsaktoon, vankeudeksi muuntamisen ulkopuolelle jääviä sakkorangaistuksia koskeva raja vastaisi suurin piirtein voimassa olevan lain mukaista. Rikoslain

2 a luvun 6 §:n 4 momentin mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä annettua, enintään 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi.

Valvontaa suorittavien virkamiesten sakottamistoimivallan ylärajan asettaminen 20 päiväsakon sakkorangaistuksiin tarkoittaisi sitä, että vain harvat nykyisin rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltävät asiat tulisivat enää syyttäjille. Vuonna 2005 rangaistusmääräyksin määrätyistä sakoista 208 420 oli enintään 20 päiväsakon suuruisia.

Nykyisen lainsäädännön mukaan rangaistusvaatimuksen voivat antaa poliisimies, tullimies, rajavartiomies ja erätarkastaja. Näistä viimeksi mainitulle toimivalta vaatimuksen antamiseen on annettu varsin äskettäin eli vuoden 2006 alussa voimaan tulleella lailla Metsähallituksen erävalvonnasta (1157/2005). Lain valmistelun ja eduskuntakäsittelyn yhteydessä erätarkastajat on asetettu eri asemaan kuin muut rangaistusvaatimuksen antamiseen oikeutetut virkamiehet, mikä ilmenee lain sisällöstäkin. Erätarkastajan antaman rangaistusvaatimuksen edellytyksenä ovat rikkomuksesta epäillyn suostumus rangaistusmääräysmenettelyyn ja rangaistusvaatimukselle asetettu 20 päiväsakon yläraja. Sellaiseen vaatimukseen perustuvaa sakkorangaistusta ei saa myöskään muuntaa vankeudeksi. Erätarkastajien toimivallan pikaista laajentamista edelleen myös sakon määräämisen puolelle ei voida pitää perusteltuna. Sama koskee myös sakkovaatimuksen antamistoimivallan laajentamista.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Summaarisiin rikosprosessimenettelyihin liittyy ratkaistavia kysymyksiä myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikoksen määrittäminen laissa säädettyväksi teoksi on saanut ilmuksensa myös rikoslain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa, Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa sekä kansalaisyhteiskunta- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 15 artiklan 1 kappaleessa.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on järjestyslain (612/2003) säätämisen yhteydessä (PeVL 20/2002 vp) ja rikosoikeuden yleisiä oppia koskevan lainsäädännön säätämisen yhteydessä (PeVL 31/2002 vp) pitänyt rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ja perustuslain 80 §:kin huomioon ottaen ongelmallisena sitä, että rikesakon liittäminen rikkomuksen seuraukseksi perustuu asetukseen eli rikesakkorikkomusasetukseen. Perustuslain mainitun pykälän 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Rikesakon käyttämisen yleiset puitteet asettava rikoslain 2 a luvun 9 § ei valiokunnan käsityksen mukaan tältä osin täytä laillisuusperiaatteen vaatimuksia.

Rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen liittyy lainsäätäjälle suunnattu epämääräisen rikoslainsäädännön kielto. Rangaistussäännösten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laillisuusperiaatteen tähän puoleen liittyy kysymys blankorangaistussäännöksistä, joiden käytön yhteydessä varsinainen rangaistussäännös (rangaistusuhan asettaminen) ja tunnusmerkistö (teonkuvaus eli rangaistavan käyttäytymisen kuvaus) on erotettu toisistaan. Laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimuksen kannalta ongelmallisesti tällaisen hajauttamisen seurauksena rangaistavan käyttäytymisen sisällön selvittäminen saattaa olla hyvinkin työlästä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on useassa yhteydessä ottanut kantaa väljien ja avoimien blankorangaistussäännösten käyttämiseen (esimerkiksi PeVL 15/1996 vp, 20/1997 vp ja

31/2002 vp). Valiokunnan mukaan hallituksen onkin aiheellista selvittää, missä määrin tällaiseen tekniikkaan perustuva voimassa oleva rikosoikeudellinen sääntely vastaa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimuksia, ja ryhtyä selvityksen perusteella mahdollisesti tarvittaviin toimiin sääntelyn tarkistamiseksi. Eduskunnan vastauksessa hallituksen esitykseen rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi (EV 261/2002 vp) onkin eduskunnan lausumissa edellytetty rikesakkosäännösten uudistamistoimenpiteiden lisäksi ryhtymistä perustuslakivaliokunnan esiin tuomiin toimenpiteisiin.

Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta asianmukaista olisi, että rikesakko liitetään tiettyjen rikkomusten rangaistukseksi laissa. Sääntelyn lakiin siirtämisen yhteydessä on kiinnitettävä tarpeen mukaan huomiota sen tarkistamiseen laillisuusperiaatteen edellyttämän rikoslainsäädännön täsmällisyysvaatimuksen mukaisella tavalla. Asetuksessa oleva sääntely perustuu blankosäännösten käyttämisen kautta tai muuten osittain lainsäädäntöratkaisuun, jossa varsinainen rangaistussäännös ja tunnusmerkistö on erotettu toisistaan.

Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallisena ei voida pitää rikoslain 2 a luvun 3 §:n 2 momentin ja päiväsakon rahamäärästä annetun asetuksen (609/1999) 7 §:n mukaista sääntelyä. Rikoslain säännöksen mukaan asetuksella voidaan säätää, että tietyistä rikoksista määrättävän sakon kokonaisrahamaäärä on korotettava samanlaatuisesta rikoksesta määrättävän suurimman rikesakon suuruiseksi. Asetuksen pykälän mukaan kokonaisrahamaäärän korottaminen koskee eräitä tieliikenteen ja vesiliikenteen ylinopeusrikoksia. Sakkorangaistus säädetään mainittujen rikosten seuraamukseksi jo laissa. Kokonaisrahamaäärän korottamiseen ei myöskään liity tunnusmerkistön tarkkarajaisuutta koskevia kysymyksiä.

Mahdollisuus määrätä sakko tai rikesakko samasta rikkomuksesta

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Nykylainsäädännön ongelmana yhdenvertaisuusnäkökulmasta on se, että asia voi sattumanvaraisesti päätyä käsiteltäväksi tietyssä menettelylajissa. Sama asia voi joissakin tapauksissa periaatteessa päätyä käsiteltäväksi rangaistusmääräysmenettelyssä tai rikesakkomenettelyssä taikka käsiteltäväksi vaihtoehtoisissa käsittelyjärjestyksissä käräjäoikeudessa.

Yhdenvertaisuuteen ja rikosoikeudelliselta järjestelmältä edellytettävään seuraamusten määrämiseen ennustettavuuteen liittyy se, että nykyisin samasta rikkomuksesta voidaan määrätä sakko tai rikesakko. Kun menettelylajin valinnalla on merkitystä epäillyn oikeusturvakeinoille ja jopa rikosvastuun toteutumismahdollisuudelle, on epäyhtenäisen oikeuskäytännön vaaraan kiinnitettävä huomiota. Arvioinnin yhteydessä on erityisesti otettava huomioon se, että rikesakkoa ei voida muuntaa vankeudeksi mutta päiväsakoin määrätty sakkorangaistus voidaan pääsääntöisesti muuntaa. Tosin viimeksi mainittu näkökohta menettää merkitystään, jos valvontaa suorittaville virkamiehille annetaan oikeus määrätä pieniä muuntokelvottomia sakkorangaistuksia. Epäyhtenäisen ja yhdenvertaisuutta loukkaavan käsittelyn vaaraa ei pystytä täysin torjumaan sisäasiainministeriön julkaisemalla rangaistusvaatimuksia ja rikesakkomääräyksiä koskevalla käsikirjalla.

Rikoslain 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa on rikesakon käyttämistä ohjaava säännös, joka joiltakin osin ohjaa rikesakon käyttämistä myös rangaistuslajin valintatilanteissa. Rikesakkoa ei saa määrätä esimerkiksi, jos rikkomus on ollut omiaan aiheuttamaan muunlaista kuin vähäisenä pidettävää vaaraa tai haittaa taikka jos rikkoja on menettelyllään osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä. Rangaistuslajin valintaa sakon ja rikesakon välillä saataan ohjata myös lainsäädännön perusteluissa. Järjestyslain 19 §:n yksityiskohtaisissa peruste-

luissa (HE 20/2002 vp) todetaan lain 16 §:n mukaisten järjestyserikkomusten osalta, että rikesakon tulisi olla pääsääntö, ja vain vakavimmista rikkomuksista tulisi tuomita päiväsakkoa.

Rangaistuslajin valintaa sakon ja rikesakon välillä voidaan pitää vaikeampana kuin esimerkiksi valintaa sakon ja vankeuden välillä. Viimeksi mainitussa tapauksessa on yleensä erityisesti vastaajan aikaisemman rikollisuuden ja teon ominaispiirteiden perusteella varsin selvää, kumpaan mainituista rangaistuksista päädytään. Sakon ja rikesakon välillä tapahtuvaa lajinvalintaa on myös melko vaikeata ohjata rikoslain 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa olevalla tai vastaavalla esimerkiksi rikoslain 6 lukuun sijoitettavalla lajinvalintasäännöksellä. Rikoksentehtävien yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi ja rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän käytön ennustettavuuden parantamiseksi olisi syytä muuttaa voimassa olevaa sääntelyä niin, että rikesakko tulisi ainoaksi rangaistukseksi niistä rikoksista, joista se nyt on säädetty vaihtoehtoiseksi rangaistukseksi toisen rangaistuksen, käytännössä sakon kanssa. Tällainen muutos olisi kaiken kaikkiaan myös omiaan selkeyttämään ja yksinkertaistamaan rangaistusjärjestelmää.

Menettelyjen yhtenäistämistarpeeseen ja voimavarojen tehokkaaseen käyttöön liittyvät kysymykset

Rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä koskevat säädökset ovat tulleet voimaan eri aikoina, eikä niiden suhdetta toisiinsa ole juurikaan pohdittu. Sen vuoksi näiden menettelyiden välillä on nykyisin perusteettomia eroja. Rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn muodostaman kokonaisuuden arvioiminen on tullut entistä tärkeämmäksi sen vuoksi, että viime vuosina entistä useampi rikos on siirretty käsiteltäväksi rikesakkomenettelyssä rangaistusmääräysmenettelyn sijasta. Tavoitteena on myös löytää summaarisiin prosessimenettelyihin oikeudenmukainen tasapaino toisaalta oikeusturvan ja toisaalta voimavarojen tehokkaaseen käyttöön perustuvien näkökohtien välillä. Osittain tämä tavoite ja pyrkimys menettelyjen yhdenmukaistamiseen liittyvät perustuslaillisiin kysymyksiin, joita on jo käsitelty edellä.

Rikesakon ohella määrättävä menettämisseuraamus

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan rikesakkomenettelyssä ei voida määrätä rikesakon ohella menettämisseuraamusta. Tämän voidaan katsoa liittyvän erityisesti siihen, että pitkään rikesakkoja voitiin määrätä vain sellaisista rikkomuksista, joiden yhteydessä menettämisseuraamus ei voi tulla kysymykseen. Rikesakon käyttöalan laajentuessa tilanne on kuitenkin muuttunut. Tulevaisuudessa rikesakolla rangaistavien rikkomusten piiriä voidaan laajentaa entisestään. Menettämisseuraamuksen sulkemiseen pois ovat ilmeisesti vaikuttaneet myös perustuslakiin liittyvät näkökohdat.

Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että rikesakolla rangaistava vähäinen rikosasia pitäisi käsitellä tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä vain menettämisseuraamuksen määräämistä varten. On otettava huomioon se, että näissä asioissa menettämisseuraamus yleensä kohdistuisi arvoltaan vähäiseen omaisuuteen. Menettettäväksi määrättävänä omaisuutena tulisi kysymykseen esimerkiksi teräse tai töhrimiseen soveltuva maalipurkki.

Mahdollisuutta liittää menettämisseuraamus rikesakkoon tukisi myös se, että rikkomuksesta epäillyn oikeusturvaa rikesakon määräämismenettelyssä vahvistettaisiin. Siihen liittyviä ky-

symyksiä on jo käsitelty edellä perustuslakiin liittyvien kysymysten yhteydessä. Tältä osin on syytä tässäkin yhteydessä korostaa rikkomuksesta epäillyn suostumusta menettelyn käyttämiseen ja suostumuksen jäädessä saamatta asian päätymistä käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

Mahdollisuus määrätä menettämisseuraamus myös rikesakon ohella olisi lisäksi virkamiesten toimivallan osalta johdonmukainen sakon määräämiseen liittyvien ehdotusten kanssa. Tämän esityksen mukaan valvontaa suorittava virkamies voisi sakkomääräyksellä määrätä enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen.

Rikesakon ohella määrättävän menettämisseuraamuksen enimmäissuuruuden osalta ei ole selvää aihetta poiketa sakon ohella määrättävän menettämisseuraamuksen enimmäissuuruudesta, joka tämän esityksen mukaan olisi rangaistusmääräyslainsäädännön mukaisesti 1 000 euroa. Mainittavaa eroa ei ole tehtävissä sakko- ja rikesakkorikkomusten vakavuuden ja mahdollisesti menetettäväksi määrättävien esineiden arvon perusteella. Kuten edellä jo todettiin, menettäväksi määrättävä omaisuus olisi yleensä arvoltaan vähäistä, joten enimmäissuuruudella olisi vain teoreettista merkitystä.

Rikkomuksesta epäillyn suostumukseen ja päiväsakon rahamäärän selvittämiseen liittyvät kysymykset

Edellä on jo perustuslakiin liittyvien kysymysten yhteydessä käsitelty asianosaisten suostumuksen merkitystä. Rikkomuksesta epäillyn suostumukseen liittyvän sääntelyn pitäisi mahdollistaa suostumuksen antaminen senkin jälkeen, kun hän ensin on kieltäytynyt sitä antamasta. Epäilty voi asiaa tarkemmin harkittuaan päätyä siihen, että asian ratkaiseminen summaarisessa menettelyssä valvontaa suorittavan virkamiehen esittämällä tavalla on oikea ja oikeudenmukainen tapa saattaa asia päätökseen. Jälkikäteisellä suostumuksen antamismahdollisuudella voidaan estää asioiden tarpeetonta käsittelyä tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Tämä jälkikäteinen suostumus voitaisiin osoittaa sakon tai rikesakon maksamisella. Käytännön näkökohdat puhuvat sen puolesta, että muuten kuin maksamalla tapahtuvaa jälkikäteistä suostumusta ei tulisi ottaa käyttöön. Muulla tavoin annettavan jälkikäteisen suostumuksen tulemistä asiaa hoitavan virkamiehen tietoon on vaikeaa järjestää käytännössä. Sen sijaan maksut ja osasuoritukset ovat helposti tarkistettavissa Oikeusrekisterikeskusten tiedoista.

Rikkomuksesta epäillyn suostumukseen liittyy kysymys päiväsakon rahamäärää koskevan selvityksen toimittamismahdollisuudesta. Suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä epäillyn tietoon tulisivat ne erityisesti hänen tulojaan koskevat seikat, jotka vaikuttavat päiväsakon rahamäärään. Epäilty ei kuitenkaan välttämättä suostumuksen antamisen yhteydessä pysty ottamaan huomioon kaikkia päiväsakon rahamäärään vaikuttavia seikkoja. Hänellä ei ehkä myöskään ole tietoa kaikista sellaisista seikoista. Summaarisen menettelyn käyttämiseen suostuva epäilty saattaa mainittujen syiden, erimielisyyden tai jonkin muun syyn vuoksi riitauttaa seikan, jonka valvontaa suorittava virkamies ilmoittaa päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteeksi.

Olisikin oltava mahdollista, että asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen summaarisessa menettelyssä suostunut rikkomuksesta epäilty voi erikseen toimittaa selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista sakkorangaistuksen määräävälle virkamiehelle, jonka myös tulisi ottaa selvitys huomioon mahdollisuuksien mukaan. Prosessiekonomisista syistä tuomioistuinten työtaakan kannalta on järkevää pyrkiä siihen, että rikkomuksia ei ohjaudu käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä ainoastaan päiväsakon rahamäärää kos-

kevien epäselvyyksien vuoksi. Päiväsakon rahamäärään liittyviä rangaistusvaatimuksen vastustamisia on vuosittain joitakin tuhansia. Mahdollisuus toimittaa selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista muutenkin edistää rikoslain 2 a luvun 2 §:ssä tarkoitetun sakolettavan maksukykyyn nähden kohtuullisen päiväsakon rahamäärän vahvistamista.

Summaarisen menettelyn selkeyteen liittyvät näkökohdat puoltavat sitä, että asia päättyisi virallisen syyttäjän ratkaistavaksi ja että päiväsakon rahamäärää koskeva rikkomuksesta epäillyn selvitys toimitettaisiin syyttäjälle niissäkin tapauksissa, joissa on kysymys enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavasta ja siis rikkomuksen vakavuuden perusteella valvontaa suorittavan virkamiehen ratkaisutoimivaltaan kuuluvasta asiasta. Tätä puoltaa myös se, että päiväsakon rahamäärä tulisi näin ollen sellaisen virkamiehen ratkaistavaksi, joka ei ole ollut osapuolena rahamäärää koskevassa erimielisyydessä. Selvityksen ohjautuminen asiaa hoitavalle valvontaa suorittavalle virkamiehelle on myös käytännössä vaikeammin järjestettävissä kuin selvityksen saaminen syyttäjän tietoon.

Selvittämisen toimittamista koskevan järjestelyn toimivuus edellyttäisi sitä, että epäillylle asetettaisiin jonkinlainen vähimmäisaika selvityksen toimittamista varten. Tällöin hän tietäisi, missä ajassa selvitys on toimitettava, ja virallinen syyttäjä tietäisi, mitä ajankohtaa ennen asiaa ei saisi ratkaista. Määräajan jälkeenkin toimitettu asiaan vaikuttava selvitys tulisi ottaa huomioon, jos syyttäjä ei ole jo ehtinyt ratkaista asiaa. Selvittämisen toimittamismahdollisuuden tulisi tarpeettoman ylimääräisen muutoksenhaun välttämiseksi koskea myös säännönmukaisesti syyttäjän ratkaistavaksi meneviä asioita (yli 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavat asiat), joissa epäilty on suostumuksen antamisen yhteydessä tai vasta sen jälkeenkin havainnut päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen virheellisyyden.

Selvityksen toimittamismahdollisuus on sinällään jo käytännön ja lainsäädännön mukaan olemassa nykyisinkin. Rangaistusmääräysmenettelyssä rangaistusvaatimuksen saanut, joka ei ole vastustanut vaatimusta, voi käytännössä toimittaa syyttäjälle asiakirja-aineistoa ja muuta yksityisluonteista kirjallista selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista, vaikka siitä ei laissa säädetäkään (HE 74/1998 vp). Rangaistusmääräyslain 11 §:n 3 momentissa puolestaan säädetään, että jos rangaistusvaatimuksen saanut vastustaa vaatimusta yksinomaan päiväsakon rahamäärän osalta, rangaistusmääräyksen antaja voi hänelle toimitetun selvityksen perusteella antaa rangaistusmääräyksen rangaistusvaatimuksen saaneen vaatimalla tavalla viemättä asiaa tuomioistuimeen.

Virkamiesten toimivaltaan ja yleiset summaarisiin menettelyihin liittyvät kysymykset

Rikesakkomenettelyä koskevan sääntelyn puutteena voidaan pitää sitä, että nykyisten sääntösten mukaan virallinen syyttäjä ei voi saattaa asiaa vireille siinä menettelyssä, vaikka rikesakkoa voitaisiin pitää rikkomuksen oikeudenmukaisena seuraamuksena. Tarkoituksenmukaisuussyistä syyttäjällä tulisi olla mahdollisuus määrätä rikesakko ja sen ohella menettämisseuraamus hänen käsiteltäväkseen tulevasta rikesakkorikkomuksesta ilman, että asiaa tarvitsee kierrättää toimivaltaiselle poliisimiehelle tai muulle virkamiehelle. Syyttäjillä olisi syytä olla käytettävissä tämäkin vaihtoehto, vaikka heidän määräämiään rikesakkoja tuskin tulee paljon olemaan. Tämä koskee niin summaarisessa menettelyssä kuin tavallisessa rikosasioiden käsitelyjärjestyksessä syyttäjän käsiteltäväksi tulevia asioita.

Rangaistusmääräysmenettelyssä ja rikesakkomenettelyssä toimivaltaisten viranomaisten piiri ja tehtävät on määritelty lainsäädännössä epätäsmällisesti. Rangaistusmääräyslain 3 §:n mukaan rangaistusvaatimuksen antaa poliisimies, tullimies tai muu laissa säädettyä valvontaa

suorittava virkamies omasta aloitteestaan tai syyttäjän puolesta. Rikoslain 2 a luvun 10 §:n 1 momentissa puolestaan säädetään, että rikesakon määrää poliisimies tai muu laissa säädettyä valvontaa suorittava virkamies. Rangaistusvaatimuksen ja rikesakkomääräyksen antamiseen oikeutettuja virkamiehiä ovat poliisimiehen lisäksi tullilain (1466/1994) 46 §:n, rajavartiolaitain (578/2005) 47 §:n ja metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain (1157/2005) 14 §:n nojalla tullimies, rajavartiomies ja erävalvoja. Oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa on lisäksi katsottu, että syyttäjä voi itse antaa rangaistusvaatimuksen, vaikka siitä ei laissa säädetäkään. Toimivaltaisista viranomaisista koskevat säännökset pitäisi tarkistaa mainittujen näkökohtien ja viralliselle syyttäjälle annettavan rikesakkojen määräämisoikeuden perusteella. Järjestelmän selkeyteen liittyvät tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat puhuvat sen puolesta, että syyttäjä ei antaisi nykyistä rangaistusvaatimusta vastaavaa vaatimusta missään tilanteessa. Valvontaa suorittava virkamies antaisi sen saatuaan syyttäjän pyynnön ja mahdollisesti tarvittavat suositukset sen jälkeen.

Rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn epäyhtenäisyyksiin kuuluu se, että rangaistusmääräysmenettelyssä asian käsittelyä jatketaan rikkomuksesta epäillyn vastustamisen jälkeen tavallisessa rikosasian käsittelyjärjestyksessä, kun taas rikesakkomääräyksen saattaminen epäillyn toimesta käräjäoikeuden käsiteltäväksi on puolestaan rinnastettavissa muutoksenhakuun. Valitusta ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevat säännökset vaihtelevat menettelylajeista riippuen.

Rangaistusmääräysmenettelyssä asia siirtyy vastustamisen jälkeen syyttäjälle, joka yleensä lisätutkinnan teettämisen jälkeen nostaa syytteen. Hän voi kuitenkin päätyä myös syyttämättä jättämiseen. Asiaan voidaan myös yhdistää asianomistajan yksityisoikeudellisia vaatimuksia. Muutosta käräjäoikeuden tuomioon haetaan normaalissa järjestyksessä hovioikeudessa ja valituslupateitse korkeimmassa oikeudessa.

Rikesakkomääräyksen vastustamisen yhteydessä syyttäjällä ei ole oikeutta tehdä toimenpiteistä luopumispäätöstä, vaan hänen on lähtökohtaisesti ajettava käräjäoikeuden hänelle tiedoksi antaman vastustetun rikesakkomääräyksen vahvistamista. Syyttäjällä on kuitenkin tässä vaiheessa oikeus siirtää asia rikesakkomenettelystä syyteharkintaan ja nostaa sen perusteella syyte. Muodollisesti tällainen mahdollisuus on vastoin muutoksenhaussa yleisesti noudatettua reformatio in pejus –kieltoa. Toisaalta vastustamisasiaa käsittelevä käräjäoikeus ei voi tuomita ankarampaa rikesakkoa kuin rikesakkomääräyksessä oli määrätty. Tuomioistuimien on myös sidottu määrätyn rikesakon rahamäärään, mutta voi päätyä myös seuraamusluonteiseen tuomitsematta jättämiseen tai syytteen hylkäämistä vastaavaan rikesakkomääräyksen poistamiseen. Asianomistajan vaatimuksia ei voida rikesakkomenettelyssä käsitellä. Käräjäoikeuden ratkaisusta ei saa valittaa. Ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista määrättävään rikesakkoon liittyvä menettely eroaa muihin rikesakkoihin liittyvästä.

Rangaistusmääräyslain 18 §:ssä säädetään, että sen lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:ssä säädetään, rangaistusmääräys voidaan hakemuksesta poistaa myös silloin, kun rangaistusmääräys perustuu väärään lain soveltamiseen. Käräjäoikeus voi määrääjasta riippumatta poistaa rangaistusmääräyksen, jos rangaistusmääräystä annettaessa henkilöä on käsitelty toisena henkilönä tai väärällä nimellä. Tällaista rangaistusmääräyksen poistamiseen liittyvää sääntelyä ei ole rikesakkolaissa, joten rikesakkomääräysten osalta sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännöksiä. Rangaistusmääräyslain 18 a §:ssä säädetään uuden määrääjän myöntämisestä rangaistusvaatimuksen vastustamista varten eräissä tapauksissa. Rikesakkolain 13 i §:ssä säädetään menetetyt määrääjän palauttamisesta koskien tapauksia,

joissa rikesakkomääräys on annettu ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista.

Edellä mainitut nykyisin rangaistusmääräysmenettelyn ja rikesakkomenettelyn välillä olevat menettelyyn ja erityisesti rikosprosessiin liittyvät erot ovat huomattavia. Niitä voidaan pitää perusteettomina lukuun ottamatta menettelyeroja, jotka liittyvät rikosprosessin määräämiseen ja vastustamiseen ajoneuvoa pysäyttämättä havaittujen liikenne rikosten yhteydessä. Muutenkaan tässä yhteydessä ei ole eräitä lähinnä muihin ehdotettaviin muutoksiin syitä lukuun ottamatta syytä puuttua mainittuun erityiseen rikesakkomenettelyyn, jota koskevat säännökset ovat tulleet voimaan vasta 1 päivänä huhtikuuta 2006 ja jonka toimivuudesta ei ole vielä ole riittävästi tietoa. Menettelyjen yhtenäistämisen yhteydessä huomioon tulisi ottaa viranomaisvoimavarojen rajallisuus. Kunhan oikeusturvan takeista huolehditaan, tarpeetonta kaksinkertaista viranomaistyötä tulisi vähentää. Tämä koskee erityisesti sakkorangaistusten määräämisen siirtämisestä huomattavissa määrin syyttäjiltä valvontaa suorittaville virkamiehille selvissä tapauksissa, mitä on jo edellä käsitelty perustuslaillisten kysymysten yhteydessä.

Asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumuksella asia tulisi ratkaista lopullisesti valvontaa suorittavan virkamiehen määräyksellä tai suurempien päiväsakkojen ollessa kysymyksessä syyttäjän määräyksellä. Jos suostumusta ei saataisi, asia ohjautuisi käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä syyteharkintoineen ja tuomioistuinkäsittelyineen siihen liittyvine muutoksenhakuoikeuksineen. Vastustuksenvaraiseksi jäisi ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista määrätty rikesakko. Menettelylajeja koskevat ylimääräistä muutoksenhakua koskevat säännökset tulisi yhtenäistää niin, että asian käsittelyssä tapahtuneisiin virheisiin voidaan puuttua annetusta suostumuksesta huolimatta.

Eräät summaarisiin menettelyihin liittyvät erityiskysymykset

Rangaistusmääräyslain 19 §:ssä säädetään kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun siihen rinnastettavan virheen korjaamisesta. Rikesakkolaissa ei ole vastaavaa sääntelyä. On tarkoituksenmukaista, että tällaiset tekniset virheet voidaan myös rikesakkomääräyksen yhteydessä korjata mahdollisimman vaivattomasti.

Rikesakkolain 4 §:ssä säädetään, että rikesakkoasiassa ei sovelleta nuorta henkilöä, nuorta rikoksenteijää, ehdollista rangaistusta eikä rangaistuksen mittaamista koskevia säännöksiä. Siinä ei myöskään voida määrätä ehdonalaista vapautta menetetyksi eikä muuntaa sakkorangaistusta vankeudeksi. Pykälässä säädetään edelleen, että rikesakkoasiassa ei myöskään sovelleta, mitä yleisen asiamiehen kuulemisesta, eräiden virkamiesten haastamisesta taikka syytteen tekemisen tai rangaistukseen tuomitsemisen johdosta viranomaisille eräissä tapauksissa tehtävästä ilmoituksesta on säädetty. Rikesakkoa koskevien asiakirjojen säilyttämisestä säädetään erikseen. Tapahtuneet lainsäädäntömuutokset ja muualla oleva sääntely huomioon ottaen pykälää voidaan pitää tarpeettomana.

Rikesakkolain 9 §:ssä säädetään velvollisuudesta maksaa rikesakko kahden viikon kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksisaamisesta. Rangaistusmääräyslaissa ei ole maksuaikaa koskevaa säännöstä. Kuitenkin rikkomuksesta epäillylle annetaan seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot sekä rikesakkomääräyksen että rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisen yhteydessä. Uudessa sääntelyssä pitäisi tältäkin osin pyrkiä mahdollisimman yhtenäiseen ja seuraamusten tehokkaan perinnän mahdollistavaan sääntelyyn.

Poliisipiirin päälliköiden suorittaman rikesakkomääräysten valvonnan (rikesakkolain 11 §) käytännön merkitys on ilmeisesti vähäinen. Valvonta on kuitenkin syytä säilyttää yhtenä oikeusturvaa vahvistavana tekijänä menettelyssä, joka koskee rikesakkojen määräämistä ajoneuvoa pysäyttämättä havaittujen liikenne rikkomusten yhteydessä.

Rikesakkolain 13 f §:n 2 momentin mukaan rikesakkomääräyksen vastustamisesta tulee ilmoittaa 30 päivän kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksisaamisesta sen kihlakunnan poliisilaitoksen kansliaan, minkä alueella rikkomus on tehty, kun kysymys on rikesakon määräämisestä ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenne rikkomuksesta. Vaikka kysymyksessä on varsin äskettäin eli huhtikuun 2006 alussa voimaan tullut säännös, syytä vastustamisen vastaanottavan viranomaisen täsmentämiseen on.

Rikesakkolain 2 lukua mukaan lukien 13 f säädettäessä ei ollut tietoa keskitetystä toimintamallista, jota poliisiviranomaiset tulevat käyttämään kysymyksessä olevien rikesakkoasioiden käsittelyn yhteydessä. Ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista rikkomuksista rikesakot määrätään pääsääntöisesti keskitetysti Helsingin, Hyvinkään, Lahden, Porin, Tampereen, Leppävirran ja Oulun liikenneturvallisuuskeskuksissa. Tekopaikat voivat vaihdella huomattavasti. Kun vastustaminen tehdään tekopaikan poliisiviranomaiselle, tieto vastustamisesta ei välttämättä välity rikesakon määräämispaikkaan, mikä saattaa johtaa vastustetun rikesakon menemiseen täytäntöön pantavaksi. Vastustaminen tulisikin tehdä rikesakon määränneelle poliisiviranomaiselle. Vastustamisen tulisi lisäksi olla mahdollista paitsi poliisilaitoksen kansliassa myös sen muussa toimipisteessä.

Yhteiseen rangaistukseen liittyvät kysymykset

Nyt kumottavaksi ehdotettavassa rikoslain 2 a luvun 11 §:n 1 momentissa säädetään, että jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Pykälän 2 momentin mukaan rikesakosta ja sakkorangaistuksesta tai määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta ei saa määrätä yhteistä rangaistusta.

Mitä tulee ensinnäkin rikoslain 2 a luvun 11 §:n 1 momenttiin, sen mukainen sääntely tarkoittaa sitä, että tekijää rangaistaan vain yhdestä rikesakkorikkomuksesta, vaikka hän olisi tehnyt niitä kuinka monta tahansa. Sääntely ei heijasta niitä periaatteita, joille rikoslain 7 luvun säännökset yhteisestä rangaistuksesta rakentuvat. Kun samalla kertaa käsitellään useita rikesakkorikkomuksia, niistä tuomittavaan ankarimpaan rikesakkoon tulisikin lisätä jotakin muun rikkomuksen tai muiden rikkomusten vuoksi. Korotus voisi olla pienimmän rikesakon eli 10 euron suuruinen. Suurempaa korotusta ei voida pitää perusteltuna tapauksissa, joissa lievemmin rangaistavasta rikesakkorikkomuksesta yksin määrättävä rikesakko olisi juuri 10 euroa. Toisaalta yhteisen rangaistuksen määräämistä koskevasta sääntelystä ei pidä tehdä tarpeettoman monimutkaista. Korotuksen tekeminen kaikissa kysymyksessä olevissa tapauksissa ja kiinteä korotuksen määrä ovat myös omiaan edistämään rikoksenteijöiden yhdenvertaista kohtelua ja yhtenäistä rangaistuskäytäntöä.

Mitä tulee edellä mainitun pykälän 2 momentin yhdistämiskieltoon, sitä on aikanaan perusteltu erilaisilla menettelyillä (HE 19/1981 vp). Voimassa olevan lainsäädännön mukaisessa menettelyssä selvitetään ainoastaan ne rikkomukset, joista seuraamuksena voi olla rikesakko. Yhdistämiskielton peruste heikkenisi tämän esityksen myötä, kun häivyttettäisiin menettelyeroja rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyssä ratkaistavien asioiden välillä. On myös

otettava huomioon se, että rikosasioiden tehokkaan ja järkipäisen käsittelyn edistämiseksi on olemassa vaihtoehtoja, joilla voidaan vähentää ja poistaa menettelyerojen aiheuttamia ongelmia. Muuten summaarisessa menettelyssä käsiteltäviä rikosasioita voidaan liittää tuomioistuimessa käsiteltäviin. Tämä edellyttää sitä, että kaikki rikosasiat voidaan saattaa tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä tuomioistuimen käsiteltäviksi. Sen tämä esitys mahdollistaisi myös rikesakkorikkomusten osalta. Toisaalta tietyssä menettelyssä ratkaistavia rikosasioita voidaan erottaa muista asioista ratkaistavaksi juuri kyseisessä menettelyssä. Menettelyeroihin liittyvää perustelua ei voida siis pitää erityisen painavana.

Yhdistämiskiellon osalta on huomattava myös se, että voimassa olevan lain mukaan rikesakkorikkomuksista voidaan myös määrätä sakkorangaistus. Käytännössä toimitaan niin, että epäillylle määrätään korotettu sakkorangaistus, jos samalla kertaa tulee käsiteltäväksi sakolla rangaistava rikkomus ja rikkomus, josta yleensä määrätään yksinään rikesakko. Kun rikesakkorikkomus olisi tämän esityksen mukaan eräiden rikkomusten ainoa rangaistus, rangaistuskäytäntö ankaroituisi, jos vastaavanlainen menettely ei jatkossakin olisi mahdollinen. Kun ei ole muutenkaan löydettävissä syitä sakon ja rikesakon määräämistä koskevan tilanteen jättämiselle yhtenäisrangaistussääntelyn ulkopuolelle, on syytä säätää yhteisen rangaistuksen tuomitsemisesta sellaisessa tilanteessa. Tämä tarkoittaa sitä, että sakolla rangaistavasta rikoksesta tai sakolla rangaistavista rikoksista tuomittavaa sakkorangaistusta tai yhteistä sakkorangaistusta korotettaisiin rikesakkorikkomuksen tai -rikkomusten vuoksi tietyllä määrällä. Johdonmukaisena voitaisiin tässäkin tapauksessa pitää kaikissa tapauksissa tehtävää kiinteää 10 euron korotusta.

Perusteltua on rangaistusten ankaruusporrastuksen ja sakon muuntorangaistukseen liittyvien näkökohtien vuoksi perustaa sakkoa ja rikesakkoa koskeva yhteinen rangaistus sakolle niissäkin tapauksissa, joissa sakkorangaistuksen kokonaisrahamäärä jäisi pienemmäksi kuin rikesakko tai ankarin rikesakko. Niissä tapauksissa sakko olisi syytä korottaa rikesakon tai ankarimman rikesakon suuruiseksi ennen kuin edellä mainittu rikesakkorikkomuksesta tai –rikkomuksista aiheutuva korotus tehdään. Tältä osin kysymys olisi samantyyppisestä korotuksesta kuin rikoslain 2 a luvun 3 §:n 2 momenttiin ja päiväsakon rahamäärästä annetun asetuksen 7 §:ään perustuva korotus. Lainkohdan mukaan asetuksella voidaan säätää, että tietyistä rikoksista määrättävän sakon kokonaisrahamäärä on korotettava samanlaatuisesta rikoksesta määrättävän suurimman rikesakon suuruiseksi. Asetuksen pykälässä säädetään korotuksista tieliikenteen ja vesiliikenteen ylinopeustapauksissa. Sakon kokonaisrahamäärän päälle tulevaa korotusta ei pitäisi ottaa huomioon sakon muuntorangaistusta määrättäessä, mitä vastaava sääntely on tällä hetkellä rikoslain 2 a luvun 6 §:n 3 momentissa koskien 3 §:n 2 momentin mukaisia korotuksia.

Mitä tulee rikesakon yhdistämiseen vankeusrangaistukseen, tarkasteluun on rikoslain 2 a luvun 11 §:n 2 momentin lisäksi otettava rikoslain 7 luvun 1 §:n 2 momentti. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan, jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava vankeutta ja yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta sakkoa, tuomioistuin saa tuomita kaikista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen taikka joistakin niistä yhteisen vankeusrangaistuksen ja sen ohella muista rikoksista sakkoa. Kun yhteinen vankeusrangaistus voidaan tuomita sisältämään myös sakkorikoksesta määrättävä rangaistus, yhteisen vankeusrangaistuksen tulisi voida sisältää myös sakkorikoksesta lievemmästä rikesakkorikoksesta määrättävä rangaistus. Toisaalta nykyisen säännöksen mukaisesti tuomioistuimella tulisi olla harkinnanvara niin, että se voisi tuomita vankeusrangaistuksen lisäksi sakkorangaistuksen tai rikesakon. Tällaisessa tapauksessa ei tulisi voida tuomita vankeutta, sakko ja rikesakko, koska aikaisemmin todetun mukaisesti sakkorikoksesta ja rikesakkorikoksesta tuomittaisiin yhteinen rangaistus, jossa rikesakon osuus nä-

kyisi sakkorangaistuksen korotuksena. Tässäkin yhteydessä on syytä korostaa sitä, että liian monimutkaista yhdistämissäännöstöä ei ole syytä säätää.

Rikosoikeudelliseen vanhentumiseen liittyvät kysymykset

Rangaistusmääräys- ja rikesakkolaeissa on toisistaan poikkeavia vanhentumissäännöksiä, jotka puolestaan poikkeavat rikoslain 8 luvussa säädetyistä yleisistä rikosten vanhentumissäännöksistä. Rangaistusmääräyslain 11 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan mukaan rangaistusmääräystä ei saa antaa, jos rangaistusvaatimusta ei ole annettu tiedoksi ennen kuin syyteoikeus on rikoslain 8 luvun säännösten nojalla vanhentunut tai rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta on kulunut enemmän kuin yksi vuosi. Rikesakkolain 10 §:n mukaan rikesakko raukeaa, jollei sitä koskevaa määräystä ole annettu tiedoksi vuoden kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Rikesakon rauettua samasta rikkomuksesta ei saa esittää rangaistusvaatimusta tai nostaa syytettä.

Vanhentumissäätelyn osalta on otettava huomioon eri suuntiin vaikuttavia tekijöitä. On toisaalta otettava huomioon summaarisen menettelyn tarkoitus olla nopea seuraamuksen määräämismenettely, mikä voi puoltaa lyhyitä erityisiä vanhentumisaikoja. Toisaalta rikesakkorikkomukset eivät vakavuudeltaan mainittavasti poikkea lievimmistä yleisten vanhentumissäännösten piiriin kuuluvista rikoksista. Erityisten vanhentumisaikojen käytännön merkitystä vähentää myös se, että asiat käsitellään rangaistusmääräysmenettelyssä ja rikesakkomenettelyssä lähes poikkeuksesta hyvin nopeasti ilman poikkeussäännösten soveltamiseksi tulemista. Lisäksi syyteoikeus vanhentuu yleisesti sovellettavien säännösten mukaan nopeasti vähäisten rikosten kohdalla. Rikoslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan vanhentumisaika on nimittäin kaksi vuotta tekopäivästä, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta tai sakkoa. Kohta tulisi säätää sovellettavaksi myös niihin rikkomuksiin, joiden ainoaksi seuraamukseksi säädetään rikesakko.

Ylipäänsä vanhentumista koskeva sääntely tulisi mahdollisuuksien mukaan yhtenäistää yleisten vanhentumissäännösten kanssa ja sijoittaa yleisiä vanhentumissäännöksiä koskevaan rikoslain 8 lukuun. Rikoksen vanhentumisen tulisi ratketa teon törkeyden mukaan eikä sen mahdollisesti satunnaisen seikan perusteella, missä menettelylajissa asia käsitellään.

Rangaistusmääräyslain 6 §:n 2 momentin mukaan syyteoikeuden vanheneminen katkeaa silloin, kun rangaistusvaatimus annetaan epäilylle tiedoksi. Rikesakkolaissa ei säädetä syyteoikeuden katkeamisesta. Rikesakon vastustamisasiaa ei saateta syytteellä vireille, vaan vastustettu rikesakkomääräys menee suoraan käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Rikoslain 8 luvun 3 §:n mukaan syyte katsotaan vanhentumisajan katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi tai häntä vastaan on hänen henkilökohtaisesti läsnä ollessaan tehty rangaistusvaatimus. Syytteen nostaminen jutussa, joka sittemmin jää tutkimatta tai jossa syyte peruutetaan, ei katkaise syyteoikeuden vanhentumista. Samalla kun vanhentumissäännöksiä muutetaan muutenkin mahdollisuuksien mukaan vastaamaan rikoslain 8 luvun säännöksiä, syyteoikeuden vanhentumisen katkaisemista koskevia säännöksiä pitäisi muuttaa niin, että rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä koskevat erot myös tältä osin mahdollisuuksien mukaan poistetaan ja että sääntely vastaa yleistä vanhentumissäätelyä. Tämän tulisi koskea niin tapauksia, joissa summaarisessa menettelyssä ollut asia käsitellään loppuun tuomioistuimessa, kuin asioita, joissa asia käsitellään loppuun summaarisessa menettelyssä.

Syyteoikeuden vanhentumista ja katkaisemista koskevan sääntelyn lisäksi on tarkasteltava rangaistuksen tuomitsemisen estävää vanhentumista, josta säädetään rikoslain 8 luvun 6 §:ssä. Mainitusta pykälästä ilmenevät enimmäisajat rangaistuksen tuomitsemiselle tekopäivästä laskettuna edellyttäen, että syyteoikeus on katkaistu 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Rikoslain 8 luvun 6 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan oikeus tuomita rangaistus vanhentuu kymmenessä vuodessa, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus vankeutta enintään kaksi vuotta tai sakkoa. Momenttia tulisi muuttaa niin, että se koskee myös rangaistuksen määräämistä uuden menettelylain mukaisessa menettelyssä ja että momentin 3 kohdan mukainen kymmenen vuoden vanhentumisaika koskisi myös niitä rikkomuksia, joiden rangaistukseksi on säädetty rikesakko.

Summaarisessa menettelyssä seuraamus tulisi eräissä tapauksissa määrättäväksi suoraan ilman ennen määräämistä tapahtuvaa vanhentumisen katkaisemista. Tämä koskisi tapauksia, joissa valvontaa suorittava virkamies määrää sakon tai rikesakon sakkomääräyksellä tai rikesakkomääräyksellä ilman rangaistusmääräystä tai joissa virallinen syyttäjä määrää rikesakon hänen käsiteltäväkseen tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä tullessa asiassa. Tämän ei voida kuitenkaan katsoa edellyttävän rikoslain 8 luvun säännösten muuttamista. Tuomitsemisoikeus ei voi vanhentua ennen syyteoikeuden vanhentumista. Näin ollen ilman erityistä tuomitsemisoikeuden vanhentumissääntelyä kysymyksessä olevissa tapauksissa rikesakko tai sakkorangaistus olisi määrättävä rikoslain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti kahdessa vuodesta rikkomuksen tekopäivästä.

Sakon muuntorangaistukseen liittyvät kysymykset

Edellä perustuslaillisten kysymysten yhteydessä käsiteltiin sakkomääräysten antamiseen toimivaltaisia virkamiehiä. Siinä yhteydessä katsottiin rajallisten syyttäjävõimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön kannalta perustelluksi, että syyttäjän ratkaisutoimivaltaa seuraamusten määräämisessä siirretään erälle valvonnasta vastaaville virkamiehille eli poliisimiehille, tullimiehille ja rajavartiomiehille. Tämä koskisi enintään 20 päiväsakon suuruisia sakkorangaistuksia ja enintään 1 000 euron menettämisseuraamuksia. Ratkaisutoimivallan siirtäminen kuitenkin edellyttäisi erityistä huomion kiinnittämistä rikkomuksesta epäillyn oikeusturvaan esimerkiksi kieltämällä valvonnasta vastaavan virkamiehen määräämän sakkorangaistuksen muuntamisen vankeudeksi.

Sakon muuntorangaistuksen käytön rajoittamiseen on pyritty jo pitkään. Mainittua tavoitetta edistäviä lainsäädäntömuutoksia on myös tehty viime vuosina. Vuoden 2006 alusta sakon muuntorangaistusta koskevat rikoslain 2 a luvun 5 §:n säännökset muuttuivat niin, että kolme maksamatta olevaa päiväsakkoa vastaa yhden päivän vankeus. Aikaisemmin vankipäivään johti kahden päiväsakon jääminen maksamatta. Samassa yhteydessä muutettiin tuomitun kannalta edullisemmaksi myös uhkasakon muuntosuhdetta. Muuntorangaistuksen enimmäispituus alennettiin 60 päivään ja lakiin otettiin kieltö määrätä muuntorangaistusta ilman erityistä syytä, jos maksamatta olevia päiväsakkoja on vähemmän kuin 12. Samassa yhteydessä tehtiin myös muita sakon muuntorangaistuksen määräämismenettelyä ja täytäntöönpanoa koskevia muutoksia.

Edellä mainittuja muutoksia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 76/2005 vp) on laajasti selostettu viimeisten vuosikymmenten aikana tehtyjä sakon muuntorangaistusta koskevia lainsäädäntömuutoksia ja muutosehdotuksia sekä arvioitu tarvetta vähentää muuntorangaistuksen

käyttöä ja keinoja mainitun tavoitteen saavuttamiseksi. Lähtökohtana muuntorangaistuksen käytön arvostelemiselle on se, että sakko on lievistä rikollisuudesta määrättävä varallisuusseuraamus, jonka muuntamista vankeudeksi voidaan esimerkiksi pitää rikosoikeudellisen suhteellisuusperiaatteen vastaisena. Sakkojen maksamatta jättäminen myös useammin perustuu sakotetun maksukyvyttömyyteen kuin maksuhaluttomuuteen. Muuntorangaistuksen määräämiseen ja täytäntöönpanoon liittyvä menettely on myös monimutkainen, useita viranomaisia työllistävä ja kustannuksia aiheuttava. Vankiloiden yliasutus tilanne on myös vaikea.

Toisaalta myös muuntorangaistuksen säilyttämiselle ainakin jossakin laajuudessa voidaan esittää perusteita. Sakkojen perinnän tehokkuus, sakkorangaistuksen uskottavuus ja yleinen lainkuuliaisuus ovat keskeisiä muuntorangaistuksen puolesta puhuvia seikkoja. Pääsääntöinen muuntorangaistuksen käytöstä luopuminen sakkoon tuomittujen varattomuuden perusteella saattaisi johtaa oikeuskäytännön ankaroitumiseen siten, että tällaisissa tilanteissa käytettäisiin sakon asemesta suoraan vankeutta. Muuntorangaistuksella käytettävälle vankeusrangaistukselle ei ole myöskään nähty olevan kehitettävissä tehokasta ja toimivaa vaihtoehtoseuraamusta.

Merkittävä muuntorangaistuksen käyttöä koskeva rajoitus tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2007. Rikoslain 2 a luvun 6 §:ään lisättiin uusi 4 momentti, jonka mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä annettua, enintään 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Tällaista sakkoa ei mainitun säännöksen mukaan muunneta vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuin on tuominnut sen rangaistusvaatimuksen vastustamista seuranneessa oikeudenkäynnissä. Muutoksen tavoitteena oli vähentää sakkovankien lukumäärää ja lyhyiden muuntorangaistusten vankiloissa aiheuttamaa työmäärää.

Valvontaa suorittavien virkamiesten määräämien enintään 20 päiväsakon suuruisten sakkorangaistusten säätäminen muuntokelvottomiksi vastaisi melko pitkälle rikoslain 2 a luvun 6 §:n 4 momentissa säädettyä muuntokieltoa. Molemmat koskevat summaarisessa menettelyssä määrättyjä sakkorangaistuksia tiettyyn ankaruustasoon asti. Jos virallisen syyttäjän käsiteltäväksi tulisi päiväsakon rahamäärään liittyvien epäselvyyksien vuoksi myös enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtavia asioita ja jos syyttäjä voisi päiväsakkorangaistusta vaaditusta alentamalla muutenkin määrätä enintään 20 päiväsakon rangaistuksen, sellaiset rangaistukset jäisivät kuitenkin muuntokiellon ulkopuolelle. Nykyisen rangaistusmääräysmenettelyn perusteella kysymys saattaisi olla joistakin tuhansista tapauksista. Vaikutusten muuntorangaistusta suorittavien henkilöiden lukumääriin ja muuntorangaistusten kestoihin ei voida olettaa olevan merkittäviä. On otettava huomioon se, että rikoslain 2 a luvun 6 §:n 4 momentin lakiin lisäämisenkin on arvioitu vähentävän sakkovankien päivittäistä lukumäärää vain 20-30 henkilöllä.

Valvontaa suorittavien virkamiesten ja virallisten syyttäjien tekemien sakkoratkaisujen vähäistä muuntoeroa arvioitaessa on otettava huomioon myös se, että syyttäjän sakkomääräys annettaisiin sen jälkeen, kun mainittu oikeustieteellisen koulutuksen saanut rikosasioihin perehtynyt virkamies on tarkastanut sakkovaatimuksen oikeellisuuden. Syyttäjä voisi sakkomääräyksen antamisen asemesta päätyä myös muuhunkin ratkaisuun kuten esimerkiksi syyttämättä jättämiseen, syytteen nostamiseen tai rikesakon määräämiseen.

Rikoslain 2 a luvun 6 §:n voimassa olevan 4 momentin toinen virke tulisi poistaa. Tämän esityksen mukaan sakkorangaistuksen määräämiseen summaarisessa menettelyssä ei enää liittyisi vastustamismahdollisuutta. Sakko määrättäisiin sellaisessa menettelyssä vain, jos asianomistaja ja rikkomuksesta epäilty ovat suostuneet siihen. Suostumatta jättämisen vuoksi asia käsiteltäisiin tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Mainitun säännöksen toisen

virkkeen sääntelylle ei ole siis löydettävissä vastinetta ehdotettavan lainsäädännön perusteella. Kaikki edellä esitetty huomioon ottaen rikoslain 2 a luvun 6 §:n 4 momentissa voitaisiin siis säätää, että sakkomääräyksellä määrättyä maksamatonta sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Rikesakkorikkomuksista säätäminen

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan niistä rikkomuksista, joista rikesakko voidaan säätää rangaistukseksi, säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan rikesakko voidaan 2-6 momentin mukaisesti säätää seuraamukseksi virallisen syytteen alaisesta rikkomuksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Pykälän 2-5 momentissa säädetään rikkomuksista ja rikkomustyypeistä, joihin rikesakko voidaan liittää. Pykälän 6 momentin mukaan rikesakkorikkomuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Sama koskee rikoslain 2 a luvun 8 §:n 2 momentin mukaan eri rikkomuksista määrättävän rikesakon suuruutta, joka mainitun säännöksen mukaan saa olla enintään 200 euroa.

Rikesakkorikkomusasetuksen 2 §:ssä säädetään rikesakon suuruudesta, joka vaihtelee yhdeksässä suuruusluokassa 10 eurosta 115 euroon sen mukaan kuin rikkomuksia koskevissa asetusten pykälissä säädetään. Rikesakon suuruutta koskevan pykälän jälkeen asetuksessa ovat ensin tieliikennettä ja ajoneuvoja koskevat säännökset, jotka liittyvät jalankulkijan rikkomuksiin (3 §), moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomuksiin (4 §), moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskeviin rikkomuksiin (5 §), moottorikäyttöisen ajoneuvon varusteita koskeviin rikkomuksiin (6 §), henkilökohtaisen suojavälineen käyttöä koskeviin rikkomuksiin (7 §), nopeusrajoituksen rikkomiseen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla (8 §), muihin moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennesääntörikkomuksiin (9 §), moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevään ja tarpeettomaan ajoon (10 §), ajoneuvon katsastusta ja rekisteröitäväksi ilmoittamista koskeviin rikkomuksiin (11 §) ja moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskeviin rikkomuksiin (12 §).

Rikesakko liitetään rikesakkorikkomusasetuksessa lisäksi roskaamiskiellon vähäiseen rikkomiseen (13 §), kalastuksenhoitomaksua koskevaan rikkomukseen (13 a §), viehekalastusmaksua koskevaan rikkomukseen (13 b §), järjestyslakia koskeviin rikkomuksiin (13 c §) ja vesiliikennettä koskeviin rikkomuksiin (13 d §).

Edellä on jo perustuslakiin liittyvien kysymysten yhteydessä tarkasteltu rikesakkorikkomusten rangaistussäännöksiin liittyviä kysymyksiä laillisuusperiaatteen kannalta. Johtopäätösten mukaan rikesakko tulisi liittää tiettyjen rikkomusten rangaistukseksi laissa ja että sääntelyn lakiin siirtämisen yhteydessä rangaistussäännöksiä olisi tarkistettava laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Rikkomuksesta epäiltyjen yhdenvertaisuuteen ja rangaistusjärjestelmän selkeyttämiseen liittyisi se, että rikesakko säädettäisiin rikesakkorikkomusten ainoaksi seuraamukseksi.

Rikesakkorikkomuksista laissa säätämisen lisäksi edellä menettelyjen yhtenäistämistarpeesta ja voimavarojen tehokkaasta käytöstä todetut näkökohdat johtavat siihen, että rikesakosta tulisi vankeusrangaistukseen ja sakkoon rinnastettava yleinen rangaistus, joka olisi määrättävissä niistä rikkomuksista, joiden seuraamukseksi se on säädetty, niin summaarisessa menettelyssä kuin tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä käsiteltävissä asioissa. Voimassa olevan lain mukaan tuomioistuimien voi määrätä rikesakon vain rikkomuksesta, joka on rikesakkomääräyksen vastustamisella saatettu sen käsiteltäväksi rikesakkolain mukaisessa järjestyksessä.

Rikesakkorikkomusasetus tulisi korvata rikesakkorikkomuksista annettavalla lailla (jäljempänä *rikesakkorikkomuslaki*), jolla rikesakko liitettäisiin laillisuusperiaatteen kannalta riittävän tarkasti kuvattujen rikkomusten seuraamukseksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että rikoslain 2 a luvun 9 § rikesakkorikkomuksista kumottaisiin tarpeettomana. Samalla kumottaisiin mainitun luvun 8 §:n 2 momentti rikesakon suuruudesta, koska rangaistuksen suuruus määrättäisiin rikkomuskohtaisesti rikesakkorikkomuksista annettavassa laissa. Tarpeettomaksi tulisi myös rikesakon määräämistä koskeva rikoslain 2 a luvun 10 §, jonka 2 momentissa säädetään tapauksista, joissa rikesakkoa ei saa määrätä rikkomuksen laadun tai asianomistajan intressin vuoksi. Mainitun pykälän 1 momentin säännös rikesakon määräävistä virkamiehistä sijoitettaisiin summaarista menettelyä koskevaan lakiin, 3 momentin viittaussäännös olisi puolestaan tarpeeton ja väärään lakiin viittaava.

Rikesakkorikkomusten lakiin siirtämisen yhteydessä tavoitteeksi on syytä ottaa se, että rikesakolla rangaistavien rikkomusten piiriä ei laajennettaisi nykyisestä. Samoin rikesakkojen suuruuksia ei ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista arvioida ja mahdollisesti muuttaa. Rikesakkorikkomuksiin ja rikesakon suuruuteen liittyvät kysymykset edellyttävät kriminaalipoliittista arviointia, joka on tarpeen ilmetessä tehtävä muussa yhteydessä kuin menettelylain-säädäntöä säädettyä. Sinällään mitään erityistä syytä rikesakon käyttöalan laajentamiselle ei ole tämän esityksen valmistelun yhteydessä ilmennyt.

Rikesakkorikkomuksista annettavaa lakia säädettyä joudutaan rikesakkorikkomusten määrittelyssä kuitenkin tekemään rajanvetoratkaisuja, joihin vaikuttavat myös johdonmukaisuus- ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat. Tämä johtuu siitä, että useissa rikesakkorikkomusasetuksen tieliikennettä ja ajoneuvoja koskevissa säännöksissä rangaistavan käyttäytymisen ala on kuvattu hyvin yleisluonteisesti, paikoitellen blankorangaistussäännöksiä käyttäen. Tämä on johtanut siihen, että näiden rikesakkorikkomusten määrittelyssä on tärkeän merkityksen saanut rikesakkomääräyksiä antaville virkamiehille ohjaukseksi laadittu sisäasiainministeriön säännöllisin väliajoin päivitettävä julkaisu ”Käsikirja seuraamusten määräämiseksi rangaistusvaatimus- ja rikesakkosakkoasioissa”. Käsikirjasta ilmenee, minkä säännösten rikkomisesta rikesakkoja käytännössä määrätään. Sillä on näin ollen ollut merkitystä myös tämän esityksen mukaisessa rikesakkorikkomussäännösten tarkentamisessa.

Rikesakkorikkomusasetuksessa ei ole myöskään ehditty ottamaan huomioon eräitä viimeaikaisia lainsäädäntömuutoksia, joiden edellyttämät muutokset rikesakkorikkomuslainsäädäntöön tulisi tehdä tämän esityksen myötä. Eduskunta on ensinnäkin hyväksynyt lainsäädäntömuutokset, jotka koskevat aserikoksia koskevien säännösten uudistamista (HE 113/2004 vp). Rikoslakiin lisätään uusi aserikoksia koskeva 41 luku, jossa säädetään rangaistaviksi toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito (6 §) ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle (7 §). Niistä voidaan uudistettujen säännösten mukaan määrätä rangaistukseksi rikesakko. Vastaavasti järjestyksistä kumotaan 18 §, joka koskee toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita koskevien säännösten rikkomista. Ajoneuvolakia on myös uudistettu (HE 61/2006 vp ja EV 224/2006 vp). Rikesakkorikkomusasetuksen eräissä kohdissa viitattu veneliikenneasetus (152/1969) puolestaan kumotaan 1 päivänä lokakuuta 2007 voimaan tulevalla lailla vesikulkuneuvorekisteristä (976/2006).

Rikesakkorikkomussäännösten tarkentaminen niiden lakiin siirtämisen yhteydessä voidaan toteuttaa lisäämällä tarvittaessa säännöksiin ne lain tai asetuksen säännökset, joiden rikkomisesta rikesakko määrätään. Tämän ohella tai sen sijasta voidaan tarvittaessa lisätä tai tarkentaa kuvausta siitä, mitä asioita tai mitä menettelyä mainitut säännökset koskevat.

Rikesakkorikkomusasetuksessa ei säädetä rangaistusvastuun edellytyksenä olevan syyksiluettavuuden lajista (tahallisuus tai tuottamus) tai asteesta (törkeä, ”tavallinen” tai lievä tuottamus). Rikoslain 3 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan, jollei toisin säädetä, siinä laissa tarkoitettu teko on vain tahallisen rangaistava. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan, mitä 2 momentissa säädetään, koskee myös muualla laissa tarkoitettua tekoa, josta ankarimmaksi rangaistukseksi on säädetty enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta tai jota koskeva rangaistussäännös on annettu sen lain voimaantulon jälkeen.

Rikesakkorikkomukset ovat voimassa olevan lainsäädännön mukaan myös sakolla rangaistavia erityislakien säännösten perusteella. Näissä laeissa säädetään kyseisten rikkomusten osalta vaadittavasta syyksiluettavuudesta. Sääntelyä ei ole tältä osin syytä muuttaa tiettyjen rikkomusten ainoastaan rikesakkorikkomuksiksi säätämisen yhteydessä. Koska vaadittavat syyksiluettavuuden asteet ja lajit vähäisesti vaihtelisivat ja koska kyseiset rikkomukset olisivat pääsääntöisesti rangaistavia myös tuottamuksellisina, rangaistusvastuun edellyttämä syyksiluettavuus olisi syytä mainita erikseen jokaisen rikesakkorikkomuksen osalta.

Moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomuksia koskevassa rikesakkorikkomusasetuksen 4 §:n 1 momentissa mainitaan rangaistavana menettelynä tieliikennelain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen menettely. Ajoneuvon yleisiä turvallisuusvaatimuksia koskevan ajoneuvolain 4 §:n 1 momentin vastainen menettely voitaisiin ottaa rikesakkomenettelyn piiriin varsinkin sen vuoksi, että mainitun säännöksen rikkominen olisi rikesakolla rangaistava myös moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan tekemänä.

Rikesakkorikkomusasetuksen 5 §:ssä säädetään moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevista rikkomuksista. Nykyisen säännöksen perusteella rikesakkorikkomus koskee asiakirjan mukana pitämismuuttamisvelvollisuutta ajoneuvolain 66 a §:n 1 momentin tai ajokorttiasetuksen (845/1990) 4 §:n 2 momentin nojalla. Mainituissa säännöksissä säädettyyn asiakirjojen mukana pitämistä koskevaan velvollisuuteen rinnastuvasta velvollisuudesta säädetään kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 29 §:n 1 momentissa. Pykälän 2 momentissa säädetään asiakirjan esittämisestä vaadittaessa poliisi-, tulli- ja rajavartiomiehelle. Johdonmukaisuuden vuoksi myös viimeksi mainitun lain 29 §:n 1 momentin vastainen menettely tulisi sisällyttää rikesakkorikkomussäännökseen, joka koskee moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja. Vastaavasti lain rangaistussäännöksiä koskevaa 32 §:ää olisi muutettava niin, että siinä todetaan 29 §:n 1 momentin vastaisen menettelyn rankaiseminen rikesakolla.

Rikesakkorikkomusasetuksen 11 §:ssä säädetään ajoneuvon katsastusta ja rekisteröitäväksi ilmoittamista koskevista rikkomuksista. Pykälän mukaan katsastamattoman tai rekisteröitäväksi ilmoittamattoman ajoneuvon käyttämisestä voidaan kuljettajalle määrätä 35 euron rikesakko. Ajoneuvon rekisteritietoihin liittyy ajoneuvolain 64 §:n 1 momentti, jonka vastainen menettely myös vakavuudeltaan rinnastuu mainitun asetuksen pykälän mukaiseen menettelyyn. Mainitun lain säännöksen mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen tai sen perävaunuun kytkettävän ajoneuvon omistaja ja haltija ovat velvollisia ilmoittamaan ajoneuvon ensirekisteröintiin tarvittavat tiedot ja niiden muutokset sekä ajoneuvon liikennekäytöstä poistamista, liikennekäyttöön ottamista ja lopullista poistoa koskevat tiedot rekisteriin, jollei siinä laissa tai sen nojalla toisin säädetä. Tältä osin rikesakkorikkomusten piiriin kuuluvia tekoja voitaisiin täydentää sääntelyn lakiin siirtämisen yhteydessä.

Rikesakkorikkomusasetuksen 13 a ja 13 b §:ssä säädetään erikseen kalastuksenhoitomaksua ja viehekalastusmaksua koskevasta rikkomuksesta. Pykälän sääntely voitaisiin yhdistää yhteen pykälään.

Muu liitännäinen lainsäädäntö

Rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä koskevaa muutakin kuin edellä mainittua liitännäistä lainsäädäntöä on runsaasti. Esimerkkinä voidaan mainita sakon täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Summaaristen menettelyjen uudistamisen myötä muuhunkin lainsäädäntöön on tehtävä lukuisasti lähinnä teknisluonteisia muutoksia.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Tavoitteena on saada aikaan menettelyitä yhtenäistämällä selkeä ja tarkoituksenmukaisesti toimiva rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Summaaristen menettelyiden välillä on lukuisasti perusteettomia eroja. Varsinkin rikesakon määräämiseen liittyvät säännökset ovat myös monin paikoin vanhentuneita. Tarkoituksenmukaisesti toimivaan järjestelmään liittyy erityisesti se, että rajallisia syyttäjävoimavaroja vapautetaan käytännössä mekaanisesti ratkaistavien summaaristen asioiden käsittelystä vaativampien ja vakavampien rikosasioiden käsittelyyn.

Viranomaisvoimavarojen tarkoituksenmukaiseen käyttöön liittyy painopisteen muuttaminen tuomioistuinten ulkopuolisessa rikosasioiden ratkaisutoiminnassa niin, että nykyistä rangaistusmääräysmenettelyä vastaavassa menettelyssä syyttäjien ratkaisutoimivaltaa sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen määräämisen osalta siirretään valvontaa suorittaville virkamiehille eli poliisimiehille, tullimiehille ja rajavartiomiehille. Tämä siirtäminen voisi koskea lieviä, esimerkiksi enintään 20 päiväsakon suuruisella sakkorangaistuksella rangaistavia rikkomuksia. Siirtämisen vastapainoksi olisi huolehdittava rikkomuksesta epäillyn oikeusturvasta, mihin tarjoaa yhden keinon rikoslain 2 a luvun 6 §:n voimassa olevaa 4 momenttia vastaava kielto muuntaa valvontaa suorittavan virkamiehen määräämä sakko vankeudeksi.

Toisaalta esityksellä pyritään puuttumaan perustuslaillisiin ongelmiin, jotka liittyvät nykyisiin summaarisiin rikosasioiden käsittelymenettelyihin ja rikesakkorikkomuksia koskeviin säädöksiin. Rangaistusmääräysmenettely ja rikesakkomenettely tarkoittavat merkittävää tuomiovalan siirtämistä tuomioistuinten ulkopuolelle, minkä vuoksi rikkomuksesta epäillyn oikeusturvasta on pyrittävä erityisesti huolehtimaan. Rikesakkomenettelyn ongelmana on lisäksi käräjäoikeuden ratkaisua koskeva muutoksenhakukielto. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta tyydyttävää ei ole rikesakon liittäminen rikkomuksen seuraamukseksi asetuksessa. Sellaista sääntelyä on sen lakiin siirtämisen yhteydessä tarpeen mukaan tarkistettava laillisuusperiaatteen edellyttämän rikoslainsäädännölle asetettavan täsmällisyysvaatimuksen mukaisella tavalla. Kansalaisten yhdenvertaisuusnäkökulmasta huomiota on kiinnitettävä siihen, että rikesakolla rangaistavista rikkomuksista voidaan nykyisin määrätä myös sakkorangaistus.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Vaihtoehtoja edellisessä alajaksossa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi on käsitelty nykytilan arviointia koskevassa alajaksossa 2.3. Tarvitaan lainsäädäntöä, jolla rangaistusmää-

räysmenettely ja rikesakkomenettely uudistetaan perustuslain vaatimusten ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien edellyttämällä tavalla. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla rikesakkorikkomuksista tulee säätää lailla. Lisäksi rikkomuksiin syyllistyneiden yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi rikesakko tulee säätää rikesakkorikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Nämä muutokset aiheuttavat teknisluonteista muutostarvetta muussa rangaistusmääräysmenettelyyn ja rikesakkomenettelyyn liittyvässä lainsäädännössä.

Nykytilan arviointia koskevassa alajaksossa on varsinaisen arvioinnin lisäksi käsitelty myös keinoja eli lainsäädäntöratkaisuja havaittujen puutteiden ja epäkohtien poistamiseksi. Keinojen arvioinnin voi tässä tapauksessa katsoa luontevasti tapahtuvan siinä yhteydessä, koska arvioinnissa havaittuja ongelmia ja keinoja niiden poistamiseksi on tässä tapauksessa vaikeaa ja asian selkeänä pitämisen vuoksi epätarkoituksenmukaistakin erottaa toisistaan. Asianosaisten suostumukseen ja muihin oikeusturvaa vahvistaviin keinoihin, valvontaa suorittavien virkamiesten ratkaisutoimivallan lisäämiseen, rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen, sakon ja rikesakon määräämiseen samasta rikkomuksesta, menettelyjen yhtenäistämistarpeeseen ja voimavarojen tehokkaaseen käyttöön, yhteiseen rangaistukseen, rikosoikeudelliseen vanhentumiseen, sakon muuntorangaistukseen ja rikesakkorikkomuksista säätämiseen liittyviä näkökohtia on jo käsitelty edellä.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Rangaistusmääräyslaki ja rikesakkolaki ehdotetaan korvattaviksi sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annettavalla lailla (jäljempänä *menettelylaki*). Lain soveltamisalasta säädetäisiin niin, että summaarisessa menettelyssä ratkaistavien rikosten piiri ei muuttuisi. Rikoslain 2 a luvun 8 §:n 1 mukaan rikesakko tulisi kuitenkin eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Näin ollen se ei enää olisi missään tapauksessa muun rangaistuksen, käytännössä sakkorangaistuksen vaihtoehto. Rikesakkoonkin voitaisiin liittää enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus.

Rangaistusmääräys korvautuisi enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavissa tapauksissa poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen antamalla sakkomääräyksellä ja sitä vakavimmissa tapauksissa virallisen syyttäjän sakkomääräyksellä, jota edeltäisi valvontaa suorittavan virkamiehen antama sakkovaatimus. Sakkomääräyksellä määrättyä sakkoa ei saisi muuntaa vankeudeksi. Enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtavakin asia menisi sakko vaatimuksella virallisen syyttäjän ratkaistavaksi, jos rikkomuksesta epäilty on suostumusta tiedusteltaessa riitauttanut päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen. Syyttäjä voisi käsiteltäväkseen tulevassa asiassa muutenkin päätyä enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen antaessaan sakkomääräyksen vaadittua lievempänä. Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n mukaan erätarkastaja voisi antaa vain enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkovaatimuksen. Rikesakkomääräyksen voisi antaa nykyisin toimivaltaisten virkamiesten lisäksi virallinen syyttäjä. Myös tuomioistuimien voisi tuomita rikesakon rikesakkorikkomuksesta, joka on saatettu sen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

Asian käsitteleminen ja ratkaiseminen menettelylain mukaisessa menettelyssä edellyttäisi sekä asianomistajan että rikkomuksesta epäillyn suostumuksen. Suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä asianosaiselle olisi selostettava sen merkitys. Ylimääräisen muutoksenhaun perusteeksi otettaisiin se, että asianomistaja tai rikkomuksesta epäilty ei ole pätevästi antanut suostumustaan. Menettelyyn antamastaan suostumuksesta huolimatta epäilty voisi sen antamisen yhteydessä riitauttaa päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen ja toimittaa viralliselle

syyttäjälle kirjallista selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista. Sellaisista seikoista voitaisiin selvitystä toimittaa syyttäjälle muissakin syyttäjän ratkaistavaksi tulevissa asioissa. Syyttäjän olisi otettava huomioon rahamäärään vaikuttava ennen syyttäjän sakkomääräyksen antamista toimitettu selvitys.

Jos rikkomuksesta epäilty ei häntä kuultaessa antaisi suostumustaan, hänelle annettaisiin kuitenkin tiedoksi sakkoa rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Suostumus voitaisiin siinä tapauksessa antaa vielä erikseen maksamalla sakko tai rikesakko tiedoksiantoa seuraavassa 30 päivän määräajassa. Jos suostumusta ei saataisi niinkään, asian käsittelyä jatkettaisiin tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Maksaminen johtaisi asian ratkaisemiseen sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä.

Esitutkintaa, vaatimusten ja määräysten sisältöä sekä tiedoksiantoa koskevat menettelylain säännökset vastaisivat suurin piirtein rangaistusmääräyslain ja rikesakkolain näitä asioita koskevia säännöksiä. Sakon ja rikesakon täytäntöönpanon tehostamiseksi laissa säädettäisiin siitä, että vaatimuksen tai määräyksen saaneelle on tiedoksiannon yhteydessä annettava seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot. Ilman rangaistusvaatimuksen käyttämistä sakko- tai rikesakkomääräyksellä määrätty sakko tai rikesakko olisi maksettava 30 päivän kuluessa määräyksen tiedoksiantamisesta. Sakkomääräys, rikesakkomääräys ja syyttäjän sakkomääräys pantaisiin täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Näitä muutoksia vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäviksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2, 5 ja 6 §:ään.

Rikkomuksesta epäillyn suostumuksesta huolimatta virallisen syyttäjän olisi tarkastettava sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus ennen syyttäjän sakkomääräyksen antamista. Jotta rikkomuksesta epäillyllä olisi aikaa toimittaa päiväsakon rahamäärään liittyvää selvitystä, syyttäjän sakkomääräystä ei saisi antaa ennen kuin seitsemän päivää on kulunut sakkovaatimuksen tiedoksiannosta. Tarvittaessa syyttäjän olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin lisätutkimuksen suorittamiseksi tai vaatimuksessa olevan virheen tai puutteen korjaamiseksi.

Syyttäjä voisi sakkovaatimuksen mukaisen seuraamuksen määräämisen asemesta päätyä uuden sakkovaatimuksen antamiseen tai sakon määräämiseen vaadittua lievempänä. Sakkovaatimuksen antamista syyttäjä voisi pyytää myös silloin, kun syyttäjän sakkomääräyksellä ratkaistavissa oleva asia tulee hänen käsiteltäväkseen tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Syyttäjä voisi myös määrätä rikesakon ja siihen liittyvän menettämisseuraamuksen sakkovaatimukseen tai rangaistusmääräykseen liittyvän rikkomuksen uudelleenarvioinnin kautta tai rikesakkorikkomuksen tullessa tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä hänen käsiteltäväkseen. Syyttäjä voisi myös päätyä syyttämättä jättämiseen tai syytteen nostamiseen.

Suostumukseen perustuvan järjestelmän ulkopuolelle jäisivät ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenerikkomuksesta määrätty rikesakot, joita rikkomuksesta epäilty voisi edelleenkin vastustaa. Sellaisista rikkomuksista määrättäviin rikesakkoihin liittyvää 1 päivänä huhtikuuta 2006 voimaan tullutta lainsäädäntöä ei muutenkaan ehdoteta muutettavaksi muuten kuin eräiden lähinnä muihin ehdotuksiin liittyvien seikkojen osalta. Vastustaminen tulisi tehdä sellaisen rikesakon määränneen kihlakunnan poliisilaitoksen kansliaan tai toimipisteeseen.

Sakkomääräykseen, rikesakkomääräyksen ja syyttäjän sakkomääräykseen ei saisi hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakekeinoin. Ylimääräisiä muutoksenhakumahdollisuuksia ja virheen korjaamismahdollisuuksia parannettaisiin rikesakon osalta sääntelyä yhtenäistämällä. Ylimääräistä muutoksenhakua ja virheen korjaamista koskevaa nykyisin rangaistusmääräys-

lain 18 ja 19 §:ssä olevaa sääntelyä vastaava sääntely ulotettaisiin koskemaan myös rikesakkoasioita.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin 1) menettelylain mukaisessa menettelyssä käytettävistä asiakirjoista sekä niihin merkittävistä tiedoista ja niiden säilyttämisestä ja 2) menettelylain mukaisessa menettelyssä määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvistä ja muista viranomaisten välisistä ilmoituksista.

Menettelylain siirtymäsäännöksen mukaan, jos rangaistusvaatimus tai rikesakkomääräys on annettu tiedoksi ennen lain voimaantuloa, sovellettaisiin asian käsittelyyn lain voimassa olleita rangaistusmääräysmenettelyä tai rikesakkomenettelyä koskevia säännöksiä.

Rikesakkorikkomuksia ja rikesakon määräämistä koskeva rikoslain 2 a luvun 9 § kumottaisiin, koska lailla ei enää säädettäisi siitä, minkälaisen rikkomusten seuraamukseksi rikesakko voidaan säätää. Myös mainitun luvun 10 ja 11 § kumottaisiin tarpeettomina. Niistä jälkimmäiseen liittyy se, että jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko, rangaistukseksi tuomittaisiin yhteinen sakkorangaistus 10 eurola korotettuna. Vastaavanlainen korotus tehtäisiin ankarimpaan rikesakkoon, jos samalla kertaa olisi tuomittava rikesakko kahdesta tai useammasta rikoksesta. Yhteinen vankeusrangaistus voisi käsittää myös rangaistuksen rikesakkorikkomuksesta.

Sakkoa ja rikesakkoa koskevat vanhentumissäännökset yhtenäistettäisiin ja keskitettäisiin rikoslain 8 lukuun ja muutettaisiin mahdollisuuksien mukaan vastaamaan luvun yleisiä vanhentumissäännöksiä. Sakkorikosten tavoin rikesakkoon johtavien rikkomusten syyteoikeus vanhentuisi, jollei syytettä ole nostettu kahdessa vuodessa rikkomuksen tekopäivästä. Kun rikkomusta koskeva asia käsitellään menettelylain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaisi, kun sakkovaatimus, vastustuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkeaisi, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan. Rangaistusta ei saisi tuomita tai määrätä menettelylain mukaisessa menettelyssä, kun tekopäivästä on kulunut kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa tai rikesakko. Rikesakko raukeaisi viiden vuoden kuluttua rikesakkomääräyksen antamispäivästä.

Rikesakkorikkomuksista säädettäisiin laki, jossa rikesakko liitettäisiin rikkomusten rangaistukseksi. Lähtökohtana olisi, että rikesakolla rangaistavien rikkomusten piiriä ei laajennettaisi nykyisestä. Myöskään rikesakkojen suuruuksia ei tässä yhteydessä muutettaisi. Rikesakkorikkomuksia koskevaan sääntelyyn tehtäisiin sen lakiin siirtämisen yhteydessä ne tarpeelliset muutokset, jotka liittyvät laillisuusperiaatteen edellyttämään rikoslainsäädännön täsmällisyysvaatimukseen ja muun lainsäädännön muuttumiseen.

Lisäksi rangaistusmääräysmenettelyä ja rikesakkomenettelyä sivuavaan muuhun lainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteisia muutoksia, joita menettelylain säätäminen ja rikesakon säätäminen ainoaksi rikkomuksen seuraamukseksi edellyttävät.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen ehdotukset toteutuessaan edellyttävät muutoksia viranomaisten tietojärjestelmiin ja uusia summaaristen rikosasioiden käsittelyssä käytettäviä lomakkeita, mistä aiheutuisi kustannuksia uudistuksen toteuttamisvaiheessa. Tietojärjestelmämuutokset suunnitteluineen, toteutuksineen, testauksineen, koulutuksineen ja ohjeistuksineen ilmeisesti edellyttäisivät merkittävää henkilöresurssien ohjausta perustettavaan oikeushallinnon ja poliisin yhteisprojektiin. Niiden lisäksi tulee ohjelmistotoimittajilta ostettava työ. Poliisin ja oikeuslaitoksen tietohallintoasioita ohjaavan ja yhteen sovittavan ohjausryhmän (POOL3) lausunnon mukaan molemman hallinnonalan yhteinen ostettavan työn määrä saattaisi olla 1 000 henkilötyöpäivää. Kun yksi henkilötyöpäivä maksaisi 1 000 euroa, olisi investoinnin kokonaismäärä tältä osin 1 000 000 euroa. Tietojärjestelmämuutosten valmistelu ja tekeminen vaikuttavat lainsäädäntömuutosten aikatauluun ja uuden lainsäädännön voimaantuloon. Tietojärjestelmä- ja lomakemuutosten lisäksi ehdotettu lainsäädäntö saattaisi vaikuttaa valtion sakko- ja rikesakkotuloihin.

Oikeusrekisterikeskuksessa on arvioitu menettelylain aiheuttamien muutosten tekemisen keskuksen perintäjärjestelmään (RAJSA) vievän 300 - 400 henkilötyöpäivää. Järjestelmämuutoksia aiheutuu ensinnäkin siitä, että sakkoja määräisivät summaarisessa menettelyssä jatkossa virallisten syyttäjien ja tuomioistuinten lisäksi valvontaa suorittavat virkamiehet (erityisesti poliisimiehet) sekä rikesakkoja valvontaa suorittavien virkamiesten lisäksi syyttäjät ja tuomioistuimet. Tietojärjestelmäliittymiä olisi tarkoituksenmukaista muuttaa niin, että tiedot tulisivat poliisin ja syyttäjän järjestelmästä suoraan Oikeusrekisterikeskuksen perintäjärjestelmään.

Rangaistusvaatimukseen liittyvien sakkorangaistusten ja rikesakkojen maksutilanteen seuraminen edellyttäisi tietoja seuraamusten maksutilanteesta. Tämän seurannan kustannuksiltaan edullisin toteuttamistapa olisi se, että Oikeusrekisterikeskuksen perintäjärjestelmään lähetettäisiin rangaistusvaatimustiedot henkilötietoineen poliisin tietojärjestelmästä, johon tiedot sitten määräajan kuluttua palautettaisiin maksutiedolla varustettuna. Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmän muuttamistarvetta aiheutuisi lisäksi esimerkiksi uudentyyppisistä sakkojen ja rikesakkojen korottamisista, menettämisseuraamuksen määräämisestä rikesakon ohella sekä tuomiolauselmajärjestelmämuutoksista.

Oikeusrekisterikeskuksen arvion mukaan lomakkeiden uudistaminen merkitsisi suurehkoa noin 50 000 euron kertakustannusta, koska painosmäärät ovat suuria laajan käyttäjäkunnan vuoksi. Säästöä kuitenkin tältä osin syntyisi seuraavien vuosien kustannuksissa. Painetut lomakkeet on viime aikoina enenevässä määrin korvattu ja niitä tullaan korvaamaan tietojärjestelmän tulosteilla ja ratkaisutietojen sähköisellä välittämällä Oikeusrekisterikeskukselle.

Vuoden 2008 alusta on suunniteltu otettavaksi käyttöön syyttäjien rangaistusmääräyssovellus, joka korvaa lomakkeet sovelluksen tulosteilla. Esityksen ehdotukset toteutuessaan edellyttäisivät myös mainitun sovelluksen ja sen tulosteiden muuttamista. Suunnitellun sovelluksen rinnalle olisi rakennettava toinen ohjelmahaara, jossa käsitellään menettelylain mukaan käsiteltävät uudet asiat. Rangaistusmääräyssovelluksen muutostyöstä ei ole vielä esitettävissä selkeää kustannus- tai työmääräarviota.

Ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista aiheutuisi myös merkittäviä muutoksia poliisin tietojärjestelmiin, joita ovat Poliisiasiain tietojärjestelmä (PATJA), Poliisin kenttäjohtojärjestelmä (POKE) ja automaattisen liikennevalvonnan toimisto-ohjelma LVS. Muutoksia poliisin tietojärjestelmiin aiheutuisi todennäköisesti myös edellä mainitun rangaistusmääräyssovelluksen muutoksista. Tässä vaiheessa tarkempia työmääriä ja kustannusvaikutuksia ei ole mahdollista määrittää.

Ehdotetut muutokset merkitsisivät myös kolmen uuden asianimen lisäämistä ulosoton operatiiviseen tietojärjestelmään. Muutostarpeen saattaisi aiheuttaa myös sakon korottaminen 10 eurolla rikesakkorikkomuksen vuoksi. Muutokset olisi testattava Oikeusrekisterikeskuksen kanssa ennen käyttöönottoa. Arvioidut vaikutukset olisivat vähäisiä. Oma työ kattaisi ilmeisesti viisi henkilötyöpäivää ja toimittajalta ostettava työ kuusi henkilötyöpäivää.

Mitä tulee valtion sakko- ja rikesakkotuloihin, ehdotuksilla saattaisi toteutuessaan olla toisaalta niitä vähentäviä ja toisaalta niitä lisääviä vaikutuksia. Nämä vaikutukset ja niiden yhteisvaikutus ovat epävarmoja. Vielä vähemmän voidaan esittää mitään euromääriä tältä osin. Sakko- ja rikesakkotulojen muutokset ovat myös yhteydessä muihin seikkoihin, ennen kaikkea kysymyksessä olevan rikollisuuden määrällisiin ja laadullisiin muutoksiin ja vaihteluihin.

Mahdolliset valtion seuraamustuloja vähentävät vaikutukset liittyisivät ennen kaikkea siihen, että rikesakko tulisi sellaisten rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi, joista nykyisin voidaan rikesakon asemesta määrätä myös sakkorangaistus. Vähentävä vaikutus ei välttämättä olisi merkittävä, koska tällaisista rikkomuksista käytännössä nykyisinkin määrätään pääosin rikesakkoja ja koska pienimmät päiväsakkorangaistukset eivät välttämättä nouse kokonaismääriltään merkittävästi rikesakkoja suuremmiksi. Joka tapauksessa sakkotulojen vähenemisen vastapainona olisi rikesakkotulojen lisääntyminen, joka johtuisi rikoslain 7 lukuun lisättävästä uudesta 3 b §:stä. Sen mukaan ankarinta rikesakkoa korotettaisiin 10 eurolla sellaisessa tapauksessa, jossa rangaistus samalla kertaa määrätään useammasta rikesakkorikkomuksesta. Voimassa olevan lain mukaan seuraamukseksi määrätään tuolloin ainoastaan ankarin rikesakko. Myös yhteisen rangaistuksen määräämisellä sakkorikkomuksesta ja rikesakkorikkomuksesta (rikoslain 7 lukuun ehdotettu uusi 3 a §) saattaisi olla vaikutusta sakko- ja rikesakkotuloihin.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viranomaisten tehtäviä ja toimivaltasuhteita koskeva muutos olisi se, että poliisimiehet, tullimiehet ja rajavartiomiehet voisivat sakkomääräyksellä määrätä enintään 20 päiväsakon sakkorangaistuksen ja enintään 1 000 euron menettämisseuraamuksen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan niidenkin osalta vaaditaan virallisen syyttäjän antama rangaistusmääräys sen jälkeen, kun mainitut valvontaa suorittavat virkamiehet ovat ensin antaneet rangaistusvaatimuksen.

Menettelyuudistuksesta aiheutuvien muutosten ei voida katsoa huomattavasti lisäävän valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää. Sakkomääräyksiä koskevissa asioissa he nykyisinkin siis antavat rangaistusvaatimuksen. Menettelylain mukainen menettely tarkoittaisi kylläkin joissakin tapauksissa sitä, että valvontaa suorittavien virkamiesten työ muuttuisi nykyisen yksivaiheisen menettelyn asemesta kaksivaiheiseksi. Tämä koskisi niitä tapauksia, joissa joudu-

taan antamaan rangaistusvaatimus rikkomuksesta epäillyn vastustaessa asian käsittelemistä ja ratkaisemista menettelylain mukaisessa menettelyssä. Työmäärän lisäystä ei voida kuitenkaan pitää tältä osin merkittävänä. Rangaistusvaatimusten vastustamisten ja rikesakkoasioiden tuomioistuimeen saattamisten perusteella voidaan olettaa, että näitä kahdessa vaiheessa käsiteltäviä asioita olisi vain joitakin tuhansia vuodessa. Nekin jakaantuisivat maan eri osiin ja eri virkamiesten käsiteltäviksi. Valvontaa suorittavien virkamiesten työ helpottuisi sitä kautta, että enää ei tarvitsisi suorittaa valintaa sakon ja rikesakon välillä.

Virallisten syyttäjien työmäärää uudistuksen voi arvioida vähentävän. Kun otetaan huomioon se, että syyttäjien käsiteltäväksi tulisi myös joitakin tuhansia enintään 20 päiväsakon sakko-rangaistukseen johtavia summaarisia asioita, vuoden 2005 lukumäärien perusteella syyttäjien käsiteltäväksi tulevien summaarisessa menettelyssä käsiteltävien sakkoasioiden määrä putoaisi noin 243 000 asiasta noin 35 000 asiaan. Yhden rangaistusmääräysasian asian käsittelyyn menevä aika on jossakin määrin tapauskohtainen, eikä syyttäjiltä muiden tehtävien suorittamiseen säästyvää työaikaa voida yksiselitteisesti laskea. Kysymys on joka tapauksessa merkittävästä työmäärän vähennyksestä. Jos asioita tulisi syyttäjien käsiteltäväksi noin 208 000 vähemmän, vuosittainen säästö voisi olla noin 1 000 työpäivää. Vapautuva aika voitaisiin käyttää vakavampien rikosasioiden tehokkaampaan käsittelyyn.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus hallituksen esitykseksi summaarisesta tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä. Tavoitteena oli nykyisten summaaristen tuomioistuimen ulkopuolisten rikosprosessilajien korvaaminen yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä. Lisäksi työryhmän oli tehtävä tarpeelliset ehdotukset näihin lakeihin liittyvän lainsäädännön tarkistamiseksi. Työryhmän toimeksiannossa asetettiin eräitä perusratkaisuja, joille uuden menettelyn tulisi rakentua.

Työryhmä on mietinnön valmistelua varten pyynnöstä saanut kirjallisen lausunnon oikeusministeriön oikeushallinto-osastolta, sisäasiainministeriön poliisiosastolta ja Ajoneuvohallintokeskukselta alustavien ehdotusten asiakirjoihin, ratkaisuilmoituksiin ja tietojärjestelmiin liittyvistä vaikutuksista. Sellainen lausunto on myös saatu poliisin ja oikeuslaitoksen tietohallintoasioita ohjaavalta ja yhteen sovittavalta oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön ohjausryhmältä.

Työryhmä luovutti mietintönsä 4 päivänä huhtikuuta 2007 (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momentin 1 ja 3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi menettelylain soveltamisalasta siten, että soveltamisala sakkorangaistuksen ja sen ohella määrättävän enintään 1 000 euron menettämisseuraamuksen osalta vastaisi rangaistusmääräyslain 1 §:ää. Mainitut seuraamukset voitaisiin määrätä sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä, jos rikkomuksesta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, taikka laillisesti asetetun uhkasakkokiellon rikkomisesta. Sakkorangaistus ja menettämisseuraamus voitaisiin käsitellä lain mukaisessa menettelyssä silloinkin, kun rikkomuksesta saattaa seurata muukin kuin 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettu seuraamus, jos rikkomuksen tehnyttä ei vaadita tuomittavaksi siihen. Rangaistusmääräyslain 1 §:n 2 momentin mukaisesti virkarikokset ja eräät muut rikokset jäisivät soveltamisalan ulkopuolelle.

Rikesakkolain 1 §:n mukaan rikesakkomenettelyssä voidaan määrätä rikesakko seuraamukseksi rikkomuksesta, joka rikoslain 2 a luvun 9 §:ssä ja sen nojalla asetuksella on määriteltä rikesakkorikkomukseksi. Rikesakkorikkomuksia koskeva mainittu rikoslain pykälä ja siihen perustuva rikesakkorikkomusasetus ehdotetaan tässä esityksessä kumottaviksi. Rikoslain 2 a luvun 8 §:n muutetun 1 momentin mukaan rikesakko olisi euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus, joka lailla säädetään eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Tämä erikseen säätäminen tapahtuisi rikesakkorikkomuslaissa. Näin ollen 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että menettelylain mukaisessa menettelyssä voidaan seuraamukseksi määrätä rikesakko niistä rikkomuksista, joiden rangaistukseksi rikesakko on erikseen laissa säädetty. Muutos nykyiseen verrattuna aiheutuisi 1 momentin 3 kohdasta, jonka mukaan enintään 1 000 euron menettämisseuraamus voitaisiin määrätä myös rikesakon ohella.

Lain soveltamisalan osalta voidaan viitata siihen, mitä yleisperusteluissa on sivulla 29 todettu yhteiseen vankeusrangaistukseen liittyvien kysymysten yhteydessä. Menettelylain 1 § tai mikäään muukaan pykälä ei velvoita käsittelemään menettelylain mukaisessa menettelyssä sen soveltamisalaan kuuluvaa rikkomusta. Epäillyn rikoskokonaisuuden sitä edellyttäessä rikkomus voidaan hänen muiden tekojensa yhteydessä saattaa käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Toisaalta menettelylain mukaisessa menettelyssä käsiteltäviä rikkomuksia voidaan erottaa muista saman epäillyn epäillyistä teoista käsiteltäväksi menettelylain mukaisessa menettelyssä. Jo nykyisin olevaan tapauskohtaiseen joustonvaraan ei siis puuttuttaisi.

2 §. Määritelmät. Pykälässä määritettäisiin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyssä käytettävät vaatimukset ja määräykset.

Rangaistusmääräysmenettelyssä annettuja rangaistusvaatimuksia vastustetaan vähän ja rikesakkomennettelyssä määrättyjä rikesakkoja saatetaan erittäin vähän tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämän perusteella voidaan olettaa, että sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn käytön yhteydessä hyvin pieni osa rikkomuksista epäillyistä ei hyväksy asian ratkaisemista summallisessa menettelyssä ja siinä määrättävää seuraamusta. Uudessa menettelyssä tämä hyväksymättä jättäminen ilmenisi suostumuksen antamatta jättämisenä. Vastustuksenvaraiseksi jäisi vain rikesakko silloin, kun se määrätään liikenne rikkomuksesta ajoneuvoa pysäyttämättä. Suostumuksen antamatta jättämiseen liittyy pykälän *1 kohta*, jonka mukaan rangaistusvaatimus tarkoittaisi epäillylle tiedoksi annettavaa sakkorangaistusta tai rikesakkoa sekä menettämisseuraamusta koskevaa vaatimusta tilanteessa, jossa hän ei suostu asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen menettelylain mukaisessa menettelyssä. Rangaistusvaatimuksen samoin kuin pykälässä määriteltävien sakkovaatimuksen ja määräysten antamisen edellytyksenä olisi kuitenkin se, että asianomistaja on antanut suostumuksensa.

Rangaistusvaatimuksen tarkoituksena olisi antaa rikkomuksesta epäillylle harkinta-aika suostumuksen antamista varten. Siten voitaisiin vielä välttää asian tarpeeton käsittely tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Epäillylle annettaisiin rangaistusvaatimuksen antamisenkin yhteydessä seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot (10 §). Epäillyn suostumukseksi katsottaisiin 4 §:n 3 momentin mukaan myös sakon tai rikesakon maksaminen 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksi antamisesta. Maksaminen johtaisi asian ratkaisemiseen rangaistusvaatimuksen mukaisella sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä. Määräajan kuluminen umpeen ilman maksamista puolestaan johtaisi asian käsittelyyn tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Rangaistusvaatimuksen sisällöstä säädettäisiin 9 §:ssä.

Pykälän *2 kohdassa* määriteltäisiin rikesakkomääräys, joka olisi lopullinen tai 3 luvun mukainen vastuksenvarainen ratkaisu, jolla määrätään rikesakko ja menettämisseuraamus. Rikesakkomääräyksellä rikkomuksesta epäilty määrättäisiin maksamaan rikesakko rikkomuksen rangaistuksena. Mainitun rangaistuksen ohella voitaisiin rikkomuksen sitä edellyttäessä määrätä myös siis menettämisseuraamus. Rikesakkomääräys olisi yleensä lopullinen ratkaisu siinä mielessä, että siihen ei 33 §:n mukaan saisi hakea muutosta valittamalla. Poikkeuksen muodostaisivat tapaukset, joissa rikesakko määrätään ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista. Niissä rikesakkomääräyksen pysyvyys riippuisi siitä, vastustaako määräyksen saanut sitä 18 §:n mukaisesti.

Rikesakko määrättäisiin yleensä ilman sitä koskevaa erillistä vaatimusta. Jos rikkomuksesta epäilty ei kuitenkaan heti rikkomuksen paljastumisen jälkeen antaisi suostumustaan asian ratkaisemiseen rikesakolla, mainittu seuraamus määrättäisiin vasta sitä koskevan rangaistusvaatimuksen antamisen jälkeen edellyttäen, että epäilty vaatimuksen tiedoksiannosta luettavana 30 päivän määräaikana maksaa rikesakon. Rikesakkomääräyksen sisällöstä säädettäisiin 8 §:ssä.

Pykälän *3 kohdan* mukaan sakkomääräyksellä tarkoitettaisiin lopullista ratkaisua, jolla valvontaa suorittava virkamies määrää rikkomuksesta enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen. Sakkorangaistus määrättäisiin 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rikkomuksesta. Sakkomääräyksen antamiseen oikeutettujen virkamiesten piiri määräytyisi tarkemmin 5 §:n perusteella. Heitä olisivat poliisimiehet, tullimiehet ja rajavartiomiehet. Enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtava asia menisi kuitenkin 4 kohdan mukaisesti virallisen syyttäjän käsiteltäväksi, jos epäilty riitauttaa suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen.

Sakkomääräys olisi ratkaisu, johon ei saisi hakea muutosta valittamalla. Rikkomuksesta epäillyn suostumuksesta riippuen sakkomääräys voitaisiin rikesakkomääräyksen tavoin antaa ilman eri vaatimusta tai rangaistusvaatimuksen perusteella niistä rikkomuksista, joista voimassa olevan lain mukaan voidaan antaa rangaistusvaatimus.

Sakkomääräykseen liittyvä 20 päiväsakon raja liittyy siihen, että sakottamisjärjestelmän tarkoituksenmukaistamiseksi eräille valvontaa suorittaville virkamiehille annettaisiin oikeus määrätä sakkorangaistus ja enintään 1 000 euron menettämisseuraamus niissä tapauksissa, joissa rikkomus ei ylitä tiettyä vakavuustasoa. Sakkomääräyksenkin sisällöstä määrättäisiin 8 §:ssä.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin sakkovaatimus. Sillä tarkoitettaisiin rikkomuksesta epäillylle annettavaa sakkorangaistusta ja sen ohella mahdollisesti määrättävää menettämisseuraamusta koskevaa vaatimusta niissä tapauksissa, joissa sakkomääräys ei ole mahdollinen 20 päiväsakon rajan ylittymisen vuoksi. Sakkovaatimus annettaisiin myös niille epäillyille, jotka riittävät suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen enintään 20 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen ja menettämisseuraamukseen johtavassa asiassa. Tästä riittauttamisesta tehtäisiin merkintä sakkovaatimuslomakkeeseen. Suostumuksella tarkoitettaisiin 4 §:n mukaista epäillyn suostumusta.

Sakkovaatimus toimitettaisiin tarkastettavaksi viralliselle syyttäjälle, joka antaisi syyttäjän sakkomääräyksen tai ryhtyisi muuhun 4 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen. Sakkovaatimuksenkin sisällöstä säädettäisiin 8 §:ssä ja syyttäjän sakkomääräyksestä vaihtoehtoiseen 4 luvussa.

Pykälän 5 kohdan mukaan syyttäjän sakkomääräyksellä tarkoitettaisiin lopullista ratkaisua, jolla virallinen syyttäjä sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen perusteella määrää sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen. Lopullisuudella tarkoitetaan tässäkin sitä, että syyttäjän ratkaisuun ei saisi hakea muutosta valittamalla. Syyttäjänkin voisi syyttäjän sakkomääräyksessä päätyä enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen, jos hän 28 §:n mukaisesti antaa sakkomääräyksen vaadittua lievempänä. Pykälän 3 kohta ei siis estäisi sellaiseen ratkaisuun päättymistä. Lisäksi syyttäjän käsiteltäviksi tulisivat sellaiset enintään 20 päiväsakon sakkorangaistusta koskevat asiat, joissa epäilty on suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä riittauttanut päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen. Muuten tähän kohtaan liittyviä kysymyksiä on jo käsitelty edellä 1 ja 4 kohdan yhteydessä.

3 §. Asianomistajan suostumus. Pykälän 1 momentin mukaan asian käsitteleminen ja ratkaiseminen menettelylain mukaisessa menettelyssä edellyttäisivät asianomistajan suostumuksen, jonka tiedustelemisen yhteydessä hänelle olisi selostettava sen merkitys. Jos suostumusta ei annettaisi, asian käsittely jatkuisi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Suostumuksen edellyttämisen taustalla ovat asianomistajan syyte- ja vahingonkorvausoikeuteen liittyvät näkökohdat sekä se, että sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen ja syyttäjän sakkomääräykseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Ylimääräinen muutoksenhaku olisi 34 §:n 1 momentin nojalla asianomistajankin käytettävissä sillä perusteella, että hän ei ole pätevästi antanut suostumustaan.

Asianomistajan suostumuksesta säädetään nykyisin rangaistusmääräyslain 2 §:ssä, jonka mukaan asiaa ei saa käsitellä rangaistusmääräysmenettelyssä, ellei asianomistaja ole antanut siihen suostumustaan. Sen sijaan rikesakkomenettelyn käyttämisen edellytyksenä ei ole nykyisin

asianomistajan suostumus. Muutos siltä osin olisi tässä vaiheessa kuitenkin lähinnä näennäinen. Rikesakkorikkomuksilla ei edelleenkaan olisi yleensä asianomistajia. Rikesakkorikkomusten piirin mahdollisen laajentamisen myötä tilanne voi kuitenkin muuttua, mihin on syytä varautua.

Vaikka rikkomuksesta määrättävä tai vaadittava sakko tai rikesakko saattaisi tulla asianomistajan tietoon hänen harkitessaan suostumuksen antamista, asianomistajan erillistä hyväksymistä konkreettiselle rangaistukselle ei edellytetäisi. Asianomistajalta ei vaadittaisi uutta suostumusta, jos virallinen syyttäjä 27-29 §:n perusteella päätyy menettelylain mukaisessa menettelyssä muuhun kuin epäillylle alun perin vaadittuun seuraamukseen.

Suostumukselle ei säädettäisi määrämuotoa. Yleensä se annettaisiin suullisesti rikkomusta tutkivan virkamiehen sitä tiedustellessa. Suostumus voitaisiin antaa heti rikkomuksen teko-paikalla tai sen jälkeen tutkinnan myöhemmässä vaiheessa. Suostumuksesta tehtäisiin merkintä rikkomuksesta laadittavaan asiakirjaan eli sakkovaatimus-, sakkomääräys-, rikesakkomääräys- tai rangaistusvaatimusasiakirjaan. Suostumuksen antajan henkilöllisyys olisi tarkastettava luotettavalla tavalla.

Asianomistajalle olisi selostettava suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä sen merkitys. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että asianomistajalle kerrotaisiin, mihin hänen antamansa suostumus johtaa. Asia ratkaistaisiin siten lopullisesti sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä, että määräykseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Asianomistajan tulisi selostuksen perusteella ymmärtää, että hänen ja rikkomuksesta epäillyn suostumuksella asia tullaan häntä sitovasti ratkaisemaan menettelylain mukaisessa menettelyssä. Tällä selostuksella saattaisi olla tärkeä merkitys, kun joudutaan 34 §:n 1 momentin perusteella arvioimaan sitä, onko asianomistaja antanut pätevästi suostumuksensa.

Suostumuksen lisäksi asianomistajan syyttämispyyntö olisi sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn käyttämisen edellytyksenä, jos rikkomus on asianomistajarikos. Suostumuksen antanut asianomistaja voisi niin halutessaan ajaa rikokseen perustuvia yksityisoikeudellisia vaatimuksiaan riita-asiana rikkomuksesta epäiltyä vastaan. Käytännössä sellaisissa tapauksissa suostumuksia ei juurikaan annettaisi erillisen riita-asian ajamisesta asianomistajalle aiheutuviin vaivojen ja kustannusten vuoksi.

Pykälän 2 momentin mukaan asianomistajan suostumus annettaisiin sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen antavalle tai muulle esitutkintaa suorittavalle virkamiehelle taikka viralliselle syyttäjälle.

Ehdotettava säännös vastaisi muun ehdotetun sääntelyn edellyttämiä muutoksia lukuun ottamatta pääosin nykyisin rangaistusmääräyslain 2 §:ssä olevaa sääntelyä, jonka mukaan suostumus asian käsittelyyn rangaistusmääräysmenettelyssä voidaan antaa esitutkintaviranomaiselle taikka rangaistusvaatimuksen tai rangaistusmääräyksen antajalle. Rangaistusmääräyksen antajaa vastaisi ehdotettujen säännösten mukaan eräissä tapauksissa virallinen syyttäjä, joka antaisi syyttäjän sakkomääräyksen.

Sakkovaatimus voitaisiin 5 §:n 1 momentin mukaan antaa myös syyttäjän pyynnöstä. Jos syyttäjä 29 §:n 1 momentin nojalla sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen mukaisen sakon määräämisen asemesta päätyisi rikesakon määräämiseen, asianomistajan suostumusta ei tarvittaisi uudelleen. Sen sijaan syyttäjän olisi saatava asianosaisten suostumukset, jos hän viimeksi mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti muuten päätyisi rikesakon määräämiseen.

Toimivaltaisista virkamiehistä säädettäisiin tarkemmin 5 §:ssä sekä tullimiehiä, rajavartiomiehiä ja erävalvoja koskevissa erityissäännöksissä.

Suostumus voitaisiin myös antaa muulle toimivaltaiselle virkamiehelle kuin vaatimuksen tai määräyksen antavalle virkamiehelle. Suostumuksen vastaanottaja voisi olla esimerkiksi toinen samaa rikkomusta tutkiva poliisimies. Suostumuksen vastaanottaja voisi kuitenkin olla myös muu esitutkintaa suorittava virkamies.

Pykälän 3 *momentin* mukaan asianomistajan suostumuksen peruuttaminen ei estäisi asian käsittelemistä ja ratkaisemista menettelylain mukaisessa menettelyssä. Tämä vastaisi rangaistusmääräyslain 2 §:ää, jonka mukaan asianomistajan suostumuksen peruuttaminen ei estä asian käsittelemistä rangaistusmääräysmenettelyssä.

Mahdollisuus peruuttaa suostumus soveltuu huonosti erityisen nopeaksi tarkoitettuun rikosasioiden summaariseen käsittelyyn. Sakko- tai rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annettaisiin käytännössä heti suostumuksen antamisen jälkeen. Lisäksi 34 §:n 1 momentin mukaan sakkomääräys, rikesakkomääräys tai syyttäjän sakkomääräys voitaisiin poistaa silloin, kun asianomistaja tai rikkomuksesta epäilty ei ole pätevästi antanut suostumustaan. Näin ollen asianomistaja ei olisi lopullisesti sidottu suostumukseensa, jos se olisi annettu mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

Pykälän 3 momentin soveltaminen jättää sanamuotonsa perusteella varaa tarkoituksenmukaisuusharkinnalle. Se ei velvoita asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen menettelylain mukaisessa menettelyssä niissä tapauksissa, joissa suostumus on peruutettu. Asianomistaja voi kuulemisensa yhteydessä muuttaa mielipidettään niin, että hän ensin suostuu summaarisen menettelyn käyttämiseen mutta tarkemmin mietittyään samassa tilanteessa peruuttaa suostumuksensa. Tällöin ei itse asiassa edes voida puhua suostumuksen peruuttamisesta 3 momentissa tarkoitettussa merkityksessä. Muutenkin sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai rikesakkomääräyksen antavan virkamiehen voi olla syytä ottaa huomioon asianomistajan suostumuksen peruutus, jos peruuttaminen ehditään ottamaan huomioon ennen vaatimuksen tai määräyksen antamista ja jos peruuttamiselle on löydettävissä järkeviä perusteita. Näin saatetaan välttää tarpeeton 34 §:n 1 momentin nojalla tapahtuva ylimääräinen muutoksenhaku.

4 §. *Epäillyn suostumus.* Pykälän 1 *momentissa* todettaisiin, että rikkomuksesta epäillyn suostumuksesta on voimassa, mitä 3 §:ssä säädetään asianomistajan suostumuksesta. Tämä koskee esimerkiksi suostumuksen asettamista sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn käyttämisen edellytykseksi, suostumuksen merkityksen selostamista, suostumuksen vastaanottavia virkamiehiä ja suostumuksen peruuttamisen merkitystä.

Rikkomuksesta epäillynkään suostumus ei koskisi hänelle vaadittavaa tai määrättävää seuraamusta. Suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä saattaisi kuitenkin aiheutua erimielisyyttä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista eli lähinnä epäillyn tuloihin liittyvistä tiedoista, kun valvontaa suorittava virkamies selvittää asiaa epäillyn kanssa. Jotta vältettäisiin tarpeeton asian käsittely tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä, epäilty voisi suostumuksestaan huolimatta riitauttaa päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen, jolloin kiistämisestä tehtäisiin suostumuksen ohella merkintä sakkovaatimuslomakkeeseen. Epäilty voisi sitten 25 §:n mukaisesti toimittaa selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista viralliselle syyttäjälle, joka ei saisi antaa sakkovaatimukseen perustuvaa syyttäjän sakkomääräystä ennen kuin seitsemän päivää on kulunut sakkovaatimuksen tiedoksiannosta. Selvitystä voitaisiin ilman riitauttamistakin toimittaa syyttäjälle niissä asioissa, jotka joka tapa-

uksessa menevät syyttäjän ratkaistavaksi eli yli 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavissa asioissa.

Pykälän 2 momentin mukaan epäillyn suostumusta olisi tiedusteltava myös silloin, kun kyseessä on moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehty liikenneriikkomus, johon syyllistyneen henkilöllisyys on välittömästi todettu mutta josta ei välittömästi määrätä rikesakkoa. Tämä suostumuksen tiedusteluvollisuus liittyy 11 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan sellaisessa tapauksessa rikesakkomääräys liitteineen voitaisiin edelleenkin lähettää rikkomukseen syyllistyneelle postitse. Jos epäilty ilmoittaa, ettei hän suostu asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen menettelylain mukaisessa menettelyssä, epäillylle annettaisiin tiedoksi rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus, jolloin epäillyllä olisi tiedoksiannosta lukien vielä 30 päivän aika rikesakko maksamalla antaa suostumuksensa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että epäillyn suostumusta ei edellytä, jos rikesakko määrätään ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenneriikkomuksesta. Tämä koskisi tapauksia, joissa rikesakko määrätään 3 luvun säännösten mukaisesti ja joissa rikesakkomääräys lähetetään ajoneuvon omistajalle, haltijalle, tilapäiselle käyttäjälle tai käyttövastaavalle. Rikesakkomääräyksen näin saaneella on oikeus vastustaa määräystä ilmoittamalla vastustuksesta asianomaiselle poliisiviranomaiselle.

Rikkomuksesta epäilty ei välttämättä kykene tekopaikalla tai muuten välittömästi epäillyn rikkomuksen jälkeen arvioimaan kaikkia asiaan liittyviä seikkoja. Hän saattaa olla myös esimerkiksi kiihtyneessä mielentilassa, joka haittaa asian arviointia hänen kannaltaan. Epäilty saattaa näiden tai vastaavien syiden takia jättää antamatta suostumuksen, jonka hän asiaa lisää harkittuaan olisikin valmis antamaan. Suostumuksen välittömään antamatta jättämiseen saattaa liittyä myös se, että epäilty haluaa esittää selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista. Jotta vältetään rikkomuksen käsittelystä tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä aiheutuva tarpeeton vaiva, pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että epäillyn suostumukseksi katsotaan myös sakon tai rikesakon maksaminen 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta.

Jos rikkomuksesta epäilty ei suostuisi asian käsittelyyn sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyssä, hänelle annettaisiin sakkoa tai rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Lain 10 §:n mukaisesti vaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä epäillylle annettaisiin seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot. Jos epäilty ei maksaisi seuraamusta 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiannosta, asian käsittelyä jatkettaisiin tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Maksaminen puolestaan johtaisi sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen antamiseen. Summaaristen rikosasioiden käsitteleminen ja ratkaiseminen kohtuullisen nopeasti edellyttävät sitä, että määräajan jälkeen tapahtunutta maksua ei otettaisi huomioon, vaan se palautettaisiin rikkomuksesta epäillylle.

On mahdollista, että rikkomuksesta epäilty maksaa sakon tai rikesakon määräaikana vain osittain. Tällainen osamaksu voitaisiin katsoa suostumukseksi, koska se osoittaa epäillyn hyväksyvän menettelylain käyttämisen rikkomuksen käsittelyssä. Osamaksua voidaan pitää asianmukaisena sen vuoksi, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaan saatavan (esimerkiksi sakko tai rikesakko) osasuoritus on otettava vastaan. Jos saatava maksetaan vain osittain, Oikeusrekisterikeskuksen on mainitun lain 7 §:n 1 momentin nojalla lähetettävä maksajalle maksukehoitus maksamatta olevan osan maksamista varten. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 14 ja 15 §:n mukaisesti sakon tai rikesakon maksamista varten voidaan myöntää maksuaikaa tai tehdä maksusuunnitelma. Jos epäilty ei kykene maksamaan

sakkoa kokonaan kerralla esimerkiksi sen suuruuden takia, hän voisi erikseen sopia Oikeusrekisterikeskuksen kanssa maksuajasta tai –suunnitelmasta maksamatta jäävän osan maksamista varten.

5 §. Toimivaltaiset virkamiehet. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisista virkamiehistä tavalla, joka pääosin perustuu voimassa oleviin rangaistusmääräyslain 3 §:ään ja rikoslain 2 a luvun 10 §:n 1 momenttiin. Muuttamistarvetta aiheuttaa kuitenkin se, että rangaistusmääräysten tilalle tulisivat valvontaa suorittavien virkamiesten sakkomääräykset ja syyttäjän sakkomääräykset. Tarkoituksenmukaisuussyistä myös viralliselle syyttäjälle annettaisiin oikeus antaa itse rikesakkomääräys. Käyttöön otettaisiin myös rangaistusvaatimus, joka ei tarkoittaisi voimassa olevan lain mukaista samannimistä vaatimusta. Pykälästä myös ilmenisivät kaikki sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyssä toimivat virkamiehet, vaikka joidenkin osalta ainoastaan viitattaisiin heitä koskevaan erityislainsäädäntöön.

Pykälän 1 momentin mukaan sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen antaisi poliisimies. Rikesakon määräisi poliisimies tai virallinen syyttäjä. Sakkovaatimus voitaisiin antaa myös syyttäjän pyynnöstä.

Poliisilain (493/1995) 6 §:n mukaan poliisimiehiä ovat asetuksessa mainitut päällystöön, ali-päällystöön ja miehistöön kuuluvat virkamiehet. Poliisimiehistä säädetään tarkemmin poliisi-asetuksen (1112/1995) 1 §:ssä.

Pykälän 1 momentin nojalla toimivaltaisia syyttäjiä ovat yleisistä syyttäjistä annetun lain (199/1997) 2 §:n mukaiset syyttäjät eli valtakunnansyyttäjä, apulaisvaltakunnansyyttäjä, valtionsyyttäjä, kihlakunnansyyttäjä ja Ahvenanmaan maakuntasyyttäjä. Mainitun lain 1 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että syyttäjän tehtävänä on myös syyttäjän sakkomääräysten ja rikesakkomääräysten antaminen siten kuin siitä erikseen säädetään. Tämä erikseen säätäminen tapahtuisi menettelylaissa. Sakkomääräysasioita voisi käsitellä ja rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen antaa erityissäännöksen perusteella myös apulais-syyttäjä. Tätä koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi kihlakunnansyyttäjistä annetun lain (195/1996) 8 §:n 1 momenttiin.

Syyttäjä voisi määrätä rikesakon kaikissa tilanteissa, joissa rikesakkorikkomus tulee hänen käsiteltäväkseen. Asiasta säädettäisiin tarkemmin 29 §:ssä. Ensinnäkin syyttäjä voisi määrätä rikesakon, jos hän katsoo, että rikkomuksesta on sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa vaaditun sakkorangaistuksen asemesta määrättävä rikesakko. Kysymys olisi tuolloin tapauksesta, jossa syyttäjä arvioi rikkomuksen toiseksi teoksi kuin sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen antaja.

Syyttäjä voisi 29 §:n 2 momentin nojalla muutenkin määrätä rikesakon hänen käsiteltäväkseen tulevasta rikesakkorikkomuksesta. Tällöin kysymys olisi siis tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä syyteharkintaan tulevasta rikkomuksesta. Kysymyksessä saattaisi olla esimerkiksi rikoskokonaisuus, jonka yksi osateko olisi rikesakkorikkomus.

Sakkovaatimus voitaisiin antaa syyttäjän pyynnöstä kahdessa eri tapauksessa. Ensimmäinen niistä koskisi tilannetta, jossa syyttäjä 27 §:n mukaisesti katsoo, että syyttäjän sakkomääräys on annettava muusta teosta tai ankarampaan sakkorangaistukseen johtavana kuin sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa on ilmoitettu. Mainitun tapauksen lisäksi on mahdollista, että syyttäjän käsiteltäväksi tulee tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä syyteharkinnan kautta rikkomus, josta voitaisiin 1 §:n 1 momentin 1 kohdalla nojalla määrätä sak-

ko syyttäjän sakkomääräyksellä. Joitakin sellaisia asioita voi syystä taikka toisesta jäädä sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn ulkopuolelle niin, että niissä ei anneta sakkovaatimusta tai rangaistusvaatimusta. Eräs syy saattaa olla edellä jo mainittu rikkomuksen liittyminen rikoskokonaisuuteen. Tarpeettoman tuomioistuinkäsittelyn välttämiseksi syyttäjä voisi näissä tapauksissa pyytää sakkovaatimuksen antamista. Asian käsittely etenisi normaalisti menettelylain säännösten mukaisesti. Jos rikkomuksesta epäilty ei suostu asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen summaarisessa menettelyssä, hänelle voitaisiin tällaisessakin tapauksessa antaa sakkovaatimuksen asemesta rangaistusvaatimus.

Pykälän 2 *momentin* mukaan sakkomääräyksen antaisi poliisimies ja syyttäjän sakkomääräyksen antaisi virallinen syyttäjä. Näihin määräyksiin liittyviä kysymyksiä on jo käsitelty edellä 2 §:n perusteluissa ja käsitellään jäljempänä 4 luvun pykälien perustelujen yhteydessä.

Pykälän 3 *momentissa* todettaisiin muut sakko- ja rikesakkomääräysasioissa toimivaltaiset virkamiehet kuin poliisimiehet ja viralliset syyttäjät. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti muiden virkamiesten toimivallasta säädettäisiin tarkemmin heitä koskevassa erityislainsäädännössä. Tullimiehen ja rajavartiomiehen toimivallasta antaa sakkomääräys sekä heidän ja erävalvojan toimivallasta antaa sakkovaatimus, rangaistusvaatimus ja rikesakkomääräys säädettäisiin siis erikseen.

Sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta aiheutuvat muutokset ehdotetaan tullimiehen osalta tehtäväksi tullilain 46 §:ään. Muuttamisen jälkeen sen 1 momentin mukaan, jos tullirikoksesta voidaan määrätä sakkorangaistus ja menettämisseuraamus sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä, tutkinnanjohtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies voisi antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai mainittuja seuraamuksia koskevan rangaistusvaatimuksen siten kuin menettelylaissa säädetään. Pykälän muutetun 2 momentin mukaan, jos tullilaitoksen tutkittavana olevasta rikkomuksesta voidaan määrätä seuraamukseksi rikesakko ja sen ohella menettämisseuraamus, 1 momentissa tarkoitettulla tullimiehellä olisi oikeus määrätä mainitut seuraamukset tai antaa niitä koskeva rangaistusvaatimus siten kuin menettelylaissa säädetään. Rajavartiolain (578/2005) muutetun 47 §:n mukaan rajavartiomies antaisi sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen siten kuin menettelylaissa säädetään.

Tullimiehen ja rajavartiomiehen toimivallan osalta käytännön muutos voimassa olevaan lainsäädäntöön olisi se, että he voisivat sakkomääräyksellä joko suoraan tai rangaistusvaatimuksen antamisen kautta määrätä enintään 20 päiväsakon sakkorangaistuksen ja enintään 1 000 euron menettämisseuraamuksen rikkomuksesta, josta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Lisäksi he voisivat rikesakon ohella määrätä menettämisseuraamuksen.

Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan erätarkastaja voisi edelleen määrätä rikesakon erävalvonnassa ilmi tulleesta mainitussa laissa tarkoitettusta rikkomuksesta rikesakon kohteena olevan kirjallisella suostumuksella. Rikesakko määrättäisiin menettelylain mukaisessa menettelyssä. Erätarkastajakin voisi määrätä menettämisseuraamuksen rikesakon ohella.

Erätarkastajalle ei ehdoteta annettavaksi oikeutta määrätä sakkorangaistusta ja sen ohella menettämisseuraamusta. Tähän kuten yleensäkin toimivaltaisiin virkamiehiin liittyviä kysymyksiä on käsitelty yleisperusteluissa. Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n 2 momenttia muutettaisiin niin, että erätarkastaja voisi antaa voimassa olevan lain mukaisen

enintään 20 päiväsakon suuruisen rangaistusvaatimuksen asemesta samaan rajaan sidotun sakkovaatimuksen. Tällaisen vaatimuksen tai vastaavan rangaistusvaatimuksen perusteella määrättyä sakkoa ei voitaisi muuntaa vankeudeksi.

Erätarkastajan antama sakkovaatimus olisi siis poikkeustapaus verrattuna 2 §:n 4 kohdassa määriteltyyn sakkovaatimukseen. Kohdan mukaan sakkovaatimuksella tarkoitettaisiin epäillylle annettavaa vaatimusta, jolla hänelle vaaditaan rikkomuksesta yli 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ja menettämisestä tai hänen riitautettuaan suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen enintään 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ja menettämisestä. Tällä poikkeuksella sakkovaatimukseen sovellettaisiin muuten menettelylain säännöksiä. Erätarkastajan antama sakkovaatimus ja epäillyn jälkikäteisen suostumuksen jälkeen rangaistusvaatimus menisivät aina viralliselle syyttäjälle syyttäjän sakkomääräyksen antamista varten.

6 §. Toimenpiteistä luopuminen. Pykälän mukaan poliisimiehen, tullimiehen ja rajavartiomiehen oikeudesta antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautus tai jättää tekemättä ilmoitus rikkomuksesta ja virallisen syyttäjän oikeudesta jättää syyte nostamatta olisi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään. Pykälä vastaisi poliisimiehen ja syyttäjän osalta asiallisesti rangaistumääräyslain 11 §:n 2 momenttia ja rikesakkolain 5 §:ää.

Pykälällä korostettaisiin sitä, että toimenpiteistä luopuminen on mahdollista myös sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyn mukaisissa tapauksissa. Toimenpiteistä luopumisen edellytyksistä ei kuitenkaan säädettäisi menettelylaissa. Lain 30 §:n 1 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, että virallinen syyttäjä saa jättää syyttäjän sakkomääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamatta, jos laissa säädetyt syyttämättä jättämisen edellytykset täyttyvät.

Esitutkintalain (449/1987) 43 §:n 2 momentissa säädetään esitutkinnan lopettamisesta saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi. Se on mahdollista, jos 1) tutkinnassa on käynyt selville, ettei rikosta ole tehty taikka ettei asiassa voida nostaa ketään vastaan syytettä tai esittää muuta rikokseen perustuvaa julkisoikeudellista vaadetta tai 2) esitutkintaviranomainen on tutkinnan aloittamisen jälkeen päättänyt 4 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulla perusteella luopua enemmistä toimenpiteistä. Esitutkintaviranomainen voi esitutkintalain 43 §:n 3 momentin mukaan antaa 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa rikokseen syyllistyneelle suullisen tai kirjallisen huomautuksen.

Edellä viitatuksi esitutkintalain 4 §:n 1 momentin mukaan esitutkinta saadaan jättämättä toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia. Mainittua säännöstä ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi niin, että siinä mainitaan odotettavissa olevana seuraamuksena myös rikesakko. Mainitun pykälän 2 momentti koskee esitutkinnan toimittamista eräissä tapauksissa, joissa on tehty muuhun lakiin perustuva päätös toimenpiteisiin ryhtymättä jättämisestä.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään edellytyksistä, joiden perusteella virallinen syyttäjä saa jättää syyttämättä. Pykälästä ensiksi mainittua ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 1 kohdan mukaan syyttämättä jättäminen olisi mahdollista, milloin rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko tai sakko ja sitä on sen haitallisuus tai siitä ilmenevä tekijän syyllisyys huomioon ottaen kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä. Myös pykälän 2 kohtaan lisättäisiin maininta rikesakosta. Muutetun kohdan mukaan syyttäjä saisi jättää syytteen nostamatta rikoksesta, jonka joku on tehnyt

alle 18-vuotiaana, milloin siitä ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko, sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta ja sen katsotaan johtuneen pikemmin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan. Mainitun lain 8 §:ssä on eräitä oikeudenkäynnin ja rangaistuksen kohtuuttomuuteen tai tarkoituksettomuuteen sekä yhteisen rangaistuksen määräämiseen ja aikaisemmin tuomitun rangaistuksen huomioon ottamiseen liittyviä syyttämättäjättämisperusteita, jotka harvemmin tulisivat kysymykseen menettelylain mukaisesti käsiteltävissä asioissa.

Edellä mainittujen yleisten toimenpiteistä luopumissäännösten lisäksi lainsäädännöstä löytyy poliisimiehiä ja syyttäjiä koskevia erityissäännöksiä. Niistä voidaan esimerkkinä mainita tieliikennelain (267/1981) 104 §, jonka 1 momentin mukaan, jos 103 §:ssä tarkoitettu rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä jättää syyte ajamatta ja rangaistus tuomitsematta. Pykälän 2 momentin mukaan, milloin rikkomus ilmeisesti on sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voi poliisimies muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

Tullimiehen toimenpiteistä luopumista koskeva säännös on tullilain 45 §:ssä. Sen mukaan tullimies voi olla ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisen saattamiseksi syytteeseen, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja rikosta on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tullimies voi antaa tällaiseen rikokseen syyllistyneelle huomautuksen. Tässä esityksessä mainittua pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä mainitaan sakon lisäksi seuraamuksena rikesakko. Tätä täydennystä edellyttää se, rikesakosta tulisi rikesakkorikkomusten ainoa seuraamus.

Rajavartiolaissa on rajavartiomiehen toimenpiteestä luopumisen osalta viittaus muussa lainsäädännössä olevaan asiaa koskevaan lainsäädäntöön. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan rikosasiassa toimenpiteestä luopumisesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

7 §. Esitutkinta. Pykälän 1 momentissa todettaisiin selvyiden vuoksi, että sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyyn liittyvässä esitutkinnassa on kuultava asianomistajaa ja rikkomuksesta epäiltyä. Rikkomuksen selvittämiseen ja seuraamuksen määräämiseen tarvittavien tietojen saamisen lisäksi kysymys on myös 3 ja 4 §:ssä tarkoitettun suostumuksen saamisesta. Suostumuksen antaminen voisi kuitenkin tapahtua muutenkin kuin kuulustelun yhteydessä. Näin tapahtuisi säännönmukaisesti silloin, kun epäilty antaa suostumuksensa vasta 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa 30 päivän määräajassa. Pykälän 1 momentin estämättä esitutkinnassa voitaisiin kuulla asianosaisten lisäksi muitakin henkilöitä, joilta voidaan saada selvitystä rikkomuksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan menettelylaissa tarkoitettun rikkomuksen selvittämiseksi toimitettaisiin esitutkintalain 44 §:n mukainen suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen antamista varten.

Rangaistusmääräyslain 5 §:ssä säädetään, että ennen rangaistusvaatimuksen antamista toimitetaan esitutkintalain 44 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä seuraamuksen määräämiseksi rangaistusmääräysmenettelyssä. Rikesakkolain 7 §:n mukaan rikesakkoasian esitutkinnassa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä rikosakon määräämistä varten. Pykälän 2 momentissa siis yhtenäistettäisiin sääntely tältä osin ottaen samalla huomioon menettelylain edellyttämät muutokset. Samalla esitutkintalain 44 §:n 1 momenttia muutettaisiin niin, että siinä todettaisiin mah-

dollisuus toimittaa yksinkertaisissa ja selvissä asioissa suppea esitutkinta myös silloin, kun tuesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko.

Suppean esitutkinnan toimittamistavasta säädetään esitutkintalain 44 §:n 2 ja 3 momentissa. Suppeassa esitutkinnassa ei ole tutkinnanjohtajaa. Kuulustelukertomukseen merkitään vain kuulusteltavan lausuman pääsisältö, joka voidaan kirjata kuulustelupöytäkirjan sijasta muuhun asiakirjaan. Suppea esitutkinta saadaan toimittaa noudattamatta esitutkintalain 29 §:n 2 momentin sekä 30 ja 33 §:n säännöksiä. Mainitut säännökset koskevat rikoksesta epäillylle avustajasta ja puolustajasta annettavaa tietoa, kuulustelutodistajaa sekä alaikäisen epäillyn huoltajan, edunvalvojan tai muun laillisen edustajan osallistumista kuulusteluun.

Pykälän 2 momentti koskisi sanamuotonsa mukaisesti myös tapausta, jossa rikkomuksesta epäilty ei anna heti suostumustaan. Tuolloin hänelle annettaisiin sakkoa tai rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Epäilty voisi seuraamuksen maksamalla antaa suostumuksensa vielä 30 päivän kuluessa määräyksen tiedoksiannosta. Epäillyn suostumuksen antamatta jättämisellä ei siis olisi välitöntä vaikutusta esitutkinnan laajuuteen.

Virallinen syyttäjä voisi pykälän 2 momentin estämättä pyytää suoritettavaksi tutkintatoimenpiteitä suppeaa esitutkintaa laajemmin. Lain 24 §:n 2 momentin mukaan syyttäjän olisi tarvittaessa ryhdyttävä viivytyksettä toimenpiteisiin lisätutkimuksen suorittamiseksi. Tämä velvollisuus koskisi syyttäjän käsiteltäväksi tulevia sakko- ja rangaistusvaatimusasioita. Käytännössä kysymys olisi tuolloin yleensä kuulustelukertomuksen täydentämisestä tai jonkin sellaisen henkilön kuulemisesta, jota ei ole kuultu suppean esitutkinnan yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että jos asianomistaja ei ole suostunut asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä tai rikkomuksesta epäilty ei ole maksanut sakkoa tai rikesakkoa 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa määräajassa, asian jatkokäsittelyä varten tarpeellinen esitutkinta on suoritettava esitutkintaviranomaisen harkitsemassa laajuudessa. Näissä tapauksissahan asian käsittely jatkuisi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä syyteharkintoihin ja tuomioistuinkäsittelyineen.

Suostumuksen antamatta jättäminen rinnastuu jossakin määrin voimassa olevan lain mukaisen vastustamiseen (rangaistusmääräysmenettely) tai tuomioistuimen käsiteltäväksi saattamiseen (rikesakkomenettely). Rangaistusmääräyslaissa ei ole säännöstä tutkinnan laajuudesta sellaisessa tapauksessa. Sen sijaan rikesakkolain 7 §:n 2 momentin mukaan esitutkinta suoritetaan rikesakkomääräyksen antajan harkitsemassa laajuudessa, jos rikkomuksesta epäilty kiistää rikkomuksen.

Asian päätyminen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä ei välttämättä johtaisi siihen, että esitutkintaa täydennettäisiin tai se suoritettaisiin muuten suppeasta poikkeavana. Jos tarvetta siihen olisi, kysymykseen tulisi yleensä kuulustelujen täydentäminen tai lisäkuulustelujen tekeminen. Asian käsitteleminen tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä tarkoittaisi sitä, että sovellettaisiin esitutkintalain 29 §:n 2 momentin sekä 30 ja 33 §:n säännöksiä, jos niissä säädetyt soveltamisedellytykset muuten täyttyisivät.

2 luku. Valvontaa suorittavan virkamiehen antamat vaatimukset ja määräykset

8 §. *Sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen sisältö.* Pykälässä säädetäisiin sakkovaatimuksen ja määräysten sisällöstä tavalla, joka lähtökohdiltaan vastaa rangais-

tusmääräysmääräyslain 4 §:ää ja rikesakkolain 6 §:ää. Uuteen pykälään tehtäisiin kuitenkin menettelylain edellyttämät muutokset. Rangaistusvaatimuksen sisällöstä säädettäisiin selvyyden vuoksi erikseen 9 §:ssä, koska sen sisältö poikkeaisi eräiltä osin sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen sisällöstä. Syyttäjän sakkomääräyksen sisällöstä ei menettelylaissa säädettäisi, koska sen sisältö vastaisi sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen sisältöä. Pykälää täydentäisi 39 §:n 1 kohta, jonka mukaan kyseisen lain mukaisessa menettelyssä käytettävistä asiakirjoista sekä niihin merkittävistä tiedoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän *1 momentin* osalta on syytä korostaa sitä, että sen mukaan sakkovaatimus, sakkomääräys tai rikesakkomääräys voitaisiin allekirjoittaa myös koneellisesti. Voimassa olevan lain säädännön mukaan sellaisen allekirjoituksen käyttäminen on mahdollista, kun kysymys on rikesakon määräämisestä ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista (rikesakkolain 13 c §:n 1 momentti). Koneellinen allekirjoitus voi tapahtua esimerkiksi siten, että rikesakkomääräyksen antajan henkilöllisyyttä kuvaava allekirjoitus laaditaan automaattisen tietojenkäsittelyjärjestelmän avulla ja tulostetaan vaatimukseen tai määräykseen. Voimassa oleva säännös liittyy tavoitteeseen yksinkertaistaa menettelyä ja säästää poliisin voimavaroja edistämällä mahdollisuutta käsitellä vaatimukset ja määräykset automatisoituja toimistojärjestelmiä käyttäen. Säännös myös mahdollistaa sen, että rikesakkomääräyksen postittaminen on mahdollista hoitaa niin sanottuna E-kirjeenvaihtona poliisin ja postin välillä. Mainitut syyt pätevät myös sakkovaatimuksen ja sakkomääräyksen kohdalla.

Pykälän *2 momentin* mukaan sakkomääräyksessä ja rikesakkomääräyksessä olisi muun ohessa mainittava maksuaika, josta säädettäisiin 38 §:n 1 momentissa. Sen mukaan ilman rangaistusvaatimuksen antamista sakko- tai rikesakkomääräyksellä määrätty sakko tai rikesakko olisi maksettava 30 päivän kuluessa sakko- tai rikesakkomääräyksen tiedoksiantamisesta. Mainitun pykälän *2 momentin* mukaan ajoneuvoa pysäyttämättä määrätty rikesakko olisi maksettava 30 päivän kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksiantamisesta, jollei rikesakkomääräyksen saanut sitä vastusta. Rangaistusvaatimuksen kohdalla vaatimuksen tiedoksiantamisesta alkaisi kulua 30 päivän maksuaika, joka olisi samalla määräaika suostumuksen antamista varten.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin ensinnäkin, että sakkovaatimuksessa on myös mainittava mahdollisuudesta toimittaa viralliselle syyttäjälle päiväsakon rahamäärää koskeva selvitys ja selvityksen toimittamismahdollisuuteen liittyvästä seitsemän päivän määräajasta. Lain 24 §:n 1 momentissa säädettäisiin selvityksen toimittamismahdollisuuteen liittyen, että sakkovaatimukseen perustuvaa syyttäjän sakkomääräystä ei saa antaa ennen kuin seitsemän päivää on kulunut vaatimuksen tiedoksiannosta. Selvityksen toimittamisesta ja huomioon ottamisesta puolestaan säädettäisiin 25 §:ssä.

Pykälän *4 momentin* mukaan, jos rikkomuksesta epäilty riitauttaa päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen, siitä olisi tehtävä merkintä vaatimukseen. Jos kysymyksessä on valvontaa suorittavan virkamiehen arvion mukaan enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtava rikkomus, riitauttaminen aiheuttaisi asian käsittelyn siirtymisen viralliselle syyttäjälle. Näin ollen riitauttamisen merkitsemisellä olisi näissä tapauksissa asian käsittelyn kannalta tärkeä merkitys. Riitauttaminen tulisi merkitä kuitenkin myös niissä tapauksissa, joissa asia joka tapauksessa menee yli 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavana syyttäjän käsiteltäväksi. Syyttäjä voisi nimittäin 28 §:n nojalla alentaa päiväsakon rahamäärää, vaikka epäilty ei toimittaisikaan sitä koskevaa selvitystä. Riitauttamista koskevasta merkinnästä tulisi pääpiirteissään ilmetä myös ne seikat, joihin kiistäminen perustuu.

9 §. *Rangaistusvaatimuksen sisältö.* Rangaistusvaatimuksen sisältö vastaisi pitkälti 8 §:ssä säädettyä sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen sisältöä. Sen vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että rangaistusvaatimuksen sisällöstä on voimassa, mitä 8 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rangaistusvaatimuksen sisällöstä siltä osin kuin se poikkeaa sakkovaatimuksen tai määräysten sisällöstä. Rangaistusvaatimuksessa olisi 1 momentissa säädetyn lisäksi mainittava rikkomuksesta vaadittava sakkorangaistus tai vaadittavan rikesakon määrä ja menettämisseuraamus. Vaatimuksessa olisi myös mainittava, että suostumus voidaan antaa vielä sakon tai rikesakon maksamisella 30 päivän määräajassa rangaistusvaatimuksen tiedoksiannosta luettuna ja että maksaminen johtaa seuraamuksen vahvistamiseen sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä. Tämä maininta olisi erityisen tärkeä sen välttämiseksi, että vähäisiä rikkomuksia tarpeettomasti käsitellään tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

Lain 39 §:n 1 kohdan mukaisesti myös rangaistusvaatimusasiakirjoista sekä niihin merkittävistä tiedoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §. *Seuraamuksen maksamiseen liittyvät tiedot.* Rangaistusmääräyslaissa ja rikesakkolaissa ei säädetä mitään seuraamuksen maksamiseen velvolliselle annettavista tiedoista, jotka ovat tarpeen seuraamuksen maksamista varten. Rangaistusmääräyslain 15 §:ssä ja rikesakkolain 18 §:ssä sinällään viitataan seuraamuksen täytäntöönpanoon sakon täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä, mikä tarkoittaa sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja asetuksen (789/2002) soveltamista. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n mukaan sen lain soveltamisalaan kuuluvat sakko, rikesakko ja menettämisseuraamus.

Mainituissa sakon täytäntöönpanoa koskevissa säädöksissä on sinällään säännöksiä tietojen antamisesta maksamista varten. Tähän puoleen on kuitenkin syytä kiinnittää erityisesti huomiota myös menettelylaissa, koska maksamisella on itsenäistä merkitystä suostumuksen ilmentäjänä rangaistusvaatimuksen antamistapauksissa. Tietojen antamiseen liittyy myös täytäntöönpanojärjestelmän tehokkuuden turvaaminen ja edistäminen. Mainittuja rangaistusmääräyslain ja rikesakkolain pykälää vastaava sääntely ehdotetaan otettavaksi 37 §:n 1 momenttiin sen kattaessa seuraamuksen täytäntöönpanon muutenkin kuin maksamista varten annettavien tietojen osalta.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja rangaistusvaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä on annettava seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot. Tietojen antamisesta säädettäisiin tarkemmin varsinaisissa sakon täytäntöönpanosäännöksissä.

Maksutilaisuuden varaamisesta säädetään tarkemmin sakon täytäntöönpanosta annetun lain 5 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan siinä laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavan sakon ja muun rahamääräisen seuraamuksen (saatavan) ensimmäisenä asteena määräävän viranomaisen on varattava maksuvelvolliselle tilaisuus maksaa rahamäärä heti. Tämä koskisi sakkomääräyksen antajia ja rikesakkomääräyksen antajia. Sakkomääräyksen antaisi poliisi-, tullitai rajavartiomies. Rikesakkomääräyksen voisi heidän lisäksi antaa virallinen syyttäjä 29 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 5 §:n 2 momenttia ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä maksutilaisuuden va-

raa rangaistusvaatimuksen antava virkamies. Muutetun momentin mukaan sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen käyttämisen yhteydessä maksutilaisuuden varaisi vaatimuksen antava virkamies. Näissä tapauksissa ei ole vielä 1 momentin mukaisella tavalla seuraamusta määräävää virkamiestä. Sakkovaatimuksen ja rikesakkoa koskevan rangaistusvaatimuksen voisi poliisi-, tulli- ja rajavartiomiesten lisäksi antaa erätarkastaja.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 11 §:ssä säädetään maksuvelvolliselle annettavista tiedoista. Pykälän mukaan 5 §:ssä tarkoitettua maksutilaisuutta varattaessa maksuvelvolliselle on annettava tilisiirtolomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla saatavan maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavat tiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Käytännössä tiedot annetaan tilisiirtolomakkeella.

Tarkempi maksuvelvolliselle annettavia tietoja koskeva sääntely on sakon täytäntöönpanosta annetun asetuksen 7 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan maksuvelvolliselle on sakon täytäntöönpanosta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettussa yhteydessä annettava maksamista varten tiedot saatavan määränneestä viranomaisesta, saatavan perustana olevasta ratkaisusta, maksamatta olevasta määrästä, perintätunnuksesta ja maksun vastaan ottavan viranomaisen tiliyhteydestä. Rangaistusmääräysmenettelyssä vastaavat maksamista varten tarvittavat tiedot annetaan rangaistusvaatimuksen yhteydessä. Viimeksi mainittua virkettä täytyisi muuttaa tässä esityksessä ehdotettujen muutosten voimaansaattamisen yhteydessä niin, että vastaavat tiedot on annettava sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen antamisen yhteydessä. Mainitun asetuksen pykälän 2 momentissa säädetään vielä, että jos maksuvelvollinen ei ole paikalla tietoja annettaessa, ne on ilmoitettava hänelle postitse taikka hänen paikalla olevalle asiamiehelleen tai lakimääräiselle edustajalleen.

Tärkeänä voidaan pitää sitä, että seuraamuksen maksamiseen velvollinen saa myös seuraamuksen täytäntöönpanokelpoisuutta ja maksuaikaa koskevat tiedot, vaikka sakon täytäntöönpanosta annetun asetuksen 7 § ei näytä siihen velvoittavakaan. Sellainen ilmoittaminen on omiaan edistämään vapaaehtoista maksamista ja vähentämään tarvetta Oikeusrekisterikeskuksen toimesta, tarvittaessa myös ulosottoviranomaisten toimesta tapahtuvaan perimiseen. Asialla on käytännön merkitystä, koska merkittävä valtaosa rikosasioista ratkaistaisiin menettelylain mukaisessa menettelyssä. Sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja syyttäjän sakkomääräyksen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetäisiin 37 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ne pantaisiin täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista annetut rikesakkomääräykset tulisivat täytäntöönpanokelpoiksi kuitenkin vasta 18 §:n 2 momentissa tarkoitetun 30 päivän määräajan kuluttua edellyttäen lisäksi, että määräystä ei ole vastustettu. Maksuaikaa on jo käsitelty edellä 8 §:n 2 momentin perusteissa.

Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa, jonka mukaan sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio taikka kun asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin. Tässä esityksessä momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä tarpeettomana poistetaan maininta rangaistus- ja rikesakkomääräyksistä. Tarpeettomuus liittyy edellä mainittuun 37 §:n 2 momenttiin. Täytäntöönpanokelpoisuus johtaa täytäntöönpanoon ryhtymiseen, jolla tarkoitetaan Oikeusrekisterikeskuksen maksukehotuksella tai menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon hakemisella aloittamaa täytäntöönpanoa (HE 218/2001 vp, s. 19).

Pykälässä ei säädettäisi tavasta, jolla täytäntöönpanokelpoisuudesta ja maksuajasta ilmoitettaisiin. Käytännössä ilmoittaminen kuten muutkin menettelylain tietojen antamista koskevat velvoitteet toteutettiin tiedoksiannon yhteydessä annettavalla asiakirjalla. Tarkemmin asiakirjoista säädettäisiin 39 §:n 1 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetun lain-säädännön voimaansaattamisen yhteydessä joudutaan edellä viitatuista syistä harkitsemaan sakon täytäntöönpanosta annetun asetuksen 7 §:n 1 momentin täydentämistä täytäntöönpanokelpoisuutta ja maksuaikaa koskevien tietojen osalta.

11 §. Tiedoksianto. Pykälän 1 ja 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja rangaistusvaatimuksen tiedoksiannosta tavalla, joka asiallisesti vastaa rangaistumääräyslain 6 §:n 1 momentissa ja rikesakkolain 8 §:n 1 ja 2 momentissa olevaa sääntelyä. Pykälän 1 ja 2 momenttiin on tehty voimassa olevaan sääntelyyn nähden ne muutokset, joita edellyttävät menettelylain mukaan käyttöön otettavat sakkovaatimus, sakkomääräys ja rangaistusvaatimus.

Lisäksi pykälän 1 momentin lopussa nykyistä sääntelyä selvemmin säädettäisiin siitä, että tiedoksiantotapoina tulevat kysymykseen kaikki oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetyt rikosasioiden tiedoksiantotavat, jos vaatimusta tai määräystä ei anneta tiedoksi rikkomuksesta epäillylle esitutinnan päätyttyä. Näin ollen sovellettavaksi voi tulla esimerkiksi luvun 3 § saantitodistusta vastaan tai kirjeellä tapahtuvasta tiedoksiannosta, vaikka tiedoksiannosta ei huolehtisi mainitun pykälän mukaisesti tuomioistuin tai virallinen syyttäjä vaan poliisimies, tullimies, rajavartiomies tai erätarkastaja. Vaihtoehtoinen tiedoksiantotapa löytyy henkilökoh-taista tiedoksiantoa koskevasta luvun 4 §:stä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tiedoksiannon vaikutuksesta syyteoikeuden vanhentumisen katkeamiseen säädetään erikseen. Rangaistumääräyslain 6 §:n 2 momentin mukaan syyteoikeuden vanheneminen katkeaa silloin, kun rangaistusvaatimus annetaan epäillylle tiedoksi. Rikesakkolaissa ei ole syyteoikeuden katkeamiseen liittyvää sääntelyä.

Pykälän 3 momentti liittyy ensinnäkin tavoitteeseen poistaa tarpeettomia eroja sakon määräämistä ja rikesakon määräämistä koskevien säännösten väliltä. Toiseksi rikosoikeudellisen vanhentumisen osalta tavoitteena on mahdollisimman paljon yhtenäistää sääntelyä rikoslain 8 luvussa olevaan yleiseen sääntelyyn nähden ja sijoittaa summaarisessa menettelyssä määrätävien seuraamusten vanhentumista koskeva sääntely mainittuun lukuun. Tämän vuoksi rikoslain 8 luvun 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan, kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun sakkovaatimus, vastuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkeaisi, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan.

12 §. Rangaistusvaatimuksen käsittely. Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisen virkamiehen olisi viivytyksettä 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan päätyttyä tarkastettava, onko rikkomuksesta epäilty maksanut sakon tai rikesakon. Tämä velvollisuus liittyisi tavoitteeseen ratkaista summaarisen menettelyn asiat nopeasti.

Tarkastaminen liittyisi siihen, että rikkomuksesta epäillyn suostumukseksi katsottaisiin 4 §:n 3 momentin mukaan sakon tai rikesakon maksaminen 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta. Maksamiseksi puolestaan katsottaisiin mainitun säännöksen perustelujen mukaisesti sakon tai rikesakon maksaminen kokonaan tai osittain. Tarkastamisen toteu-

tuminen systemaattisesti ja ripeästi edellyttäisi sitä, että asianomaisessa viranomaisessa järjestetään rangaistusvaatimusten maksutilannetta koskeva seuranta.

Toimivaltaisella virkamiehellä tarkoitettaisiin virkamiestä, joka 5 §:n 1 momentin tai sen 3 momentissa viitatus erityislainsäädännön nojalla on toimivaltainen antamaan rangaistusvaatimuksen. Näitä virkamiehiä olisivat poliisi-, tulli- ja rajavartiomiehet sekä erätarkastajat. Maksamisen tarkastavan virkamiehen ei tarvitsisi olla sama, joka on antanut rangaistusvaatimuksen. Tarkastaminen ei tarkoittaisi sitä, että toimivaltaisen virkamiehen on suoritettava kaikki tarkastamiseen liittyvät toimenpiteet itse. Hän voisi tarpeen mukaan käyttää esimerkiksi toimistohenkilökunnan palveluksia.

Rikkomuksesta epäillylle annettaisiin 10 §:n nojalla rangaistusvaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä sakon tai rikesakon maksamista varten tarvittavat tiedot. Maksu suoritettaisiin Oikeusrekisterikeskukselle. Toimivaltaisen virkamiehen tarkastusmahdollisuus edellyttäisi sitä, että hänellä on oikeus saada tietoja Oikeusrekisterikeskuksen sakkorekisteristä, johon merkitään muun ohessa seuraamuksen maksamisesta kertyneet rahamäärät. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 50 §:n 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa sakkorekisterin sisältämiä rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyviä tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Mainitun lain 51 §:n 1 momentin mukaan tiedot sakkorekisteristä luovutetaan sakkorekisterin otteella, joka sisältää kaikki ne tiedot, joiden saamiseen pyynnön esittäjällä on oikeus. Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

Poliisilla on jo poliisilain (493/1995) 35 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada viranomaiselta virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Tätä yleissäännöstä täydentää henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 13 §, jonka 1 momentin mukaan poliisilla on sen lisäksi, mitä poliisilaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin 2 momentissa säädetään. Viimeksi mainitun pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa muun ohessa oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia tietoja. Kun poliisi tarvitsee rangaistusvaatimusten seurantaan varten tietoja myös rikesakon täytäntöönpanosta, mainittua kohtaa ehdotetaan tässä esityksessä täydennettäväksi niin, että siinä mainitaan myös rikesakko.

Tulliviranomaisen tiedonsaantioikeudesta säädetään tullilain 28 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan tulliviranomaisella on sen estämättä, mitä tietojen salassapitamisesta säädetään, oikeus saada tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, myös teknisen käyttöyhteyden avulla, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Momentin 6 kohdan mukaan tulliviranomaisella on oikeus saada oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharjonnassa olevista tai olleista rikosasioista, annetuista rangaistusmääräyksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, joilla syyte on hylätty, ja vankeusrangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/93). Saatavissa olevien tietojen joukossa ei mainita rahamääräisen seuraamuksen täytäntöönpanoa koskevia tietoja. Kohtaa ehdotetaan tässä esityksessä täydennettäväksi niin, että se vastaa tältä osin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n 2 momentin 3 kohtaa.

Henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:ssä säädetään rajavartiolaitoksen oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä. Pykälän 1 momentin mukaan rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja rekistereistä. Momentin 12 kohdan mukaan rajavartiolaitoksella on oikeus saada tietoja oikeushallinnon tietojärjestelmistä syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, syyttäjien päätöksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista ja oikeushallintoviranomaisten etsintäkuuluttamista henkilöistä sekä pakkokeinoista tarpeellisia tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä, esitutkintaa, muuta tutkintaa, pelastustehtävää, merenkulun turvatoimilaissa tarkoitettua tehtävää sekä liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrittämistä varten. Mainitun kohdan mukaan ei ole oikeutta saada tietoa sakon tai rikesakon maksutilanteesta. Kohdan mukaisesti tietojen käyttötarkoituksiin on myös syytä lisätä rangaistusvaatimusten käsittely. Näitä asioita koskevat muutokset ehdotetaan tässä esityksessä tehtäviksi kohtaan.

Rangaistusvaatimuksia tulisivat käsittelemään myös erätarkastajat. Metsähallituksen erävalvonnasta annetussa laissa tai muussakaan laissa ei ole säännöstä erätarkastajien oikeudesta saada sakkorangaistuksen tai rikesakon täytäntöönpanoa koskevia tietoja. Mainitun lain 14 §:ään ehdotetaan lisäksi lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan erätarkastajalla on oikeus saada rangaistusvaatimusten käsittelyä varten Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanoa koskevia tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos sakko tai rikesakko on maksettu määräajan kuluessa, seuraamus vahvistettaisiin sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä. Näin vahvistettua määrystä ei tarvitsisi antaa tiedoksi rikkomuksesta epäillylle.

Rikosasian käsittelyn päättyminen summaarisessa rangaistuksen määräämismenettelyssä todettaisiin 1 momentissa mainitulla ratkaisulla. Näin saataisiin myös 37 §:n 2 momentin ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukainen täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu niitä tapauksia varten, joissa rangaistusvaatimuksen saanut henkilö on maksanut sakon tai rikesakon vain osittain 30 päivän määräajassa ja joissa siis vielä on täytäntöönpantavaa.

Rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisen yhteydessä rikkomuksesta epäillylle on annettu riittävät ja tarvittavat rikkomusta ja seuraamuksen maksamista koskevat tiedot. Näitä tietoja ei ole tarpeen antaa uudelleen sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen vahvistamisen yhteydessä. Lain 9 §:n 2 momentin mukaan rangaistusvaatimuksessa olisi nimenomaan mainittava, että sakon tai rikesakon maksaminen 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa määräajassa johtaa seuraamuksen vahvistamiseen määräyksellä.

Vaikka määräyksen tiedoksiantovelvollisuutta ei olisikaan, tässä yhteydessä on syytä huomauttaa 32 §:n mukaisesta tilanteen muuttumiseen perustuvasta ilmoitusvelvollisuudesta. Jos syyttäjän sakkomääräystä ei anneta rangaistusvaatimuksen mukaisena, tilanteen muuttumisesta olisi ilmoitettava sille, jolle rangaistusta on vaadittu, ja Oikeusrekisterikeskukselle.

Jos sakkoa tai rikesakkoa ei makseta määräajan kuluessa, toimivaltaisen virkamiehen olisi siirrettävä asia käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

13 §. *Sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen toimittaminen viralliselle syyttäjälle.* Pykälän mukaan sakkovaatimus olisi tiedoksiannon jälkeen viivytyksettä toimitettava viralliselle syyttäjälle syyttäjän sakkomääräyksen antamista varten. Sama toimittamisvelvollisuus koskisi rangaistusvaatimusta, jos kysymyksessä on yli 20 päiväsakon sakkorangaistus ja jos rikkomuksesta epäilty on 4 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla maksanut sakon. Pykälä liittyisi tavoitteeseen ratkaista summaarisen menettelyn asiat nopeasti.

Pykälä vastaisi asiallisesti rangaistumääräyslain 7 §:ää, jonka mukaan rangaistusvaatimus on tiedoksiannon jälkeen viipymättä toimitettava syyttäjälle rangaistumääräyksen antamista varten. Pykälän sisältöön vaikuttaisi se, että menettelylain mukaisista asioista osa päätyisi syyttäjälle suoraan sakkovaatimuksen kautta ja osa rangaistusvaatimuksen käyttämisen kautta. Rangaistusvaatimusasioista syyttäjän ratkaistavaksi menisivät lain 2 §:n mukaan yli 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavat asiat, joissa rikkomuksesta epäilty on maksanut sakon kokonaan tai osittain 30 päivän kuluessa vaatimuksen tiedoksiantamisesta.

3 luku. Rikesakon määrääminen ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenerikkomuksista

14 §. *Luvun soveltamisalaan kuuluvat rikkomukset.* Pykälä vastaisi rikesakkolain 13 a §:ää.

15 §. *Menettelyn käynnistyminen.* Pykälä vastaisi rikesakkolain 13 b §:ää sillä tavalla täsmennettynä, että 3 momentin mukaan asian jatkokäsittelyyn sovellettaisiin, mitä 2 luvussa säädetään. Mainittua muutosta edellyttävät tämän esityksen mukaiset rikesakkosäännösten muutokset.

16 §. *Rikesakkomääräyksen sisältö.* Ajoneuvoa pysäyttämättä havaittuja liikenerikkomuksia koskevan rikesakkomääräyksen sisällöstä säädetään nyt rikesakkolain 13 c §:ssä. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöllisesti täysin mainittua pykälää. Aiheettoman toiston välttämiseksi kuitenkin viitattaisiin 8 §:n yleisiin rikesakkomääräyksen sisältöä koskeviin säännöksiin. Kysymyksessä olevien rikesakkomääräysten sisältö poikkeaisi muiden rikesakkomääräysten sisällöstä ainoastaan siten, että määräyksestä tulisi 2 momentin mukaan ilmetä myös 1) selostus rikesakkomääräyksen saaneelle rikkomuksesta mahdollisesti aiheutuvista muista seuraamuksista, kuten ajokiellosta; ja 2) selostus siitä, miten rikesakkomääräystä vastustettaessa tulee menetellä ja miten asiaa tällöin käsitellään.

17 §. *Rikesakkomääräyksen lähettäminen.* Pykälä vastaisi rikesakkolain 13 d §:ää.

18 §. *Rikesakkomääräyksen vastustaminen.* Rikesakon määrääminen ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenerikkomuksista ei edellyttäisi rikkomuksesta epäillyn suostumusta. Hänen tulisi vastustaa perusteettomana pitämänsä määräystä. Vastustamista koskevat säännökset vastaisivat muutamaa täsmennystä lukuun ottamatta rikesakkolain 13 f §:ssä olevia. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selvennykseksi ”tämän luvun mukaisessa menettelyssä”. Voimassa olevan lain mukaan vastustaminen tulee tehdä sen kihlakunnan poliisilaitoksen kansliaan, minkä alueella rikkomus on tehty. Yleisperusteluissa esitetyistä syistä pykälän 2 momentissa vastustamisen toimittamispaikaksi todettaisiin rikesakon määränneen kihlakunnan poliisilaitoksen kanslia tai toimipiste.

19 §. *Poliisipiirin päällikön suorittama valvonta.* Rikkomuksesta epäillyn oikeusturvaan liittyen ehdotetaan säilytettäväksi poliisipiirin päällikön suorittama rikesakkomääräysten valvon-

ta tapauksissa, joissa rikesakko määrätään ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikennerikkomuksista. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi sääntely, joka on tällä hetkellä rikesakkolain 11 §:n 1 ja 2 momentissa.

20 §. *Rikesakkomääräyksen vastustamiseen liittyvät toimenpiteet.* Pykälä vastaisi rikesakkolain 13 h §:ää sillä tavalla täsmennettynä, että 2 momentissa viitattaisiin ainoastaan 2 lukuun. Muutos vastaisi 15 §:n 3 momentin mukaista.

21 §. *Poliisipiirin päällikön tehtävien siirtäminen.* Rikesakkolain 22 §:n 2 momentin mukaan poliisipiirin päällikölle siinä laissa kuuluvia tehtäviä voidaan poliisipiirin ohjesäännön määräyksellä siirtää muulle poliisipiirin päällystöön kuuluvalla virkamiehelle. Momenttia vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi 21 §:ään sillä tavalla täsmennettynä, että siirtämismahdollisuus koskee poliisipiirin päällikölle 19 ja 20 §:n mukaan kuuluvia tehtäviä.

22 §. *Menetetyn määrärajan palauttaminen.* Pykälä vastaisi rikesakkolain 13 i §:ää yhdellä uudelleenmuotoilulla ja yhdellä lisäyksellä. Toimivaltaisena käräjäoikeutena mainittaisiin määräyksestä ilmenevän rikkomuksen tekopaikan käräjäoikeus. Asiallista muutosta ei aiheutuisi voimassa olevaan sääntelyyn nähden. Sen mukaan toimivaltainen on sen paikkakunnan käräjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella rikkomus on tehty.

Pykälään lisättäisiin viimeinen virke, jonka mukaan käräjäoikeus on päätösvaltainen menetetyt määrärajan palauttamista koskevassa asiassa, kun siinä on lainoppinut jäsen yksin. Selvyyden vuoksi asiasta on syytä säätää laissa. Tällainen tuomioistuimen kokoonpanoa koskeva sääntely olisi yhdenmukainen ylimääräistä muutoksenhakua koskevan 35 §:n 1 momentin kanssa. Käräjäoikeuslain (581/1993) mukaan tässä tarkoitettuja käräjäoikeuden lainoppineita jäseniä ovat laamanni, käräjätuomari, kärjäviskaali ja notaari. Kysymyksessä olevia asioita ei voida yleensä pitää laatunsa tai laajuutensa vuoksi siinä määrin vaikeina, että notaari ei voisi käräjäoikeuslain 17 §:n 3 momentin vuoksi toimia niissä yksin puheenjohtajana.

23 §. *Kirjallinen huomautus.* Pykälä vastaisi rikesakkolain 13 j §:ää.

4 luku. Syyttäjän sakkomääräys ja rikesakko

24 §. *Syyttäjän sakkomääräyksen antaminen.* Pykälän mukaan virallisen syyttäjän olisi viivytyksettä tarkastettava hänen käsiteltäväkseen tullut sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus ja annettava syyttäjän sakkomääräys. Sakkovaatimukseen perustuvaa syyttäjän sakkomääräystä ei saisi kuitenkaan antaa ennen kuin seitsemän päivää on kulunut vaatimuksen tiedoksiannosta. Tarvittaessa syyttäjän olisi ryhdyttävä viivytyksettä toimenpiteisiin lisätutkimuksen suorittamiseksi taikka sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa olevan virheen tai puutteen korjaamiseksi.

Pykälä vastaisi 1 momentin ensimmäisen virkkeen ja 2 momentin osalta rangaistusmääräyslain 10 §:ää sillä tavalla täsmennettynä, että syyttäjän olisi viivytyksettä myös annettava syyttäjän sakkomääräys. Tällä halutaan korostaa tavoitetta saada summaariset asiat nopeasti käsitellyiksi. Käytännössä lisäys ei aiheuta mainittavaa muutosta, koska nykyisen lain mukaiset rangaistusmääräyksetkin yleensä annetaan rangaistusvaatimuksen tarkastamisen yhteydessä. Muut erot rangaistusmääräyslain 10 §:ään johtuvat menettelylain myötä käyttöön otettavista sakkovaatimuksesta, rangaistusvaatimuksesta ja syyttäjän sakkomääräyksestä.

Seitsemän päivän määräaika liittyy siihen, että sillä varmistettaisiin sakkovaatimuksen saaneelle rikkomuksesta epäillylle kohtuullinen aika toimittaa 25 §:ssä tarkoitettua selvitystä päiväsakon rahamäärän vaikuttavista seikoista. Selvityksen toimittamismahdollisuus ja pykälän 1 momentin määräaika koskisivat kaikkia sakkovaatimuksia riippumatta siitä, onko rikkomuksesta epäilty vaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä riitauttanut päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen vai ei. Suhteellisen lyhyt määräaika liittyyi pyrkimykseen ratkaista asiat summaarisessa menettelyssä nopeasti.

Määräaika ei siis koskisi syyttäjän ratkaistavaksi tulevia rangaistusvaatimusasioita, jotka eivät tule suoraan tiedoksiannon jälkeen virallisen syyttäjälle. Yli 20 päiväsakon sakkorangaistusta koskevat rangaistusvaatimusasiat tulisivat syyttäjälle vain, jos epäilty antaa suostumuksen menettelylain mukaisen menettelyn käyttämiseen maksamalla sakon 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta.

25 §. *Selvitys päiväsakon rahamäärästä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rikkomuksesta epäillyn mahdollisuudesta toimittaa viralliselle syyttäjälle kirjallista selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista. Syyttäjän sakkomääräyksen antajan olisi otettava huomioon rahamäärään vaikuttava ennen määräyksen antamista toimitettu selvitys. Pykälä liittyyi 28 §:ään, jonka mukaan virallinen syyttäjä voisi selvityksen perusteella määrätä sakon vaadittua lievemmäksi.

Kuten yleisperusteluissa todetaan, ehdotettua vastaava selvityksen toimittamismahdollisuus on olemassa jo nykyisin rangaistusmääräysmenettelyssä käytännön ja lainsäädännön perusteella. Rangaistusvaatimuksen vastustamistapauksessa selvitystä voidaan toimittaa ja ottaa huomioon, jos vastustaminen koskee ainoastaan päiväsakon rahamäärää.

Kuten 3 ja 4 §:stä ja niiden perusteluista ilmenee, rikkomuksesta epäillyn suostumus koskee asian käsittelemistä ja ratkaisemista menettelylain mukaisessa menettelyssä. Prosessiekonomista syistä asian ei pitäisi ohjautua käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä vain sen vuoksi, että epäilty ja valvontaa suorittava virkamies eivät pääse yksimielisyteen päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteista, jotka yleensä käytännössä liittyvät epäillyn tuloihin. Rikkomuksesta epäilty voisi riitauttaa määräytymisperusteen, mistä tehtäisiin merkintä virallisen syyttäjän käsiteltäväksi menevään sakkovaatimukseen ja mikä siirtäisi myös enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen johtavan asian syyttäjän ratkaistavaksi.

Selvityksen toimittamismahdollisuus koskisi kuitenkin kaikkia syyttäjän ratkaistavaksi summaarisessa menettelyssä tulevia asioita riippumatta siitä, onko päiväsakon rahamäärän määräytymisperuste riitautettu. Tällainen yleinen selvityksen toimittamismahdollisuus olisi välillisesti omiaan edistämään suostumusten antamista menettelylain mukaisen menettelyn käyttämiseen ja epäillyn maksukykyä tosiasiallisesti vastaavien sakkorangaistusten määräämistä.

Selvityksen toimittamismahdollisuus koskisi siis sakkovaatimusasioiden lisäksi päiväsakon lukumäärän perusteella syyttäjän ratkaistaviksi meneviä rangaistusvaatimusasioita. Niissä selvityksen toimittamismahdollisuudella ei välttämättä tule kuitenkaan olemaan suurta merkitystä, koska suostumus menettelylain mukaisen menettelyn käyttämiseen osoitettaisiin seuraamuksen maksamisella ja maksaminen yleensä samalla ilmentää vaaditun rangaistuksen hyväksymistä.

Virallisen syyttäjän olisi otettava huomioon selvityksen toimittamismahdollisuus 24 §:n 1 momentin mukaisesti. Siinä säädettäisiin, että sakkovaatimukseen perustuvaa syyttäjän sakkomääräystä ei saa antaa ennen kuin seitsemän päivää on kulunut vaatimuksen tiedoksiannosta. Seitsemän päivän jälkeenkin tullut asiaan vaikuttava selvitys olisi otettava huomioon, jos syyttäjä ei ole ehtinyt antaa sakkomääräystä ennen selvityksen saapumista.

Jotta selvityksen toimittamismahdollisuudella olisi käytännön merkitystä, mahdollisuuden on tultava rikkomuksesta epäillyn tietoon. Sen vuoksi sakkovaatimuksessa olisi mainittava mahdollisuudesta toimittaa viralliselle syyttäjälle päiväsakon rahamäärää koskeva selvitys ja selvityksen toimittamismahdollisuuteen liittyvästä seitsemän päivän määräajasta (8 §:n 4 momentti). Selvityksen toimittamismahdollisuus mainittaisiin rikkomuksesta epäillylle annettavassa asiakirjassa. Sen lisäksi sakkovaatimuksen antajan olisi syytä kertoa rikkomuksesta epäillylle mahdollisuudesta niissä tapauksissa, joissa päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista ja tiedoista on ilmennyt epäselvyyttä ennen vaatimuksen antamista.

Rangaistusvaatimuksessa ei 9 §:n mukaan tarvitsisi mainita selvityksen toimittamismahdollisuuteen liittyvistä seikoista, koska sitä koskevissa tapauksissa epäilty ei ole edes suostunut menettelylain mukaisen menettelyn käyttämiseen ja koska niissä asian käsittely jatkuu maksamista varten asetetun 30 päivän määräajan puitteissa. Jos mahdollisesti syyttäjän käsiteltäväksi menevän rangaistusvaatimuksen antamisen yhteydessä ilmenee, että myös päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteesta on epäselvyyttä, vaatimuksen tiedoksi antava valvontaa suorittava virkamies voisi mainita mahdollisuudesta toimittaa selvitystä syyttäjälle.

Virallisen syyttäjän ratkaistaviksi menevissä rangaistusvaatimusasioissa käytännön ongelmia saattaisi aiheuttaa se, että osoittaakseen suostumuksensa asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen menettelylain mukaisessa menettelyssä rikkomuksesta epäillyn olisi maksettava sakko 4 §:n 3 momentin mukaisessa 30 päivän määräajassa. Maksamalla osoitettu suostumus olisi puolestaan edellytyksenä sille, että asia siirretään syyttäjän käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi syyttäjän sakkomääräyksellä.

Päiväsakon rahamäärään liittyvästä epäselvyydestä huolimatta rikkomuksesta epäilty voisi rangaistusvaatimuksen perusteella maksaa sakon vaaditun mukaisena ja saada sitten liikaa maksamansa määrän takaisin, jos virallinen syyttäjä epäillyn hänelle toimittaman selvityksen perusteella syyttäjän sakkomääräyksessä alentaa päiväsakon rahamäärää. Kuten 4 §:n 3 momentista ilmenee, suostumukseksi katsottaisiin myös määräaikana tehty osasuoritus. Näin ollen rikkomuksesta epäilty voisi maksaa sakkorangaistuksen esimerkiksi oikeaksi katsomansa päiväsakon rahamäärän mukaisena.

Rangaistusvaatimusasioissa selvitys saatettaisiin toimittaa viralliselle syyttäjälle jo ennen kuin rangaistusvaatimus on tullut hänen käsiteltäväkseen. Rikkomuksesta epäilty saattaisi toimittaa selvityksen syyttäjälle jo 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuna määräaikana. Näissä tapauksissa asia tulisi käytännössä syyttäjän käsiteltäväksi, koska epäilty ei toimittaisi selvitystä ilman sakon tai sen osasuorituksen maksamista. Syyttäjäviranomaisessa olisi tältä osin järjestettävä seuranta, jossa selvitys kyetään yhdistämään syyttäjän käsiteltäväksi tulevaan sakkomääräysasiaan. Tarvittaessa syyttäjä voisi myös olla yhteydessä kyseistä rangaistusvaatimusasiaa hoitavaan poliisi-, tulli- tai rajavartiolaitosviranomaiseen.

Toimitettavalle kirjalliselle selvitykselle ei asetettaisi mitään muoto- tai sisältövaatimuksia. Käytännössä kysymyksessä olisivat yleensä sakotettavan tuloja koskevat palkkatodistukset tai muut vastaavat asiakirjat, jotka ovat rikoslain 2 a luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua muuta

saatavaa selvitystä. Kuitenkin ainoastaan päiväsakon rahamäärään vaikuttava selvitys olisi otettava huomioon. Selvityksen tulisi selvästi osoittaa, että päiväsakon rahamäärä on sakko- tai rangaistusvaatimuksessa asetettu liian korkeaksi.

Pykälässä tarkoitettu selvityksen toimittamismahdollisuus koskisi tilanteita, joissa päiväsakon rahamäärä on asetettu sakko- tai rangaistusvaatimuksen antamishetken tilanteeseen nähden mahdollisesti liian korkeaksi. Syyttäjän tulisi lisäksi rikoslain 2 a luvun 2 §:n 4 momentin nojalla ottaa huomioon se, että sakko- tai rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on olennaisesti muuttunut vaatimuksen antamisen jälkeen. Sakko- tai rangaistusvaatimuksen saanut voisi toimittaa selvitystä mainitusta olennaisesta muutoksesta samalla selvityksellä, joka koskee päiväsakon rahamäärän asettamista liian korkeaksi. Mainittuun rikoslain säännökseen ehdotetaan tässä esityksessä tehtäviksi menettelylain edellyttämät muutokset.

Rikkomuksesta epäillyn toimittama selvitys saattaa jäädä ottamatta huomioon rikoslain 2 a luvun 2 §:n edellyttämällä tavalla, vaikka se toimitetaan viralliselle syyttäjälle ennen asian ratkaisemista. On myös mahdollista, että epäilty ei ehdi tai kykene toimittamaan selvitystä ennen syyttäjän ratkaisua. Hänen tulojensa selvittämisen kannalta saattaa esimerkiksi olla merkitystä verotuksella, joka valmistuu vasta syyttäjän sakkomääräyksen antamisen jälkeen. Koska syyttäjän ratkaisu ei olisi 33 §:ssä säädetyn muutoksenhakukiellon vuoksi valituskel-poinen, määräyksen saanut voisi tällaisessa tapauksessa turvautua ylimääräiseen muutoksenhakuun. Kysymyksessä olisi tällöin oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 8 §:n mukaisesta purusta syytetyn eduksi. Pykälän soveltamista päiväsakon rahamäärään liittyviin kysymyksiin koskee korkeimman oikeuden ratkaisu KKO 2004:9. Syyttäjän ratkaisun purkaminen saattaisi tapauksesta riippuen perustua pykälän 3 tai 4 kohtaan taikka molempiin niistä.

26 §. *Syyttäjän sakkomääräyksen antamisen esteet.* Pykälän mukaan virallinen syyttäjä ei saisi antaa syyttäjän sakkomääräystä, jos 1) asianomistaja on peruuttanut syyttämispyyntön rikkomuksesta, josta syyttäjä ei saa nostaa syytettä ilman sellaista pyyntöä; 2) sakkovaatimusta tai rangaistusvaatimusta ei ole annettu tiedoksi ennen syyteoikeuden vanhentumista; tai 3) asiassa ilmenee seikkoja, joiden perusteella rangaistusta ei tulisi määrätä.

Pykälään ehdotetut tai niitä asiallisesti vastaavat kohdat sisältyvät rangaistumääräyslain 11 §:n 1 momenttiin. Mainitussa säännöksessä on lisäksi kaksi muuta kohtaa, jotka nyt jätettäisiin pois. Niistä ensimmäinen koskee rangaistusvaatimuksen vastustamistapausta. Suostumukseen perustuva järjestelmä johtaisi siihen, että rangaistusvaatimusta vastaavaa sakkovaatimusta ei enää tarvitsisi vastustaa. Toinen pois jätettävä kohta koskee tapausta, jossa rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta on kulunut enemmän kuin yksi vuosi. Tässä esityksessä mainittu erityinen vanhentumisaika ehdotetaan poistettavaksi, jotta rikesakkoon ja sakkoon johtavat rikokset vanhenisivat yhteneväisesti ja kaikki niitä koskeva vanhentumissääntely olisi keskitetty rikoslain 8 lukuun.

Pykälään otettavista kohdista tulkintaohjetta kaippaa lähinnä 3 kohta. Tältä osin voi viitata rangaistumääräyslain perusteluihin (HE 63/1993 vp). Kohtaa sovellettaisiin esimerkiksi silloin, kun asiassa on tullut ilmi seikkoja, joiden mukaan sakko- tai rangaistusvaatimuksessa tarkoitettu teko ei ole lain mukaan rangaistava, tai kun puuttuu selvitys siitä, onko vaatimuksen saanut syyllistynyt väitettyyn rikokseen. Ennen etenkin viimeksi mainittuun perusteeseen turvautumista virallisen syyttäjän olisi 24 §:n 2 momentin mukaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin lisätutkimuksen suorittamiseksi, jos asiaan voidaan saada selvyttä sitä kautta.

27 §. Uuden vaatimuksen antaminen. Pykälässä säädettäisiin uuden vaatimuksen antamisesta tavalla, joka asiallisesti vastaa rangaistumääräyslain 12 §:ssä olevaa. Jos virallinen syyttäjä katsoo, että syyttäjän sakkomääräys on annettava muusta teosta tai ankarampaan sakkorangaistukseen johtavana kuin sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa on ilmoitettu, syyttäjän pyynnöstä olisi annettava uusi vaatimus ja aikaisempi vaatimus olisi peruutettava. Uusi vaatimus olisi tapauksesta riippuen sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus. Ankarammalla sakkorangaistuksella tarkoitettaisiin tässä sitä, että päiväsakkojen lukumäärä määrätään vaatimuksen mukaista korkeammaksi tai että päiväsakon rahamäärää korotetaan vaatimuksen mukaisesta. Ankarampi rangaistus voisi käsittää myös molemmat korotukset. Sakkorangaistus olisi siis 27 §:ssä tarkoitettulla tavalla ankarampi, jos sakon kokonaisrahämääräksi tulisi vaatimuksessa vaadittua suurempi määrä.

Vaikka asiallisesti olisi kysymys menettelyn aloittamisesta uudelleen, asianomistajan suostumusta ei tarvittaisi uudelleen. Asianomistaja olisi jo kertaalleen antanut 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua suostumusta asian käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi menettelylain mukaisessa menettelyssä. Eri asia on se, että teon uudelleen arvioinnin vuoksi teko saattaisi muuttua sellaisesta rikkomuksesta, jolla ei ole asianomistajaa, sellaiseksi, jolla asianomistaja on. Uudelta asianomistajalta tulisi luonnollisesti pyytää 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu suostumus.

Rikkomuksesta epäillyn aseman voidaan katsoa poikkeavan asianomistajan asemasta, vaikka hänenkin suostumuksensa koskisi 4 §:n perusteella vain asian käsittelemistä ja ratkaisemista menettelylain mukaisessa menettelyssä. Epäilty kuitenkin tulee vastaamaan sakkorangaistuksen suorittamisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että sakkorangaistuksen määrääminen sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa vaadittua ankarammaksi edellyttäisi epäillyn suostumuksen. Teon oikeudellinen uudelleenarviointi ei sitä edellyttäisi.

Pykälän mukaan syyttäjän pyynnöstä olisi annettava uusi vaatimus. Lähtökohtana pykälän tarkoittamissa tapauksissa olisi uuden sakkovaatimuksen antaminen. Asiallisesti kysymys olisi kuitenkin menettelyn aloittamisesta uudelleen, minkä vuoksi asian käsittelyyn sovellettaisiin 1 ja 2 luvun säännöksiä. Tämä tarkoittaisi sitä, että rikkomuksesta epäillyn jättäessä antamatta suostumuksensa sellaisessa tapauksessa, jossa sitä edellytetään, hänelle annettaisiin tiedoksi rangaistusvaatimus, jonka mukaisen sakon maksaminen 4 §:n 3 momentin mukaisessa määräajassa johtaisi asian päättymiseen uudelleen syyttäjän käsiteltäväksi. Maksamatta jättäminen määräajassa johtaisi tässäkin tapauksessa asian jatkokäsittelyyn tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

28 §. Syyttäjän sakkomääräyksen antaminen vaadittua lievempänä. Pykälän mukaan virallinen syyttäjä saisi syyttäjän sakkomääräyksessä määrätä omasta aloitteestaan tai 25 §:ssä tarkoitettua selvityksestä sakkorangaistuksen sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa vaadittua lievemmäksi, jos syyttäjä katsoo rikkomuksen tai vastaajan maksukyvyn sitä edellyttävän.

Pykälässä sakkorangaistuksen lieventämismahdollisuutta laajennettaisiin siitä, mikä se on rangaistumääräyslain 11 §:n 3 momentin mukaan. Sen mukaan, jos rangaistusvaatimuksen saanut vastustaa vaatimusta yksinomaan päiväsakon rahamäärän osalta, rangaistusmääräyksen antaja voi hänelle toimitetun selvityksen perusteella antaa rangaistusmääräyksen rangaistusvaatimuksen saaneen vaatimalla tavalla. Ehdotetun säännöksen mukaan syyttäjä voisi lieventää rangaistusta myös omasta aloitteestaan. Lisäksi syyttäjä voisi alentaa päiväsakkojen lukumäärää, jos katsoisi rikkomuksen sitä edellyttävän.

Käytännössä päiväsakon rahamäärän alentaminen tapahtuisi yleensä ainoastaan rikkomuksesta epäillyn selvityksestä. Kysymyksessä olevan säännöksen piiriin kuuluisi myös tapaus, jossa syyttäjä huomaisi päiväsakon rahamäärään vaikuttavan virheen. Syyttäjä voisi sen perusteella alentaa päiväsakon rahamäärää ilman, että hänen tarvitsisi ryhtyä 24 §:n 2 momentin mukaisesti erityisiin toimenpiteisiin sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa olevan virheen tai puutteen poistamiseksi. Viimeksi mainitun säännöksen mukaiset korjaamistapaukset saattavat edellyttää uuden sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen antamista. Päiväsakkojen lukumäärän määrääminen vaadittua pienemmäksi liittyisi yleensä tilanteisiin, joissa lukumäärä on määrätty selvästi yleistä rangaistustasoa ankarammaksi tai joissa tapauskohtaisia normaalia lievempään sakkorangaistukseen johtavia seikkoja ei ole otettu riittävästi huomioon.

Päiväsakkojen lukumäärän alentaminen saattaisi johtaa siihen, että lukumääräksi tulee enintään 20. Kuten 2 §:n 5 kohdan perusteluissa jo on todettu, syyttäjän voisi sakkomääräyksensä päätyä enintään 20 päiväsakon sakkorangaistukseen, jos hän nyt kysymyksessä olevan pykälän perusteella antaa sakkomääräyksen vaadittua lievempänä. Sellaiseen ratkaisuun päätymistä ei estäisi se, että valvontaa suorittava virkamies voisi 2 §:n 3 kohdan perusteella määrätä myös enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen. Ei voida pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että syyttäjän pitäisi kierrättää asia valvontaa suorittavan virkamiehen ratkaistavaksi ainoastaan päiväsakkojen lukumäärän alenemisen vuoksi.

Pykälässä tarkoitettulle muutokselle ei tarvittaisi asianomistajan tai rikkomuksesta epäillyn suostumusta. Asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumukset koskisivat 3 ja 4 §:n perusteella asian käsittelemistä ja ratkaisemista menettelylain mukaisessa menettelyssä. Kun sakkorangaistus muuttuisi rikkomuksesta epäillyn kannalta lievempään suuntaan, syytä hänen suostumuksensa pyytämiseen ei muutenkaan olisi. Sen sijaan epäillylle olisi 32 §:n mukaisesti ilmoitettava tilanteen muuttumisesta, jotta hän osaa pidättäytyä liikamaksusta tai osaa varautua liikaa maksetun määrän palauttamiseen.

29 §. Rikesakkomääräyksen antaminen. Pykälän 1 momentin mukaan, jos virallinen syyttäjä katsoo, että rikkomuksesta on sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa vaadittu sakkorangaistuksen asemesta määrättävä rikesakko ja menettämisseuraamus, hänen olisi annettava rikesakkomääräys.

Kysymyksessä olisi muutos verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön, jonka mukaan syyttäjä ei ole toimivaltainen antamaan rikesakkomääräystä. Syyttäjä mainittaisiin 5 §:n 1 momentissa toimivaltaisten virkamiesten joukossa. Kuten yleisperusteluista ilmenee, tarkoituksenmukaista ei ole kierrättää asiaa poliisimiehelle tai muulle toimivaltaiselle virkamiehelle sen takia, että syyttäjä ei voi määrätä rikesakkoa.

Pykälän 1 momentin soveltamisalaan kuuluisivat käytännössä tapaukset, joissa virallinen syyttäjä arvioi rikkomuksen toiseksi teoksi kuin sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen antaja. Rikesakkohan olisi tämän esityksen mukaan jatkossa tiettyjen rikkomusten ainoa rangaistus. Teko saattaisi muuttua toiseksi paitsi teon oikeudellisen arvioinnin myös näytön uudelleen arvioimisen tai syyttäjän 24 §:n 2 momentin nojalla pyytämän lisätutkimuksen vuoksi.

Koska rikesakon määräämisellä päädyttäisiin rikkomukseen syyllistyneen kannalta sakkovaatimusta tai rangaistusvaatimusta lievempään rangaistukseen, hänen suostumustaan ei rikesakon määräämiseen tarvittaisi. Myöskään asianomistajan suostumusta ei tarvittaisi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että syyttäjä voi muutenkin kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa noudattaen soveltuvin osin 1 ja 2 luvun säännöksiä antaa rikesakkomääräyksen hänen käsiteltäväkseen tulevasta rikkomuksesta. Kysymyksessä olisi siis tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä syyttäjän käsiteltäväksi tuleva rikkomus.

Vaikka rikesakkorikkomukset tulee pyrkiä käsittelemään menettelylain mukaisessa järjestyksessä, niitä saattaa syystä taikka toisesta tulla syyttäjän syyteharkintaan. Tällöinkin saattaa periaatteessa olla kysymys teon uudelleen arvioinnista, vaikka harvoin teko saattaa muuttua sellaisesta, josta ei saisi edes määrätä sakkoa sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä sellaiseksi, josta saa määrätä rikesakon. Rikesakkorikkomus saattaa myös olla rikoskokonaisuudessa muiden ankarammin rangaistavien rikosten joukossa.

Lain 1 ja 2 luvun säännösten noudattaminen soveltuvin osin tarkoittaisi sitä, että asian käsittely joiltakin osin alkaisi menettelylain mukaisen menettelyn kannalta alusta. Asian ratkaisemiseen rikesakolla olisi esimerkiksi saatava 3 ja 4 §:n mukaisesti asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumus. Rikkomuksesta epäillyn jättäessä suostumatta hänelle voitaisiin antaa 2 §:n 1 kohdan mukainen rangaistusvaatimus. Sen sijaan esitutkinta olisi syyteharkintaan tullessa asiassa jo tehty, joten 7 §:ää esitutkinnasta ei enää tarvitsisi soveltaa. Lain 2 luvun säännöksistä sovellettaviksi voisivat tulla 8 § (rikesakkomääräyksen sisältö), 9 § (rangaistusvaatimuksen sisältö), 10 § (seuraamuksen maksamiseen liittyvät tiedot), 11 § (tiedoksianto) ja 12 § (rangaistusvaatimuksen käsittely).

30 §. Toimenpiteistä luopuminen ja syytteen nostaminen. Pykälässä säädettäisiin osittain selvyden vuoksi niistä toimintavaihtoehtoista tai –velvollisuuksista, joita virallisella syyttäjällä olisi syyttäjän sakkomääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamisen asemesta.

Pykälän 1 momentin mukaan virallinen syyttäjä saisi jättää syyttäjän sakkomääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamatta, jos laissa säädetyt syyttämättäjättämisen edellytykset täyttyvät. Lain 6 §:n mukaan virallisen syyttäjän oikeudesta jättää syyte nostamatta olisi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Viimeksi mainittu viittaa nimenomaan syyttämättäjättämisen edellytyksiin. Niihin liittyviä kysymyksiä on käsitelty edellä mainitun pykälän perusteluissa.

Pykälän 2 momentin mukaan syyttäjän olisi määräyksen antamisen asemesta nostettava syyte, jos kysymyksessä ei ole 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu rikkomus tai jos rikkomuksen yhteys muuhun samalla kertaa käsiteltävään tekoon edellyttää syytteen nostamista siitakin. Ensiksi mainitussa tapauksessa olisi kysymys tilanteesta, jossa syyttäjän käsiteltäväksi joko menettelylain mukaisessa menettelyssä tai tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä tulee teko, josta on säädetty kuuden kuukauden vankeusrangaistusta ankarampi rangaistus tai jonka rangaistukseksi rikesakkoa ei ole säädetty. Syyttäjän käsiteltäväksi tullut teko saattaisi muuttua sellaiseksi teon uudelleenarvioinnin kautta. Luonnollisesti syyttäjän ei tällaisessakaan tapauksessa tarvitsisi nostaa syytettä, jos syyttämättäjättämisen edellytykset täyttyvät.

On myös mahdollista, että syyttäjän käsiteltäväksi tulevasta rikkomuksesta voidaan sinällään määrätä sakko syyttäjän sakkomääräyksellä tai rikesakko mutta että määräämiseen ei tule mennä rikkomuksen ja samalla kertaa käsiteltävän muun teon välisen yhteyden vuoksi. Rikkomuksen yhteys samalla kertaa käsiteltävään tekoon voi liittyä esimerkiksi määrättävään rangaistukseen. Useamman teon muodostamasta kokonaisuudesta jokin saattaa olla sellainen, että siitä voitaisiin määrätä sakko syyttäjän sakkomääräyksellä ja jotkin sellaisia, joista sakkoja ei voida sillä tavata määrätä mutta joista tuomioistuimessa todennäköisesti määrättäisiin sakkoa ja joista syyttäjä on valmis vaatimaan sellaista rangaistusta. Tällaisessa tapauksessa

perusteltua on se, että myös 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen sakolla rangaistava rikkomus viedään muiden tekojen kanssa tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta tuomioistuin voi määrätä kaikista teoista rikoslain 7 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti yhteisen sakkorangaistuksen.

Rikkomuksen ja muun teon välinen 2 momentissa tarkoitettu yhteys saattaa liittyä myös rikosten selvittämiseen. Myönnetty rikkomus saattaa esimerkiksi sillä tavalla liittyä muihin saman rikoskokonaisuuden kiistettyihin tai muuten näytöltään kiistanalaisiin tekoihin, että asioiden yhdessä käsittelystä tuomioistuimessa voi olla etua myös muiden tekojen selvittämisen kannalta.

Pykälän 3 momentin mukaan syyttämättäjättämistapauksessa tai syytteen nostamistapauksessa sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus olisi poistettava. Tämä velvollisuus koskisi niitä tapauksia, joissa asia on tullut syyttäjän käsiteltäväksi menettelylain mukaisessa menettelyssä, ja liittyisi siihen, että täytäntöönpano kyseessä olevan aiheettomaksi osoittautuneen määräyksen perusteella saadaan päättymään.

31 §. *Asian ottaminen uudelleen ratkaistavaksi.* Pykälä vastaisi rangaistusmääräyslain 14 §:ää sillä täsmennyksellä, että se nyt koskisi myös rikesakkomääräyksen antamatta jättämistapauksia, koska viralliselle syyttäjälle annettaisiin toimivalta antaa myös sellaisia määräyksiä.

32 §. *Tilanteen muuttumiseen perustuva ilmoitusvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta ilmoittaa sille, jolle rangaistusta on vaadittu, sekä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta huolehtivalle Oikeusrekisterikeskukselle syyttäjän sakkomääräyksen jättämisestä 26 tai 27 §:n mukaisesti antamatta, sakkorangaistuksen määräämisestä 28 §:n mukaisesti vaadittua lievempänä tai rikesakkomääräyksen antamisesta 29 §:n 1 momentin mukaisesti sakkomääräyksen antamisen asemesta.

Voimassa olevassa lainsäädännössä tilanteen muuttumiseen perustuvasta ilmoitusvelvollisuudesta säädetään rangaistusmääräyslain 13 §:ssä. Sen mukaan ilmoitusvelvollisuus koskee tapauksia, joissa rangaistusmääräystä ei 11 §:n nojalla anneta, rangaistusvaatimus peruutetaan tai rangaistus määrätään vaadittua lievempänä. Ilmoituksen kohteena olevana viranomaisena mainitaan se, jonka tehtävänä on ottaa vastaan rangaistuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ennakkomaksu. Ehdotettuun pykälään tehtäisiin rangaistusmääräyslain 13 §:ään verrattuna ne muutokset, joita menettelylain mukaiset syyttäjän toimintavaihtoehtojen lisääminen ja monipuolistaminen edellyttäisivät. Rangaistuksen täytäntöönpanosta annettu asetus on kumottu, ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 3 §:n 1 mukaisesti sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus.

Ilmoitusvelvollisuus koskisi tapauksia, joissa syyttäjän ratkaisu saattaa käytännössä tarkoittaa sitä, että rikkomuksesta epäilty on maksanut liikaa saatuaan maksamista varten tarvittavat tiedot jo sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisen yhteydessä. Ilmoituksen saatuaan Oikeusrekisterikeskus maksaa tapauksesta riippuen sakon kokonaan tai osittain takaisin. Jos rikkomuksesta epäilty ei ole maksanut seuraamusta ennen syyttäjän ratkaisua, hän puolestaan kykenee maksamaan sen oikeansuuruisena. Jos epäilty on jo ehtinyt maksaa liikaa, hän voi ilmoituksen saatuaan pitää huolta siitä, että saa oikeansuuruisen palautuksen Oikeusrekisterikeskukselta.

Rahamäärän palauttamisesta säädetään tarkemmin sakon täytäntöönpanosta annetun lain 22 §:ssä. Sen mukaan, jos saatavan (esimerkiksi sakko ja rikesakko) maksamiseksi suoritettu ra-

hamäärä on kokonaan tai osaksi maksettava maksuvelvolliselle takaisin ylemmän tuomioistuimen lainvoimaiseksi tulleen ratkaisun johdosta tai muusta syystä, rahamäärän vastaanottaneen viranomaisen on palautettava rahamäärä ja maksettava sille korkoa kuusi prosenttia vuodessa suorituspäivästä takaisinmaksupäivään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että palautusta tai korkoa ei makseta, jos se on säädettyä rahamäärää pienempi. Sakon täytäntöönpanosta annetun asetuksen 10 §:n mukaan palautusta tai sille maksettavaa korkoa ei ole maksettava, jos palautus tai korko on pienempi kuin 5 euroa.

5 luku. Erinäiset säännökset

33 §. Muutoksenhakukiello. Pykälässä kiellettäisiin muutoksenhaku sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen ja syyttäjän sakkomääräykseen valittamalla.

Muutoksenhakukiello liittyy tavoitteeseen saada summaarisessa menettelyssä käsitellyt asiat nopeasti ratkaistuiksi. Tämän tavoitteen ja muutoksenhakukiellon vastapainona on oltava erityisiä oikeusturvan takeita. Oikeusturvatekijöiden osalta viitataan nykytilan arviointia koskevassa alajaksossa 2.3 perustuslakiin liittyvistä kysymyksistä esitettyyn.

Muutoksenhakukiellon vastapainona edellytettäisiin asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumusta asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen menettelylain mukaisessa menettelyssä. Sakkomääräyksellä määrättyä maksamatonta sakkoa ei saisi muuntaa vankeudeksi. Ylimääräistä muutoksenhakua, väärälle henkilölle annetun määräyksen poistamista sekä kirjoitus- ja laskuvirheen korjaamista koskevien säännösten tarkistaminen ja yhtenäistäminen koskemaan sekä sakon että rikesakon määräämistä olisivat omiaan parantamaan oikeaan aineelliseen lopputulokseen pääsemistä ja siten edistämään epäillyn oikeusturvan toteutumista.

34 §. Ylimääräinen muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin ylimääräisestä muutoksenhausta tavalla, joka merkittävästi vastaisi rangaistusmääräyslain 18 §:n 1 ja 2 momentissa nykyisin olevaa sääntelyä. Mainitun pykälän 3 ja 4 momentissa olevaa menettelysääntelyä vastaavia säännöksiä erotettaisiin 35 §:ään. Muutokset verrattuna 18 §:ään koskisivat sitä, että soveltamisala laajennettaisiin myös rikesakkoasioihin. Tähän pykälään liittyvä muutos olisi se, että 1 momenttiin lisättäisiin ylimääräisen muutoksenhaun perusteeksi pätevän suostumuksen antamatta jättäminen.

Pykälän 1 momentin mukaan sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen uudeksi poistamisperusteeksi tulisi siis se, että asianomistaja tai rikkomuksesta epäilty ei ole pätevästi antanut 3 tai 4 §:ssä tarkoitettua suostumusta. Tällaisen perusteen laikiin ottamisen tarvetta korostaisi summaarisen menettelyn käytön perustuminen asianosaisten suostumuksiin. Kun menettelyssä tehtyihin ratkaisuihin ei olisi muutoksenhakuoikeutta, oikeusturvatakeita olisi syytä myös tältä osin vahvistaa ehdotetulla tavalla. Pätevän suostumuksen antamatta jättäminen ei ole myöskään sijoitettavissa minkään oikeudenkäymiskaaren 31 luvun mukaisen, lähinnä luvun 1 §:n mukaisen ylimääräisen muutoksenhaun perusteen alle, minkä vuoksi perusteesta on syytä selvyydenkin vuoksi nimenomaisesti säätää ylimääräistä muutoksenhakua koskevassa pykälässä.

Suostumusta koskevan kanteluperusteen soveltaminen edellyttäisi suostumuksen antamistilanteeseen liittyviä erityisiä syitä ja riittävää luotettavaa selvitystä niistä. Tältä osin ylimääräisen muutoksenhaun menestymisen kynnys ei siis olisi matala. Suostumuksen antamisen katuminen ei riittäisi määräyksen poistamiseen. Kysymyksessä olevalla kanteluperusteella olisi yhteys 3 §:n 1 momenttiin ja 4 §:n 1 momenttiin, joiden perustella sekä asianomistajalle että

rikkomuksesta epäillylle olisi suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä selostettava sen merkitys. Tämä merkityksen selostaminen kattaisi, paitsi asian käsittelemisen ja ratkaisemisen menettelylain mukaisessa menettelyssä, myös suostumuksen sitovuuden siinä merkityksessä, että sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen tai syyttäjän sakkomääräykseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Pelkkä kertominen asian käsittelystä menettelylain mukaisessa menettelyssä ei siis olisi riittävää. Pätevään suostumuksen antamiseen liittyisi tässä yhteydessä myös se, että suostumuksen antajalla olisi kohtuullinen aika harkita suostumuksen antamista, jonka pituus riippuisi tapauksesta suostumusta tiedustelevalta virkamieheltä harkinnan perusteella.

Asianomistaja tai rikkomuksesta epäilty on saattanut suostumuksen antamishetkellä myös olla sellaisessa tilassa, että häneltä on puuttunut tilapäisesti tai pysyväisluonteisemminkin kyky ymmärtää antamansa suostumuksen merkitys. Esimerkkinä tilapäisestä esteestä voidaan mainita asianosaisen voimakas päihtymystila. Asianosaisen sieluntoiminnalliset tai muut niihin rinnastettavat ymmärryskykyyn vaikuttavat terveydelliset häiriöt voivat olla myös pitkäaikaisia. Turhien ylimääräisten muutoksenhakujen välttämiseksi suostumusta tiedustelevalta virkamieheltä tulisi kiinnittää huomiota tällaisiin suostumuksen antajan ymmärrykseen vaikuttaviin seikkoihin. Selvästi tilapäisissä tapauksissa suostumuksen pyytämistä tulisi lykätä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräyksen poistamisesta niissä tapauksissa, joissa määräystä annettaessa henkilöä on käsitelty toisena henkilönä tai väärällä nimellä. Momentti vastaisi rangaistusmääräyslain 18 §:n 2 momenttia sillä erotuksella, että siinä selvyuden vuoksi nimenomaisesti todettaisiin poistamisen tapahtuminen hakemuksesta. Lisäksi poistamisen riippumattomuus määräajasta todettaisiin 35 §:n 2 momentissa.

35 §. Menettely ylimääräisessä muutoksenhaussa. Kuten edellä jo todettiin, menettelyä koskevaan pykälään otettaisiin sääntelyä, jota osittain vastaavaa on rangaistusmääräyslain 18 §:n 3 ja 4 momentissa. Samalla sääntely ulotettaisiin koskemaan myös rikesakkoasioita.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin nimenomaisesti alueellisesti toimivaltainen kärjäoikeus. Se olisi yhdenmukaisesti 22 §:ssä säädetyn kanssa määräyksestä ilmenevän rikkomuksen tekoapaikan kärjäoikeus. Jos määräys koskisi useita eri kärjäoikeuksien tuomiopiirissä tehtyjä rikkomuksia, jokin niistä olisi toimivaltainen tutkimaan ylimääräistä muutoksenhakua koskevan hakemuksen. Momentissa säädettäisiin myös siitä, että kärjäoikeus on päätösvaltainen käsittelemään tässä pykälässä tarkoitetun hakemuksen, kun siinä on lainoppinut jäsen yksin. Tämä vastaisi täysin rangaistusmääräyslain 18 §:n 4 momentissa säädettyä ja olisi yhdenmukainen 22 §:ssä olevan päätösvaltaisuutta koskevan sääntelyn kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan hakemus olisi tehtävä 34 §:n 1 momentissa tarkoittamissa tapauksissa vuoden kuluessa määräyksen antopäivästä. Hakemus voitaisiin tehdä 34 §:n 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa määräajasta riippumatta.

Momentin ensimmäinen virke poikkeaisi rangaistusmääräyslain 18 §:n 3 momentista, jonka mukaan hakemus on tehtävä vuoden kuluessa rangaistusmääräyksellä määrätyn sakon tai menettämisseuraamuksen täytäntöönpanosta taikka siitä, kun epäilty on maksanut sakon tai menettämisseuraamuksen. Nykyistä sääntelyä voidaan pitää täytäntöönpanon ajankohtaan liittyen epäselvänä ja maksuun liittyen rikkomuksesta epäiltyjen yhdenvertaista kohtelua vaarantavana. Momentin toisen virkkeen sääntelyä vastaava on tällä hetkellä rangaistusmääräyslain 18 §:n 2 momentissa.

36 §. Virheen korjaaminen. Pykälässä säädettäisiin kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun siihen rinnastettavan selvän virheen korjaamisesta tavalla, joka sakkorangaistuksen osalta vastaisi menettelylain edellyttämine muutoksineen rangaistusmääräyslain 19 §:ää. Syyttäjän sakkomääräysten lisäksi pykälä koskisi sakkomääräyksiä. Asiallisesti merkittävä soveltamisalan laajennus verrattuna voimassa olevaan pykälään tulisi siitä, että ehdotettua pykälää sovellettaisiin myös rikesakkomääräyksiin. Teknisluonteisten virheiden korjaamismahdollisuus on tarkoituksenmukaista ulottaa niihinkin. Lisäksi määräyksen saaneen kuulemista koskeva virke on syytä selvyuden vuoksi erottaa omaksi 2 momentiksi, jolloin voimassa olevan pykälän ilmoitusvelvollisuutta koskeva 2 momentti tulisi uuden pykälän 3 momentiksi.

Sakkomääräyksessä, rikesakkomääräyksessä tai syyttäjän sakkomääräyksessä olevan virheen voisi korjata määräyksen antamiseen toimivaltainen virkamies. Tarkoituksenmukaisuussyistä, esimerkiksi poissaoloista johtuvien tarpeettomien viivästysten välttämiseksi korjauksen tekijän ei tarvitsisi olla määräyksen antanut virkamies. Määräysten antamiseen yleisesti toimivaltaisista virkamiehistä säädettäisiin 5 §:ssä ja sen 3 momentin mukaisessa erityislainsäädännössä.

Yleensä määräyksen saaneen kuuleminen ei olisi tarpeen, koska korjattavan virheen tulisi olla melkoisen selvä. Poikkeustapauksessa kuuleminen saattaa kuitenkin olla tarpeen, jos sillä voidaan esimerkiksi saada lisäselvitystä virheen olemassaolon kannalta. Tällainen selvitys voi vaikka liittyä rikkomuksesta epäillyn tulojen ja päiväsakon rahamäärän välisiin ristiriitaisuuksiin.

37 §. Seuraamusten täytäntöönpano. Pykälän 1 momentin mukaan menettelylain mukaisessa menettelyssä määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa. Tällä ja 2 momentin säännöksellä korvattaisiin sakkojen perimiseen viittavat säännökset rangaistusmääräyslain 15 §:ssä ja rikesakkolain 18 §:ssä. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan siinä laissa säädettyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön muiden seuraamusten ohessa rikoslain 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko ja rikesakko. Omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuvan menettämisseuraamuksen kuulumisesta sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaan säädetään sen 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

Pykälän 2 momentilla täsmennettäisiin nykyistä sääntelytilannetta. Momentin mukaan sakkomääräys, rikesakkomääräys ja syyttäjän sakkomääräys pantaisiin täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Lain 3 luvun mukainen rikesakkomääräys eli ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenne rikkomuksesta annettu rikesakkomääräys tulisi kuitenkin täytäntöönpanokelpoiseksi vasta 18 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan kuluttua edellyttäen lisäksi, että määräystä ei ole vastustettu. Mainitun momentin mukaan vastustamisaika on 30 päivää.

Edellä jo 1 momentin yhteydessä viitatuissa rangaistusmääräyslain 15 §:ssä ja rikesakkolain 18 §:ssä säädetään, että rangaistusmääräyksen ja rikesakkomääräyksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa puolestaan säädetään, että sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio taikka kun asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksiin.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa olevaa rangaistus- ja rikesakkomääräyksiä koskevaa kohtaa voidaan pitää tarpeettomana, osin epäselvänäkin. Mainittu kohta ehdotetaan tässä esityksessä poistettavaksi. Sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja syyttäjän sakkomääräyksen täytäntöönpanokelpoisuus on syytä pääsääntöisesti selvästi sitoa määräyksen antamisajankohtaan toteamalla, että määräykset pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Tällaista täytäntöönpanokelpoisuuden määrittelyä tukee se, että näihin määräyksiin ei saisi 33 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla.

Poikkeustapauksen muodostaisivat kuitenkin 3 luvun mukaiset rikesakkomääräykset, koska niitä voitaisiin antamisensa jälkeen vastustaa. Näissä tapauksissa rikesakkomääräystä ei voitaisi pitää siinä määrin lopullisena ratkaisuna, että täytäntöönpanokelpoisuus voitaisiin sitoa määräyksen antamiseen. Tämä lopullisuus saavutettaisiin vasta 30 päivän määräajan kuluttua edellyttäen lisäksi, että määräystä ei ole määräajassa vastustettu. Vastustettu rikesakkomääräys poistetaan, ja asian käsittelyä jatketaan 20 §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti. Tätä poikkeuksellista täytäntöönpanokelpoisuutta koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momenttiin.

38 §. *Määräaika seuraamuksen maksamista varten.* Pykälän 1 momentin mukaan ilman rangaistusvaatimuksen antamista sakko- tai rikesakkomääräyksellä määrätty sakko tai rikesakko olisi maksettava 30 päivän kuluessa sakko- tai rikesakkomääräyksen tiedoksiantamisesta.

Voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään ainoastaan rikesakkoa koskevasta maksuajasta. Rikesakkolain 9 §:n mukaan rikesakko on maksettava kahden viikon kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksisaamisesta. Maksuajan käyttäminen on syytä ulottaa myös sakkomääräyksellä määrättyihin rikesakkoa yleensä suurempiin sakkorangaistuksiin. Kahden viikon määräaikaa voidaan varsinkin sakkojen osalta pitää liian lyhyenä, mikä vuoksi maksuajaksi ehdotetaan 30 päivää.

Lain 8 §:n 2 momentin mukaan sakko- ja rikesakkomääräyksissä olisi mainittava maksuaika, jotta se tulee määräyksen saaneen tietoon. Samalla rikkomuksesta epäillylle annettaisiin 10 §:n nojalla seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot. Maksuaika tarkoittaisi käytännössä sitä, että vaikka määräys tulisikin 37 §:n 2 momentin nojalla täytäntöönpanokelpoiseksi jo antamishetkellään, sakkojen ja rikesakkojen perimisestä vastaava Oikeusrekisterikeskus ryhtyisi perintätoimenpiteisiin vasta maksuajan kuluttua edellyttäen, että seuraamusta ei ole maksuaikana kokonaan maksettu. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskuksen on tarkastettava, onko sen täytäntöön pantavana oleva saatava maksettu ennakolta. Jos saatava on kokonaan tai osittain maksamatta, Oikeusrekisterikeskuksen on mainitun säännöksen mukaan lähetettävä maksuvelvolliselle maksukehotus.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettu maksuaika koskisi nimenomaan tapauksia, joissa sakkomääräys tai rikesakkomääräys annetaan ilman rangaistusvaatimuksen käyttämistä. Jos rikkomuksesta epäilty ei anna suostumustaan asian käsittelemiselle ja ratkaisemiselle menettelylain mukaisessa menettelyssä ja jos näin ollen joudutaan käyttämään rangaistusvaatimusta, sen antamisen yhteydessä asetettaisiin 1 momentissa mainittua maksuaikaa vastaava 30 päivän aika, jonka kuluessa epäilty voisi maksamalla vielä antaa suostumuksensa. Jos kysymyksessä on puolestaan sakkovaatimuksella virallisen syyttäjän ratkaistavaksi menevä asia, epäillyllä olisi aikaa ja mahdollisuus maksaa sakko jo ennen syyttäjän sakkomääräyksen antamista, koska hänelle annetaan vaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä sakon maksamiseksi tarvittavat tiedot. Kaksinkertaista maksutilaisuuden varaamista ja samalla erillisen maksuajan myöntämistä ei sakkovaatimustapauksissa voida pitää tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena.

Pykälän 2 momentin mukaan lain 3 luvun mukaisessa menettelyssä määrätty rikesakko olisi maksettava 30 päivän kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksisaamisesta, jollei rikesakkomääräyksen saanut sitä vastusta. Säännös koskisi rikesakkoja, jotka on määrätty ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista, ja vastaisi rikesakkolain 13 e §:ssä nykyisin olevaa säännöstä.

39 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä säädettäisiin asioista, joista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tämä koskisi menettelylain mukaisessa menettelyssä käytettäviä asiakirjoja sekä niihin merkittäviä tietoja ja niiden säilyttämistä ja menettelylain mukaisessa menettelyssä määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanoon liittyviä ja muita viranomaisten välisiä ilmoituksia.

Rangaistusmääräyslain 20 §:n nojalla on annettu asetus rangaistusmääräysmenettelystä (1026/1993) ja rikesakkolain 23 §:n nojalla rikesakkoasetus (606/1983). Ehdotettavan pykälän mukainen asetus sisältäisi pääosin sääntelyä samantyyppisistä asioista kuin voimassaolevat asetuksetkin. Tämä koskisi lomakkeiden ja ohjeiden kaavoja, asiakirjojen säilyttämistä menettelylain mukaisia ratkaisuja antaneissa viranomaisissa sekä täytäntöönpanoilmoituksia Oikeusrekisterikeskukselle ja ilmoituksia muille viranomaisille, esimerkiksi Autorekisterikeskukselle.

Asetuksessa voitaisiin 8 ja 9 §:ää tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin säännellä vaatimuksiin ja määräyksiin otettavia tietoja. Uudessa asetuksessa voitaisiin toisin kuin nykyisissä ottaa huomioon sähköisten asiakirjojen käyttäminen tai mahdollisuus käyttää niitä eräissä tapauksissa.

6 luku. Voimaantulosäännökset

40 §. Voimaantulo. Menettelylain 40 §:ssä säädettäisiin lain voimaantulosta. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan mahdollisimman pian hyväksymisensä ja vahvistamisensa jälkeen edellyttäen, että 3 momentin mukaiset ennen lain voimaantuloa tehtävät sen täytäntöönpanon edellyttämät toimet saadaan tehdyiksi. Lailla kumottaisiin rangaistusmääräyslaki, rikesakkolaki, rikesakkoasetus ja rangaistusmääräysmenettelystä annettu asetus.

41 §. Siirtymäsäännös. Pykälässä säädettäisiin siitä, missä tapauksissa sovellettaisiin menettelylain voimaan tullessa voimassa olleita rangaistusmääräysmenettelyä tai rikesakkomenettelyä koskevia säännöksiä. Soveltamisen tulisi koskea tapauksia, joissa aikaisemman lain mukainen menettely on jo edennyt niin pitkälle, että asian käsittelyn uudelleen aloittamista uuden lain mukaisessa menettelyssä ei voida enää pitää tarkoituksenmukaisena. Aikaisempia säännöksiä sovellettaisiin, jos rangaistusvaatimus tai rikesakkomääräys on annettu tiedoksi ennen menettelylain voimaantuloa.

1.2 Rikoslaki

2 a luku. Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

2 §. Päiväsakon rahamäärä. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että huomioon tulee otetuksi rangaistusmääräysmenettelyn korvautuminen sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyllä. Voimassa olevassa laissa olevat maininnat rangaistusmääräysmenettelystä, ran-

gaistusvaatimuksesta ja rangaistusmääräyksestä korvattaisiin maininnoilla menettelylain mukaisesta menettelystä, sakkomääräyksestä taikka sakko- tai rangaistusvaatimuksesta ja syyttäjän sakkomääräyksestä.

3 §. Sakon kokonaisrahamäärä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *3 momentiksi* viittaussäännös, jonka mukaan kokonaisrahamäärän korottamisesta määrättäessä yhteistä rangaistusta sakolla ja rikesakolla rangaistavista rikoksista säädetään 7 luvun 3 a §:ssä.

6 §. Sakon tai sen osan muuntamatta jättäminen. Pykälän *3 momentissa* säädetään voimassa olevan lain mukaan, että sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi. Sakon kokonaisrahamäärän korottamisesta tultaisiin tämän esityksen mukaan säätämään myös 7 luvun 3 a §:ssä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että myöskään viimeksi mainitun pykälän mukaista korotettua sakon osaa ei muunneta vankeudeksi.

Pykälän *4 momentissa* säädetään, että rangaistusmääräysmenettelyssä annettua, enintään 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Momentin mukaan tällaista sakkoa ei muunneta vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuimien on tuominnut sen rangaistusvaatimuksen vastustamista seuranneessa oikeudenkäynnissä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen mukaan sakkomääräyksellä määrättyä maksamatonta sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi. Muutoksen sisältöön vaikuttavia tekijöitä on käsitelty yleisperustelujen nykytilan arviointia koskevassa alajaksossa.

8 §. Rikesakko. Pykälää muutettaisiin ensinnäkin niin, että *1 momenttiin* lisättäisiin maininta rikesakon säätämisestä eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Rikesakko ei olisi enää muun rangaistuksen, käytännössä sakkorangaistuksen vaihtoehto.

Lisäksi pykälästä poistettaisiin *2 momentti*, jossa säädetään rikesakon 200 euron enimmäismäärästä ja eri rikkomusten rikesakkojen suuruuden säätämisestä valtioneuvoston asetuksella. Rikesakon suuruus määrättäisiin kutakin rikkomusta koskevassa säännöksessä rikesakkorikkomuksesta annettavassa laissa. Tämän esityksen mukaan rikesakkorikkomuksia koskevat rikesakot olisivat samansuuruisia kuin voimassa olevassa rikesakkorikkomusasetuksessa, jonka mukaan rikesakon määrä vaihtelee 10 eurosta 115 euroon.

Pykälän 2 momentin poistamisen myötä 3 momentti siirrettäisiin 2 momentiksi. Sen sisältöä ei muutettaisi. Maksamatonta rikesakkoa ei edelleenkään saisi muuntaa vankeudeksi.

9 §. Rikesakkorikkomukset. Pykälässä säädetään rikkomuksista, joista rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi valtioneuvoston asetuksella. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska rikesakkorikkomuksille ei enää asetettaisi enimmäisrangaistuksiin, rikkomusten tekijöihin ja tekoapoihin tai rikosnimikkeisiin liittyviä taikka muitakaan säätämisedellytyksiä. Rikesakkorikkomuslaissa rikesakko voitaisiin liittää ennalta rajaamattomiin rikkomuksiin.

10 §. Rikesakon määrääminen. Myös rikesakon määräämistä koskeva pykälä kumottaisiin tarpeettomana.

Pykälän *1 momentissa* säädetään rikesakon määräävistä virkamiehistä, joista jatkossa säädettäisiin menettelylain 5 §:n 1 ja 3 momentissa. Rikesakon säätäminen tiettyjen rikkomusten ainoaksi seuraamukseksi ja asianomistajan suostumuksen edellyttäminen summaarisen menettelyn käyttämiselle johtaisivat myös 2 momentin tarpeettomuuteen. Siinä säädetään tapauksista,

joissa rikkomuksesta ei saa määrätä rikesakkoa sen vuoksi, että rikesakko on liian lievä rangaistus tai että asianomistaja tulee tekemään syyttämispyyntöä tai esittämään vahingonkorvausvaatimuksen.

Pykälän 3 momentin mukaan rikesakon määräämisestä säädetään rikesakkomenettelystä annetussa laissa. Tämän esityksen mukaan määräämisestä säädettäisiin jatkossa menettelylaissa. Rikoslaisissa olevaa viittausta viimeksi mainittuun lakiin voidaan pitää tarpeettomana, varsinkin kun rikoslaisissa ei ole muutenkaan vastaavia menettelylainsäädäntöön viittaavia säännöksiä.

11 §. *Eri rikkomuksista määrättävä rikesakko.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Pykälän 2 momentissa kielletään yhteisen rangaistuksen määrääminen rikesakosta ja sakkorangaistuksesta tai määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta.

Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Rikesakon korottamisesta tapauksessa, jossa samalla kertaa tuomitaan rangaistus useasta rikesakkorikkomuksesta, säädettäisiin 7 luvun uudessa 3 b §:ssä. Yhteisen rangaistuksen tuomitsemisesta sakolla ja rikesakolla rangaistavista rikoksista puolestaan säädettäisiin 7 luvun uudessa 3 a §:ssä. Yhteisen vankeusrangaistuksen määräämiseen liittyvät muutokset ehdotetaan tehtäviksi 7 luvun 1 §:n 2 momenttiin.

7 luku. Yhteisestä rangaistuksesta

1 §. *Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen soveltamisalaan lisätään tapaukset, joissa tuomioistuimen käsiteltäväksi tulee rikesakkorikkomuksia. Tämä liittyy siihen, että rikesakkoasioita tulisi tuomioistuimen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Momenttia muutettaisiin niin, että tuomioistuin saisi sen mukaan sisällyttää rikesakkorikkomuksen rangaistuksen yhteiseen vankeusrangaistukseen taikka tuomita erikseen yhteisen vankeusrangaistuksen ja rikesakon. Kysymyksessä olevan momentin muuttamisen kuten uusien 3 a ja 3 b §:n säätämisenkin taustaa on selostettu yleisperustelujen nykytilan arviointia koskevassa alajaksossa.

Muutetun 2 momentin mukaan tuomioistuin ei saisi määrätä yhteisen vankeusrangaistuksen lisäksi erikseen sakkoa ja rikesakkoa. Jos rikoskokonaisuudessa olisi sakolla ja rikesakolla rangaistavia rikoksia, niistä olisi määrättävä yhteinen sakkorangaistus uuden 3 a §:n mukaisesti silloin, kun niistä tuomittavaa rangaistusta ei sisällytetä yhteiseen vankeusrangaistukseen.

3 a §. *Sakko ja rikesakko.* Uuden pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhteisen sakkorangaistuksen määräämisestä tapauksissa, joissa kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko. Tuolloin rangaistukseksi tuomittaisiin yhteinen sakkorangaistus 10 eurolla korotettuna.

Pykälän 1 momentti koskisi kaikkia tapauksia, joissa samalla kertaa käsitellään vähintään yhtä sakolla rangaistavaa rikosta ja yhtä rikesakolla rangaistavaa rikosta. Jos sakolla rangaistavia rikoksia olisi useita, niistä määrättäisiin ennen korotuksen tekemistä 3 §:n 1 momentin mukainen yhteinen sakkorangaistus. Jos sen sijaan rikesakkorikkomuksia olisi useita, niistä ei

määrättäisi 3 b §:n mukaista yhteistä rangaistusta vaan ainoastaan lisättäisiin sakkorangaistukseen tai yhteiseen sakkorangaistukseen 10 euroa.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus olisi kokonaisuutensa rikesakkoa tai ankarinta rikesakkoa alempi, sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus korotettaisiin rikesakon tai ankarimman rikesakon suuruiseksi ennen 1 momentissa tarkoitettua korotuksen tekemiseen. Kuten yleisperusteluissa on todettu, tämä ehdotus liittyy rikosten ankaruusporrastukseen ja sakon muuntorangaistusta koskeviin näkökohtiin.

Pykälässä säädetyt korotukset saattaisivat tulla 2 a luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua korotuksen lisäksi tapauksissa, joissa sakkorangaistus määrätään ylinopeusrikoksesta.

3 b §. Rikesakko. Uuden pykälän mukaan, jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa rikesakko, rangaistukseksi tuomittaisiin yksi rikesakko. Tuolloin rikesakko määrättäisiin 10 eurolla korotettuna siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Yleisperusteluissa on nykytilan arviointia koskevassa alajaksossa 2.3 käsitelty tähänkin ehdotukseen vaikuttavia seikkoja. Ehdotus poikkeaisi tältä osin rikoslain 2 a luvun voimassa olevasta 11 §:n 1 momentista, jonka mukaan, jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko.

8 luku. Vanhentumisesta

1 §. Syyteoikeuden vanhentuminen. Pykälän 2 momentin 4 kohtaa täydennettäisiin niin, että syyteoikeus vanhentuisi lyhimmissä ajassa eli kahdessa vuodessa myös silloin, jos ankarin rangaistus on rikesakko. Täydennystä edellyttää ensinnäkin se, että rikesakkoasioita voitaisiin jatkossa syytteen nostamisella saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Lisäksi rikesakko säädettäisiin eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi, jolloin se olisi myös näiden rikkomusten ankarin rangaistus. Nykyisin kohdassa mainitaan ankarimpina rangaistuksina vuosi vankeutta ja sakko.

Kuten yleisperusteluissa on todettu, pykälän 2 momentin 4 kohdan mukainen kahden vuoden vanhentumisaika koskisi myös sakkorangaistuksen tai rikesakon määräämistä niissä tapauksissa, joissa valvontaa suorittava virkamies määrää sellaisen seuraamuksen sakkomääräyksellä tai rikesakkomääräyksellä ilman rangaistusvaatimuksen antamista taikka virallinen syyttäjä määrää rikesakon hänen käsiteltäväkseen tavallisessa rikosasioden käsittelyjärjestyksessä tullessa asiassa.

3 §. Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan, kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaisi, kun sakkovaatimus, vastustuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkeaisi, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan. Uuden sääntelyn sisällön osalta on huomioon soveltuvin osin otettu rangaistusmääräyslain 6 §:n 2 momentissa oleva ja nyt käsiteltävän pykälän 1 ja 2 momentissa oleva yleinen sääntely.

Rangaistusmääräyslain 6 §:n 2 momentin mukaan syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa silloin, kun rangaistusvaatimus annetaan epäillylle tiedoksi. Rikesakkolaisissa ei ole vanhentumi-

sen katkaisemista koskevaa säännöstä. Viimeksi mainitun lain 10 §:n mukaan rikesakko raukeaa, jollei sitä koskevaa määräystä ole annettu tiedoksi vuoden kuluessa rikkomuksen teko-päivästä. Rikesakon rauettua samasta rikkomuksesta ei saa esittää rangaistusvaatimusta eikä nostaa syytettä.

Pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään syyteoikeuden vanhentumisen yleisestä katkeamisesta. Syyte katsotaan vanhentumisajan kulumisen katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi tai häntä vastaan on hänen henkilökohtaisesti oikeudenkäynnissä läsnä ollessaan tehty rangaistusvaatimus. Syytteen nostaminen jutussa, joka sittemmin jää tutkimatta tai jossa syyte peruutetaan, ei katkaise syyteoikeuden vanhentumista.

Pykälän uusi 3 momentti koskisi ensinnäkin tapauksia, joissa asian käsittely on aloitettu menettelylain mukaisessa menettelyssä mutta joissa sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen antamisen asemesta on kuitenkin jouduttu nostamaan syyte. Sakko vaatimuksen antamistapauksessa syytteen nostaminen voisi johtua siitä, että syyttäjän käsit-tyksen mukaan kysymyksessä ei ole menettelylain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen rikkomus. Ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenerikkomuksesta annettu rikesakkomääräys puolestaan jouduttaisiin poistamaan, jos määräyksen saanut vastustaisi sitä menettelylain 19 §:n mukaisesti. Rangaistusvaatimusasian käsittelyä puolestaan jouduttaisiin jatkamaan tavallises-ssa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä, jos rikkomuksesta epäilty ei maksaisi sakkoa tai rikesakkoa menettelylain 4 §:n 3 momentin mukaisessa 30 päivän määräajassa. Kysymykses-sä olevan vanhentumisen katkaisemisen jälkeen tuomioistuimien voisi tuomita kyseisestä rikko-muksesta rangaistuksen 6 §:n muutettavaksi ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaisesti kymmenen vuoden kuluessa teosta.

Uusi 3 momentti koskisi kuitenkin myös rikkomuksia, jotka käsitellään loppuun menettelylain mukaisessa menettelyssä. Niiden osalta vanhentumisen katkaisemisen merkitys olisi siinä, et-tä seuraamus voitaisiin niissäkin katkaisemisen jälkeen määrätä kymmenen vuoden kuluttua teosta, mitä koskeva täydennys ehdotetaan tehtäväksi 6 §:n 2 momenttiin. Tämä koskisi asioi-ta, joissa valvontaa suorittava virkamies määrää seuraamuksen rangaistusvaatimuksen anta-misen jälkeen tai joissa virallinen syyttäjä määrää seuraamuksen sakkovaatimuksen tai ran-gaistusvaatimuksen antamisen jälkeen.

6 §. *Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin niin, että rangaistuksen tuomitsemista koskevien määräaika-kojen to-detaan nimenomaisesti koskevan myös rangaistuksen määräämistä menettelylain mukaisessa menettelyssä. Kymmenen vuoden määräaika koskevaan 3 kohtaan lisättäisiin kohdan sovel-tamisalaan kuuluviksi tapaukset, joissa säädetty ankarin rangaistus on rikesakko.

Rangaistus voitaisiin määrätä menettelylain mukaisessa menettelyssä kymmenen vuoden ku-luessa teosta niissä tapauksissa, joissa syyteoikeuden vanhentuminen olisi katkaistu 3 §:ään li-sättäväksi ehdotetun uuden 3 momentin mukaisesti.

Kuten edellä on jo todettu, sakkorangaistus ja rikesakko tulisi määrätä menettelylain mukai-nessa menettelyssä 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisen syyteoikeuden vanhentumisajan ku-luessa niissä tapauksissa, joissa 3 §:n uuden 3 momentin mukaista syyteoikeuden vanhentu-misajan katkaisemista ei tapahtuisi.

13 §. *Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jonka mukaan rikesakko raukeaa viiden vuoden kuluttua rikesakkomääräyksen an-

tamispäivästä. Rikesakon raukeamisesta säädetään nyt rikesakkolain 21 §:ssä, jonka mukaan rikesakon täytäntöönpanon vanhentumisesta on voimassa, mitä tuomitun sakon täytäntöönpanon vanhentumisesta on säädetty. Tätäkin vanhentumiskysymystä koskeva sääntely on syytä keskittää rikoslain 8 lukuun.

Rikesakkomääräyksen antamispäivää voidaan pitää luontevana viiden vuoden määräajan alkamisajankohtana, kun otetaan huomioon kysymyksessä olevan pykälän 1 ja 2 momentissa oleva sääntely ja se, että rikesakkomääräys on antamispäivästään lähtien pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio lukuun ottamatta määräystä, joka on annettu ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenne rikkomuksesta. Viimeksi mainittuja tapauksia koskeva määräyksen vastustamismahdollisuuteen liittyvä 30 päivän viive täytäntöönpanokelpoiseksi tulemisessa on sen verran lyhyt aika, että sen vuoksi ei ole tarpeen tehdä erityissääntelyä.

18 §. Viittaussäännös. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistetaan nykyinen 2 momentti ja nykyinen 3 momentti siirretään 2 momentiksi. Voimassa olevan pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan vanhentumisesta rangaistusmääräysmenettelyssä säädetään rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa. Momentin toisen virkkeen mukaan rikesakon raukeamisesta säädetään rikesakkomenettelystä annetussa laissa. Mainitut lait ehdotetaan korvattavaksi menettelylailla. Lisäksi edellä kerrotun mukaisesti menettelylakiin liittyvistä vanhentumiskysymyksistä säädettäisiin rikoslain 8 luvussa.

41 luku. Aserikoksista

8 §. Rikesakko. Pykälässä säädetään, että rikesakosta seuraamuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään 2 a luvun 9 §:n 5 momentissa ja 6 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että rikoslain 2 a luvun 9 §:n momentteihin viittaamisen sijasta viitataan rikesakkorikkomuslakiin, jonka 15 § koskisi rikesakon määrittämisestä kyseessä olevista toisen vahingoittamiseen soveltuviin esineisiin ja aineisiin liittyvistä teoista. Rikoslain 2 a luvun 9 § kumottaisiin.

1.3 Laki rikesakkorikkomuksista

1 §. Soveltamisala. Pykälässä todettaisiin, että kyseisessä laissa säädetään rikesakon käyttämisestä eräiden rikkomusten rangaistuksena, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rikesakkorikkomuksista säädettäisiin tyhjentävästi rikesakkorikkomuslaissa. Rikesakko olisi rikesakkorikkomuslaissa säädettyjen rikkomusten ainoa rangaistus, jonka ohella voitaisiin menettelylain 1 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla määrätä enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus.

Rikesakkorikkomus olisi tapauksesta riippuen rikosnimikkeeltään liikenne rikkomus, ajoneuvorikkomus, kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisen, vesiliikenne rikkomus, kalastusrikkomus, järjestysrikkomus, vähäinen toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito, vähäinen toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle tai roskaamiskielon vähäinen rikkomisen. Rikesakon olemi-

sella tiettyjen rikkomusten ainoa rangaistus ei tarkoitettaisi sitä, että rikesakko olisi välttämättä ainoa rangaistus kaikista edellä mainituilla rikosnimikkeillä varustetuista rikkomuksista.

Liikenne rikkomuksesta säädetään tieliikennelain 103 §:ssä, jonka mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta muuten kuin 73 a, 98-102 tai 105 a §:ssä mainitulla tavalla rikkoo sitä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava liikenne rikkomuksesta sakkoon. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti, jonka mukaan rikesakosta eräiden liikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuslaissa. Näin ollen rikesakko säädettäisiin vain joidenkin liikenne rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Rikesakkorikkomuslain 2 §:ssä (jalankulkijan rikkomukset), 3 §:ssä (moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomukset), 4 §:ssä (moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevat rikkomukset), 5 §:ssä (moottorikäyttöisen ajoneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa koskevat rikkomukset), 6 §:ssä (henkilökohtaisen turvalaitteen käyttöä koskevat rikkomukset), 7 §:ssä (nopeusrajoituksen rikkominen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla), 8 §:ssä (muut moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennesääntörikkomukset), 9 §:ssä (moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevä ja tarpeeton ajo) ja 11 §:ssä (moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskevat rikkomukset) säädettäisiin niistä liikenne rikkomuksista, joista määrätään rangaistukseksi rikesakko.

Ajoneuvolain 96 §:n 2 momentissa säädetään sakolla rangaistavista ajoneuvorikkomuksista. Niistä eräät säädettäisiin rikesakkorikkomuslaissa ainoastaan rikesakolla rangaistaviksi, mikä vuoksi momenttiin ehdotetaan tehtäväksi poistoja. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan rikesakosta eräiden ajoneuvorikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuslaissa. Tämä tarkemmin säätäminen tapahtuisi viimeksi mainitun lain 3 §:ssä (moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomukset), 4 §:ssä (moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevat rikkomukset), 5 §:ssä (moottorikäyttöisen ajoneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa koskevat rikkomukset) ja 10 §:ssä (ajoneuvon katsastusta ja rekisteröinti-ilmoitusta koskevat rikkomukset).

Kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkominen säädetään sakolla rangaistavaksi mainitun lain 32 §:n 2 momentissa. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että 29 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden noudattamatta jättäminen ei enää kuuluisi sen soveltamisalaan. Velvollisuus koskee kotimaan liikenneluvan, liikennetraktoriluvan tai kuljetusluvan mukana pitämistä. Tällaisen velvollisuuden laiminlyöminen tulisi rangaistavaksi ainoastaan rikesakolla. Lain 32 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan se, joka jättää noudattamatta 29 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden, on tuomittava rikesakkoon momentissa tarkoitettusta teosta siten kuin rikesakkorikkomuslaissa säädetään. Tämä säätäminen tapahtuisi viimeksi mainitun lain 4 §:n 3 kohdassa. Rikesakko olisi ainoa rangaistus tällaisesta kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta.

Vesiliikennelain 24 §:n 1 momentin mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo sitä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, vesiliikenne rikkomuksesta sakkoon. Rikesakko säädettäisiin tämän esityksen mukaan eräiden vesiliikenne rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi, mitä koskeva viittaus ehdotetaan tehtäväksi vesiliikennelain 24 §:n 3 momentissa. Sen mukaan rikesakosta eräiden vesiliikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädettäisiin rikesakkorikkomuslaissa, jonka 12 § kattaisi ainoastaan rikesakolla rangaistavat vesiliikennettä koskevat rikkomukset.

Sakolla rangaistavasta kalastusrikkomuksesta säädetään kalastuslain 108 §:n 1 momentissa. Mainittua säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistetaan 5 kohta, joka koskee kalan tai ravun pyyntiä ilman kalastuksenhoitomaksun tai viehekalastusmaksun suorittamista taikka maksua koskevan tositteen esittämättä jättämistä. Tästä kalastusrikkomuksesta voitaisiin määrätä ainoastaan rikesakko. Kalastuslain 108 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen mukaan rikesakosta ainoana rangaistuksena 88 §:ssä tarkoitetun kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikesakkorikkomuslaissa. Sen lain 13 §:ssä säädettäisiin rikesakosta kalastuksenhoitomaksua ja viehekalastusmaksua koskevan kalastusrikkomuksen ainoana rangaistuksena.

Rikesakko säädettäisiin kaikkien järjestysrikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Järjestysrikkomuksista säädetään järjestyslain 16 §:n 1 momentissa. Sitä muutettaisiin niin, että järjestysrikkomuksesta on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rikesakkoon kuten siitä rikesakkorikkomuslaissa säädetään. Järjestysrikkomusten rikesakoista säädettäisiin viimeksi mainitun lain 14 §:ssä.

Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle säädetään rangaistaviksi rikoslain 41 luvun 6 ja 7 §:ssä. Mainitun luvun 8 §:ää ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi niin, että sen mukaan rikesakosta ainoana rangaistuksena vähäisestä 6 §:ssä ja 7 §:ssä tarkoitetusta teosta säädetään rikesakkorikkomuslaissa. Tämä säätäminen tapahtuisi viimeksi mainitun lain 15 §:ssä.

Jätelain 62 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että rikesakosta ainoana rangaistuksena 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuslaissa. Tämä säätäminen tapahtuisi rikesakkorikkomuslain 16 §:ssä.

Rikesakkorikkomus voisi sisältyä ankarammin rangaistavaan tekoon. Tuolloin rangaistus määrättäisiin ainoastaan jälkimmäisestä. Jos esimerkiksi tieliikennettä tai ajoneuvoa koskevassa rikkomuksessa toimittaisiin tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, tekijä olisi tuomittava vain liikenneturvallisuuden vaarantamisesta sakkoon tai vankeuteen. Toisaalta rikkomuksesta epäilty voisi samalla kertaa syyllistyä useampaan tekoon, joista jostakin olisi määrättävä rikesakko ja jostakin muu rangaistus. Viimeksi mainitussa tapauksessa sovellettaisiin tämän esityksen mukaisia muutettuja ja uusia rikoslain 7 luvun säännöksiä. Jos kysymyksessä olisi rikesakkorikkomus ja sakkorikos, niistä määrättäisiin mainitun luvun uuden 3 a §:n mukainen yhteinen sakkorangaistus.

2 §. Jalankulkijan rikkomukset. Pykälän perustana olisi rikesakkorikkomusasetuksen 3 §, jonka mukaan jalankulkijalle voidaan määrätä 10 euron rikesakko, jos hän rikkoo tieliikennelakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä. Mainittua pykälää täsmennettäisiin niin, että uudessa pykälässä todettaisiin ne tieliikennelain ja tieliikenneasetuksen säännökset, joiden vastaisesta menettelystä rikesakko määrättäisiin. Samalla lyhyesti kuvattaisiin säännösten sisältöä. Kuten lähes kaikkien muidenkin rikesakkorikkomusten kohdalla, rangaistavaa olisi tahallinen tai tuottamuksellinen menettely. Rikesakon suuruus ei pykälän mukaisten tekojen kuten ei muidenkaan pykälien mukaisten tekojen osalta muuttuisi asetuksen mukaisesta.

Pykälässä mainitut tieliikennelain säännökset kattaisivat liikenteen estämis- tai häiritsemiskieltoa koskevan 3 §:n 2 momentin, liikenteen ohjaajan tai liikenteen ohjauslaitteen osoittaman merkin tai ohjeen noudattamisvelvollisuutta koskevan 4 §:n, esteettömän kulun antamista

hälytysajoneuvolle tai kulkueelle koskevan 6 §:n sekä jalankulkijaa koskevat liikennesäännöt 40-43 §:ssä ja 44 §:n 1-2 momentissa. Pykälän 2 kohta koskisi tieliikenneasetuksen 3 §:n 2 momentin liikenteen ohjauslaitteen tai 4 §:n 1 momentin liikkumista moottoritiealueella koskevan kiellon vastaista menettelyä.

3 §. Moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomukset. Pykälä perustuisi rikesakkorikkomusasetuksen 4 §:ään, jonka mukaan polkupyöräilijälle tai muulle moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle voidaan määrätä 20 euron rikesakko, jos hän rikkoo tieliikennelakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä. Tätäkin pykälää täsmennettäisiin sen lakiin siirtämisen yhteydessä niin, että siinä mainittaisiin ne säännökset, joiden vastainen menettely johtaa rikesakon määräämiseen. Pykälän 1 kohdassa tosin tieliikennelain 3 §:n 2 momentin lisäksi vain viitattaisiin 2 luvun ajoneuvon kuljettajaa koskeviin liikennesääntöihin, koska runsaslukuisten sovellettavien säännösten erillinen mainitseminen ei ole välttämätöntä ja tarkoituksenmukaista. Myös säännösten sisältöä luonnehdittaisiin lyhyesti.

Pykälän 1 kohdassa mainittu tieliikennelain 3 §:n 2 momentti koskee liikenteen estämis- tai häiritsemiskieltoa. Muissa kohdissa rikesakolla rangaistaviksi säädettäisiin teot, jotka koskevat ajoneuvon yleisiä turvallisuusvaatimuksia (ajoneuvolain 4 §:n 1 momentti), liikenteen ohjauslaitteen noudattamisvelvollisuutta (tieliikenneasetuksen 3 §:n 2 momentti), liikkumiskielltoa moottoritiealueella (tieliikenneasetuksen 4 §:n 1 momentti) sekä henkilökuljetusta polkupyörällä (ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 42 §).

4 §. Moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevat rikkomukset. Pykälän perustana olisi rikesakkorikkomusasetuksen 5 §. Rikesakolla rangaistavaa olisi moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämistä koskevien pykälässä mainittujen säännösten tahallinen tai huolimattomuudesta tapahtuva rikkominen. Pykälässä mainittaisiin asetuksen pykälästä poiketen ne säännökset, joiden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta kuljettajalle määrättäisiin rikesakko.

Pykälän 1 kohdassa mainittaisiin ajoneuvolain 66 a §:n 1 momentti. Mainitun säännöksen mukaan ajoneuvon ensirekisteröinnistä, muutosrekisteröinnistä, liikennekäytöstä poistosta ja liikennekäyttöön otosta annetaan rekisteröintitodistus. Rekisteröintitodistuksen I osa on pidettävä mukana ajoneuvossa ajon aikana. Perävaunua tai vuokra-ajoneuvoa kuljettaessa voidaan ajoneuvossa kuitenkin pitää kotimaan liikenteessä mukana rekisteröinnin suorittajan antama jäljennös mainitusta rekisteröintitodistuksen I osasta.

Ajokorttiasetuksen 4 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden vastainen menettely olisi pykälän 2 kohdan mukaan rikesakolla rangaistava. Asetuksen mainitun säännöksen mukaan ajokortti ja siinä asetuksessa tarkoitettu lupa, autokoululupaa lukuun ottamatta, on pidettävä ajettaessa mukana ja vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle taikka muulle liikenteen valvojalle. Tämänkin kohdan osalta rikesakkorikkomus koskisi asiakirjan mukana pitämistä.

Rikesakkorikkomusasetuksen 5 §:ään verrattuna rikesakkorikkomusten piirin laajentamista merkitsisi se, että pykälän 3 kohdan mukaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 29 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden vastainen menettely tulisi rikesakolla rangaistavaksi. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan liikennettä harjoitettaessa on ajoneuvossa tarvittaessa oltava mukana voimassa oleva kotimaan liikennelupa, liikennetraktorilupa tai kuljetuslupa alkuperäisenä taikka yhteisöluvan jäljennös sekä kuljettajatodistus tai 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vuokrasopimus, sen oikeaksi todistettu jäljennös tai selvitys.

5 §. *Moottorikäyttöisen ajoneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa koskevat rikkomukset.* Pykälän perustuisi rikesakkorikkomusasetuksen 6 §:ään. Pykälän *1 momentissa* kuitenkin rajattaisiin asetuksen vastaavasta säännöksestä poiketen ne ajoneuvolain ja ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen säännökset, joiden vastaisesta menettelystä rikesakko määrättäisiin. Rangaistusvastuu koskisi asetuksen pykälän tavoin ajoneuvon kuljettajaa, omistajaa tai pysyvää haltijaa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa mainittaisiin ajoneuvolain 4 § (ajoneuvon yleiset turvallisuusvaatimukset), 7 §:n 1 momentti (ajoneuvon rakenteen muuttaminen) ja 9 §:n 1 momentti (vastuu ajoneuvon kunnosta). Momentin 2 kohdan mukaan rikesakko määrättäisiin ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 3 luvun renkaiden ja nastojen käyttöä koskevien säännösten tai 33 §:n tahallisuudesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta.

Pykälän *2 momentti* vastaisi asetuksen vastaavaa säännöstä. Sen mukaan mopoilijalle, mopon omistajalle tai pysyväälle haltijalle määrättäisiin 1 momentissa tarkoitetusta rikkomuksesta 20 euron rikesakko. Pykälän 1 momentissa tarkoitetuista teoista rikesakko olisi edelleen 35 euroa.

6 §. *Henkilökohtaisen turvalaitteen käyttöä koskevat rikkomukset.* Pykälä vastaisi rikesakkorikkomusasetuksen 7 §:ää. Pykälän lakiin ottamisen yhteydessä sitä kuitenkin täydennettäisiin rangaistavan käyttäytymisen alan tarkemmaksi määrittämiseksi. Lisäksi sanamuotoa yhtenäistettäisiin vastaamaan tieliikennelain asianomaisissa säännöksissä käytettyä sanastoa.

7 §. *Nopeusrajoituksen rikkominen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla.* Pykälä vastaisi pitkälti rikesakkorikkomusasetuksen 8 §:ää. Pykälän *1 momenttiin* lisättäisiin säännökset, joihin suurimman sallitun nopeuden määrittäminen perustuu. Mainittuja säännöksiä ovat tieliikennelain 25 §:n 1 momentti, tieliikenneasetuksen 3 §:n 2 momentti ja ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 3 §.

Asetuksen vastaavaan pykälään verrattuna pykälään lisättäisiin *uusi 3 momentti*, jonka mukaan rikesakkoa ei kuitenkaan määrätä, kun suurin sallittu nopeus on ylitetty pihakadulla tai kävelykadulla tieliikennelain 33 §:n 2 momentissa tai 33 a §:n 2 momentissa asetetun velvollisuuden vastaisesti. Mainittujen säännösten mukaan ajonopeus pihakadulla ja kävelykadulla on sovitettava jalankulun mukaiseksi eikä se saa ylittää 20 km/h. Ylinopeuden ajaminen sellaisilla kaduilla on yleensä liikenneturvallisuuden vaarantamista, josta rikesakko ei ole riittävä rangaistus.

8 §. *Muut moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennesääntörikkomukset.* Pykälä perustuisi rikesakkorikkomusasetuksen 9 §:ään. Laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla se kuitenkin kirjoitettaisiin asetuksen pykälää tarkkarajaisemmaksi. Pykälän 1 ja 2 momentissa nimienomaisesti mainittaisiin ne tieliikennelain ja -asetuksen säännökset, joiden vastainen menettely johtaisi rikesakon määräämiseen.

Pykälän *1 momentin* mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrättäisiin 50 euron rikesakko, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelain 1) 8 §:n 1 momenttia tai 9 §:ää ajoneuvon kuljettamisesta ajoradalla; 2) 11 §:ää, 12 §:n 2 momenttia tai 15 §:n 2 momenttia ryhmittymisestä, kääntymisestä tai risteysajosta; 3) 16 §:ää kohtaamisesta; 4) 24 a §:ää viestintälaitteen käytöstä ajon aikana; 5) 34 §:n 1 momenttia ääni- ja valomerkin antamisesta; 6) 35 §:n 1 momenttia suuntamerkin antamisesta; 7) 36 §:ää, 37 §:n 1 tai 4 mo-

menttia taikka 38 §:ää ajovalojen käytöstä; taikka 8) 39 §:n 2 momenttia ajoneuvon pysäyttämisestä ennen lautan suojalaitteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään 1 momentin mukaisesti rikesakko myös, jos hän rikkoo tieliikenneasetuksen 1) 4 tai 7 §:ää liikkumisesta moottoritiellä tai moottoriliikennetiellä; 2) 12-21 §:ää liikennemerkillä osoitusta käskystä, kiellosta, rajoituksesta tai määräyksestä, ei kuitenkaan liikennemerkkin 222, 231, 232, 344-347, 351, 391 tai 392 vastaisesta menettelystä; 3) 22 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohtaa liikennevalojen noudattamisesta; 4) 33 §:n 2 momenttia jatkuvasta ajamisesta ajokais-taviivan päällä; 5) 34 §:n 2 momenttia tai 39 §:n 3 momenttia siltä osin kuin kysymys on valkoisesta sulkuviivasta ja sulkuviiva-alueesta; taikka 6) 40 §:n 1 momenttia valkoisen ajokais-tanuolen osoittamasta ryhmittymisestä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa mainitut tieliikenneasetuksen 12-21 §:n mukaiset liikenne-merkit ovat varoitusmerkkejä (12 ja 13 §), etuajo-oikeus- ja väistämismerkkejä (14 §), kielto- ja rajoitusmerkkejä (15 ja 16 §), määräysmerkkejä (17 ja 18 §), ohjemerkkejä (19 §), opas-tusmerkkejä (20 §) ja lisäkilpiä (21 §). Kohdan soveltamisalan ulkopuolelle olisi suljettu lii-kennemerkit 222 (väistämisvelvollisuus kohdattaessa), 231 (väistämisvelvollisuus risteykses-sä), 232 (pakollinen pysäyttäminen), 344 (ajoneuvon suurin sallittu massa), 345 (ajoneuvoyh-distelmän suurin sallittu massa), 346 (ajoneuvon suurin sallittu akselille kohdistuva massa), 347 (ajoneuvon suurin sallittu telille kohdistuva massa), 351 (ohituskielto), 391 (pakollinen pysäyttäminen tullitarkastusta varten) ja 392 (pakollinen pysäyttäminen tarkastusta varten).

Pykälän 3 momentti vastaisi asetuksen pykälän vastaavaa momenttia. Siinä säädettäisiin, että mopoilijalle 1 tai 2 momentissa tarkoitettusta rikkomuksesta määrättävä rikesakko on kuiten-kin 35 euroa. Tällainen rikesakko määrätään mopoilijalle myös tieliikenneasetuksen 22 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 26 §:n mukaisen liikennevalonsäännön rikkomisesta.

9 §. Moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevä ja tarpeeton ajo. Pykälä vastaisi rikesakkorik-komusasetuksen 10 §:ää. Tieliikennelain 86 §:n ja ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuk-sen 4 §:n moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevää tai tarpeetonta ajoa koskevien säännösten tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrättäisiin kuljettajalle 35 euron rikesakko.

Tieliikennelain 86 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa on käsiteltävä siten, ettei sen moottorista ja muista laitteista aiheudu kohtuutonta melua, ilman pilaantumista tai muuta haittaa ajoneuvossa matkustaville tai ympäristölle. Pykälän 2 momentin mukaan val-tioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarpeetonta ja häiritsevää ajamista taajamassa ja moottorikäyttöisen ajoneuvon tarpeetonta joutokäyntiä koskevia rajoituksia. Ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 4 §:ssä säädetään, että tarpeeton ja häiritsevä ajo taajamassa on kielletty. Ajoneuvon kulkureitti ja ajotapa on taajamassa muutenkin sovitettava sellaiseksi, ettei siitä tarpeettomasti aiheudu häiriötä.

10 §. Ajoneuvon katsastusta ja rekisteröinti-ilmoitusta koskevat rikkomukset. Pykälän 1 mo-mentti perustuisi rikesakkorikkomusasetuksen 11 §:ään, jonka mukaan katsastamattoman tai rekisteröitäväksi ilmoittamattoman ajoneuvon käyttämisestä voidaan kuljettajalle määrätä 35 euron rikesakko. Säännöstä muutettaisiin sen lakiin siirtämisen yhteydessä niin, että siinä mainittaisiin säännökset, joiden vastaisesta menettelystä rikesakko määrätään. Näitä säännök-siä olisivat ajoneuvolain 8 §:n 1 momentti ja 85 §:n 1 momentti.

Ajoneuvolain 8 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöinen ajoneuvo ja siihen tai sen perävaunuun kytkettävä perävaunu on ensirekisteröitävä, muutosrekisteröitävä ja asianmukaisesti katsastettava, jollei siinä laissa tai sen nojalla toisin säädetä. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa ja siihen tai sen perävaunuun kytkettävää perävaunua, jota ei ole asianmukaisesti ensirekisteröity, muutosrekisteröity ja katsastettu, ei saa käyttää liikenteessä (*käyttökielto*). Käyttökielto koskee myös ajoneuvoa, joka on poistettu liikennekäytöstä.

Ajoneuvolain 85 §:n 1 momentissa on puolestaan yksityiskohtainen valvontakatsastukseen määräämistä koskeva säännös. Sen mukaan, jos ajoneuvoa ei ole poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen määräämässä ajassa esitetty valvontakatsastukseen, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin se on hyväksytty valvontakatsastuksessa.

Pykälän 2 momentissa rikesakkorikkomusten piiriä laajennettaisiin nykyisestä. Säännöksen mukaan ajoneuvolain 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun rekisteritietoilmoituksen tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta tekemättä jättämisestä määrättäisiin ajoneuvon omistajalle tai haltijalle 35 euron rikesakko. Mainitun ajoneuvolain säännöksen mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen tai sen perävaunuun kytkettävän ajoneuvon omistaja ja haltija ovat velvollisia ilmoittamaan ajoneuvon ensirekisteröintiin tarvittavat tiedot ja niiden muutokset sekä ajoneuvon liikennekäytöstä poistamista, liikennekäyttöön ottamista ja lopullista poistoa koskevat tiedot rekisteriin, jollei siinä laissa tai sen nojalla toisin säädetä. Ajoneuvo katsotaan otetuksi liikennekäyttöön ensirekisteröinnissä.

11 §. *Moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskevat rikkomukset.* Pykälä perustuu rikesakkorikkomusasetuksen 12 §:ään. Sääntelyn lakiin siirtämisen yhteydessä tätäkin pykälää kuitenkin täsmennettäisiin mainitsemalla ne henkilökuljetusta koskevat säännökset, joiden rikkomisesta rikesakko määrättäisiin. Näitä säännöksiä olisivat tieliikennelain 87 §:n 2 momentti sekä ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 38-41 §, 43 §:n 4 momentti ja 44 §:n 4 momentti.

Tieliikennelain 87 §:n 2 momentin mukaan ajoneuvossa tai ajoneuvoyhdistelmässä ei saa kuljettaa enempää henkilöitä kuin ajoneuvolle sallittu henkilökuorma salli, ellei tästä erikseen toisin säädetä. Tarkempaa henkilökuljetusta koskevaa sääntelyä on ajoneuvojen käytöstä tiellä annetussa asetuksessa. Asetuksen säännöksistä rikesakkorikkomusten kannalta merkityksellisiä ovat 38 § (henkilökuljetus autolla), 39 § (henkilökuljetus kaksi- ja kolmipyöräisillä ajoneuvoilla ja niihin rinnastettavilla nelipyöräisillä ajoneuvoilla, 40 § (henkilökuljetus traktorilla ja moottorityökoneella), 41 § (henkilökuljetus maastoajoneuvolla), 43 §:n 4 momentti (henkilökuljetus kuorma- ja pakettiauton tavaratilassa) ja 44 §:n 4 momentti (henkilökuljetus perävaunun tavaratilassa).

12 §. *Vesiliikennettä koskevat rikkomukset.* Pykälä vastaisi rikesakkorikkomusasetuksen 13 d §:ää lukuun ottamatta 5 ja 6 kohtaa. Niissä otettaisiin nyt huomioon se, että veneliikenneasetus (152/1969) kumotaan 1 päivänä lokakuuta 2007 voimaan tulevalla vesikulkuneuvorekisteristä annetulla lailla (976/2006). Pykälän 5 kohdan mukaan 35 euron rikesakko määrättäisiin vesikulkuneuvon omistajalle vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetyn rekisteröinti-ilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä, omistajalle tai haltijalle 7 §:n 2 momentissa säädetyn muutosilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä tai omistajalle 7 §:n 3 momentissa säädetyn tuhoutumis-, luovuttamis- tai poistoilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä. Pykälän 6 kohdan mukaan puolestaan määrättäisiin 35 euron rikesakko vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 10 §:n 2 momentissa kielletystä rekisteritunnuksella varustamatoman vesikulkuneuvon käyttämisestä.

13 §. *Kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua koskeva rikkomus.* Pykälään otettaisiin säännökset rikesakon määräämisestä kalastuksenhoitomaksua ja viehekalastusmaksua koskevien rikkomusten vuoksi. Asiallisesti vastaavat säännökset ovat rikesakkorikkomusasetuksen 13 a ja 13 b §:ssä. Nyt sääntely ehdotetaan sijoitettavaksi yhteen pykälään. Lisäksi pykälä jaettaisiin selvytyden vuoksi kahteen momenttiin, joissa erotettaisiin eri tekotavat, joita ovat maksun laiminlyönti ja maksua koskevan tosittteen esittämättä jättäminen esittämättä määrääjässä.

14 §. *Järjestysrikkomukset.* Pykälässä säädettäisiin rikesakon määräämisestä järjestyslain 16 §:n mukaisista järjestysrikkomuksista. Kuten muistakin rikesakkorikkomuksista, järjestysrikkomuksista ei voitaisi enää tuomita sakkorangaistusta, mitä koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi mainittuun järjestyslain pykälään. Järjestysrikkomus olisi edelleen rangaistava vain tahallisenä.

Pykälä vastaisi rikesakkorikkomusasetuksen 13 c §:ää yhdellä poikkeuksella. Asetuksen pykälän viimeinen eli 12 kohta ei olisi mukana lakiin otettavassa säännöksessä. Mainittu kohta koskee vähäistä järjestyslain 18 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä ja aineita koskevien säännösten rikkomista. Järjestyslain 18 § on kumottu aserikoksia koskevien säännösten uudistamisen yhteydessä, ja rikoslain uuden 41 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään rangaistavaksi toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle. Mainitut teot säädettäisiin rikesakolla rangaistavaksi seuraavassa pykälässä.

15 §. *Toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet.* Pykälän mukaan vähäisestä rikoslain 41 luvun 6 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä mainitun luvun 7 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle määrättäisiin 35 euron rikesakko. Pykälän taustaa on selostettu edellisen pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa. Rangaistavuuteen vaadittava syyksiluettavuuden laji tahallisuus tulisi suoraan mainituista rangaistussäännöksistä, joiden perusteella rangaistavaa on vain tahallinen menettely.

16 §. *Roskaamiskiellon vähäinen rikkominen.* Pykälä vastaisi täysin rikesakkorikkomusasetuksen 13 §:ää. Rangaistavaa olisi tahallinen tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtunut teko.

17 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentissa olisi tavallinen voimaantulosäännös. Tämä laki kuitenkin mutkin esityksen mukaiset lait olisi tarkoituksenmukaista saada voimaan samaan aikaan kuin menettelylaki. Ehdotetut lait muodostavat toisiinsa liittyvän lainsäädäntökokonaisuuden. Pykälän 2 momentin mukaan rikesakkorikkomuslailla kumottaisiin rikesakkorikkomusasetus.

1.4 Laki sakon täytäntöönpanosta

2 §. *Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus.* Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaisesti tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio taikka kun asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin.

Pykälän 1 momentin lopusta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, osittain epäselvänäkin rangaistus- ja rikesakkomääräyksiä koskeva osa. Menettelylain 37 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan sakkomääräys, rikesakkomääräys ja syyttäjän sakkomääräys pantaisiin täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Momentin loppuun ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi viittaus menettelylain 3 luvun mukaisen rikesakkomääräyksen täytäntöönpanokelpoisuudesta säättämiseen mainitun lain 37 §:n 2 momentissa. Viimeiseksi mainitun säännöksen toisen virkkeen mukaan nimittäin sellainen rikesakkomääräys tulee kuitenkin täytäntöönpanokelpoiseksi vasta 18 §:n 2 momentissa tarkoitetun 30 päivän määräajan kuluttua edellyttäen lisäksi, että määräystä ei ole vastustettu.

5 §. Maksutilaisuuden varaaminen. Lähtökohtana sakon täytäntöönpanojärjestelmässä on se, että maksutilaisuuden varaa seuraamuksen ensimmäisenä asteena määräävä viranomainen (1 momentti). Pykälän voimassaolevan 2 momentin mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä maksutilaisuuden varaa kuitenkin rangaistusvaatimuksen antava virkamies. Tarkoituksena on saada täytäntöönpano tehokkaasti käyntiin mahdollisimman aikaisesta ajankohdasta jo ennen seuraamuksen määräämistä rangaistusmääräyksellä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi menettelylain edellyttämät muutokset. Uudessa menettelyssä asiaa ei ratkaistaisi välittömästi silloin, kun rikkomuksesta epäillylle annetaan sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus. Tuolloin maksutilaisuuden varaisi vaatimuksen antava virkamies.

6 §. Oikeus saatavan maksamiseen. Pykälän 1 momentin toinen virke ehdotetaan muutettavaksi. Siinä todetaan nyt, että rangaistusmääräysmenettelyssä syytetyllä on oikeus suorittaa menetetyksi tuomittu rahamäärä, kun rangaistusvaatimus on toimitettu hänelle tiedoksi. Rahamäärä voidaan siis maksaa jo ennen täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun antamista.

Menettelylain mukaan rangaistusmääräys korvautuisi sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä. Nykyiseen rangaistusvaatimukseen puolestaan rinnastuisivat sakkovaatimus ja sakkorangaistusta koskeva rangaistusvaatimus. Menettämisseuraamus voitaisiin yhdistää myös rikesakkoon, joka niin ikään voitaisiin määrätä rangaistusvaatimuksen käyttämisen kautta. Näin ollen 1 momentin toinen virke ehdotetaan muutettavaksi kuulumaan niin, että sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä rikkomuksesta epäillyllä on oikeus suorittaa menetetyksi vaadittu rahamäärä, kun sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus on annettu hänelle tiedoksi.

Pykälän 2 momentin mukaan maksaminen ei estä maksuvelvollista hakemasta muutosta siihen ratkaisuun, jolla kysymyksessä oleva seuraamus on määrätty, tai ilmoittamasta asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Ilmoittaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi tarkoittaa ainakin rikesakon vastustamista, koska rikesakkolain 12 §:n 1 momentissa puhutaan asian ilmoittamisesta alioikeudelle. Myös rangaistusvaatimusasia tulee tuomioistuimen käsiteltäväksi sen jälkeen, kun rikkomuksesta epäilty on rangaistusmääräyslain 8 §:n 1 momentin mukaisesti vastustanut rangaistusvaatimusta ilmoittamalla vastustamisestaan virallisen syyttäjän kansliaan.

Menettelylain mukaisissa asioissa vastustamismahdollisuus jäisi enää koskemaan tapauksia, joissa rikesakko on määrätty sen lain 3 luvun mukaisesti ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista. Sellaisten rikesakkojen vastustamisesta ei edelleenkaan ilmoitettaisi tuomioistuimelle vaan kihlakunnan poliisilaitoksen kansliaan tai toimipisteeseen. Vastustaminen ei myöskään sellaisenaan johtaisi asian tuomioistuinkäsittelyyn. Momentin lopussa olevan tuomioistuimelle ilmoittamista koskevan osan asemesta ehdotetaan säädettäväksi, että

maksaminen ei estä maksuvelvollista vastustamasta menettelylain 3 luvussa tarkoitettua rikesakkomääräystä.

Pykälän voimassaolevassa 3 momentissa todetaan, että suoritetusta maksusta huolimatta täytäntöönpano maksettua rahamäärää vastaavalta osalta katsotaan päättyneeksi vasta kun ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin.

Sakkomääräys, rikesakkomääräys ja syyttäjän sakkomääräys olisivat menettelylain 37 §:n 2 momentin mukaan pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Niihin ei myöskään menettelylain 33 §:n mukaan saisi hakea muutosta valittamalla. Nyt käsiteltävä pykälä koskee tapauksia, joissa maksu suoritettaisiin ennen täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun tekemistä sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen perusteella. Asia tulisi täytäntöönpanon kannalta lopullisesti käsitellyksi, kun asia on ratkaistu sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä, mikä ehdotetaan todettavaksi 3 momentin lopussa siinä nykyisin olevan rangaistus- ja rikesakkomääräyksiä koskevan osan asemesta.

1.5 Oikeudenkäymiskaari

2 luku. Päätösvaltaisuudesta

6 §. Pykälän 1 momentin mukaan rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos syytteessä tarkoitettua rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi kuusi kuukautta. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin sakko.

Tämän esityksen mukaan rikesakko tulisi olemaan eräiden rikkomusten ainoa rangaistus, jolloin se olisi samalla niistä säädetty ankarin rangaistus. Vaikka rikesakko on lievempi rangaistus kuin pykälässä jo mainitut sakko ja enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus, rikesakko on syytä selvyuden vuoksi lisätä pykälän rangaistuksen ankaruutta koskevaan osaan. Mainitaanhan pykälässä nykyäänkin erikseen sakko, vaikka se puolestaan on kuuden kuukauden vankeusrangaistusta lievempi seuraamus. Lisäksi pykälässä todettaisiin, että sakon lisäksi yhden tuomarin kokoonpanossa voidaan tuomita rikesakko.

Pykälän 1 momenttiin tehtävät muutokset selventäisivät tilannetta nykyiseen verrattuna sen suhteen, voivatko notaarit yksin toimia puheenjohtajina rikesakkoasioiden käsittelyssä käräjäoikeudessa. Tulkintaongelmat ovat koskeneet rikesakkolain 14 §:n 2 momenttia, jonka mukaan rikesakkoasian käsittelee yksi alioikeuden lakimiestuomari eli rikesakkotuomari. Rikesakkolain esitöissä perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat katsoneet, että rikesakkoasioita voi käsitellä vain varsinaisen tuomarinviranhaltija (PeVL 1/1982 vp ja LaVM 5/1982 vp). Kysymyksen arvioinnissa on pantu painoa myös sille, että käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta (KouHO:2005:5).

Käräjäoikeuslain 17 §:n 1 momentin 2 b kohdan mukaan laamanni voi määrätä virassa neljä kuukautta olleen notaarin toimimaan käräjäoikeuden puheenjohtajana yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa ja sakon muuntorangaistusasiassa, ei kuitenkaan käsiteltäessä pakkokeinolain (450/1987) mukaisia vangitsemis- ja matkustuskieltoasioita. Näin ollen rikesakkoa kos-

kevat rikosasiat tulisivat ehdotetun muutoksen perusteella selvästi notaarien käsiteltäviksi yhden tuomarin istunnossa. Ne eivät ole myöskään käytännössä kärjäoikeuslain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla laatunsa tai laajuutensa vuoksi vaikeita ratkaista. Muutoksenhakunäkökohdillekaan ei enää tarvitsisi laittaa painoa, koska rikesakkorikkomusta koskeva asia tulisi tuomioistuimen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä, minkä vuoksi kärjäoikeuden rikesakkoa koskevasta tuomiosta voitaisiin valittaa. Rikesakkoasia voisi tulla notaarin käsiteltäväksi senkin kautta, että hänet kärjäoikeus 17 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla määrätään toimimaan puheenjohtajana lautamieskokoonpanossa, joka käsittelee rikesakkorikkomuksen ohella muita vakavampia rikoksia.

Kärjäoikeuslain 3 b §:n nojalla kärjäviskaali on ilman eri määräystä toimivaltainen suorittamaan kaikkia niitä tehtäviä, joita laamanni voi määrätä notaarin suorittamaan. Tämä koskisi luonnollisesti myös rikesakkorikkomusten käsittelyä.

17 luku. Todistelusta

18 §. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan rikosasiassa ei saa kuulustella todistajana sitä, jolle on annettu rangaistusmääräys tai rikesakko 1 kohdassa tarkoitettusta teosta. Pykälässä viitattu kohta koskee sitä, jota on syytetty samasta teosta tai teosta, jolla on välitön yhteys siihen tekoon, jota syyte koskee. Menettelylain myötä rangaistusmääräykset korvautuisivat sakkomääräyksillä ja syyttäjän sakkomääräyksillä, mitä koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi 2 kohtaan.

1.6 Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa

1 luku. Syyteoikeudesta

7 §. Pykälässä säädetään syyttämättäjättämisen edellytyksistä eräissä tapauksissa. Pykälän 1 kohdan mukaan virallinen syyttäjä saa jättää syytteen nostamatta, milloin rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko ja sitä on sen haitallisuus tai siitä ilmenevä tekijän syyllisyys huomioon ottaen kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä. Kohtaan ehdotetaan ankarinta rangaistusta koskevaan osaan lisättäväksi rikesakko sakon lisäksi.

Tämä esityksen mukaan rikesakko säädettäisiin eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi, jolloin se olisi myös niistä rikkomuksista säädetty ankarin rangaistus. Rikesakon lisäämistä 1 kohtaan voidaan pitää perusteltuna, koska rikesakkorikkomukset ovat vielä sakolla rangaistaviakin vähäisempiä. Vaikka rikesakko onkin sakkoa lievempi rangaistus, rikesakon mainitseminen erikseen kohdassa on selvyiden vuoksi tarpeen.

Pykälän 2 kohdassa säädetään syytteen nostamatta jättämisestä alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta. Se on mahdollista, milloin rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta ja sen katsotaan johtuneen pikemmin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan. Myös tähän kohtaan ehdotetaan lisättäväksi ankarinta rangaistusta koskevaan osaan rikesakko samoista syistä kuin se ehdotetaan lisättäväksi 1 kohtaan.

1.7 Esitutkintalaki

4 §. Pykälän *1 momentin* mukaan esitutkinta saadaan jättää toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi ankarinta rangaistusta koskevaan osaan rikesakko sen muuttuvaksi ehdotetun luonteen (eräiden rikkomusten ainoa rangaistus) ja selvyyden vuoksi.

14 §. Pykälän *2 momentin* mukaan poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa kuitenkin aina virallinen syyttäjä lukuun ottamatta rikesakkoasiana ja rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltäviä asioita. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi menettelylain edellyttämät muutokset. Virallisen syyttäjän ei tarvitsisi johtaa esitutkintaa, jos kysymyksessä on menettelylain mukaisessa menettelyssä käsiteltävä asia.

43 §. Pykälän *1 momentin* mukaan esitutkinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkinnan suorittamista tai rangaistusmääräyksen antamista varten. Menettelylain mukaan rangaistusmääräyksen korvaksi syyttäjän osalta syyttäjän sakkomääräys, mitä koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi momenttiin. Vaikka menettelylain nojalla syyttäjä voisi antaa myös rikesakkomääräyksen, sitä ei tarvitsisi erikseen mainita momentissa. Rikesakkomääräys annettaisiin asioissa, jotka on toimitettu syyttäjälle syyteharkinnan suorittamista tai syyttäjän sakkomääräyksen antamista varten.

44 §. Pykälän *1 momentti* koskee suppean esitutkinnan toimittamisen edellytyksiä. Se saadaan toimittaa yksinkertaisissa ja selvissä asioissa, jos teosta ei ole yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen johdosta saadaan kuitenkin toimittaa suppea esitutkinta vain, jos asia käsitellään rikesakkoasiana tai rangaistusmääräysmenettelyssä.

Kysymyksessä olevaan säännökseen ehdotetaan aikaisemmin todetuista syistä lisättäväksi ankarampaa rangaistusta koskevaan osaan rikesakko. Koska rikesakko olisi lain eikä rangaistuskäytännön mukaan rikkomuksen ainoa rangaistus, momentista ehdotetaan poistettavaksi ”yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti”. Momentin lopun rikesakkoasiaa ja rangaistusmääräysmenettelyä koskeva osa ehdotetaan korvattavaksi maininnalla asian käsittelystä menettelylain mukaisessa menettelyssä.

1.8 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

13 §. *Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä.* Pykälän *2 momentin 3 kohdassa* säädetään oikeushallinnon, Oikeusrekisterikeskuksen ja kriminaalihuolto- ja vankeinhoitoviranomaisten tiedoista, joita poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa.

Menettelylain 12 §:n perusteluissa on käsitelty sitä, mitä tietoja esimerkiksi poliisi tarvitsee rangaistusvaatimuksen käsittelyä varten. Niihin kuuluvat rikesakon maksutilannetta koskevat tiedot, jotka ovat saatavissa Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä (sakkorekisteristä). Mainitun kohdan perusteella poliisilla on oikeus saada kyseisestä tietojärjestelmästä vain sak-

korangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia tietoja. Kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi niin, että tietojensaantioikeus koskisi myös rikesakon täytäntöönpanotietoja.

1.9 Laki yleisistä syyttäjistä

1 §. *Syyttäjän asema ja tehtävät.* Pykälän 3 momentin mukaan syyttäjän tehtävänä on myös rangaistusmääräysten antaminen siten kuin siitä erikseen säädetään. Rangaistusmääräyksiin liittyvät syyttäjän tehtävät korvautuisivat menettelylain myötä sakkomääräysten ja rikesakkomääräysten antamiseen liittyvillä. Momentissa mainittu rangaistusmääräysten antaminen ehdotetaan korvattavaksi sakkomääräysten ja rikesakkomääräysten antamisella.

1.10 Laki kihlakunnansyyttäjästä

8 §. *Apulaissyyttäjän toimivalta.* Pykälän 1 momentin mukaan apulaissyyttäjän käsiteltäväksi voidaan antaa rangaistusmääräysasioita ja yhden tuomarin kokoonpanossa käsiteltäviä rikosasioita. Menettelylain myötä apulaissyyttäjän rangaistusmääräysasiat korvautuisivat syyttäjän sakkomääräysasioilla ja rikesakkoasioilla, mitä koskeva muutos momenttiin ehdotetaan tehtäväksi.

1.11 Tullilaki

28 §. Pykälä koskee tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, joita tulliviranomaisella on sen estämättä, mitä tietojen salassapitamisesta säädetään, oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden avulla, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan tietojensaantioikeus koskee muun ohessa oikeushallinnon tietojärjestelmien tietoja annetuista rangaistusmääräyksistä. Menettelylain myötä rangaistusmääräykset korvautuisivat sakkomääräyksillä ja syyttäjän sakkomääräyksillä, mitä koskeva muutos kohtaan ehdotetaan tehtäväksi.

Pykälän 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan myös lisättäväksi tulliviranomaisen oikeus saada tietoja sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta. Nämä täytäntöönpanotiedot saadaan käytännössä Oikeusrekisterikeskuksen sakkorekisteristä. Tämä lisäys liittyisi menettelylain 12 §:n mukaiseen rangaistusvaatimuksen käsittelyyn. Sen pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisen virkamiehen, joka joissakin tapauksissa on tullimies, olisi viivytyksettä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun määräajan päätyttyä tarkastettava, onko rikkomuksesta epäilty maksanut sakon tai rikesakon.

45 §. Pykälän ensimmäisen virkkeen mukaan tullimies voi olla ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisen saattamiseksi syytteeseen, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja rikosta on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tältäkin osin ehdotetaan tehtäväksi ankarampaa rangaistusta koskevaan osaan rikesakkoa koskeva lisäys, joka liittyy rikesakon rangaistusluonteen muuttumiseen (eräiden rikkomusten ainoa seuraamus) ja asian selvittämiseen.

46 §. Pykälän 1 momentin mukaan, jos tullirikosta koskeva asia voidaan käsitellä rangaistusmääräysmenettelyssä, tutkinnanjohtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies voi antaa rangais-

tusvaatimuksen siten kuin rangaistumääräysmenettelystä annetussa laissa säädetään. Momenttina ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, joita edellyttää rangaistusmääräysmenettelyn korvaaminen menettelyllä, jossa voidaan määrätä sakkorangaistus ja menettämisseuraamus sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä. Momentissa tarkoitettu virkamies voisi antaa tapauksesta riippuen sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai mainittuja seuraamuksia koskevan rangaistusvaatimuksen siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos tullilaitoksen tutkittavana olevasta rikoksesta voidaan määrätä seuraamukseksi rikesakko, 1 momentissa tarkoitettulla tullimiehellä on oikeus määrätä rikesakko siten kuin rikesakkolaissa säädetään. Momentin toisen virkkeen mukaan tullilaitoksen käsiteltävänä olevassa rikesakkoasiassa tullipiirin päällikön tehtävistä on voimassa, mitä sanotussa laissa säädetään poliisipiirin päällikön tehtävistä rikesakkoasiassa.

Menettelylain mukaan rikesakko voitaisiin määrätä suoraan tai rangaistusvaatimuksen antamisen kautta. Sen vuoksi 2 momentin ensimmäinen virke ehdotetaan muutettavaksi niin, että tullimiehellä on oikeus määrätä rikesakko ja sen ohella menettämisseuraamus tai antaa mainittuja seuraamuksia koskeva rangaistusvaatimus siten kuin menettelylaissa säädetään. Mitä tulee poliisipiirin päällikön tehtäviin momentin toisessa virkkeessä, menettelylaissa poliisipiirin päällikön tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi ainoastaan niissä rikesakkoasioissa, jotka koskevat rikesakon määräämistä ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenne rikkomuksista. Tullimiesten käsiteltävät rikesakkorikkomukset eivät ole sellaisia tai niihin rinnastettavia. Sen vuoksi momentin toinen virke ehdotetaan poistettavaksi.

47 §. Pykälän 5 momentti koskee rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa tarkoitettua virkamiestä, joka voi tullirikkoasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 46 §:ssä tarkoitetun rangaistusvaatimuksen sopimuksen tarkoittamalla valvontavyöhykkeellä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä ensin yhdenmukaisesti 46 §:n 1 momentin kanssa rangaistusvaatimuksen asemesta mainitaan sakkovaatimus, sakkomääräys tai rangaistusvaatimus. Vastaavasti momentin jälkimmäinen maininta rangaistusvaatimuksesta korvattaisiin sanoilla ”määräys tai vaatimus”.

1.12 Rajavartiolaki

47 §. *Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus.* Pykälän mukaan rajavartiomies antaa rangaistusvaatimuksen siten kuin rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain 3-7 §:ssä säädetään. Rajavartiomies määrää rikesakon siten kuin rikesakkomenettelystä annetussa laissa, jäljempänä *rikesakkolaki*, säädetään. Raja- ja merivartioalueen päällikön tehtävistä on voimassa, mitä rikesakkolaissa säädetään poliisipiirin päällikön tehtävistä.

Menettelylain myötä rajavartiomies voisi nykyisissä rangaistusmääräysmenettelyasioissa antaa tapauksesta ja asian käsittelyvaiheesta riippuen sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen. Rikesakkoasioissa tulisi kysymykseen rikesakkomääräyksen lisäksi rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Mitä tulee raja- tai merivartioalueen päällikön tehtäviin, tältä osin pätee sama kuin edellä todettiin tullilain 46 §:n 2 momentin yhteydessä tullipiirin päällikön tehtävistä. Mainittujen seikkojen vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että rajavartiomies antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangais-

tusvaatimuksen siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa säädetään. Raja- tai merivartioalueen päällikköä koskeva virke siis poistettaisiin.

Pykälän nykyinen otsikko ”Rangaistusvaatimuksen antaminen ja rikesakon määrääminen” ehdotetaan pykälän sisältömuutosten vuoksi muutettavaksi muotoon ”Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus”.

1.13 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa

22 §. *Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä.* Pykälän mukaan rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaitoissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja pykälässä mainituista rekistereistä pykälässä mainittuja tarkoituksia varten.

Rajavartiolaitos tarvitsisi poliisin ja tulliviranomaisen tavoin sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanotietoja menettelylain 12 §:n mukaista rangaistusvaatimuksen käsittelyä varten. Sen takia pykälän 1 momentin 12 kohtaan, joka koskee tiedonsaantia oikeushallinnon tietojärjestelmistä, ehdotetaan lisättäväksi tiedonsaanti sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta. Kohdan tietojen käyttötarkoitusta koskevaan osaan ehdotetaan puolestaan lisättäväksi käyttötarkoitukseksi rangaistusvaatimusten käsittely.

1.14 Laki metsähallituksen erävalvonnasta

14 §. *Rikesakko, sakkovaatimus ja rangaistusvaatimus.* Pykälässä säädetään nykyisin erätarkastajan oikeudesta määrätä rikesakko ja antaa rangaistusvaatimus. Menettelylain säätäminen edellyttäisi pykälään tehtäväksi runsaasti muutoksia. Toisaalta pykälässä myös säilytettäisiin menettelylain mukaisesta menettelystä poikkeavia piirteitä. Viimeksi mainittu liittyy siihen, että pykälä on vuoden 2006 alussa voimaan tullessa laissa ja erityisen sääntelyn tarve on siis harkittu varsin äskettäin.

Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi otsikosta ”Rikesakko ja rangaistusvaatimus” otsikoksi ”Rikesakkomääräys, sakkovaatimus ja rangaistusvaatimus”.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikosasia voidaan käsitellä rikesakkomenettelystä annetussa laissa säädettyssä rikesakkomenettelyssä, erätarkastajalla on oikeus määrätä rikesakko, jos sakon kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rikesakkomenettelyssä. Asiaan sovelletaan muutoin, mitä rikesakkomenettelystä erikseen säädetään.

Rikesakkolaki ehdotetaan korvattavaksi menettelylailla. Rikesakkomenettelyä vastaava menettely puolestaan tulisi sisältymään menettelylain mukaiseen menettelyyn. Rikesakko voitaisiin määrätä rikesakkoa koskevan rangaistusvaatimuksen kautta. Rikesakon ohella voitaisiin määrätä menettämisseuraamus. Näiden muutosten edellyttämät muutokset ehdotetaan tehtäväksi 1 momenttiin. Rangaistusvaatimuksen antamisen edellytyksenä erävalvontatapauksissa olisi, että rikesakon kohteena oleva ei anna kirjallista suostumusta asian käsittelemiseksi menettelylain mukaisessa menettelyssä. Viimeksi mainittua ei ole kuitenkaan tarpeen erikseen todeta pykälässä.

Pykälän muutetun 1 momentin mukaan, jos erävalvonnassa ilmi tulleesta tässä laissa tarkoitetusta rikkomuksesta voidaan määrätä rikesakko ja sen ohella menettämisseuraamus, erätarkastajalla olisi oikeus määrätä mainitut seuraamukset, jos rikesakon kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi menettelylain mukaisessa menettelyssä. Asian käsittelyyn sekä rikesakkoa ja menettämisseuraamusta koskevan rangaistusvaatimuksen antamiseen sovellettaisiin muutoin, mitä mainitussa laissa säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikosasia voidaan käsitellä rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa säädettyssä rangaistusmääräysmenettelyssä, erätarkastajalla on oikeus antaa rangaistusvaatimus, jos vaatimuksen kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rangaistusmääräysmenettelyssä. Rangaistusvaatimus saa olla enintään 20 päiväsakkoa, eikä sitä saa muuntaa vankeudeksi. Asiaan sovelletaan muutoin, mitä rangaistusmääräysmenettelystä erikseen säädetään.

Nykyisin rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltävissä oleva rikkomus käsiteltäisiin rikesakkorikkomusten tavoin menettelylain mukaisessa menettelyssä. Ne rikkomukset, joista voitaisiin määrätä sakko, määriteltäisiin lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa samalla tavalla kuin ne rikkomukset, joista nykyisin voidaan antaa rangaistusmääräys. Mainitun momentin 3 kohdan mukaan sakkorangaistuksen ohella voitaisiin määrätä menettämisseuraamus. Erätarkastajalla säilyisi vastaava toimivalta kuin voimassa olevan lain mukaan. Hän voisi vaatimuksen kohteena olevan kirjallisella suostumuksella antaa enintään 20 päiväsakon sakkorangaistusta koskevan vaatimuksen, jonka perusteella virallinen syyttäjä voisi antaa syyttäjän sakkomääräyksen. Tätäkin vaatimusta kutsuttaisiin sakkovaatimukseksi, vaikka se poikkeaisi menettelylain 2 §:n 4 momentin mukaisesta sakkovaatimuksesta. Sakkovaatimuksesta määrättyä sakkoa ei saisi muuntaa vankeudeksi. Ilman vaatimuksen kohteena olevan henkilön suostumusta erätarkastaja voisi antaa enintään 20 päiväsakon sakkorangaistusta koskevan rangaistusvaatimuksen.

Menettelylain edellyttämien muutosten jälkeen 2 momentissa todettaisiin, että jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikkomus on sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettu, erätarkastajalla on oikeus antaa sakkovaatimus, jos vaatimuksen kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi mainitun lain mukaisessa menettelyssä. Sakkovaatimus saisi olla enintään 20 päiväsakkoa, eikä vaatimuksesta määrättyä sakkoa saisi muuntaa vankeudeksi. Ilman vaatimuksen kohteena olevan suostumusta voitaisiin antaa vastaava rangaistusvaatimus. Asian käsittelyyn sovellettaisiin muutoin, mitä mainitussa laissa säädetään.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jonka mukaan erätarkastajalla on oikeus saada rangaistusvaatimusten käsittelyä varten Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanoa koskevia tietoja. Kun erävalvontatapauksissa annettaisiin rangaistusvaatimus, erätarkastajankin olisi menettelylain 12 §:n nojalla viivytyksettä sen lain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräajan päätyttyä tarkastettava, onko rikkomuksesta epäilty maksanut sakon tai rikesakon. Voimassa olevan lainsäädännön nojalla erätarkastajalla ei ole täytäntöönpanotietoja koskevaa tietojensaantioikeutta.

1.15 Sotilasoikeudenkäyntilaki

15 §. Pykälän 2 momentin mukaan sotilasoikeudenkäyntiasiaa ei saa käsitellä rangaistusmääräysmenettelyssä. Nykyistä rangaistusmääräysmenettelyä vastaava menettely tulisi sisällyttää menettelylain mukaiseen menettelyyn. Sen vuoksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sotilasoikeudenkäyntiasiaa ei saa käsitellä menettelylain mukaisessa menettelyssä.

1.16 Tieliikennelaki

103 §. *Liikennerikkomus.* Pykälässä säädetään, että joka tahallaan tai huolimattomuudesta muuten kuin 73 a, 98-102 tai 105 a §:ssä mainitulla tavalla rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava liikennerikkomuksesta sakkoon.

Rikoslain 2 a luvun 9 §:n nojalla rikesakkorikkomusasetuksessa eräiden liikennerikkomusten vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi on säädetty rikesakko. Tämän esityksen mukaisen rikoslain 2 a luvun 8 §:n muutetun 1 momentin ja rikesakkorikkomuslain mukaan rikesakko olisi rikesakkorikkomusten ainoa seuraamus. Tähän seikkaan olisi syytä kiinnittää huomiota myös tieliikennelain 103 §:ssä. Sen vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jonka mukaan rikesakosta eräiden liikennerikkomusten ainoana rangaistuksesta säädetään rikesakkorikkomuslaissa.

1.17 Ajoneuvolaki

96 §. *Rangaistukset.* Pykälän 2 momentissa säädetään rangaistaviksi tahallaan tai huolimattomuudesta tehdyt ajoneuvorikkomukset. Myös tähän pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, jotka johtuvat siitä, että rikesakko tulisi tämän esityksen mukaan eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että sakolla rangaistavia ajoneuvorikkomuksia koskevan *2 momentin* eräistä kohdista poistettaisiin jatkossa pelkästään rikesakolla rangaistavia tekoja. Näitä rikkomuksia koskien pykälään lisättäisiin selvennykseksi uusi 3 momentti, jonka mukaan rikesakosta eräiden ajoneuvorikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuslaissa.

Pykälän 2 momentin *1 kohta* koskee 4 §:ssä säädettyä ajoneuvon turvallisuutta, vaatimustenmukaisuutta ja hallittavuutta koskevaa vaatimusta. Näitä vaatimuksia rikkovalle määrättäisiin jatkossa rikesakkorikkomuslain 3 §:n 2 kohdan tai 5 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla rikesakko. Kohta ehdotetaan poistettavaksi, minkä myötä nykyisestä 2 kohdasta tulisi uusi 1 kohta.

Pykälän 2 momentin *3 kohta* koskee 6 §:n 1 momentissa tai 8, 51, 56, 57, 75, 84 tai 85 §:ssä säädettyä ajoneuvon käyttökieltoa tai ajokieltoa. Koska 8 §:n 1 momentissa ja 85 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon rikkomisesta määrättäisiin jatkossa rikesakkorikkomuslain 10 §:n nojalla rikesakko, 8 ja 85 § poistettaisiin kohdasta, josta 1 kohtaa koskevan muutoksen vuoksi tulisi momentin 2 kohta.

Pykälän 2 momentin *5 kohdan* mukaan ajoneuvorikkomuksesta sakkoon tuomitaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 7 §:ssä säädettyä ajoneuvon rakenteen muuttamiskieltoa. Ajoneuvolain 7 §:n 1 momentin kiellon rikkomisesta määrättäisiin jatkossa rikesakko moottorikäyttöisen ajoneuvon osalta rikesakkorikkomuslain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan no-

jalla. Kiellolla ei ole käytännön merkitystä moottorittomien ajoneuvojen kohdalla. Kysymyksessä oleva kohta ehdotetaan poistettavaksi 2 momentista.

Pykälän 2 momentin *6 kohta* koskee 9 §:ssä säädettyä velvollisuutta pitää ajoneuvo liikennekelpoisena. Mainitun pykälän 1 momentissa säädetyn velvollisuuden rikkomisesta määrättäisiin jatkossa rikesakko moottorikäyttöisten ajoneuvojen osalta rikesakkorikkomuslain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla. Velvollisuudella ei ole käytännön merkitystä moottorittomien ajoneuvojen kohdalla. Näin ollen 2 momentin asianomaiseen kohtaan jäisi sakolla rangaistavaksi 9 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden rikkominen. Kahden aikaisemman kohdan poistamisen myötä kohdasta tulisi 2 momentin 4 kohta.

Pykälän 2 momentin *8 kohta* liittyy laiminlyönteihin, jotka koskevat 64 §:n nojalla säädettyä ajoneuvon rekisteritietojen ilmoitusvelvollisuutta tai 66 a §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta pitää mukana rekisteröinnistä annettu todistus. Molempien velvollisuuksien vastainen menettely tulisi ainoastaan rikesakolla rangaistavaksi rikesakkorikkomuslain 4 §:n 1 kohdan ja 10 §:n 2 momentin nojalla. Kohta ehdotetaan poistettavaksi.

Pykälään ehdotettujen muutosten vuoksi pykälän 2 momentin 9-16 kohta muuttuisivat 6-13 kohdaksi.

1.18 Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä

32 §. Rangaistussäännökset. Pykälän voimassa olevan *2 momentin* mukaan se, joka luovuttaa luvan toisen käytettäväksi, laiminlyö 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun merkinnän tekemisen tai 27 §:ssä tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden taikka jättää noudattamatta, mitä 29 §:ssä säädetään, on tuomittava kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta sakkoon.

Kaupallista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 29 §:n 1 momentin mukaan liikennettä harjoittaessa on ajoneuvossa tarvittaessa oltava mukana voimassa oleva kotimaan liikennelupa, liikennetraktorilupa tai kuljetuslupa alkuperäisenä taikka yhteisöluvan jäljennös sekä kuljettajatodistus tai 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vuokrasopimus, sen oikeaksi todistettu jäljennös tai selvitys. Lain 29 §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu asiakirja on vaadittaessa esitettävä poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehelle.

Rikesakkorikkomuslain 4 §:n 3 kohdan mukaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämistä koskevan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 29 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tahallisuudesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrättäisiin kuljettajalle 20 euron rikesakko. Sen vuoksi nyt kysymyksessä olevan pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä 29 §:n asemesta mainitaan 29 §:n 2 momentti. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi* 3 momentti, jonka mukaan se, joka jättää noudattamatta 29 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden, on tuomittava rikesakkoon momentissa tarkoitetusta teosta siten kuin rikesakkorikkomuslaissa säädetään.

1.19 Vesiliikennelaki

24 §. Rangaistukset. Pykälän 3 momentin mukaan rikesakosta seuraamuksena vesillä liikkujaa koskevia yleisiä velvollisuuksia, vesikulkuneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa, vesiliikenteeseen liittyvien asiakirjojen esittämisvelvollisuutta sekä vesiliikennettä koskevia alueellisia kieltoja ja rajoituksia koskevien säännösten noudattamatta jättämisestä säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja 5 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentissa mainittu rikoslain 2 a luvun 9 § ehdotetaan kumottavaksi. Rikesakko ehdotetaan säädettäväksi eräiden vesiliikennettä koskevien rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi rikesakkorikkomuslain 12 §:ssä. Pykälän 3 momenttia ehdotetaankin muutettavaksi niin, että sen mukaan rikesakosta eräiden vesiliikenneriikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuslaissa.

1.20 Laki vesikulkuneuvorekisteristä

26 §. Rangaistussäännökset. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka johtuvat siitä, että rikesakkorikkomuslain 12 §:n 5 ja 6 kohdassa vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 7 §:n ja 10 §:n 2 momentin vastainen menettely säädettäisiin ainoastaan rikesakolla rangaistavaksi. Näin pykälästä poistettaisiin rangaistavuuden perustana 7 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai 10 §:ssä säädetyn käyttökiellon vastainen menettely. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan rikesakosta ainoana rangaistuksena 7 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 10 §:n 2 momentissa säädetyn käyttökiellon rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuslaissa.

1.21 Jätelaki

62 §. Rikesakko. Pykälän mukaan rikesakosta seuraamuksena 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n nojalla annetulla asetuksella.

Rikoslain 2 a luvun 9 § ja sen nojalla annettu rikesakkorikkomusasetus kumottaisiin, ja rikesakosta ainoana rangaistuksena roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädettäisiin rikesakkorikkomuslain 16 §:ssä. Pykälä muutettaisiin vastaamaan mainittua muutosta.

1.22 Kalastuslaki

108 §. Kalastusrikkomus. Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tosittaa suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon. Pykälän 2 momentissa todetaan, että rikesakosta seuraamuksena kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittteen määräajassa esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n 4 momentin nojalla annetulla asetuksella.

Tässä esityksessä rikoslain 2 a luvun 9 § ja sen nojalla annettu rikesakkorikkomusasetus ehdotetaan kumottaviksi. Rikesakko olisi jatkossa eräiden rikkomusten ainoa rangaistus. Rikesakkorikkomuksista säädettäisiin rikesakkorikkomuslaissa. Sen 13 §:ssä rikesakko liitettäisiin kalastuslain 108 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen rikkomusten seuraamukseksi. Tämän vuoksi mainittu kohta ehdotetaan poistettavaksi pykälästä, jolloin voimassa olevan lain 6-8 kohta vastaavasti muutetaan 5-7 kohdaksi.

Pykälän 2 momentissa puolestaan ehdotetaan säädettäväksi, että rikesakosta ainoana rangaistuksena 88 §:ssä tarkoitettun kalastuksenhoito- ja viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määräajassa esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa.

110 §. Menettämisseuraamus. Pykälässä säädetään, että menettämisseuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos henkilö on syyllistynyt 108 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuun tekoon, josta hänelle määrätään seuraamukseksi rikesakko.

Kuten edellä on todettu, 108 §:n 1 momentin 5 kohta ehdotetaan poistettavaksi ja sen pykälän 2 momentissa ehdotetaan kohdassa tarkoitettujen tekojen osalta viitattavaksi rikesakkorikkomuslakiin. Tämän esityksen mukaan rikesakon ohella voitaisiin määrätä myös enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus. Näiden seikkojen vuoksi pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

1.23 Järjestyslaki

16 §. Järjestysrikkomus. Pykälän 1 momentissa säädetään järjestysrikkomuksista, joista tekijä on tuomittava sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Pykälän 2 momentin mukaan järjestysrikkomuksesta tuomittua sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Myös järjestysrikkomusten ainoaksi rangaistukseksi ehdotetaan rikesakkoa. Järjestysrikkomuksista ehdotetaan säädettäväksi rikesakkorikkomuslain 14 §:ssä niin, että voimassa olevan rikesakkorikkomusasetuksen tavoin pykälä kattaa järjestyslain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettut teot. Tämän vuoksi tekijä olisi pykälän muutetun 1 momentin mukaan tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, järjestysrikkomuksesta rikesakkoon kuten siitä rikesakkorikkomuslaissa säädetään. Pykälän 2 momentti puolestaan kumottaisiin tarpeettomana, koska järjestysrikkomuksista ei enää tuomittaisi sakkoa.

19 §. Rikesakko. Pykälän mukaan rikesakosta seuraamuksena 16 §:ssä tarkoitettusta järjestysrikkomuksesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 6 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Pykälässä viitattu rikoslain 2 a luvun 9 § ehdotetaan kumottavaksi. Rikesakon säätäminen järjestysrikkomusten seuraamukseksi rikesakkorikkomuslain mukaisesti olisi syytä todeta jo 16 §:ssä. Näin ollen pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

1.24 Laki pysäköintivirhemaksusta

1 §. Pykälän 3 *momentissa* säädetään, että pysäköintivirhemaksua ei voida määrätä, jos virheen johdosta on nostettu syyte tai annettu tiedoksi rangaistusvaatimus. Menettelylain säätämisen myötä nykyisen rangaistusvaatimuksen antamista vastaavissa tapauksissa voitaisiin antaa sakkovaatimus, sakkomääräys tai sakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Koska pysäköintivirheeseen liittyvissä tapauksissa ei voida määrätä rikesakkoa ja koska rangaistusvaatimus ei voisi näin ollen koskea rikesakkoa, momentissa rangaistusvaatimus ehdotetaan korvattavaksi sakkovaatimuksella, sakkomääräyksellä tai rangaistusvaatimuksella.

16 §. Pykälän mukaan, milloin pysäköintivirheestä on nostettu syyte tai annettu tiedoksi rangaistusvaatimus, pysäköinninvalvojan on hakemuksesta määrättävä suoritettu pysäköintivirhemaksu palautettavaksi asianosaiselle. Hakemus on tehtävä vuoden kuluessa syytteen nostamisesta tai rangaistusvaatimuksen tiedoksisääntämisestä. Pykälän ensimmäiseen virkkeeseen ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin 1 §:n 3 momenttiin. Toisessa virkkeessä käytetty sanat ”rangaistusmääräyksen tiedoksisääntämisestä” ehdotetaan korvattavaksi sanoilla ”vaatimuksen tai määräyksen tiedoksisääntämisestä”.

1.25 Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä

16 §. Pykälän mukaan, milloin ajoneuvo on siirretty 2 §:n 1 kohdassa mainitulla perusteella ja samasta syystä nostettu syyte on lainvoimaisella päätöksellä hylätty tai sen johdosta tehty rangaistusvaatimus ei ole johtanut rangaistusmääräyksen antamiseen tahi mainitusta syystä määrätty pysäköintivirhemaksu on vastalauseen tai valituksen johdosta lainvoimaisesti poistettu, siirtokustannusten periminen raukeaa. Jos siirtokustannukset on suoritettu, maksumääräyksen antajan on hakemuksesta määrättävä suoritettu määrä palautettavaksi asianomaiselle.

Tämän esityksen mukaan rangaistusmääräyksen korvaisi tapauksesta riippuen sakkomääräys tai syyttäjän sakkomääräys. Nämä määräykset ehdotetaan mainittavaksi pykälässä rangaistusmääräyksen asemesta.

1.26 Laki poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa

6 §. *Tietojen saanti eräiden viranomaisten rekisteristä.* Pykälän 1 *momentissa* säädetään pääesikunnan oikeudesta saada 1 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamista varten salassapitovollisuuden estämättä eräitä tarpeellisia tietoja. Momentin 2 *kohdassa* säädetään muun ohessa oikeudesta saada sellaisia tietoja annetuista rangaistusmääräyksistä. Koska tämän esityksen mukaan rangaistusmääräykset korvautuisivat tapauksesta riippuen sakkomääräyksillä tai syyttäjän sakkomääräyksillä, viimeksi mainitut määräykset ehdotetaan mainittavaksi kohdassa rangaistusmääräysten asemesta.

1.27 Tekijänoikeuslaki

58 §. Pykälän 2 *momentissa* säädetään, että jos teoksen kappale on valmistettu tai levitetty yleisölle vastoin tätä lakia taikka tuotu maahan tai Suomen alueelle 56 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja se määrätään rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain mukaan valtiolle menetetyksi, voidaan asianomistajan vaatimuksesta samalla määrätä, että te-

oksen kappale on hävitettävä. Rangaistusmääräysmenettelyssä voidaan määrätä myös 50 b §:ssä tarkoitettu teknisen toimenpiteen kiertämisväline valtiolle menetetyksi ja hävitettäväksi, jos se on valmistettu, saatettu yleisön saataviin taikka tuotu maahan yleisölle levittämistä varten tai Suomen alueelle kolmanteen maahan kuljetettavaksi vastoin 50 b §:n 1 momentin säännöksiä.

Voimassa olevan lainsäädännön mukainen rangaistusmääräysmenettely ehdotetaan korvattavaksi menettelyllä, josta säädettäisiin menettelylaissa. Rangaistusmääräyksen korvaksi tapauksesta riippuen sakkomääräys tai syyttäjän sakkomääräys. Tämän muutoksen takia 2 momentissa ei olisi tarpeen viitata uuteen menettelyyn, vaan uusien määräysten toteaminen riittäisi. Ensimmäisessä virkkeessä olevan ilmaisu ”rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain mukaan” ehdotetaan korvattavaksi ilmaisulla ”sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä”. Toisessa virkkeessä oleva sana ”rangaistusmääräysmenettelyssä” ehdotetaan puolestaan korvattavaksi ilmaisulla ”sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä”.

1.28 Kirkkolaki

23 luku. Kurinpitomenettely

2 §. Tuomioistuimen ilmoittamisvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa säädetään ilmoittamisvelvollisuudesta tuomiokapitulille tapauksissa, joissa pappia syytetään yleisessä tuomioistuimessa. Momentin toisen virkkeen mukaan ilmoitusta ei tarvita asiassa, joka käsitellään rangaistusmääräys- tai rikesakkomenettelyä noudattaen taikka joka on tullut vireille tällaisessa menettelyssä, mutta siirretty käsiteltäväksi tuomioistuimessa syytetyn ilmoituksesta.

Rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyt korvaksi menettelylain mukainen menettely. Syytetyn ilmoituksella ei enää olisi merkitystä sen suhteen, käsitelläänkö asia loppuun menettelylain mukaisessa menettelyssä vai siirretäänkö asia käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Asian käsitteleminen ja ratkaiseminen menettelylain mukaisessa menettelyssä riippuisi asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumuksesta sekä sakkorangais- tukseen liittyvissä asioissa syyttäjän harkinnasta. Mainittujen näkökohtien perusteella pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä ehdotetaan säädettäväksi, että ilmoitusta ei tarvita asiassa, joka käsitellään loppuun menettelylain mukaisessa menettelyssä.

1.29 Laki ulkomaalaisrekisteristä

8 §. Ulkopuoliset tietolähteet. Pykälän 1 momentissa säädetään ulkomaalaisrekisterin pitäjän oikeudesta salassapitosäännösten estämättä saada ulkomaalaisrekisteriä varten sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä eräitä tietoja. Momentin 1 kohta koskee muun ohessa tiedonsaantioikeutta rangaistusmääräyksistä. Tämän esityksen perusteella rangaistusmääräykset korvautuisivat tapauksesta riippuen sakkomääräyksillä tai syyttäjän sakkomääräyksillä. Tätä muutosta vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi 1 momentin 1 kohtaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempien säännösten antamisesta ehdotetaan säädettäväksi menettelylain 39 §:ssä, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin 1) sen lain mukaisessa menettelyssä käytettävistä asiakirjoista sekä niihin merkittävistä tiedoista ja niiden säilyttämisestä; ja 2) sen lain mukaisessa menettelyssä määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvistä ja muista viranomaisten välisistä ilmoituksista. Pykälän sisältöä on tarkemmin käsitelty sen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3 Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Voimaantuloajankohtaa määrättäessä joudutaan kiinnittämään huomiota niihin viranomaistoiminnan muutoksiin ja asiakirjamuutoksiin, joita menettelylaista aiheutuu ja joita on tarkemmin käsitelty esityksen vaikutuksia koskevassa jaksossa. Käytännössä tämä tarkoittanee lakien voimaantuloa aikaisintaan vuoden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Ilmeisesti lakeja ei saada voimaan jo esimerkiksi vuoden 2009 alussa. Menettelylain 40 §:n 3 momentin nojalla voitaisiin jo ennen lain voimaantuloa ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kuten nykytilan arviointia koskevasta alajaksosta 2.3 ilmenee, perustuslakiin liittyvät kysymykset ovat keskeisiä tähän esitykseen sisältyvien ehdotusten kannalta. Voimassa olevaan rangaistusmääräys- ja rikesakkolainsäädäntöön liittyvät perustuslailliset ongelmat koskevat ensinnäkin tuomiovallan siirtämistä tuomioistuinten ulkopuolelle ja muutoksenhakukielloa käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun. Näitä kysymyksiä koskee perustuslain 3 §:n 3 momentti, jonka mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet ylimpinä tuomioistuinina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Tuomiovallan siirtämisen ja muutoksenhakukiellon vuoksi rangaistusmääräyslaki ja rikesakkolaki on säädetty perustuslain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Mainittua säännöstä koskevaan rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen liittyy lainsäätäjälle suunnattu epämääräisen rikoslainsäädännön kiello. Rangaistussäännösten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laillisuusperiaatteeseen liittyvä ongelma voimassa olevassa lainsäädännössä on se, että rikesakko konkreettisesti liitetään tiettyjen rikkomusten seuraamukseksi asetuksessa eli rikesakkorikkomusasetuksessa. Lisäksi asetuksen säännöksistä osa on blankorangaistussäännöksiä, joissa rangaistussäännös ja rangaistusuhka on erotettu toisistaan tavalla, jonka perusteella rangaistavan käyttäytymisen hahmottaminen on vaikeaa.

Tämän esityksen tavoitteena on puuttua edellä todettuihin ongelmiin ja saada summaarisia menettelyjä koskeva lainsäädäntö vastaamaan perustuslain asettamia vaatimuksia. Mitä tulee ensinnäkin tuomiovallan käyttämiseen tuomioistuinten ulkopuolella, asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn oikeusturvaa pyritään vastapainoksi vahvistamaan. Olennaisin tähän suuntaan vaikuttava keino on menettelylain mukaisen menettelyn käyttäminen vain niissä tapauksissa, joissa asianosaiset suostuvat sen käyttämiseen. Suostumuksen antamatta jättäminen joh-

taisi asian käsittelyn tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä, mikä tarkoittaisi sitä, että rikkomuksesta epäillyn ei tarvitsisi enää olla aktiivinen saadakseen asian tuomioistuinkäsittelyyn. Pätevän suostumuksen antamatta jättäminen säädettäisiin ylimääräisen muutoksenhaun perusteeksi.

Esitykseen sisältyy myös muita ehdotuksia, jotka ovat omiaan parantamaan oikeaan aineelliseen lopputulokseen pääsemistä ja siten edistämään rikkomuksesta epäillyn oikeusturvan toteutumista. Väärälle henkilölle annetun määräyksen poistamista sekä kirjoitus- ja laskuvirheen korjaamista koskevia säännöksiä tarkistettaisiin ja yhtenäistettäisiin koskemaan rangausmääräysmenettelyä vastaavan menettelyn lisäksi rikesakon määräämistä koskevaa menettelyä. Lisäksi summaarista käsittelyä koskevat ylimääräisen muutoksenhaun erityissäännökset yhtenäistettäisiin koskemaan myös rikesakkoasioita.

Virallisen syyttäjän käsiteltäväksi menevissä vakavampia rikkomuksia koskevissa asioissa syyttäjän käytettävissä olisi laaja ja selkeästi säännelty toimenpidevalikoima, joka mahdollistaisi monipuolisesti tapauskohtaisten seikkojen huomioon ottamisen. Tältä osin voi viitata sakkomääräyksen antamiseen vaadittua lievempänä, rikesakkomääräyksen antamiseen ja toimenpiteistä luopumiseen. Sakon määrääminen vaadittua ankarampana edellyttäisi rikkomuksesta epäillyn suostumuksen. Syytteen nostaminen puolestaan johtaisi asian tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Tuomiovallan siirtämiseen tuomioistuinten ulkopuolelle liittyy esityksen ehdotus, jonka mukaan valvontaa suorittavat virkamiehet eli poliisimiehet, tullimiehet ja rajavartiomiehet voisivat määrätä enintään 20 päiväsakon sakkorangaistuksen ja enintään 1 000 euron menettämis-seuraamuksen sakkomääräyksellä. Kysymys ei tältä osin ole siitä, että uusia rikosasioita siirrettäisiin tuomioistuinten ulkopuolella ratkaistaviksi. Tuomioistuinten ulkopuolella asioita ratkaisevien virkamiesten keskinäistä toimivaltaa muutetaan. Koska valvontaa suorittavilla virkamiehillä ei ole useinkaan syyttäjän tavoin oikeustieteellistä koulutusta ja koska heidän ratkaistavakseen tulisi nykyistä vakavampia rikosasioita, rikkomuksesta epäillyn oikeusturvaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Oikeusturvaa vahvistaisivat toteutuessaan erät edellä jo käsitellyt ehdotukset. Erityisesti on syytä tässäkin yhteydessä korostaa rikkomuksesta epäillyn suostumuksen merkitystä. Kysymyksessä olevia seuraamuksen määräämistapauksia koskisi se, että sakkomääräyksellä määrätty sakkoo ei saisi muuntaa vankeudeksi.

Rikesakkoa koskeva muutoksenhakukielto poistuisi ehdotetun menettelylain myötä. Jos rikesakkorikkomuksesta epäilty ei antaisi suostumusta asian käsittelemiselle ja ratkaisemiselle menettelylain mukaisessa menettelyssä, asian käsittely jatkuisi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Jos asia syyteharkinnan kautta päätyisi käräjäoikeuteen, sen tuomioon voitaisiin hakea normaalista muutosta valittamalla hovioikeuteen.

Mitä tulee edellä todettuihin laillisuusperiaatteeseen liittyviin kysymyksiin eli rikosten säätämiseen rangaistaviksi laissa sekä rangaistussäännösten täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen, esityksessä ehdotettavien lainsäädäntöratkaisujen on katsottava poistavan niihin liittyvät ongelmat. Rikesakkorikkomuksista tultaisiin säätämään niistä annetussa laissa. Siinä rangaistus-seuraamus ja rangaistavan käyttäytymisen kuvaus kytkettäisiin toisiinsa tarkemmin kuin rikesakkorikkomusasetuksessa. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaista ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä olisi omiaan lisäämään se, että rikesakko olisi esityksen ehdotusten mukaan jatkossa tiettyjen rikkomusten ainoa rangaistus. Voimassa olevan lainsäädännön mahdollistama tietty sattumanvaraisuus asian käsittelyjärjestyksen ja määrättävän rangaistuksen suhteen siis poistuisi.

Menettelylakiin ja rikesakkorikkomuslakiin liittyvän muun lainsäädännön muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä eikä niihin liity ehdotusten perustuslainmukaisuutta koskevia kysymyksiä.

Edellä esitetyn perusteella tällä esityksellä saatettaisiin summaarisia rikosasioiden käsittelyjärjestelmiä koskeva lainsäädäntö vastaamaan perustuslain asettamia vaatimuksia. Ehdotetut lait voidaan hyväksyä tavallisen lain lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET**1.****L a k i****sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tämän lain mukaisessa menettelyssä voidaan seuraamukseksi määrätä

- 1) sakkorangaistus rikkomuksesta, josta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, taikka laillisesti asetetun uhkasakkokiellon rikkomisesta;
- 2) rikesakko niistä rikkomuksista, joiden rangaistukseksi rikesakko on erikseen laissa säädetty; ja
- 3) enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun rangaistuksen ohella.

Asia voidaan käsitellä tämän lain mukaisessa menettelyssä silloinkin, kun rikkomuksesta saattaa seurata muikin kuin 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettu seuraamus, jos rikkomuksen tehnyt ei vaadita määrättäväksi siihen.

Tämän lain mukaisessa menettelyssä ei saa käsitellä virkarikosta koskevaa asiaa taikka merilain (674/1994) 20 luvussa tai sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 2 §:ssä tarkoitettua asiaa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

- 1) *rangaistusvaatimuksella* epäillylle tiedoksi annettavaa sakkorangaistusta tai rikesakkoa sekä menettämisseuraamusta koskevaa vaatimusta tilanteessa, jossa hän ei suostu asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä;
- 2) *rikesakkomääräyksellä* lopullista tai 3 luvun mukaista vastustuksenvaraista ratkaisua, jolla määrätään rikesakko ja menettämisseuraamus;

- 3) *sakkomääräyksellä* lopullista ratkaisua, jolla valvontaa suorittava virkamies määrää rikkomuksesta enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen;
- 4) *sakkovaatimuksella* epäilylle annettavaa vaatimusta, jolla hänelle vaaditaan rikkomuksesta yli 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ja menettämisseuraamusta tai hänen riitautettuaan suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteiden enintään 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ja menettämisseuraamusta; ja
- 5) *syyttäjän sakkomääräyksellä* lopullista ratkaisua, jolla virallinen syyttäjä sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen perusteella määrää sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksen.

3 §

Asianomistajan suostumus

Asian käsitteleminen ja ratkaiseminen tämän lain mukaisessa menettelyssä edellyttävät asianomistajan suostumuksen, jonka tiedustelemisen yhteydessä hänelle on selostettava sen merkitys.

Asianomistajan suostumus annetaan sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen antavalle tai muulle esitutkintaa suorittavalle virkamiehelle taikka viralliselle syyttäjälle.

Asianomistajan suostumuksen peruuttaminen ei estä asian käsittelemistä ja ratkaisemista tämän lain mukaisessa menettelyssä.

4 §

Epäillyn suostumus

Rikkomuksesta epäillyn suostumuksesta on voimassa, mitä 3 §:ssä säädetään asianomistajan suostumuksesta.

Epäillyn suostumusta on tiedusteltava myös silloin, kun kyseessä on moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehty liikenerikkomus, johon syyllistyneen henkilöllisyys on välittömästi todettu mutta josta ei välittömästi määrätä rikesakkoa. Epäillyn suostumusta ei edellytetä, jos rikesakko määrätään ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenerikkomuksesta.

Epäillyn suostumukseksi katsotaan myös sakon tai rikesakon maksaminen 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiantamisesta.

5 §

Toimivaltaiset virkamiehet

Sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen antaa poliisimies. Rikesakon määrää poliisimies tai virallinen syyttäjä. Sakkovaatimus voidaan antaa myös syyttäjän pyynnöstä.

Sakkomääräyksen antaa poliisimies ja syyttäjän sakkomääräyksen antaa virallinen syyttäjä.

Tullimiehen ja rajavartiomiehen toimivallasta antaa sakkomääräys sekä heidän ja erätarkastajan toimivallasta antaa sakkovaatimus, rangaistusvaatimus ja rikesakkomääräys säädetään erikseen.

6 §

Toimenpiteistä luopuminen

Poliisimiehen, tullimiehen ja rajavartiomiehen oikeudesta antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautus tai jättää tekemättä ilmoitus rikkomuksesta ja virallisen syyttäjän oikeudesta jättää syyte nostamatta on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

7 §

Esitutkinta

Sakko- ja rikesakkomääräysmenettelyyn liittyvässä esitutkinnassa on kuultava asianomistajaa ja rikkomuksesta epäiltyä.

Tässä laissa tarkoitetun rikkomuksen selvittämiseksi toimitetaan esitutkintalain (449/1987) 44 §:n mukainen suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen antamista varten.

Jos asianomistaja ei ole suostunut asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä tai rikkomuksesta epäilty ei ole maksanut sakkoa tai rikesakkoa 4 §:n 3 momentissa tarkoitetussa määräajassa, asian jatkokäsittelyä varten tarpeellinen esitutkinta on suoritettava esitutkintaviranomaisen harkitsemassa laajuudessa.

2 luku

Valvontaa suorittavan virkamiehen antamat vaatimukset ja määräykset

8 §

Sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen sisältö

Sakkovaatimus, sakkomääräys tai rikesakkomääräys on annettava rikkomuksesta epäillylle kirjallisena, ja antajan on allekirjoitettava se. Vaatimus tai määräys voidaan allekirjoittaa myös koneellisesti.

Sakkovaatimuksessa ja sakkomääräyksessä on mainittava rikkomuksesta vaadittava tai määrättävä sakkorangaistus ja menettämisseuraamus, rikesakkomääräyksessä rikesakon määrä ja menettämisseuraamus sekä sakkomääräyksessä ja rikesakkomääräyksessä maksuaika.

Sakkovaatimuksessa, sakkomääräyksessä ja rikesakkomääräyksessä on lisäksi mainittava:

- 1) rikkomuksesta epäillyn henkilötiedot,
- 2) rikkomuksen tekoaika ja paikka, rikkomuksen laatu sekä muut rikkomuksen kuvaamiseksi tarpeelliset tiedot; ja
- 3) sovellettavat lainkohdat.

Sakkovaatimuksessa on myös mainittava mahdollisuudesta toimittaa viralliselle syyttäjälle päiväsakon rahamäärää koskeva selvitys ja selvityksen toimittamismahdollisuuteen liittyvästä seitsemän päivän määräajasta. Jos rikkomuksesta epäilty riitauttaa päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen, siitä on tehtävä merkintä vaatimukseen.

9 §

Rangaistusvaatimuksen sisältö

Rangaistusvaatimuksen sisällöstä on voimassa, mitä 8 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Rangaistusvaatimuksessa on mainittava rikkomuksesta vaadittava sakkorangaistus tai vaadittavan rikesakon määrä ja menettämisseuraamus. Vaatimuksessa on myös mainittava, että sakon tai rikesakon maksaminen 4 §:n 3 momentissa tarkoitetussa määräajassa johtaa seuraamuksen vahvistamiseen sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä.

10 §

Seuraamuksen maksamiseen liittyvät tiedot

Sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja rangaistusvaatimuksen tiedoksiannon yhteydessä on annettava seuraamuksen maksamista varten tarvittavat tiedot.

11 §

Tiedoksianto

Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus liitteineen tulee antaa tiedoksi rikkomuksesta epäilylle heti 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun esitutinnan päätyttyä, tai jollei se ole mahdollista, mahdollisimman pian sen jälkeen oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädettyjä rikosasioiden tiedoksiantotapoja käyttäen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, rikesakkomääräys liitteineen voidaan lähettää rikkomukseen syyllistyneelle postitse asianomaisen henkilön ilmoittamaan taikka ajoneuvo-liikennerekisteristä ilmenevään osoitteeseen, jos kyseessä on moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehty liikennerekisteristä ilmenevä rikkomus, johon syyllistyneen henkilöllisyys on välittömästi todettu. Rikesakkomääräys on tällöin lähetettävä viipymättä ja viimeistään kahden viikon kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Asianomaisen henkilön katsotaan saaneen rikesakkomääräyksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun se on annettu postin kuljetettavaksi. Rikesakkomääräykseen on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi.

Tiedoksiannon vaikutuksesta syyteoikeuden vanhentumisen katkeamiseen säädetään erikseen.

12 §

Rangaistusvaatimuksen käsittely

Toimivaltaisen virkamiehen on viivytyksettä 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan päätyttyä tarkastettava, onko rikkomuksesta epäilty maksanut sakon tai rikesakon.

Jos sakko tai rikesakko on maksettu määräajan kuluessa, seuraamus vahvistetaan sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä. Näin vahvistettua määrystä ei tarvitse antaa tiedoksi rikkomuksesta epäillylle.

13 §

Sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen toimittaminen viralliselle syyttäjälle

Sakkovaatimus on tiedoksiannon jälkeen viivytyksettä toimitettava viralliselle syyttäjälle syyttäjän sakkomääräyksen antamista varten. Sama toimittamisvelvollisuus koskee rangaistusvaatimusta, jos kysymyksessä on yli 20 päiväsakon sakkorangaistus ja jos rikkomuksesta epäilty on 4 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla maksanut sakon.

3 luku

Rikesakon määrääminen ajoneuvoa pysäyttämättä havaituista liikenerikkomuksista

14 §

Luvun soveltamisalaan kuuluvat rikkomukset

Tämän luvun säännöksiä voidaan soveltaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tehdyn sellaisen rikesakkorikkomuksen käsittelyyn, joka on havaittu automaattisessa liikennevalvonnassa tai muuten ajoneuvoa pysäyttämättä ja joka koskee:

- 1) suurimman sallitun nopeuden ylitystä enintään 20 kilometrillä tunnissa; tai
- 2) liikennemerkkien vastaista ajoa linja-auto- tai raitiovaunukaistalla.

15 §

Menettelyn käynnistyminen

Rikesakkomääräys annetaan rikkomukseen käytetyn ajoneuvon kuljettajaa selvittämättä sille luonnolliselle henkilölle, joka rikkomuksen tekoaikana oli rikkomukseen käytetyn ajoneuvon rekisteriin merkitty omistaja, haltija tai tilapäinen käyttäjä.

Rikesakkomääräys annetaan ajoneuvolain (1090/2002) 3 §:n 23 kohdassa tarkoitetulle käyttövastaavalle, jos kaikki rikkomukseen liittyvät seikat huomioon ottaen voidaan pitää selvitettyinä, että hän on rikkomuksen tekoaikana kuljettanut siihen käytettyä autoa. Muussa tapauksessa käyttövastaavalta on tiedusteltava, kuka kyseistä autoa on silloin kuljettanut.

Poliisipiirissä on pidettävä erillistä luetteloa, johon merkitään se ajankohta, jolloin käyttövastaavalle osoitettu tiedustelukirje on annettu postin kuljetettavaksi tai 2 momentissa tarkoi-

tettu tiedustelu on muutoin suoritettu. Jos käyttövastaava ei kahden viikon kuluessa tiedustelun suorittamisesta vastaa siihen, asian jatkokäsittelyyn sovelletaan, mitä 2 luvussa säädetään.

16 §

Rikesakkomääräyksen sisältö

Rikesakkomääräyksen antaa poliisimies 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Rikesakkomääräyksestä tulee 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi ilmetä:

- 1) selostus rikesakkomääräyksen saaneelle rikkomuksesta mahdollisesti aiheutuvista muista seuraamuksista, kuten ajokiellosta; ja
- 2) selostus siitä, miten rikesakkomääräystä vastustettaessa tulee menetellä ja miten asiaa tällöin käsitellään.

17 §

Rikesakkomääräyksen lähettäminen

Rikesakkomääräys liitteineen lähetetään rikesakkomääräyksen saaneelle postitse ajoneuvo-liikennerekisteristä ilmenevään osoitteeseen. Rikesakkomääräys on lähetettävä viipymättä ja viimeistään kahden viikon kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Käyttövastaavan esittäessä 15 §:n 2 momentissa tarkoitetun selvityksen rikkomukseen syyllistyneen henkilöllisyydestä rikesakkomääräys saadaan kuitenkin lähettää kahden viikon kuluessa tällaisen tiedon saamisesta. Asianomaisen henkilön katsotaan saaneen määräyksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun määräys on annettu postin kuljetettavaksi. Määräykseen on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi.

18 §

Rikesakkomääräyksen vastustaminen

Jos tämän luvun mukaisessa menettelyssä annetun rikesakkomääräyksen saanut henkilö kiistää syyllisyytensä rikesakkomääräyksessä tarkoitettuun rikkomukseen tai jos hän pitää sitä muulla tavalla perusteettomana, hänen tulee vastustaa saamaansa rikesakkomääräystä. Vastustamista ei tarvitse perustella.

Vastustamisesta tulee ilmoittaa 30 päivän kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksisaamisesta rikesakon määränneen kihlakunnan poliisilaitoksen kansliaan tai toimipisteeseen. Vastustamisilmoitukseen on liitettävä rikesakkomääräys. Vastustaminen voidaan tehdä tätä tarkoitusta varten laaditulla lomakkeella.

Vastustamisilmoituksen saa toimittaa poliisilaitokselle myös postilähetyksenä, telekopiona tai lähetin välityksellä.

19 §

Poliisipiirin päällikön suorittama valvonta

Poliisipiirin päällikkö valvoo tämän luvun mukaisessa menettelyssä annettavien rikesakkomääräysten antamista. Hänen tulee poistaa rikesakkomääräys ja ilmoittaa asia viralliselle syyttäjälle, jos rikesakko on määrätty rikkomuksesta, josta rikesakko ei ole riittävä seuraamus.

Poliisipiirin päällikön tulee niin ikään poistaa rikesakkomääräys, jos siinä tarkoitettu teko ei ole rikesakkorikkomus tai rikesakkomääräys on muuten perusteeton.

20 §

Rikesakkomääräyksen vastustamiseen liittyvät toimenpiteet

Poliisipiirin päällikkö toimittaa täytäntöön pantavaksi rikesakkomääräyksen, jota ei ole vastustettu eikä poistettu.

Poliisipiirin päällikkö poistaa vastustetun rikesakkomääräyksen. Tällöin tämän luvun mukainen menettely raukeaa ja asian jatkokäsittelystä on voimassa mitä 2 luvussa säädetään, jollei 3 momentista muuta johdu.

Rikesakkomääräyksen vastustamisen jälkeen uusi, samasta teosta annettava rikesakkomääräys voidaan lähettää rikkomukseen syyllistyneelle postitse asianomaisen henkilön ilmoittamaan osoitteeseen, jos tekoon syyllistyneen henkilöllisyys on selvitetty tunnustuksella, jota ei ole syytä epäillä. Asianomaisen henkilön katsotaan saaneen rikesakkomääräyksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun se on annettu postin kuljetettavaksi. Rikesakkomääräykseen on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi.

21

Poliisipiirin päällikön tehtävien siirtäminen

Poliisipiirin päällikölle 19 ja 20 §:n mukaan kuuluvia tehtäviä voidaan poliisipiirin ohjesäännön määräyksellä siirtää muulle poliisipiirin päällystöön kuuluvalle virkamiehelle.

22 §

Menetetyn määräajan palauttaminen

Sille, joka ei ole voinut määräajassa vastustaa 17 §:n mukaisesti tiedoksiannettua rikesakkomääräystä, on hakemuksesta palautettava menetetty määräaika. Menetetyn määräajan palauttamista koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava syy siihen, miksi rikesakkomääräystä ei ole voitu määräajassa vastustaa, ja hakemus on tehtävä määräyksestä ilmenevän rikkomuksen tekopaikan käräjäoikeudelle viimeistään yhdeksän kuukauden kuluessa rikkomuksen tekopäivästä. Hakemukseen on liitettävä rikesakkomääräys tai maksukehotus. Käräjäoikeus on päätösvaltainen menetetyn määräajan palauttamista koskevassa asiassa, kun siinä on lainoppinut jäsen yksin.

Kirjallinen huomautus

Jos 14 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, rikkomukseen käytetyn ajoneuvon rekisteriin merkitylle omistajalle, haltijalle tai tilapäiselle käyttäjälle voidaan muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa kirjallinen huomautus. Huomautuksen antaa poliisimies, ja se lähetetään huomautuksen saaneen henkilön ajoneuvoliikenne-rekisteristä ilmenevään osoitteeseen.

4 luku

Syyttäjän sakkomääräys ja rikesakko

24 §

Syyttäjän sakkomääräyksen antaminen

Virallisen syyttäjän on viivytyksettä tarkastettava hänen käsiteltäväkseen tullut sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus ja annettava syyttäjän sakkomääräys. Sakkovaatimukseen perustuvaa syyttäjän sakkomääräystä ei saa kuitenkaan antaa ennen kuin seitsemän päivää on kulunut vaatimuksen tiedoksiannosta.

Tarvittaessa syyttäjän on ryhdyttävä viivytyksettä toimenpiteisiin lisätutkimuksen suorittamiseksi taikka sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa olevan virheen tai puutteen korjaamiseksi.

25 §

Selvitys päiväsakon rahamäärästä

Asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä antamastaan suostumuksesta huolimatta rikkomuksesta epäilty voi toimittaa viralliselle syyttäjälle kirjallista selvitystä päiväsakon rahamäärään vaikuttavista seikoista. Syyttäjän sakkomääräyksen antajan on otettava huomioon rahamäärään vaikuttava ennen määräyksen antamista toimitettu selvitys.

26 §

Syyttäjän sakkomääräyksen antamisen esteet

Virallinen syyttäjä ei saa antaa syyttäjän sakkomääräystä, jos:

- 1) asianomistaja on peruuttanut syyttämispyyntönsä rikkomuksesta, josta syyttäjä ei saa nostaa syytettä ilman sellaista pyyntöä;
- 2) sakkovaatimusta tai rangaistusvaatimusta ei ole annettu tiedoksi ennen syyteoikeuden vanhentumista; tai
- 3) asiassa ilmenee seikkoja, joiden perusteella rangaistusta ei tulisi määrätä.

27 §

Uuden vaatimuksen antaminen

Jos virallinen syyttäjä katsoo, että syyttäjän sakkomääräys on annettava muusta teosta tai ankarampaan sakkorangaistukseen johtavana kuin sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa on ilmoitettu, syyttäjän pyynnöstä on annettava uusi vaatimus ja aikaisempi vaatimus on peruutettava.

28 §

Syyttäjän sakkomääräyksen antaminen vaadittua lievempänä

Virallinen syyttäjä saa syyttäjän sakkomääräyksessä määrätä omasta aloitteestaan tai 25 §:ssä tarkoitettusta selvityksestä sakkorangaistuksen sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa vaadittua lievemmäksi, jos syyttäjä katsoo rikkomuksen tai vastaajan maksukyvyyn sitä edellyttävän.

29 §

Rikesakkomääräyksen antaminen

Jos virallinen syyttäjä katsoo, että rikkomuksesta on sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa vaaditun sakkorangaistuksen asemesta määrättävä rikesakko ja menettämisu-raamus, hänen on annettava rikesakkomääräys.

Syyttäjä voi muutenkin kuin 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa noudattaen soveltuvien osin 1 ja 2 luvun säännöksiä antaa rikesakkomääräyksen hänen käsiteltäväkseen tulevasta rikkomuksesta.

30 §

Toimenpiteistä luopuminen ja syytteen nostaminen

Virallinen syyttäjä saa jättää syyttäjän sakkomääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamatta, jos laissa säädetyt syyttämättäjättämisen edellytykset täyttyvät.

Syyttäjän on määräyksen antamisen asemesta nostettava syyte, jos kysymyksessä ei ole 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu rikkomus tai jos rikkomuksen yhteys muuhun samalla kertaa käsiteltävään tekoon edellyttää syytteen nostamista siitäkkin.

Jos virallinen syyttäjä jättää syyttämättä tai nostaa syytteen, sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus on poistettava.

31 §

Asian ottaminen uudelleen ratkaistavaksi

Jos syyttäjän sakkomääräys tai rikesakkomääräys on päätetty jättää antamatta ja jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai vir-

heellisiin tietoihin, virallinen syyttäjä saa sanotun päätöksen estämättä ottaa asian uudelleen ratkaistavaksi.

Ylemmällä syyttäjällä on oikeus 1 momentissa tarkoitetun päätöksen estämättä ottaa asia uudelleen ratkaistavaksi niin kuin siitä erikseen säädetään.

32 §

Tilanteen muuttumiseen perustuva ilmoitusvelvollisuus

Jos syyttäjän sakkomääräys jätetään 26 tai 27 §:n mukaisesti antamatta, jos sakkorangastus määrätään 28 §:n mukaisesti vaadittua lievempänä tai jos syyttäjän sakkomääräyksen asemesta annetaan 29 §:n 1 momentin mukaisesti rikesakkomääräys, siitä on heti ilmoitettava sille, jolle rangaistusta on vaadittu, sekä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta huolehtivalle Oikeusrekisterikeskukselle.

5 luku

Erinäiset säännökset

33 §

Muutoksenhakukielto

Sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen ja syyttäjän sakkomääräykseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

34 §

Ylimääräinen muutoksenhaku

Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:ssä säädetyn lisäksi sakkomääräys, rikesakkomääräys tai syyttäjän sakkomääräys voidaan hakemuksesta poistaa myös silloin, kun määräys perustuu väärään lain soveltamiseen taikka kun asianomistaja tai rikkomuksesta epäilty ei ole pätevästi antanut 3 tai 4 §:ssä tarkoitettua suostumusta. Vastaajalle ei voida määräyksen poistamisen jälkeen määrätä tai tuomita poistetussa määräyksessä määrättyä rangaistusta ankarampaa rangaistusta.

Kärjäoikeus voi hakemuksesta poistaa sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen, jos määräystä annettaessa henkilöä on käsitelty toisena henkilönä tai väärällä nimellä.

35 §

Menettely ylimääräisessä muutoksenhaussa

Ylimääräistä muutoksenhakua koskeva hakemus on tehtävä poistettavaksi haettavasta määräyksestä ilmenevän rikkomuksen tekopaikan kärjäoikeudelle. Kärjäoikeus on päätös-

valtainen käsittelemään tässä pykälässä tarkoitettua hakemusta, kun siinä on lainoppinut jäsenen yksin.

Hakemus on tehtävä 34 §:n 1 momentin tarkoittamissa tapauksissa vuoden kuluessa määräyksen antopäivästä. Hakemus voidaan tehdä 34 §:n 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa määräajasta riippumatta.

36 §

Virheen korjaaminen

Sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai syyttäjän sakkomääräyksen antamiseen toimivaltaisen virkamiehen on heti korjattava määräyksessä havaitsemansa kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu siihen rinnastettava selvä virhe, jos seuraamus ei korjauksen vuoksi muutu ankarammaksi.

Ennen virheen korjaamista määräyksen saaneelle on tarvittaessa varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos sakkomääräyksellä määrätty sakkorangaistus korjauksen vuoksi lievenee, uudesta rangaistuksesta on ilmoitettava siten kuin 32 §:ssä säädetään.

37 §

Seuraamusten täytäntöönpano

Tämän lain mukaisessa menettelyssä määrätyn seuraamuksen täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Sakkomääräys, rikesakkomääräys ja syyttäjän sakkomääräys pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Tämän lain 3 luvun mukainen rikesakkomääräys tulee kuitenkin täytäntöönpanokelpoiseksi vasta 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua 30 päivän määräajan kuluttua edellyttäen lisäksi, että määräystä ei ole vastustettu.

38 §

Määräaika seuraamuksen maksamista varten

Ilman rangaistusvaatimuksen antamista sakko- tai rikesakkomääräyksellä määrätty sakko tai rikesakko on maksettava 30 päivän kuluessa sakko- tai rikesakkomääräyksen tiedoksiantamisesta.

Tämän lain 3 luvun mukaisessa menettelyssä määrätty rikesakko on maksettava 30 päivän kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksiantamisesta, jollei rikesakkomääräyksen saanut sitä vastusta.

39 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin:

- 1) tämän lain mukaisessa menettelyssä käytettävistä asiakirjoista sekä niihin merkittävistä tiedoista ja niiden säilyttämisestä; ja
- 2) tämän lain mukaisessa menettelyssä määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvistä ja muista viranomaisten välisistä ilmoituksista.

6 luku

Voimaantulosäännökset

40 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20   .

Tällä lailla kumotaan rikesakkomenettelystä 21 päivänä tammikuuta 1983 annettu laki (66/1983), rangaistusmääräysmenettelystä 26 päivänä heinäkuuta 1993 annettu laki (692/1993), 29 päivänä kesäkuuta 1983 annettu rikesakkoasetus (606/1983) ja rangaistusmääräysmenettelystä 26 päivänä marraskuuta 1993 annettu asetus (1026/1993) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

41 §

Siirtymäsäännös

Jos rangaistusvaatimus tai rikesakkomääräys on annettu tiedoksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita rangaistusmääräysmenettelyä tai rikesakkomenettelyä koskevia säännöksiä.

2.

L a k i**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9-11 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 § laeissa 613/2003, 585/2005 ja / sekä 10 ja 11 § laissa 550/1999,

muutetaan 2 a luvun 2 §:n 4 momentti, 6 §:n 3 ja 4 momentti ja 8 §, 7 luvun 1 §:n 2 momentti, 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohta, 6 §:n 2 momentin 3 kohta ja 18 § sekä 41 luvun 8 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 2 §:n 4 momentti ja 6 §:n 3 momentti laissa 550/1999, 6 §:n 4 momentti laissa 68/2007, 8 § laeissa 550/1999 ja 971/2001, 7 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 697/1991, 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohta ja 6 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 297/2003 ja 18 § laeissa 297/2003 ja 1161/2005 sekä 41 luvun 8 § laissa / , sekä

lisätään 2 a luvun 3 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 3 a ja 3 b § sekä 8 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti ja 13 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

2 §

Päiväsakon rahamäärä

Päiväsakko määrätään tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten ja sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä sakkomääräyksen taikka sakko- tai rangaistusvaatimuksen antamishetken tietojen perusteella. Syyttäjä määrää sakon kuitenkin syyttäjän sakkomääräyksen antamishetken tietojen perusteella, jos on ilmennyt, että sakko- tai rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on vaatimuksen antamishetkellä saatuihin tietoihin verrattuna olennaisesti muuttunut.

---

3 §

Sakon kokonaisrahämäärä

Kokonaisrahämäärän korottamisesta määrättäessä yhteistä rangaistusta sakolla ja rikesakolla rangaistavista rikoksista säädetään 7 luvun 3 a §:ssä.

6 §

Sakon tai se osan muuntamatta jättäminen

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin tai 7 luvun 3 a §:n nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi.

Sakkomääräyksellä määrättyä maksamatonta sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

8 §

Rikesakko

Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus, joka lailla säädetään eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi.

Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

7 luku

Yhteisestä rangaistuksesta

1 §

Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava vankeutta ja yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta sakkoa, rikesakko tai sakkoa ja rikesakko, tuomioistuimien saa tuomita kaikista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen taikka joistakin niistä yhteisen vankeusrangaistuksen ja sen ohella muista rikoksista sakkoa tai rikesakon.

---

3 a §

Sakko ja rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yhteinen sakkorangaistus 10 eurolla korotettuna.

Jos sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus olisi kokonaisuutensa rikesakkoa tai ankarinta rikesakkoa alempi, sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus korotetaan rikesakon tai ankarimman rikesakon suuruiseksi ennen 1 momentissa tarkoitettua korotuksen tekemistä.

3 b §

Rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yksi rikesakko. Tuolloin rikesakko määrätään 10 eurolla korotettuna siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko.

8 luku

Vanhentumisesta

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu

---

4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko.

---

3 §

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun sakkovaatimus, vastustuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkea, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan.

6 §

Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Rangaistusta muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta rikoksesta ei saa tuomita tai määrätä sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä, kun 2 §:ssä mainitusta päivästä on kulunut

---

3) kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kaksi vuotta, sakkoa tai rikesakko.

13 §

Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen

Rikesakko raukeaa viiden vuoden kuluttua rikesakkomääräyksen antamispäivästä.

18 §

Viittaussäännös

Ehdollisen vankeuden raukeamisesta säädetään 2 b luvun 3 §:n 2 momentissa.
Sotilaille ja muulle rikoslain 45 luvun alaiselle henkilölle tuomittavan kurinpitorangaistuksen vanhentumisesta säädetään sotilaskurinpitolaissa (331/1983).

41 luku

Aserikoksista

8 §

Rikesakko

Rikesakosta ainoana rangaistuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

_____

3.

L a k i**rikesakkorikkomuksista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rikesakon käyttämisestä eräiden rikkomusten rangaistuksena, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

2 §

Jalankulkijan rikkomukset

Jalankulkijalle määrätään

- 1) tieliikennelain (267/1981) 3 §:n 2 momentin liikenteen estämis- tai häiritsemiskiellon, 4 §:n liikenteen ohjaajan tai liikenteen ohjauslaitteen osoittaman merkin tai ohjeen noudattamisvelvollisuuden, 6 §:n hälytysajoneuville tai kulkueelle esteettömän kulun antamista koskevien säännösten taikka 40 - 43 §:n tai 44 §:n 1-2 momentin jalankulkijaa koskevien liikennesääntöjen; taikka
- 2) tieliikenneasetuksen (182/1982) 3 §:n 2 momentin liikenteen ohjauslaitteen tai 4 §:n 1 momentin liikkumista moottoritiealueella koskevan kiellon
vastaisesta tahallisesta tai huolimattomasta menettelystä 10 euron rikesakko.

3 §

Moottorittoman ajoneuvon kuljettajan rikkomukset

Polkupyöräilijälle tai muulle moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle määrätään

- 1) tieliikennelain 3 §:n 2 momentin liikenteen estämis- tai häiritsemiskiellon tai 2 luvun ajoneuvon kuljettajaa koskevien liikennesääntöjen;
- 2) ajoneuvolain (1090/2002) 4 §:n 1 momentin ajoneuvon yleisiä turvallisuusvaatimuksia koskevan säännöksen;
- 3) tieliikenneasetuksen 3 §:n 2 momentin liikenteen ohjauslaitteen noudattamisvelvollisuuden tai 4 §:n 1 momentin liikkumista moottoritiealueella koskevan kiellon; taikka
- 4) ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992) 42 §:n henkilökuljetusta polkupyörällä koskevien säännösten
vastaisesta tahallisesta tai huolimattomasta menettelystä 20 euron rikesakko.

4 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevat rikkomukset

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämistä koskevissa

- 1) ajoneuvolain 66 a §:n 1 momentissa;
- 2) ajokorttiasetuksen (845/1990) 4 §:n 2 momentissa; tai
- 3) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 29 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle 20 euron rikesakko.

5 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa koskevat rikkomukset

Moottorikäyttöisen ajoneuvon tai hinattavan ajoneuvon rakennetta, varusteita tai kuntoa koskevien

- 1) ajoneuvolain 4 §:n, 7 §:n 1 momentin tai 9 §:n 1 momentin; taikka
- 2) ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 3 luvun renkaiden ja nastojen käyttöä koskevien säännösten tai 33 §:n

tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle, omistajalle tai pysyvälle haltijalle 35 euron rikesakko.

Mopoilijalle, mopon omistajalle tai pysyvälle haltijalle määrätään 1 momentissa tarkoitusta rikkomuksesta 20 euron rikesakko.

6 §

Henkilökohtaisen turvalaitteen käyttöä koskevat rikkomukset

Tieliikennelain 88 §:n 1 momentissa tarkoitetun ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle määrätään turvavyön tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta käyttämättä jättämisestä ajon aikana 35 euron rikesakko. Samansuuruinen rikesakko määrätään tahallisesti tai huolimattomuudesta tehdystä teosta

- 1) kuljettajalle, joka tieliikennelain 88 a §:n vastaisesti kuljettaa lasta ajoneuvossa;
- 2) holhoojalle, huoltajalle tai kuljettajalle, joka laiminlyö tieliikennelain 88 c §:n 1 momentissa säädetyn alle 15-vuotiaiden lasten turvalaitteen käyttöä koskevan velvollisuuden; ja
- 3) kuljettajalle, joka laiminlyö tieliikennelain 88 c §:n 2 momentissa säädetyn invataksikuljettusten turvallisuutta koskevan velvollisuuden.

Tieliikennelain 89 §:n 1 momentissa tarkoitetun ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle määrätään tyyppiltään hyväksytyyn suojakypärän tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta käyttämättä jättämisestä ajon aikana 35 euron rikesakko. Samansuuruinen rikesakko määrätään myös kuljettajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tieliikennelain 89 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden huolehtia alle 15-vuotiaan lapsen suojakypärän käyttämisestä.

7 §

Nopeusrajoituksen rikkominen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla

Jos suurin sallittu nopeus on tieliikennelain 25 §:n 1 momentin, tieliikenneasetuksen 3 § 2 momentin tai ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 3 §:n mukaisesti enintään 60 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta ylityksestä

- 1) enintään 15 kilometrillä tunnissa 85 euron rikesakko; ja
- 2) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 20 kilometrillä tunnissa 115 euron rikesakko.

Jos suurin sallittu nopeus on yli 60 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta ylityksestä

- 1) enintään 15 kilometrillä tunnissa 70 euron rikesakko; ja
- 2) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 20 kilometrillä tunnissa 100 euron rikesakko.

Mopoilijalle määrätään kuitenkin suurimman sallitun nopeuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta ylityksestä enintään 15 kilometrillä tunnissa 50 euron rikesakko.

Rikesakkoa ei kuitenkaan määrätä, kun suurin sallittu nopeus on ylitetty pihakadulla tai kävelykadulla tieliikennelain 33 §:n 2 momentissa tai 33 a §:n 2 momentissa asetetun velvollisuuden vastaisesti.

8 §

Muut moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennesääntörikkomukset

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään 50 euron rikesakko, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelain

- 1) 8 §:n 1 momenttia tai 9 §:ää ajoneuvon kuljettamisesta ajoradalla;
- 2) 11 §:ää, 12 §:n 2 momenttia tai 15 §:n 2 momenttia ryhmittymisestä, kääntymisestä tai risteyksajasta;
- 3) 16 §:ää kohtaamisesta;
- 4) 24 a §:ää viestintälaitteen käytöstä ajon aikana;
- 5) 34 §:n 1 momenttia ääni- ja valomerkin antamisesta;
- 6) 35 §:n 1 momenttia suuntamerkin antamisesta;
- 7) 36 §:ää, 37 §:n 1 tai 4 momenttia taikka 38 §:ää ajovalojen käytöstä; taikka
- 8) 39 §:n 2 momenttia ajoneuvon pysäyttämisestä ennen lautan suojalaitteita.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään 1 momentin mukaisesti rikesakko myös, jos hän rikkoo tieliikenneasetuksen

- 1) 4 tai 7 §:ää liikkumisesta moottoritiellä tai moottoriliikennetiellä;
- 2) 12-21 §:ää liikennemerkillä osoitetusta käskystä, kiellosta, rajoituksesta tai määräyksestä, ei kuitenkaan liikennemerkkin 222, 231, 232, 344-347, 351, 391 tai 392 vastaisesta menettelystä;
- 3) 22 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohtaa liikennevalojen noudattamisesta;
- 4) 33 §:n 2 momenttia jatkuvasta ajamisesta ajokaistaviivan päällä;
- 5) 34 §:n 2 momenttia tai 39 §:n 3 momenttia siltä osin kuin kysymys on valkoisesta sulkuvivasta ja sulkualueesta; taikka
- 6) 40 §:n 1 momenttia valkoisen ajokaistanuolen osoittamasta ryhmittymisestä.

Mopoilijalle 1 tai 2 momentissa tarkoitettua rikkomuksesta määrättävä rikesakko on kuitenkin 35 euroa. Tällainen rikesakko määrätään mopoilijalle myös tieliikenneasetuksen 22 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 26 §:n mukaisen liikennevalosäännön rikkomisesta.

9 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevä ja tarpeeton ajo

Tieliikennelain 86 §:n ja ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 4 §:n moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevää tai tarpeetonta ajoa koskevien säännösten tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle 35 euron rikesakko.

10 §

Ajoneuvon katsastusta ja rekisteröinti-ilmoitusta koskevat rikkomukset

Katsastamattoman tai rekisteröimättömän ajoneuvon ajoneuvolain 8 §:n 1 momentin tai 85 §:n 1 momentin vastaisesta tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta käyttämisestä määrätään kuljettajalle 35 euron rikesakko.

Ajoneuvolain 64 §:n 1 momentissa tarkoitettua rekisteritietoilmoituksen tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta tekemättä jättämisestä määrätään ajoneuvon omistajalle tai haltijalle 35 euron rikesakko.

11 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskevat rikkomukset

Moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskevien tieliikennelain 87 §:n 2 momentin tai ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 38-41 §:n, 43 §:n 4 momentin ja 44 §:n 4 momentin säännösten tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle 50 euron rikesakko.

12 §

Vesiliikennettä koskevat rikkomukset

Vesiliikennelain (463/1996), vesiliikenneasetuksen (124/1997) tai vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain (976/2006) tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään rikesakko seuraavasti:

- 1) vesikulkuneuvon kuljettajalle vesiliikennelain 5 §:n 2 momentissa säädetyn vesiliikennemerkillä tai valo-opasteella ilmaistun määräyksen, kiellon tai rajoituksen muusta kuin tämän pykälän 2 kohdassa tarkoitettua rikkomisesta 35 euroa;
- 2) vesikulkuneuvon kuljettajalle suurimman sallitun nopeuden ylityksestä, jonka määrä on enintään suurin sallittu nopeus, 60 euroa;

- 3) vesikulkuneuvon kuljettamisesta ilman vesiliikennelain 13 §:ssä tarkoitettuja asiakirjoja, jotka on pidettävä mukana vesikulkuneuvon käytössä ollessa taikka tällaisten asiakirjojen esittämisen laiminlyömisestä asetetussa määräajassa 20 euroa;
- 4) vesikulkuneuvon kuljettamisesta vesiliikennelain 15 §:n nojalla annettujen alueellisten kieltojen tai rajoitusten vastaisesti 35 euroa;
- 5) vesikulkuneuvon omistajalle vesikulkuneuvoneuvorekisteristä annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetyn rekisteröinti-ilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä, omistajalle tai haltijalle 7 §:n 2 momentissa säädetyn muutosilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä tai omistajalle 7 §:n 3 momentissa säädetyn tuhoutumis-, luovuttamis- tai poistoilmoituksen tekemisen laiminlyömisestä 35 euroa;
- 6) vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 10 §:n 2 momentissa kielletystä rekisteritunnuksella varustamattoman vesikulkuneuvon käyttämisestä 35 euroa; tai
- 7) vesikulkuneuvon kuljettamisesta ilman vesiliikenneasetuksen 2 §:n 1 momentin 2-4 kohdassa tarkoitettuja varusteita 35 euroa.

13 §

Kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua koskeva rikkomus

Sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle kalastuslain (286/1982) 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua, määrätään 50 euron rikesakko.

Rikesakko määrätään 1 momentin mukaisesti kalan tai ravun pyyntiä harjoittavalle, jolla ei ole mukanaan tosittaa maksusta ja joka ei esitä sitä seitsemän vuorokauden kuluessa.

14 §

Järjestysrikkomukset

Järjestyslain (612/2003) tahallisesta rikkomisesta määrätään rikesakko seuraavasti:

- 1) 3 §:ssä tarkoitetusta yleisen järjestyksen häiritsemisestä tai turvallisuuden vaarantamisesta 35 euroa;
- 2) 4 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta päihdyttävän aineen nauttimisesta 20 euroa;
- 3) 5 §:ssä säädetyn vaaran estämiseen liittyvän huolehtimisvelvollisuuden laiminlyömisestä rakennuksen tai rakennelman omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen 50 euroa;
- 4) 6 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta valon tai mainoksen käyttämisestä taikka mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu kuulutuksen tai tiedonannon luvattomasta poistamisesta tai turmelemisesta 35 euroa;
- 5) 7 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta seksuaalipalvelujen ostamisesta tai mahdollisesta tarjoamisesta 50 euroa;
- 6) 7 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta ulostamisesta tai virtsaamisesta 20 euroa;
- 7) 7 §:n 3 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta esitysten järjestämisestä 35 euroa;
- 8) 8 §:ssä säädetyn rakennukseen pääsystä huolehtimiseen liittyvän velvollisuuden laiminlyömisestä rakennuksen omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen 35 euroa;
- 9) 13 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesta töhrimiseen soveltuvan aineen hallussapidosta 20 euroa;

- 10) 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläimen pitämiseen liittyvän velvollisuuden laiminlyömisestä 20 euroa; tai
11) 15 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta ratsastamisesta tai ajamisesta 20 euroa;

15 §

Toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet

Vähäisestä rikoslain 41 luvun 6 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä mainitun luvun 7 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle määrätään 35 euron rikesakko.

16 §

Roskaamiskiellon vähäinen rikkominen

Jätelain (1072/1993) 19 §:ssä säädetyn roskaamiskiellon tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtuneesta vähäisestä rikkomisesta määrätään roskaajalle 50 euron rikesakko.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan rikesakkorikkomuksista 21 päivänä toukokuuta 1999 annettu asetus (610/1999) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

4.

L a k i**sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 6 § seuraavasti:

2 §

Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus

Sakon ja omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) 3 luvun mukaisen rikesakkomääräyksen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään mainitun lain 37 §:n 2 momentissa.

---

5 §

Maksutilaisuuden varaaminen

Sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen käyttämisen yhteydessä maksutilaisuuden varaa vaatimuksen antava virkamies.

---

6 §

Oikeus saatavan maksamiseen

Maksuvelvollisella on oikeus suorittaa sakko jo ennen seuraamusta koskevan ratkaisun täytäntöönpanokelpoiseksi tulemista. Sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä rikkomuksesta epäillyllä on oikeus suorittaa menetetyksi vaadittu rahamäärä, kun sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus on annettu hänelle tiedoksi.

Maksaminen ei estä maksuvelvollista hakemasta muutosta siihen ratkaisuun, jolla kysymyksessä oleva seuraamus on määrätty, taikka vastustamasta sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain 3 luvussa tarkoitettua rikesakkomääräystä.

Suoritetusta maksusta huolimatta täytäntöönpano maksettua rahamäärää vastaavalta osalta katsotaan päättyneeksi vasta, kun ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi taikka kun asia on ratkaistu sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

5.

L a k i

oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n ja 17 luvun 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n 1 momentti ja 17 luvun 18 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 1052/1991 ja 17 luvun 18 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 690/1997, seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

6 §

Rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos syytteessä tarkoitettusta rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko, sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi kuusi kuukautta. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko tai sakko.

17 luku

Todistelusta

18 §

Rikosasiassa ei saa kuulustella todistajana sitä:

2) jolle on annettu sakkomääräys, syyttäjän sakkomääräys tai rikesakko 1 kohdassa tarkoitettusta teosta; eikä

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

6.**L a k i****oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11 päivänä heinäkuuta 1997 annetun lain
 (689/1997) 1 luvun 7 § seuraavasti:

1 luku

Syyteoikeudesta

7 §

Virallinen syyttäjä saa jättää syytteen nostamatta:

- 1) milloin rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko tai sakko ja sitä on sen haitallisuus tai siitä ilmenevä tekijän syyllisyys huomioon ottaen kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä; sekä
- 2) rikoksesta, jonka joku on tehnyt alle 18-vuotiaana, milloin siitä ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko, sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta ja sen katsotaan johtuneen pikemmin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

7.

L a k i**esitutkintalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun esitutkintalain (449/1987) 4 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 43 §:n 1 momentti ja 44 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 14 §:n 2 momentti laissa 203/1997 sekä 4 §:n 1 momentti, 43 §:n 1 momentti ja 44 §:n 1 momentti laissa 645/2003 ja 44 §, seuraavasti:

4 §

Esitutkinta saadaan jättää toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko tai sakkoa ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

---

14 §

Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa kuitenkin aina virallinen syyttäjä lukuun ottamatta sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä käsiteltäviä asioita.

43 §

Esitutkinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkinnan suorittamista tai syyttäjän sakkomääräyksen antamista varten.

---

44 §

Yksinkertaisissa ja selvissä asioissa saadaan toimittaa *suppea esitutkinta*, jos teosta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko tai sakkoa. Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen johdosta saadaan kuitenkin toimittaa suppea esitutkinta vain, jos asia käsitellään sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

8.

L a k i**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (761/2003) 13 §:n 2 momentin 3 kohta seuraavasti:

13 §

Poliisien tietojen saanti eräistä rekistereistä

 Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:
 -----

3) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, syyttäjien päätöksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuista, oikeushallintoviranomaisten etsintäkuuluttamista henkilöistä, Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanoa koskevia tietoja sekä tietoja kriminaalihuolto- ja vankeinhoitoviranomaisten tietojärjestelmistä vapauteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/1993);

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

11.**L a k i****tullilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 28 §:n 1 momentin 6 kohta, 45 ja 46 § sekä 47 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 46 § laissa 1299/2003 ja 47 §:n 5 momentti laissa 331/1996, seuraavasti:

28 §

Tulliviranomaisella on sen estämättä, mitä tietojen salassapitamisesta säädetään, oikeus saada tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, myös teknisen käyttöyhteyden avulla, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan:

-
- 6) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, annetuista sakkomääräyksistä ja syyttäjän sakkomääräyksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, joilla syyte on hylätty, sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta ja vankeusrangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/93).
-

45 §

Tullimies voi olla ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisen saattamiseksi syytteeseen, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin rikesakko tai sakkoa ja rikosta on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tullimies voi kuitenkin antaa tällaiseen rikokseen syyllistyneelle huomautuksen.

46 §

Jos tullirikoksesta voidaan määrätä sakkorangaistus ja menettämisseuraamus sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä, tutkinnanjohtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies voi antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai mainittuja seuraamuksia koskevan rangaistusvaatimuksen siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa (/) säädetään.

Jos tullilaitoksen tutkittavana olevasta rikkomuksesta voidaan määrätä seuraamukseksi rikesakko ja sen ohella menettämisseuraamus, 1 momentissa tarkoitettulla tullimiehellä on oikeus määrätä mainitut seuraamukset tai antaa niitä koskeva rangaistusvaatimus siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa säädetään.

47 §

Rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 46 §:n 1 momentissa tarkoitettun sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen sopimuksen tarkoittamalla valvontavyöhykkeellä. Tullirikosasiaa koskeva määräys tai vaatimus voidaan valvontavyöhykkeellä antaa ilman oikeuskanslerin määräystä myös muulle kuin Suomen kansalaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

12.

L a k i**rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun rajavartiolain (578/2005) 47 §:ää seuraavasti:

47 §

Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus

Rajavartiomies antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

15.**L a k i****sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

15 §

 Sotilasoikeudenkäyntiasiaa ei saa käsitellä sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20 .

16.**L a k i****tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 103 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 567/2005, uusi 2 momentti seuraavasti:

103 §

Liikenne rikkomus

 Rikesakosta eräiden liikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20 .

17.

L a k i**ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä joulukuuta 2002 annetun ajoneuvolain (1090/2002) 96 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa / , ja
lisätään lain 96 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

96 §

Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 5 tai 57 §:ssä säädetyn korjausvelvoitteen,
  - 2) rikkoo 6 §:n 1 momentissa tai 51, 56, 57, 60, 75 tai 84 §:ssä säädettyä ajoneuvon käyttökieltoa tai ajokieltoa,
  - 3) rikkoo 6 §:n 2 momentissa säädettyä valmistuksen, maahantuonnin, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen kieltoa,
  - 4) laiminlyö 9 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden pitää ajoneuvo liikennekelpoisena,
  - 5) laiminlyö 58 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää mukana katsastuksesta annettu todistus taikka 61 tai 62 §:ssä säädetyn katsastusvelvollisuuden,
  - 6) rikkoo 66 a §:n nojalla säädettyä vaatimusta rekisteritunnuksen ja –kilpien, siirtomerkin tai kansallisuustunnuksen käytöstä, kiinnittämisestä tai kunnossapidosta,
  - 7) käyttää 66 f §:ssä tarkoitettua koenumerotodistusta tai siirtolupaa mainitun pykälän tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti,
  - 8) rikkoo 71 §:ssä säädettyä velvollisuutta sallia teknisen tienvarsikatsastuksen suorittaminen,
  - 9) kieltäytyy esittämästä 71 §:ssä tai toimittamasta 93 §:ssä tarkoitettuja asiakirjoja tai päästämästä 71 §:ssä mainittuja henkilöitä ajoneuvoon tai 82 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia tai henkilöitä osien, erillisten teknisten yksiköiden tai polkupyörien maahantuontia, valmistusta tai kauppaa harjoittavan valmistus-, varasto- tai myyntipaikkaan tai ottamasta tutkimusta varten näytteitä taikka saamasta haltuunsa tarpeelliset osan, erillisen teknisen yksikön tai polkupyörän ominaisuuksia taikka hyväksymistä koskevat asiakirjat tai tiedot,
  - 10) laiminlyö 81 §:ssä säädetyn selosteen antamisen,
  - 11) suorittaa 87 §:ssä tarkoitettuja asennus- ja korjaustöitä ilman asianmukaista lupaa tai vastoin 90 §:ssä säädettyä rajoitusta,
  - 12) kieltäytyy päästämästä 91 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia tai henkilöitä järjestelmien, osien tai erillisten teknisten yksiköiden asennus- tai korjauspaikkaan, taikka
  - 13) rikkoo 99 §:n nojalla erikoiskuljetusajoneuvosta tai erikoiskuljetuksen suorittamisesta annettuja säännöksiä,
- on tuomittava, jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ajoneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta eräiden ajoneuvorikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

18.**L a k i****kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 21 päivänä heinäkuuta 2006 annetun lain (693/2006) 32 §:n 2 momentti ja
lisätään lain 32 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

32 §

Rangaistussäännökset

Joka luovuttaa luvan toisen käytettäväksi, laiminlyö 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun merkinnän tekemisen tai 27 §:ssä tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden taikka jättää noudattamatta, mitä 29 §:n 2 momentissa säädetään, on tuomittava *kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Joka jättää noudattamatta 29 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden, on tuomittava rikesakoon momentissa tarkoitetusta teosta siten kuin rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

19.**L a k i****vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä kesäkuuta 1996 annetun vesiliikennelain (463/1996) 24 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 598/2005, seuraavasti:

24 §

Rangaistukset

Rikesakosta eräiden vesiliikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

20.

L a k i**vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesikulkuneuvorekisteristä 10 päivänä marraskuuta 2006 annetun lain (976/2006) 26 § seuraavasti:

26 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 8 §:ssä säädettyä käyttökieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *vesikulkuneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 7 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 10 §:n 2 momentissa säädetyn käyttökiellon rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 kuuta 20 ____.

21.

L a k i**jätelain 62 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 62 §, sellaisena kuin se on laissa 554/1999, seuraavasti:

62 §

Rikesakko

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 kuuta 20 ____.

22.

L a k i**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 110 §, sellaisena
 kuin se on laissa 518/2006, ja
muutetaan lain 108 §, sellaisina kuin se on mainitussa laissa 518/2006, seuraavasti:

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,
- 2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,
- 3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,
- 4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,
- 5) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukusoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,
- 6) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai
- 7) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 88 §:ssä tarkoitetun kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tosittteen määräajassa esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

23.

L a k i**järjestyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun järjestyslain (612/2003) 19 §, sellaisena
 kuin se on laissa / , ja
muutetaan lain 16 § seuraavasti:

16 §

Järjestysrikkomus

Joka tahallaan

- 1) häiritsee yleistä järjestystä tai vaarantaa turvallisuutta 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla,
- 2) nauttii päihdyttävää ainetta vastoin 4 §:ssä säädettyä kieltoa,
- 3) laiminlyö 5 §:ssä rakennuksen tai rakennelman omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen säädetyn huolehtimisvelvollisuuden,
- 4) käyttää 6 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti valoa tai mainosta taikka poistaa tai turmelee 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti siinä tarkoitetun kuulutuksen tai tiedonannon,
- 5) ostaa tai tarjoaa seksuaalipalveluja 7 §:n 1 momentin vastaisesti,
- 6) virtsaa tai ulostaa vastoin 7 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa,
- 7) järjestää esityksiä 7 §:n 3 momentin vastaisesti,
- 8) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn rakennuksen sisäänpääsyn varmistamiseen liittyvän velvollisuuden,
- 9) pitää 13 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti hallussaan töhrimiseen soveltuvaa ainetta,
- 10) laiminlyö 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläinten pitämiseen liittyvän velvollisuuden tai
- 11) toimii vastoin 15 §:n 1 momentissa säädettyä ratsastamiseen ja ajamiseen liittyvää kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *järjestysrikkomuksesta* rikesakkoon kuten siitä rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

25.

L a k i**ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä 28 päivänä helmikuuta 1975 annetun lain (151/1975) 16 § seuraavasti:

16 §

Milloin ajoneuvo on siirretty 2 §:n 1 kohdassa mainitulla perusteella ja samasta syystä nostettu syyte on lainvoimaisella päätöksellä hylätty tai sen johdosta ei ole annettu sakkomääräystä tai syyttäjän sakkomääräystä taikka mainitusta syystä määrätty pysäköintivirhemaksu on vastalauseen tai valituksen johdosta lainvoimaisesti poistettu, siirtokustannusten periminen raukeaa. Jos siirtokustannukset on suoritettu, maksumääräyksen antajan on hakemuksesta määrättävä suoritettu määrä palautettavaksi asianomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

26.

L a k i**poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa 3 päivänä marraskuuta 1995 annetun lain (1251/1995) 6 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

6 §

Tietojen saanti eräiden viranomaisten rekisteristä

Päaesikunnalla on 1 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamista varten salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tarpeellisia tietoja:

-----
 2) oikeushallinnon tietojärjestelmistä rikostutkintaa sekä turvallisuus- ja valvontatehtäviä varten syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista ja syyttäjien päätöksistä, joiden mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, annetuista sakkomääräyksistä ja syyttäjän sakkomääräyksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista sekä tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

27.

L a k i

tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/1961) 58 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 821/2005, seuraavasti:

58 §

Jos teoksen kappale on valmistettu tai levitetty yleisölle vastoin tätä lakia taikka tuotu maahan tai Suomen alueelle 56 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja se määrätään sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä valtiolle menetetyksi, voidaan asianomistajan vaatimuksesta samalla määrätä, että teoksen kappale on hävitettävä. Sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä voidaan määrätä myös 50 b §:ssä tarkoitettu teknisen toimenpiteen kiertämisväline valtiolle menetetyksi ja hävitettäväksi, jos se on valmistettu, saatettu yleisön saataviin taikka tuotu maahan yleisölle levittämistä varten tai Suomen alueelle kolmanteen maahan kuljetettavaksi vastoin 50 b §:n 1 momentin säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

28.

L a k i**kirkkolain 23 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 23 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

23 luku

Kurinpitomenettely

2 §

Tuomioistuimen ilmoittamisvelvollisuus

Kun pappia syytetään yleisessä tuomioistuimessa, oikeuden on ilmoitettava siitä asianomaiselle tuomiokapitulille, joka voi määrätä asiamiehen olemaan saapuvilla asian käsittelyssä. Ilmoitusta ei tarvita asiassa, joka käsitellään loppuun sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 _____
 kuuta 20 _____.

29.

L a k i**ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaisrekisteristä 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun lain (1270/1997) 8 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa / , seuraavasti:

8 §

Ulkopuoliset tietolähteet

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ulkomaalaisrekisteriä varten sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä tietoja seuraavasti:

- 1) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista ulkomaalaisten tekemiksi epäillyistä rikoksista ja syyttäjän päätöksistä, joiden mukaan asi-

assa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, annetuista sakkomääräyksistä ja syyt-
täjän sakkomääräyksistä, tuomioistuimissa vireillä olevista rikosasioista sekä tuomiois-
tuinten lainvoimaisista ratkaisuista samoin kuin tiedot hakijan elatusvelvollisuudesta ja
sen hoitamisesta sekä tiedot päätöksistä, tiedoksiannoista, lausunnoista ja päätösten
lainvoimaisuudesta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

LIITE**RINNAKKAISTEKSTIT****2.****L a k i****rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9-11 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 § laeissa 613/2003, 585/2005 ja / sekä 10 ja 11 § laissa 550/1999,

muutetaan 2 a luvun 2 §:n 4 momentti, 6 §:n 3 ja 4 momentti ja 8 §, 7 luvun 1 §:n 2 momentti, 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohta, 6 §:n 2 momentin 3 kohta ja 18 § sekä 41 luvun 8 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 2 §:n 4 momentti ja 6 §:n 3 momentti laissa 550/1999, 6 §:n 4 momentti laissa 68/2007, 8 § laeissa 550/1999 ja 971/2001, 7 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 697/1991, 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohta ja 6 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 297/2003 ja 18 § laeissa 297/2003 ja 1161/2005 sekä 41 luvun 8 § laissa / , sekä

lisätään 2 a luvun 3 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 3 a ja 3 b § sekä 8 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti ja 13 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

Voimassa oleva laki

2 §

Päiväsakon rahamäärä

Päiväsakko määrätään tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten ja rangaistusmääräysmenettelyssä rangaistusvaatimuksen antamishetken tietojen perusteella. Syyttäjä määrää sakon kuitenkin rangaistusmääräyksen antamishetken tietojen perusteella, jos on ilmennyt, että rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on vaatimuksen antamishetkellä saatuihin tietoihin verrattuna olennaisesti muuttunut.

Ehdotus

2 §

Päiväsakon rahamäärä

Päiväsakko määrätään tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten ja sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä sakkomääräyksen taikka sakko- tai rangaistusvaatimuksen antamishetken tietojen perusteella. Syyttäjä määrää sakon kuitenkin syyttäjän sakkomääräyksen antamishetken tietojen perusteella, jos on ilmennyt, että sakko- tai rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on vaatimuksen antamishetkellä saatuihin tietoihin verrattuna olennaisesti muuttunut.

Voimassa oleva laki

3 §

*Sakon kokonaisrahamäärä**Ehdotus*

3 §

Sakon kokonaisrahamäärä

Kokonaisrahamäärän korottamisesta määrättäessä yhteistä rangaistusta sakolla ja rikesakolla rangaistavista rikoksista säädetään 7 luvun 3 a §:ssä.

Voimassa oleva laki

6 §

Sakon tai se osan muuntamatta jättäminen

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi.

Rangaistusmääräysmenettelyssä annettua, enintään 20 päiväsakon suuruista sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Tällaista sakkoa ei muunneta vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuin on tuominnut sen rangaistusvaatimuksen vastustamista seuranneessa oikeudenkäynnissä.

Ehdotus

6 §

Sakon tai se osan muuntamatta jättäminen

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin tai 7 luvun 3 a §:n nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi.

Sakkomääräyksellä määrättyä maksamatonta sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Voimassa oleva laki

8 §

Rikesakko

Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus.

Rikesakko saa olla enintään 200 euroa. Eri rikkomuksista määrättävän rikesakon suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Ehdotus

8 §

Rikesakko

Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus, joka lailla säädetään eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi.

Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Voimassa oleva laki

9 §

Rikesakkorikkomukset

Rikesakko voidaan 2-6 momentin mukaisesti säätää seuraamukseksi virallisen syytteen alaisesta rikkomuksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi tieliikennelain (267/1981), ajoneuvolain (1090/2002) tai vesiliikennelain (463/1996) taikka niiden nojalla annettujen sellaisten säännösten tai määräysten vähäisestä rikkomisesta, jotka koskevat:

- 1) jalankulkijoita;*
- 2) moottorittoman ajoneuvon kuljettajaa;*
- 3) moottorikäyttöisen tai hinattavan ajoneuvon rakennetta, varusteita, kuntoa, moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavia asiakirjoja, moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevää ja tarpeetonta ajoa, henkilökuljetusta, kuljettajan tai matkustajan henkilökohtaisen suojavälineen käyttöä, muita kuljettajaa koskevia liikennesääntöjä tai liikenteen ohjauslaittein osoitettuja käskyjä, kieltoja tai rajoituksia;*
- 4) suurimman sallitun nopeuden ylittämistä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla;*

- 5) ajoneuvon katsastusta ja rekisteröitäväksi ilmoittamista; taikka
 6) vesillä liikkujaa koskevia yleisiä velvollisuuksia, vesikulkuneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa, vesiliikenteeseen liittyvien asiakirjojen esittämisvelvollisuutta tai vesiliikennettä koskevia alueellisia kieltoja ja rajoituksia.

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta sekä kalastuslaissa (286/1982) säädetyn kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä.

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös järjestyslaissa (612/2003) säädetystä järjestysrikkomuksesta.

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös vähäisestä 41 luvun 6 §:ssä säädetystä toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 41 luvun 7 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle.

Edellä 2-5 momentissa mainituista rikkomuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

10 §

Rikesakon määrääminen

Rikesakon määrää poliisimies tai muu laissa säädettyä valvontaa suorittava virkamies.

Rikesakkoa ei saa määrätä, jos

- 1) rikkomus on ollut omiaan aiheuttamaan muunlaista kuin vähäisenä pidettävää vaaraa tai haittaa,
- 2) rikkoja on menettelyllään osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä tai
- 3) on ilmeistä, että asianomistaja tulee rikkomuksen johdosta tekemään syyttämispyyntönsä syyttäjälle tai poliisille taikka esittämään vahingonkorvausvaatimuksen.

Rikesakon määräämisestä säädetään rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983).

Ehdotus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

11 §

Eri rikkomuksista määrättävä rikesakko

Jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko.

Rikesakosta ja sakkorangaistuksesta tai määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta ei saa määrätä yhteistä rangaistusta.

Ehdotus

(kumotaan)

7 luku

Yhteisestä rangaistuksesta

Voimassa oleva laki

1 §

Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava vankeutta ja yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta sakkoa, tuomioistuimien saa tuomita kaikista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen taikka joistakin niistä yhteisen vankeusrangaistuksen ja sen ohella muista rikoksista sakkoa.

Ehdotus

1 §

Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava vankeutta ja yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta sakkoa, *rikesakko tai sakkoa ja rikesakko*, tuomioistuimien saa tuomita kaikista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen taikka joistakin niistä yhteisen vankeusrangaistuksen ja sen ohella muista rikoksista sakkoa tai *rikesakon*.

Voimassa oleva laki

3 a §

Sakko ja rikesakko

(uusi)

Ehdotus

3 a §

Sakko ja rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yhteinen sakkorangaistus 10 eurolla korotettuna.

Jos sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus olisi kokonaismäärältään rikesakkoa tai ankarinta rikesakkoa alempi, sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus korotetaan rikesakon tai ankarimman rikesakon suuruiseksi ennen 1 momentissa tarkoitetun korotuksen tekemistä.

Voimassa oleva laki

3 b §

Rikesakko

(uusi)

Ehdotus

3 b §

Rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yksi rikesakko. Tuolloin rikesakko määrätään 10 eurolla korotettuna siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko.

8 luku

Vanhentumisesta

Voimassa oleva laki

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu

-----
4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta tai sakkoa.

Ehdotus

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu

-----
4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko.

Voimassa oleva laki

3 §

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Ehdotus

3 §

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun sakko- vaatimus, vastustuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkea, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan.

Voimassa oleva laki

6 §

Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Rangaistusta muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta rikoksesta ei saa tuomita, kun 2 §:ssä mainitusta päivästä on kulunut

---

3) kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kaksi vuotta tai sakkoa.

Ehdotus

6 §

Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Rangaistusta muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta rikoksesta ei saa tuomita *tai määrätä sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä*, kun 2 §:ssä mainitusta päivästä on kulunut

---

3) kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kaksi vuotta, sakkoa tai *rikesakko*.

Voimassa oleva laki

13 §

Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen

Ehdotus

13 §

Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen

Rikesakko raukeaa viiden vuoden kuluttua rikesakkomääräyksen antamispäivästä.

Voimassa oleva laki

18 §

Viittaussäännös

Ehdollisen vankeuden raukeamisesta säädetään 2 b luvun 3 §:n 2 momentissa.

Vanhentumisesta rangaistusmääräysmenettelyssä säädetään rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993). Rikesakon raukeamisesta säädetään rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983).

Sotilaille ja muulle rikoslain 45 luvun alaiselle henkilölle tuomittavan kurinpitörangaistuksen vanhentumisesta säädetään sotilaskurinpitolaissa (331/1983).

Ehdotus

18 §

Viittaussäännös

Ehdollisen vankeuden raukeamisesta säädetään 2 b luvun 3 §:n 2 momentissa.

Sotilaille ja muulle rikoslain 45 luvun alaiselle henkilölle tuomittavan kurinpitörangaistuksen vanhentumisesta säädetään sotilaskurinpitolaissa (331/1983).

41 luku

Aserikoksista

Voimassa oleva laki

8 §

Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitettusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitettusta toisen vahingoit-

tamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään 2 a luvun 9 §:n 5 momentissa ja 6 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

8 §

Rikesakko

Rikesakosta *ainoana rangaistuksena* vähäisestä 6 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään *rikesakkorikkomuksista annetussa laissa*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

_____

4.

L a k i**sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus

Sakon ja omaisuuden kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio *taikka kun asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin.*

Ehdotus

2 §

Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus

Sakon ja omaisuuden kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. *Sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) 3 luvun mukaisen rikesakkomääräyksen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään mainitun lain 37 §:n 2 momentissa.*

Voimassa oleva laki

5 §

Maksutilaisuuden varaaminen

Rangaistismääräysmenettelyssä maksutilaisuuden varaa rangaistusvaatimuksen antava virkamies.

Ehdotus

5 §

Maksutilaisuuden varaaminen

Sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen käyttämisen yhteydessä maksutilaisuuden varaa vaatimuksen antava virkamies.

Voimassa oleva laki

6 §

Oikeus saatavan maksamiseen

Maksuvelvollisella on oikeus suorittaa sakko jo ennen seuraamusta koskevan ratkaisun täytäntöönpanokelpoiseksi tulemista. Rangaistusmääräysmenettelyssä syytetyllä on oikeus suorittaa menetetyksi tuomittu rahamäärä, kun rangaistusvaatimus on toimitettu hänelle tiedoksi.

Maksaminen ei estä maksuvelvollista hakemasta muutosta siihen ratkaisuun, jolla kysymyksessä oleva seuraamus on määrätty, tai ilmoittamasta asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suoritetusta maksusta huolimatta täytäntöönpano maksettua rahamäärää vastaavalta osalta katsotaan päättyneeksi vasta kun ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai asia on lopullisesti ratkaistu rangaistus- tai rikesakkomääräyksin.

Ehdotus

6 §

Oikeus saatavan maksamiseen

Maksuvelvollisella on oikeus suorittaa sakko jo ennen seuraamusta koskevan ratkaisun täytäntöönpanokelpoiseksi tulemista. *Sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä rikkomuksesta epäillyllä on oikeus suorittaa menetetyksi vaadittu rahamäärä, kun sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus on annettu hänelle tiedoksi.*

Maksaminen ei estä maksuvelvollista hakemasta muutosta siihen ratkaisuun, jolla kysymyksessä oleva seuraamus on määrätty, *taikka vastustamasta sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain 3 luvussa tarkoitettua rikesakkomääräystä.*

Suoritetusta maksusta huolimatta täytäntöönpano maksettua rahamäärää vastaavalta osalta katsotaan päättyneeksi vasta, kun ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi *taikka kun asia on ratkaistu sakkomääräyksellä, rikesakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

5.

L a k i**oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n ja 17 luvun 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n 1 momentti ja 17 luvun 18 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 1052/1991 ja 17 luvun 18 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 690/1997, seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

Voimassa oleva laki

6 §

Rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos syytteessä tarkoitettua rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi kuusi kuukautta. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin sakko.

Ehdotus

6 §

Rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos syytteessä tarkoitettua rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin *rikesakko*, sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi kuusi kuukautta. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin *rikesakko* tai sakko.

17 luku

Todistelusta

Voimassa oleva laki

18 §

Rikosasiassa ei saa kuulustella todistajana sitä:

2) jolle on annettu rangaistusmääräys tai rikesakko 1 kohdassa tarkoitettua teosta; eikä

sen katsotaan johtuneen pikemmin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

7.

L a k i

esitutkintalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun esitutkintalain (449/1987) 4 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 43 §:n 1 momentti ja 44 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 14 §:n 2 momentti laissa 203/1997 sekä 4 §:n 1 momentti, 43 §:n 1 momentti ja 44 §:n 1 momentti laissa 645/2003 ja 44 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Esitutkinta saadaan jättää toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

Ehdotus

4 §

Esitutkinta saadaan jättää toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin *rikesakko tai* sakkoa ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

Voimassa oleva laki

14 §

Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa kuitenkin aina virallinen syyttäjä lukuun ottamatta rikesakkoasiana ja rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltäviä asioita.

Ehdotus

14 §

Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa kuitenkin aina virallinen syyttäjä lukuun ottamatta *sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain* (/) mukaisessa menettelyssä käsiteltäviä asioita.

Voimassa oleva laki

43 §

Esitutinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkinnan suorittamista tai rangaistusmääräyksen antamista varten.

Ehdotus

43 §

Esitutinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkinnan suorittamista tai syyttäjän sakkomääräyksen antamista varten.

Voimassa oleva laki

44 §

Yksinkertaisissa ja selvissä asioissa saadaan toimittaa *suppea esitutkinta*, jos teosta ei ole yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen johdosta saadaan kuitenkin toimittaa suppea esitutkinta vain, jos asia käsitellään rikesakkoasiana tai rangaistusmääräysmenettelyssä.

Ehdotus

44 §

Yksinkertaisissa ja selvissä asioissa saadaan toimittaa *suppea esitutkinta*, jos teosta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin *rikesakko tai sakkoa*. Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen johdosta saadaan kuitenkin toimittaa suppea esitutkinta vain, jos asia käsitellään *sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

8.

L a k i**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (761/2003) 13 §:n 2 momentin 3 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 §

Poliisien tietojen saanti eräistä rekistereistä

 Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:
 -----

3) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, syyttäjien päätöksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, oikeushallintoviranomaisten etsintäkuuluttamista henkilöistä, Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia tietoja sekä tietoja kriminaalihuolto- ja vankeinhoitoviranomaisten tietojärjestelmistä vapautteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/1993);

Ehdotus

13 §

Poliisien tietojen saanti eräistä rekistereistä

 Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:
 -----

3) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, syyttäjien päätöksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, oikeushallintoviranomaisten etsintäkuuluttamista henkilöistä, Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanoa koskevia tietoja sekä tietoja kriminaalihuolto- ja vankeinhoitoviranomaisten tietojärjestelmistä vapautteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/1993);

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

9.

L a k i**yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleisistä syyttäjistä 11 päivänä maaliskuuta 1997 annetun lain (199/1997) 1 §:n
 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Syyttäjän asema ja tehtävät

Syyttäjän tehtävänä on myös rangaistusmääräysten antaminen siten kuin siitä erikseen säädetään.

Ehdotus

1 §

Syyttäjän asema ja tehtävät

Syyttäjän tehtävänä on myös *syyttäjän sakkomääräysten ja rikesakkomääräysten* antaminen siten kuin siitä erikseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 _____
 kuuta 20 .

11.

L a k i**tullilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 28 §:n 1 momentin 6 kohta, 45 ja 46 § sekä 47 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 46 § laissa 1299/2003 ja 47 §:n 5 momentti laissa 331/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

28 §

Tulliviranomaisella on sen estämättä, mitä tietojen salassapitamisestä säädetään, oikeus saada tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, myös teknisen käyttöyhteyden avulla, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan:

6) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, annetuista rangaistusmääräyksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, joilla syyte on hylätty, ja vankeusrangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/93).

Ehdotus

28 §

Tulliviranomaisella on sen estämättä, mitä tietojen salassapitamisestä säädetään, oikeus saada tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, myös teknisen käyttöyhteyden avulla, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan:

6) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, annetuista *sakkomääräyksistä ja syyttäjän sakkomääräyksistä*, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, joilla syyte on hylätty, *sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta* ja vankeusrangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/93).

Voimassa oleva laki

45 §

Tullimies voi olla ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisen saattamiseksi syytteeseen, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja rikosta on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tullimies voi kuitenkin antaa tällaiseen rikokseen syyllistyneelle huomautuksen.

Ehdotus

45 §

Tullimies voi olla ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisen saattamiseksi syytteeseen, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin *rikesakko tai* sakkoa ja rikosta on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Tullimies voi kuitenkin antaa tällaiseen rikokseen syyllistyneelle huomautuksen.

Voimassa oleva laki

46 §

Jos tullirikosta koskeva asia voidaan käsitellä rangaistusmääräysmenettelyssä, tutkinnanjohtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies voi antaa rangaistusvaatimuksen siten kuin rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993) säädetään.

Jos tullilaitoksen tutkittavana olevasta rikoksesta voidaan määrätä seuraamukseksi rikesakko, 1 momentissa tarkoitettulla tullimiehellä on oikeus määrätä rikesakko siten kuin rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983) säädetään. *Tullilaitoksen käsiteltävänä olevassa rikesakkoasiassa tullipiirin päällikön tehtävistä on voimassa, mitä sanotussa laissa säädetään poliisi- ja tullipiirin päällikön tehtävistä rikesakkoasiassa.*

Ehdotus

46 §

Jos tullirikoksesta voidaan määrätä sakkorangaistus ja menettämisseuraamus sakkomääräyksellä tai syyttäjän sakkomääräyksellä, tutkinnanjohtaja tai tehtävään määrätty muu tullimies voi antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai mainittuja seuraamuksia koskevan rangaistusvaatimuksen siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa (/) säädetään.

Jos tullilaitoksen tutkittavana olevasta rikkomuksesta voidaan määrätä seuraamukseksi rikesakko ja sen ohella menettämisseuraamus, 1 momentissa tarkoitettulla tullimiehellä on oikeus määrätä mainitut seuraamukset tai antaa niitä koskeva rangaistusvaatimus siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Voimassa oleva laki

47 §

Rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 46 §:ssä tarkoitettun rangaistusvaatimuksen sopimuksen tarkoittamalla valvontavyöhykkeellä. Tullirikosasiaa koskeva rangaistusvaatimus voidaan valvontavyöhykkeellä antaa ilman oikeuskanslerin määräystä myös muulle kuin Suomen kansalaiselle.

Ehdotus

47 §

Rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 46 §:n 1 momentissa tarkoitettun sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen sopimuksen tarkoittamalla valvontavyöhykkeellä. Tullirikosasiaa koskeva määräys tai vaatimus voidaan valvontavyöhykkeellä antaa ilman oikeuskanslerin määräystä myös muulle kuin Suomen kansalaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

12.

L a k i

rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun rajavartiolain (578/2005) 47 §:ää seuraavasti:

Voimassa oleva laki

47 §

Rangaistusvaatimuksen antaminen ja rikesakon määrääminen

Rajavartiomies antaa rangaistusvaatimuksen siten kuin rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 3-7 §:ssä säädetään. Rajavartiomies määrää rikesakon siten kuin rikessakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983), jäljempänä *rikesakkolaki*, säädetään. *Rajatai ja merivartioalueen päällikön tehtävistä on voimassa, mitä rikesakkolaissa säädetään poliisipiirin päällikön tehtävistä.*

Ehdotus

47 §

Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus

Rajavartiomies antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen siten kuin sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

13.**L a k i****henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaissa 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (579/2005) 22 §:n 1 momentin 12 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja rekistereistä seuraavasti:

-----
12) oikeushallinnon tietojärjestelmistä syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, syyttäjien päätöksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuista ja oikeushallintoviranomaisten etsintäkuuluttamista henkilöistä sekä pakkokeinoista tarpeellisia tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä, esitutkintaa, muuta tutkintaa, pelastustehtävää, merenkulun turvatoimilaissa tarkoitettua tehtävää sekä liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä varten;

Ehdotus

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja rekistereistä seuraavasti:

-----

12) oikeushallinnon tietojärjestelmistä syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, syyttäjien päätöksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista, tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuksista, *sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanosta* ja oikeushallintoviranomaisten etsintäkuuluttamista henkilöistä sekä pakkokeinoista tarpeellisia tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä, esitutkintaa, muuta tutkintaa, *rangaistusvaatimusten käsittelyä*, pelastustehtävää, merenkulun turvatoimilaissa tarkoitettua tehtävää sekä liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

_____

14.

L a k i

metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsähallituksen erävalvonnasta 22 päivänä joulukuuta 2005 annetun lain (1157/2005) 14 §:n 1 ja 2 momentti ja
lisätään 14 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 §

Rikesakko ja rangaistusvaatimus

Jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikosasia voidaan käsitellä rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983) säädettyssä rikesakkomenettelyssä, erätarkastajalla on oikeus määrätä rikesakko, jos sakon kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rikesakkomenettelyssä. Asiaan sovelletaan muutoin, mitä rikesakkomenettelystä erikseen säädetään.

Jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikosasia voidaan käsitellä rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993) säädettyssä rangaistusmääräysmenettelyssä, erätarkastajalla on oikeus antaa rangaistusvaatimus, jos vaatimuksen kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rangaistusmääräysmenettelyssä. Rangaistusvaatimus saa olla enintään 20 päiväsakkoa, eikä sitä saa muuntaa vankeudeksi. Asiaan sovelletaan muutoin, mitä rangaistusmääräysmenettelystä erikseen säädetään.

Ehdotus

14 §

Rikesakko, sakkovaatimus ja rangaistusvaatimus

Jos erävalvonnassa ilmi *tulleesta* tässä laissa tarkoitettusta rikkomuksesta voidaan määrätä rikesakko ja sen ohella *menettämisseuraamus*, erätarkastajalla on oikeus määrätä *mainitut seuraamukset*, jos rikesakon kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi *sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä*. Asian käsittelyyn sekä rikesakkoa ja *menettämisseuraamusta* koskevan rangaistusvaatimuksen antamiseen sovelletaan muutoin, mitä *mainitussa laissa* säädetään.

Jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikkomus on *sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettu*, erätarkastajalla on oikeus antaa *sakkovaatimus*, jos vaatimuksen kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi *mainitun lain mukaisessa menettelyssä*. *Sakkovaatimus* saa olla enintään 20 päiväsakkoa, eikä *vaatimuksesta määrättyä sakkoa* saa muuntaa vankeudeksi. *Ilman vaatimuksen kohteena olevan suostumusta voidaan antaa vastaava rangaistusvaatimus*. Asian käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä *mainitussa laissa* säädetään.

Erätarkastajalla on oikeus saada rangaistusvaatimusten käsittelyä varten Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä sakkorangaistuksen ja rikesakon täytäntöönpanoa koskevia tietoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

15.

L a k i

sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Sotilasoikeudenkäyntiasiaa ei saa käsitellä rangaistusmääräysmenettelyssä.

Ehdotus

15 §

Sotilasoikeudenkäyntiasiaa ei saa käsitellä sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain (/) mukaisessa menettelyssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

16.

L a k i**tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 103 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 567/2005, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

103 §

Liikenne rikkomus

Ehdotus

103 §

Liikenne rikkomus

Rikesakosta eräiden liikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

*Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.*

17.

L a k i

ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä joulukuuta 2002 annetun ajoneuvolain (1090/2002) 96 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa / , ja
lisätään lain 96 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

96 §

Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) *rikkoo* 4 §:ssä säädettyä ajoneuvon turvallisuutta, vaatimustenmukaisuutta ja hallittavuutta koskevaa vaatimusta,
- 2) laiminlyö 5 tai 57 §:ssä säädetyn korjausvelvoitteen,
- 3) *rikkoo* 6 §:n 1 momentissa tai 8, 51, 56, 57, 75, 84 tai 85 §:ssä säädettyä ajoneuvon käyttökieltoa tai ajokieltoa,
- 4) *rikkoo* 6 §:n 2 momentissa säädettyä valmistuksen, maahantuonnin, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen kieltoa,
- 5) *rikkoo* 7 §:ssä säädettyä ajoneuvon rakenteen muuttamiskieltoa,
- 6) laiminlyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää ajoneuvo liikennekelpoisena,
- 7) laiminlyö 58 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää mukana katsastuksesta annettu todistus taikka 61 tai 62 §:ssä säädetyn katsastusvelvollisuuden,
- 8) *laiminlyö* 64 §:n nojalla säädetyn ajoneuvon rekisteritietojen ilmoitusvelvollisuuden tai 66 a §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää mukana rekisteröinnistä annettu todistus,
- 9) *rikkoo* 66 a §:n nojalla säädettyä vaatimusta rekisteritunnuksen ja –kilpien, siirtomerkkien tai kansallisuustunnuksen käytöstä, kiinnittämisestä tai kunnossapidosta,
- 10) käyttää 66 f §:ssä tarkoitettua koenumerotodistusta tai siirtolupaa mainitun pykälän tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti,
- 11) *rikkoo* 71 §:ssä säädettyä velvollisuutta sallia teknisen tienvarsikatsastuksen suorittaminen,
- 12) kieltäytyy esittämästä 71 §:ssä tai toimittamasta 93 §:ssä tarkoitettuja asiakirjoja tai päästämästä 71 §:ssä mainittuja henkilöitä ajoneuvoon tai 82 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia tai henkilöitä osien, erillisten teknisten yksiköiden tai polkupyörien maahantuontia, valmistusta tai kauppaa harjoittavan valmistus-, varasto- tai myyntipaikkaan tai ottamasta tutkimusta varten näytteitä taikka saamasta haltuunsa tarpeelliset osan, erillisen teknisen yksikön tai polkupyörän ominaisuuksia taikka hyväksymistä koskevat asiakirjat tai tiedot,
- 13) laiminlyö 81 §:ssä säädetyn selosteen antamisen,
- 14) suorittaa 87 §:ssä tarkoitettuja asennus- ja korjaustöitä ilman asianmukaista lupaa tai vastoin 90 §:ssä säädettyä rajoitusta,
- 15) kieltäytyy päästämästä 91 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia tai henkilöitä järjestelmien, osien tai erillisten teknisten yksiköiden asennus- tai korjauspaikkaan, taikka

16) rikkoo 99 §:n nojalla erikoiskuljetusajoneuvosta tai erikoiskuljetuksen suorittamisesta annettuja säännöksiä,
on tuomittava, jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ajoneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Ehdotus

96 §

Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 5 tai 57 §:ssä säädetyn korjausvelvoitteen,
- 2) rikkoo 6 §:n 1 momentissa tai 51, 56, 57, 60, 75 tai 84 §:ssä säädettyä ajoneuvon käyttökieltoa tai ajokieltoa,
- 3) rikkoo 6 §:n 2 momentissa säädettyä valmistuksen, maahantuonnin, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen kieltoa,
- 4) laiminlyö 9 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden pitää ajoneuvo liikennekelpoisena,
- 5) laiminlyö 58 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää mukana katsastuksesta annettu todistus taikka 61 tai 62 §:ssä säädetyn katsastusvelvollisuuden,
- 6) rikkoo 66 a §:n nojalla säädettyä vaatimusta rekisteritunnuksen ja –kilpien, siirtomerkkien tai kansallisuustunnuksen käytöstä, kiinnittämisestä tai kunnossapidosta,
- 7) käyttää 66 f §:ssä tarkoitettua koenumerotodistusta tai siirtolupaa mainitun pykälän tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti,
- 8) rikkoo 71 §:ssä säädettyä velvollisuutta sallia teknisen tienvarsikatsastuksen suorittaminen,
- 9) kieltäytyy esittämästä 71 §:ssä tai toimittamasta 93 §:ssä tarkoitettuja asiakirjoja tai päästävästä 71 §:ssä mainittuja henkilöitä ajoneuvoon tai 82 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia tai henkilöitä osien, erillisten teknisten yksiköiden tai polkupyörien maahantuontia, valmistusta tai kaupaa harjoittavan valmistus-, varasto- tai myyntipaikkaan tai ottamasta tutkimusta varten näyttettä taikka saamasta haltuunsa tarpeelliset osan, erillisen teknisen yksikön tai polkupyörän ominaisuuksia taikka hyväksymistä koskevat asiakirjat tai tiedot,
- 10) laiminlyö 81 §:ssä säädetyn selosteen antamisen,
- 11) suorittaa 87 §:ssä tarkoitettuja asennus- ja korjaustöitä ilman asianmukaista lupaa tai vastoin 90 §:ssä säädettyä rajoitusta,
- 12) kieltäytyy päästävästä 91 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia tai henkilöitä järjestelmien, osien tai erillisten teknisten yksiköiden asennus- tai korjauspaikkaan, taikka
- 13) rikkoo 99 §:n nojalla erikoiskuljetusajoneuvosta tai erikoiskuljetuksen suorittamisesta annettuja säännöksiä,
on tuomittava, jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ajoneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta eräiden ajoneuvorikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

18.

L a k i**kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 21 päivänä heinäkuuta 2006 annetun
 lain (693/2006) 32 §:n 2 momentti ja
lisätään lain 32 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

32 §

Rangaistussäännökset

Joka luovuttaa luvan toisen käytettäväksi, laiminlyö 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun merkinnän tekemisen tai 27 §:ssä tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden taikka jättää noudattamatta, mitä 29 §:ssä säädetään, on tuomittava *kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Ehdotus

32 §

Rangaistussäännökset

Joka luovuttaa luvan toisen käytettäväksi, laiminlyö 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun merkinnän tekemisen tai 27 §:ssä tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden taikka jättää noudattamatta, mitä 29 §:n 2 momentissa säädetään, on tuomittava *kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Joka jättää noudattamatta 29 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden, on tuomittava rikessakkoon momentissa tarkoitetusta teosta siten kuin rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

19.

L a k i**vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä kesäkuuta 1996 annetun vesiliikennelain (463/1996) 24 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 598/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

24 §

Rangaistukset

Rikesakosta seuraamuksena vesillä liikkujaa koskevia yleisiä velvollisuuksia, vesikuluneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa, vesiliikenteeseen liittyvien asiakirjojen esittämisvelvollisuutta sekä vesiliikennettä koskevia alueellisia kieltoja ja rajoituksia koskevien säännösten noudattamatta jättämisestä säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja 5 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

24 §

Rangaistukset

---

*Rikesakosta eräiden vesiliikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesak-
 korikkomuksista annetussa laissa (/).*

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

20.

L a k i**vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesikulkuneuvorekisteristä 10 päivänä marraskuuta 2006 annetun lain (976/2006) 26 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

26 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta *laiminlyö* 7 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai rikkoo 8 tai 10 §:ssä säädettyä käyttökieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *vesikulkuneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Ehdotus

26 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 8 §:ssä säädettyä käyttökieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *vesikulkuneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 7 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 10 §:n 2 momentissa säädetyn käyttökiellon rikkomisesta säädetään *rikesakkorikkomuksista* annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 _____
 _____
 kuuta 20 .

21.

L a k i

jätelain 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 62 §, sellaisena kuin se on laissa 554/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

62 §

Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n nojalla annetulla asetuksella.

Ehdotus

62 §

Rikesakko

Rikesakosta *ainoana rangaistuksena* 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään *rikesakkorikkomuksista annetussa laissa* (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 _____
 _____

22.

L a k i**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 110 §, sellaisena
 kuin se on laissa 518/2006, ja
muutetaan lain 108 §, sellaisina kuin se on mainitussa laissa 518/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,
- 2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,
- 3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,
- 4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,
- 5) *harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa,*
- 6) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,
- 7) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai
- 8) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta seuraamuksena kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n 4 momentin nojalla annetulla asetuksella.

Ehdotus

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,
- 2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,
- 3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,
- 4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,
- 5) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,
- 6) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai
- 7) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta *ainoana rangaistuksena 88 §:ssä tarkoitettun* kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönnistä säädetään *rikesakkorikkomuksista annetussa laissa* (/).

Voimassa oleva laki

110 §

Menettämisseuraamus

Menettämisseuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos henkilö on syyllistynyt 108 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuun tekoon, josta hänelle määrätään seuraamukseksi rikesakko.

Ehdotus

110 §

Menettämisseuraamus

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

23.

L a k i**järjestyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun järjestyslain (612/2003) 19 §, sellaisena
 kuin se on laissa / , ja
muutetaan lain 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 §

Järjestysrikkomus

Joka tahallaan

- 1) häiritsee yleistä järjestystä tai vaarantaa turvallisuutta 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla,
- 2) nauttii päihdyttävää ainetta vastoin 4 §:ssä säädettyä kieltoa,
- 3) laiminlyö 5 §:ssä rakennuksen tai rakennelman omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen säädetyn huolehtimisvelvollisuuden,
- 4) käyttää 6 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti valoa tai mainosta taikka poistaa tai turmelee 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti siinä tarkoitetun kuulutuksen tai tiedonannon,
- 5) ostaa tai tarjoaa seksuaalipalveluja 7 §:n 1 momentin vastaisesti,
- 6) virtsaa tai ulostaa vastoin 7 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa,
- 7) järjestää esityksiä 7 §:n 3 momentin vastaisesti,
- 8) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn rakennuksen sisäänpääsyn varmistamiseen liittyvän velvollisuuden,
- 9) pitää 13 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti hallussaan töhrimiseen soveltuvaa ainetta,
- 10) laiminlyö 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläinten pitämiseen liittyvän velvollisuuden tai
- 11) toimii vastoin 15 §:n 1 momentissa säädettyä ratsastamiseen ja ajamiseen liittyvää kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *järjestysrikkomuksesta* sakkoon.

Järjestysrikkomuksesta tuomittua sakkoa ei saa muuttaa vankeusrangaistukseksi.

Ehdotus

16 §

Järjestysrikkomus

Joka tahallaan

- 1) häiritsee yleistä järjestystä tai vaarantaa turvallisuutta 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla,
- 2) nauttii päihdyttävää ainetta vastoin 4 §:ssä säädettyä kieltoa,
- 3) laiminlyö 5 §:ssä rakennuksen tai rakennelman omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen säädetyn huolehtimisvelvollisuuden,
- 4) käyttää 6 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti valoa tai mainosta taikka poistaa tai turmelee 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti siinä tarkoitetun kuulutuksen tai tiedonannon,
- 5) ostaa tai tarjoaa seksuaalipalveluja 7 §:n 1 momentin vastaisesti,
- 6) virtsaa tai ulostaa vastoin 7 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa,
- 7) järjestää esityksiä 7 §:n 3 momentin vastaisesti,
- 8) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn rakennuksen sisäänpääsyn varmistamiseen liittyvän velvollisuuden,
- 9) pitää 13 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti hallussaan töhrimiseen soveltuvaa ainetta,
- 10) laiminlyö 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläinten pitämiseen liittyvän velvollisuuden tai
- 11) toimii vastoin 15 §:n 1 momentissa säädettyä ratsastamiseen ja ajamiseen liittyvää kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *järjestysrikkomuksesta rikesakkoon kuten siitä rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/) säädetään.*

Voimassa oleva laki

19 §

Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena 16 §:ssä tarkoitetusta järjestysrikkomuksesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 6 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

19 §

Rikesakko

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

24.

L a k i

pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pysäköintivirhemaksusta 3 päivänä huhtikuuta 1970 annetun lain (248/1970) 1 §:n 3 momentti ja 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Pysäköintivirhemaksua ei voida määrätä, jos virheen johdosta on nostettu syyte tai annettu tiedoksi rangaistusvaatimus.

Ehdotus

1 §

Pysäköintivirhemaksua ei voida määrätä, jos virheen johdosta on nostettu syyte taikka annettu *sakkovaatimus, sakkomääräys tai rangaistusvaatimus*.

Voimassa oleva laki

16 §

Milloin pysäköintivirheestä on nostettu syyte tai annettu tiedoksi rangaistusvaatimus, pysäköinninvalvojan on hakemuksesta määrättävä suoritettu pysäköintivirhemaksu palautettavaksi asianosaiselle. Hakemus on tehtävä vuoden kuluessa syytteen nostamisesta tai rangaistusvaatimuksen tiedoksisaattamisesta.

Ehdotus

16 §

Milloin pysäköintivirheestä on nostettu syyte taikka annettu *sakkovaatimus, sakkomääräys tai rangaistusvaatimus*, pysäköinninvalvojan on hakemuksesta määrättävä suoritettu pysäköintivirhemaksu palautettavaksi asianosaiselle. Hakemus on tehtävä vuoden kuluessa syytteen nostamisesta taikka *vaatimuksen tai määräyksen tiedoksiantamisesta*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

25.

L a k i**ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä 28 päivänä helmikuuta 1975 annetun lain (151/1975) 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 §

Milloin ajoneuvo on siirretty 2 §:n 1 kohdassa mainitulla perusteella ja samasta syystä nostettu syyte on lainvoimaisella päätöksellä hylätty tai sen johdosta tehty rangaistusvaatimus ei ole johtanut rangaistusmääräyksen antamiseen tahi mainitusta syystä määrätty pysäköintivirhemaksu on vastalauseen tai valituksen johdosta lainvoimaisesti poistettu, siirtokustannusten periminen raukeaa. Jos siirtokustannukset on suoritettu, maksumääräyksen antajan on hakemuksesta määrättävä suoritettu määrä palautettavaksi asianomaiselle.

Ehdotus

16 §

Milloin ajoneuvo on siirretty 2 §:n 1 kohdassa mainitulla perusteella ja samasta syystä nostettu syyte on lainvoimaisella päätöksellä hylätty tai sen johdosta ei *ole annettu sakkomääräystä tai syyttäjän sakkomääräystä taikka* mainitusta syystä määrätty pysäköintivirhemaksu on vastalauseen tai valituksen johdosta lainvoimaisesti poistettu, siirtokustannusten periminen raukeaa. Jos siirtokustannukset on suoritettu, maksumääräyksen antajan on hakemuksesta määrättävä suoritettu määrä palautettavaksi asianomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

26.

L a k i**poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa 3 päivänä marraskuuta 1995 annetun lain (1251/1995) 6 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Tietojen saanti eräiden viranomaisten rekisteristä

Päaesikunnalla on 1 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamista varten salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tarpeellisia tietoja:

2) oikeushallinnon tietojärjestelmistä rikostutkintaa sekä turvallisuus- ja valvontatehtäviä varten syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista ja syyttäjien päätöksistä, joiden mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, annetuista rangaistusmääräyksistä, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista sekä tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuista;

Ehdotus

6 §

Tietojen saanti eräiden viranomaisten rekisteristä

Päaesikunnalla on 1 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamista varten salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tarpeellisia tietoja:

2) oikeushallinnon tietojärjestelmistä rikostutkintaa sekä turvallisuus- ja valvontatehtäviä varten syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista ja syyttäjien päätöksistä, joiden mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, annetuista *sakkomääräyksistä ja syyttäjän sakkomääräyksistä*, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista sekä tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

28.

L a k i**kirkkolain 23 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 23 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

23 luku

Kurinpitomenettely*Voimassa oleva laki*

2 §

Tuomioistuimen ilmoittamisvelvollisuus

Kun pappia syytetään yleisessä tuomioistuimessa, oikeuden on ilmoitettava siitä asianomaiselle tuomiokapitulille, joka voi määrätä asiamiehen olemaan saapuvilla asian käsittelyssä. Ilmoitusta ei tarvita asiassa, joka käsitellään rangaistusmääräys- tai rikesakkomenettelyä noudattaen taikka joka on tullut vireille tällaisessa menettelyssä, mutta siirretty käsiteltäväksi tuomioistuimessa syytetyin ilmoituksesta.

Ehdotus

2 §

Tuomioistuimen ilmoittamisvelvollisuus

Kun pappia syytetään yleisessä tuomioistuimessa, oikeuden on ilmoitettava siitä asianomaiselle tuomiokapitulille, joka voi määrätä asiamiehen olemaan saapuvilla asian käsittelyssä. Ilmoitusta ei tarvita asiassa, joka käsitellään *loppuun sakko- ja rikesakkomääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa menettelyssä*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
 kuuta 20 _____.

29.

L a k i

ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaisrekisteristä 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun lain (1270/1997) 8 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa / , seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Ulkopuoliset tietolähteet

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ulkomaalaisrekisteriä varten sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä tietoja seuraavasti:

- 1) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista ulkomaalaisten tekemiksi epäillyistä rikoksista ja syyttäjän päätöksistä, joiden mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, annetuista rangaistusmääräyksistä, tuomioistuimissa vireillä olevista rikosasioista sekä tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuista samoin kuin tiedot hakijan elatusvelvollisuudesta ja sen hoitamisesta sekä tiedot päätöksistä, tiedoksiannoista, lausunnoista ja päätösten lainvoimaisuudesta;

Ehdotus

8 §

Ulkopuoliset tietolähteet

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ulkomaalaisrekisteriä varten sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä tietoja seuraavasti:

- 1) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tietoja syyteharkinnassa olevista tai olleista ulkomaalaisten tekemiksi epäillyistä rikoksista ja syyttäjän päätöksistä, joiden mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta, annetuista *sakkomääräyksistä ja syyttäjän sakkomääräyksistä*, tuomioistuimissa vireillä olevista rikosasioista sekä tuomioistuinten lainvoimaisista ratkaisuista samoin kuin tiedot hakijan elatusvelvollisuudesta ja sen hoitamisesta sekä tiedot päätöksistä, tiedoksiannoista, lausunnoista ja päätösten lainvoimaisuudesta;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

LAGFÖRSLAG

1.

Lag

om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I ett förfarande enligt denna lag kan som påföljd bestämmas

- 1) ett bötesstraff för en förseelse för vilken inte föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, eller för en överträdelse av ett lagligt förelagt vitesförbud,
- 2) en ordningsbot för de förseelser för vilka ordningsbot särskilt i lag har föreskrivits som straff,
- 3) en förverkandepåföljd på högst 1 000 euro vid sidan av de straff som avses i 1 och 2 punkten.

Ett ärende kan behandlas i ett förfarande enligt denna lag också då på förseelsen kan följa någon annan påföljd än vad som avses i 1 mom. 1 och 3 punkten, om den påföljden inte yrkas för den som begått förseelsen.

Mål som gäller tjänstebrott eller mål som avses 20 kap. i sjölagen (674/1994) eller i 2 § i militära rättegångslagen (326/1983) får inte behandlas i ett förfarande enligt denna lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *straffyrkande* ett yrkande på ett bötesstraff eller en ordningsbot samt en förverkandepåföljd som delges den misstänkte i en situation där han eller hon inte samtycker till att saken behandlas och avgörs i ett förfarande enligt denna lag,

- 2) *ordningsbotsföreläggande* ett slutligt avgörande eller ett avgörande som det är möjligt att motsätta sig enligt 3 kap. genom vilket föreläggs en ordningsbot och en förverkandepåföljd,
- 3) *bötesföreläggande* ett slutligt avgörande genom vilket en övervakande tjänsteman för en förseelse utfärdar ett bötesstraff på högst 20 dagsböter och en förverkandepåföljd,
- 4) *bötesyrkande* ett yrkande som utfärdas för den misstänkte genom vilket för honom eller henne för en förseelse yrkas ett bötesstraff på över 20 dagsböter och en förverkandepåföljd, eller ett bötesstraff på högst 20 dagsböter och en förverkandepåföljd då grunden för dagsbotens belopp gjorts stridig i samband med att den misstänktes samtycke efterhörde, och
- 5) *åklagarens bötesföreläggande* ett slutligt avgörande genom vilket den allmänna åklagaren på grundval av ett bötesyrkande eller ett straffyrkande utfärdar ett bötesstraff och en förverkandepåföljd.

3 §

Målsägandens samtycke

Behandlingen och avgörande av ett ärende i ett förfarande enligt denna lag förutsätter målsägandens samtycke. I samband med att detta efterhårs skall för honom eller henne redogöras innebörden av samtycket.

Målsägandens samtycke lämnas till den tjänsteman som utfärdar ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande eller till en tjänsteman som utför förundersökning eller till den allmänna åklagaren.

Återtagande av ett målsägandens samtycke utgör inget hinder för att behandla och avgöra ärendet i ett förfarande enligt denna lag.

4 §

Den misstänktes samtycke

Vad som i 3 § bestäms om målsägandens samtycke gäller samtycke av den som misstänks för förseelsen.

Den misstänktes samtycke skall efterhåras också då det är fråga om en trafikförseelse som begåtts med ett motordrivet fordon och identiteten på den som gjort sig skyldig till förseelsen omedelbart har kunnat fastställas men för vilken ordningsbot inte omedelbart föreläggs. Den misstänktes samtycke förutsätts inte, om en ordningsbot föreläggs för en trafikförseelse som observerats utan att fordonet stoppas.

Som den misstänktes samtycke betraktas också att böterna eller ordningsboten betalas inom 30 dagar från det straffyrkandet delgavs.

5 §

Behöriga tjänstemän

Ett bötesyrkande eller ett straffyrkande utfärdas av en polisman. En ordningsbot föreläggs av en polisman eller allmänna åklagaren. Ett bötesyrkande kan utfärdas också på begäran av allmänna åklagaren.

Ett bötesföreläggande utfärdas av en polisman och ett åklagarens bötesföreläggande utfärdas av allmänna åklagaren.

Om tullmans och gränsbevakningsmans behörighet att utfärda ett bötesföreläggande och om deras och jakt- och fiskeövervakares behörighet att utfärda ett bötesyrkande, straffyrkande och ordningsbotsföreläggande föreskrivs särskilt.

6 §

Åtgärdseftergift

Om rätten för en polisman, tullman och gränsbevakningsman att ge den som gör sig skyldig till en förseelse en anmärkning eller avstå från att göra en anmälan för förseelsen och om allmänna åklagarens rätt att avstå från att väcka åtal gäller vad om detta särskilt är föreskrivet.

7 §

Förundersökning

Vid förundersökningen i anslutning till förfarandet för bötes- och ordningsbotsföreläggande skall målsäganden och den som misstänks för förseelsen höras.

För att utreda en förseelse som avses i denna lag görs en summarisk förundersökning i enlighet med 44 § i förundersökningslagen (449/1987) där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att utfärda ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande.

Om målsäganden inte har samtyckt till att saken behandlas och avgörs i ett förfarande enligt denna lag eller om den som misstänks för förseelsen inte har betalat böterna eller ordningsboten inom den tid som avses i 4 § 3 mom., skall den förundersökning som är nödvändig för sakens fortsatta behandling göras i den omfattning som förundersökningsmyndigheten prövar.

2 kap.

Yrkanden och förelägganden som övervakande tjänsteman utfärdar

8 §

Innehållet i ett bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande

Ett bötesyrkande, bötesföreläggande eller ordningsbotsföreläggande skall ges skriftligen till den som misstänks för förseelsen och undertecknas av givaren. Yrkandet eller föreläggande kan undertecknas också maskinellt.

I ett bötesyrkande och bötesföreläggande skall nämnas det bötesstraff och den förverkandepåföljd som yrkas eller utfärdas för förseelsen, i ett ordningsbotsföreläggande skall nämnas ordningsbotens belopp och förverkandepåföljden samt i ett bötesföreläggande och ett ordningsbotsföreläggande betalningstiden.

I ett bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande skall dessutom nämnas:
1) personuppgifterna för den som misstänks för förseelsen,

- 2) tidpunkten och platsen för förseelsen, arten av förseelse samt övriga uppgifter som behövs för att beskriva förseelsen, och
- 3) de lagrum som tillämpas.

I ett bötesyrkande skall också nämnas möjligheten att tillställa allmänna åklagaren en utredning som gäller dagsbotens belopp och den tidsfrist på sju dagar som gäller för möjligheten att tillställa utredningen. Om den som misstänks för förseelsen gör grunden för bestämning av dagsbotens belopp stridig, skall detta antecknas i yrkandet.

9 §

Innehållet i ett straffyrkande

Angående innehållet i ett straffyrkande gäller vad som föreskrivs i 8 § 1 och 3 mom.

I ett straffyrkande skall nämnas det bötesstraff som yrkas för förseelsen eller den yrkade ordningsbotens belopp och förverkandepåföljden. I yrkandet skall också nämnas att en betalning av böterna eller ordningsboten inom den utsatta tid som avses i 4 § 3 mom. leder till att påföljden fastställs genom ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande.

10 §

Uppgifterna i anslutning till betalning av påföljden

I anslutning till delgivningen av ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande skall lämnas de uppgifter som behövs för betalning av påföljden.

11 §

Delgivning

Ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande skall jämte bilagor delges den som misstänks för förseelsen genast då den förundersökning som avses i 7 § 2 mom. är slutförd, eller, om detta inte är möjligt, så snart som möjligt med användning av de sätt för delgivning i brottmål som anges i 11 kap. i rättegångsbalken.

Om det är fråga om en trafikförseelse som har begåtts med ett motordrivet fordon och identiteten på den som gjort sig skyldig till förseelsen omedelbart har kunnat fastställas, får ordningsbotsföreläggandet jämte bilagor utan hinder av 1 mom. sändas per post till den skyldige, antingen på den adress som denne har uppgett eller på den adress som framgår av fordonstrafikregistret. Ordningsbotsföreläggandet skall då sändas utan dröjsmål och senast inom två veckor från dagen för förseelsen. Delfåendet anses ha skett den sjunde dagen efter det att ordningsbotsföreläggandet postades. Postningsdagen skall antecknas på föreläggandet.

Om verkan av delgivningen på avbrytande av preskriptionen för åtalsrätten föreskrivs särskilt.

12 §

Handläggningen av ett straffyrkande

En behörig tjänsteman skall utan dröjsmål efter det att den tid som avses i 4 § 3 mom. kontrollera om den som misstänks för förseelsen har betalat böterna eller ordningsboten.

Om böterna eller dagsboten har betalats inom utsatt tid fastställs påföljden med ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande. Ett föreläggande som har fastställts på detta sätt behöver inte delges den som misstänks för förseelsen.

13 §

Överlämnande av ett bötesyrkande och ett straffyrkande till allmänna åklagaren

Ett bötesyrkande skall efter delgivningen utan dröjsmål överlämnas till allmänna åklagaren för utfärdande av ett bötesföreläggande. Samma överlämningskyldighet gäller ett straffyrkande, om det är fråga om ett bötesstraff på över 20 dagsböter och om den som misstänks för förseelsen har betalat böterna på det sätt som avses i 4 § 3 mom.

3 kap.

Föreläggande av ordningsbot för trafikförseelser som observerats utan att fordonet stoppats

14 §

De förseelser som omfattas av kapitlet

Bestämmelserna i detta kapitel kan tillämpas på behandlingen av en ordningsbotsförseelse som har begåtts med ett motordrivet fordon och som har observerats vid automatisk trafikövervakning eller annars utan att fordonet har stoppats, när förseelsen gäller

- 1) överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med högst 20 kilometer i timmen, eller
- 2) körning på ett busskörfält eller spårvagnsfält i strid med vägmärken.

15 §

Inledande av förfarandet

Ett ordningsbotsföreläggande utfärdas utan utredning av identiteten för den som körde fordonet för den fysiska person som vid tidpunkten för förseelsen var registrerad som ägare, innehavare eller tillfällig användare av det fordon som användes vid förseelsen.

Ett ordningsbotsföreläggande utfärdas för den som enligt 3 § 23 punkten i fordonslagen (1090/2002) ansvarar för användningen av bilen, om det med beaktande av alla omständigheter kring förseelsen kan anses att han eller hon vid tidpunkten för förseelsen körde den bil som användes vid förseelsen. I annat fall skall polisen höra sig för med den som ansvarar för användningen av bilen om vem som körde fordonet.

Polisdistriktet skall föra en förteckning över när ett brev med en förfrågan till den som ansvarar för användningen av bilen har postats eller när en förfrågan enligt 2 mom. i övrigt har gjorts. Om

personen inte svarar på förfrågningarna inom två veckor skall bestämmelserna i 2 kap. tillämpas på den fortsatta behandlingen.

16 §

Innehållet i ett ordningsbotsföreläggande

Ett ordningsbotsföreläggande skall utfärdas av en polisman på det sätt som avses i 8 § 1 mom. Av ett ordningsbotsföreläggande skall utöver uppgifterna som avses i 8 § 2 och 3 mom. framgå:

- 1) de eventuella påföljder som förseelsen kan medföra för den som har fått föreläggandet, så som ett körförbud, och
- 2) vilket förfarande som skall tillämpas, om den som fått föreläggandet motsätter sig ordningsbotsföreläggandet och hur ärendet då handläggs.

17 §

Sändande av ett ordningsbotsföreläggande

Ordningsbotsföreläggandet jämte bilagor sänds till mottagaren per post på den adress som framgår av fordonstrafikregistret. Ordningsbotsföreläggandet skall sändas utan dröjsmål och senast inom två veckor från dagen för förseelsen. När den som ansvarar för användningen av bilen i enlighet med 15 § 2 mom. uppger den skyldiges identitet får föreläggandet likväl sändas två veckor efter att polisen har fått uppgiften. Delfäendet anses ha skett den sjunde dagen efter det att föreläggandet postades. Postningsdagen skall antecknas på föreläggandet.

18 §

Motsättande av ett ordningsbotsföreläggande

En mottagare av ett ordningsbotsföreläggande som bestrider att han eller hon gjort sig skyldig till den förseelse som avses i föreläggandet eller annars anser att föreläggandet saknar grund skall motsätta sig föreläggandet. Motsättandet behöver inte motiveras.

Den som motsätter sig ett ordningsbotsföreläggande skall inom 30 dagar från delfäendet lämna meddelande om detta till kansliet vid eller förrättningsstället för polisinspektionen i det härad som förelagt ordningsboten. Ordningsbotsföreläggandet skall bifogas meddelandet. Meddelandet kan ges på en blankett som finns för detta ändamål.

Meddelandet får även sändas till polisinspektionen per post, med telefax eller med bud.

19 §

Chefens för polisdistriktet övervakning

Chefen för polisdistriktet övervakar utfärdandet av ordningsbotsförelägganden som utfärdas i ett förfarande enligt detta kapitel. Han eller hon skall undanröja ett ordningsbotsföreläggande och anmäla saken till allmänna åklagaren om en ordningsbots har förelagts för en förseelse för vilken ordningsbot inte är en tillräcklig påföljd.

Chefen för polisdistriktet skall också undanröja ett ordningsbotsföreläggande, om den gärning som avses i föreläggandet inte är en ordningsbotsförseelse eller om ordningsbotsföreläggandet annars saknar grund.

20 §

Åtgärder i anslutning till att ett ordningsbotsföreläggande motsätts

Chefen för polisdistriktet skall för verkställighet överlämna ett ordningsbotsföreläggande som inte har motsatts eller undanröjts.

Chefen för polisdistriktet skall undanröja ett ordningsbotsföreläggande som mottagaren har motsatt sig. Förfarandet enligt detta kapitel förfaller då, och angående den fortsatta behandlingen av saken gäller vad som föreskrivs i 2 kap., om inte något annat följer av 3 mom.

När mottagaren har motsatt sig ordningsbotsföreläggandet kan ett nytt föreläggande för samma gärning sändas per post på den adress som den som har gjort sig skyldig till förseelsen har uppgett, om den skyldiges identitet har kunnat fastställas genom ett erkännande som det inte finns anledning att betvivla. Delfäendet anses ha skett den sjunde dagen efter det att föreläggandet postades. Postningsdagen skall antecknas på föreläggandet.

21 §

Delegering av chefsens för polisdistriktet uppgifter

Uppgifter som enligt 19 och 20 § hör till chefen för polisdistriktet kan i reglementet för polisdistriktet överföras på annan tjänsteman som hör till befälet inom polisdistriktet.

22 §

Återställande av försutten fataljetid

Den som inte inom föreskriven tid har kunnat motsätta sig ett ordningsbotsföreläggande som delgivits enligt 17 § skall på ansökan återställas försutten fataljetid. I ansökan om återställande av försutten fataljetid skall personen i fråga uppge varför han eller hon inte har kunnat motsätta sig föreläggandet inom föreskriven tid, och ansökan skall ges in till den tingsrätt inom vars domkrets förseelsen har begåtts senast inom nio månader från dagen för förseelsen. Ordningsbotsföreläggandet eller betalningsuppsmaningen skall bifogas ansökan. Vid behandlingen av ett ärende som gäller återställande av försutten fataljetid är tingsrätten domför med en lagfaren ledamot ensam.

23 §

Skriftlig anmärkning

Om en förseelse som avses i 14 § 1 eller 2 punkten med hänsyn till omständigheterna är ringa, kan den som registrerats som ägare, innehavare eller tillfällig användare av det fordon som använts vid förseelsen ges en skriftlig anmärkning, utan att några andra åtgärder vidtas. Anmärkningen ges av en polisman och sänds till personen i fråga på den adress som framgår av fordonstrafikregistret.

4 kap.

Åklagarens bötesföreläggande och ordningsbot

24 §

Utfärdande av åklagarens bötesföreläggande

Allmänna åklagaren skall utan dröjsmål granska ett bötesyrkande eller ett straffyrkande som kommit för hans eller hennes behandling och utfärda ett åklagarens bötesföreläggande. Ett åklagarens bötesföreläggande som grundar sig på ett bötesyrkande får dock inte utfärdas förrän efter sju dagar från det att yrkandet delgavs.

Vid behov skall åklagaren utan dröjsmål vidta åtgärder för att verkställa ytterligare undersökningar eller för att avhjälpa fel och brister i bötesyrkandet eller straffyrkandet som har framkommit.

25 §

Utredning om dagsbotens penningbelopp

Oberoende av om den som misstänks för förseelsen har gett sitt samtycke till att saken behandlas och avgörs i ett förfarande enligt denna lag kan han eller hon tillstå åklagaren en skriftlig utredning om omständigheter som inverkar på dagsbotens penningbelopp. Den som utfärdar ett åklagarens bötesföreläggande skall beakta sådan utredning som tillställts innan föreläggandet utfärdas och som inverkar på dagsbotens penningbelopp.

26 §

Hinder för åklagarens bötesföreläggande

Allmänna åklagaren får inte utfärda ett åklagarens bötesföreläggande om

- 1) målsäganden har återkallat sin begäran om åtal för en förseelse för vilken åklagaren inte får väcka åtal utan en sådan begäran,
- 2) ett bötesyrkande eller ett straffyrkande inte har delgivits förrän åtalsrätten preskriberats, eller
- 3) i ärendet framkommer omständigheter enligt vilka ett straff inte skall dömas ut.

27 §

Utfärdande av ett nytt yrkande

Om allmänna åklagaren anser att ett åklagarens bötesföreläggande skall utfärdas för en annan gärning eller som ett strängare bötesstraff än det som angivits i bötesyrkandet eller straffyrkandet, skall på begäran av åklagaren utfärdas ett nytt yrkande och det tidigare yrkandet återkallas.

28 §

Utfärdande av ett lindrigare åklagarens bötesföreläggande än vad som har yrkats

Allmänna åklagaren får i ett åklagarens bötesföreläggande på eget initiativ eller på grundval av en utredning enligt 25 § utfärda ett lindrigare bötesstraff än vad som yrkats i straffyrkandet eller bötesyrkandet, om åklagaren anser att förseelsen eller svarandens betalningsförmåga förutsätter det.

29 §

Utfärdande av ordningsbotsföreläggande

Om allmänna åklagaren anser att det för förseelsen i stället för det bötesstraff som yrkas i straffyrkandet eller bötesyrkandet skall föreläggas en ordningsbot och en förverkandepåföljd, skall han eller hon utfärda ett ordningsbotsföreläggande.

Åklagaren kan också i andra fall än det som avses i 1 mom. med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 1 och 2 kap. förelägga en ordningsbot för en förseelse som kommer till hans eller hennes behandling.

30 §

Åtgärdseftergift och väckande av åtal

Allmänna åklagaren får avstå från att utfärda ett åklagarens bötesföreläggande eller ordningsbotsföreläggande, om de lagbestämda förutsättningarna för åtalseftergift uppfylls.

Åklagaren skall väcka åtal i stället för att utfärda ett föreläggande om det inte är fråga om en förseelse som avses i 1 § 1 mom. eller om förseelsens samband med en gärning som skall behandlas på samma gång förutsätter att åtal också väcks för förseelsen.

Om allmänna åklagaren avstår från att väcka åtal eller väcker åtal, skall bötesyrkandet eller straffyrkandet undanröjas.

31 §

Att ta upp ett ärende för nytt avgörande

Om åklagaren har beslutat att inte utfärda ett åklagarens bötesföreläggande eller ett ordningsbotsföreläggande och beslutet enligt ny utredning i ärendet har grundat sig på uppgifter som i väsentlig grad har varit bristfälliga eller oriktiga, får allmänna åklagaren utan hinder av beslutet ta upp ärendet för nytt avgörande.

En högre åklagare har utan hinder av ett beslut som avses i 1 mom. rätt att ta upp ett ärende på nytt.

Anmälningsskyldighet på grund av ändrade omständigheter

Om ett åklagarens bötesföreläggande i enlighet med 26 eller 27 § inte utfärdas, om ett lindrigare bötesstraff i enlighet med 28 § utfärdas eller om det i enlighet med 29 § 1 mom. i stället för ett åklagarens bötesföreläggande föreläggs en ordningsbot, skall detta genast anmälas till den som ett yrkande på straff har riktats mot samt till Rättsregistercentralen som sörjer för verkställigheten av ett bötesstraff och en ordningsbot.

5 kap.

Särskilda bestämmelser*Besvärsförbud*

I ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande får ändring inte sökas genom besvär.

Extraordinärt ändringssökande

Utöver vad som föreskrivs i 31 kap. 1 § i rättegångsbalken kan ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande på ansökan undanröjas också i de fall då den grundar sig på felaktig tillämpning av lag eller då målsäganden eller den som misstänks för förseelsen inte lämnat ett giltigt samtycke enligt 3 eller 4 §. För svaranden kan inte efter det föreläggandet undanröjts bestämmas eller dömas ut ett strängare straff än det som har bestämts i det undanröjda föreläggandet.

Tingsrätten kan på ansökan undanröja ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande, om någon vid utfärdandet av föreläggandet har behandlats som en annan person eller under oriktigt namn.

Förfarandet vid extraordinärt ändringssökande

Ansökan om extraordinärt ändringssökande skall göras hos tingsrätten på den ort där förseelsen begicks enligt det föreläggande som ansöks bli undanröjt. Vid behandlingen av ett ärende som gäller ett ärende som avses i denna paragraf är tingsrätten domför med en lagfaren ledamot ensam.

I de fall som avses i 34 § 1 mom. skall ansökan göras inom ett år från dagen för utfärdandet av föreläggandet. I de fall som avses i 34 § 2 mom. kan ansökan göras oberoende av utsatt tid.

36 §

Rättande av fel

Den tjänsteman som är behörig att utfärda ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande skall genast rätta skriv- eller räknefel eller andra motsvarande uppenbara fel som han eller hon observerar i föreläggandet, om påföljdens inte blir strängare med anledning av rättelsen.

Innan ett fel rättas skall den som fått föreläggandet vid behov beredas tillfälle att höras.

Om det bötesstraff som har bestämts genom ett bötesföreläggande blir lindrigare till följd av rättelsen, skall en anmälan om det nya straffet sändas så som stadgas i 32 §.

37 §

Verkställighet av påföljd

Angående verkställighet av en påföljd som utfärdats enligt denna lag föreskrivs i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

Ett bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och åklagarens bötesföreläggande verkställs som en dom som vunnit laga kraft. Ett ordningsbotsföreläggande enligt 3 kap. blir dock verkställbart först efter att den frist på 30 dagar som avses i 18 § 2 mom. har gått ut förutsatt ytterligare att föreläggandet inte har motsatts.

38 §

Frist för betalning av påföljd

Böter eller en ordningsbot som förelagts genom ett bötes- eller ordningsbotsföreläggande utan ett straffyrkande skall betalas inom 30 dagar från det att bötesföreläggandet eller ordningsbotsföreläggandet har delgivits.

En ordningsbot som har förelagts i enlighet med förfarandet enligt 3 kap. skall betalas inom 30 dagar från delgivningen av ordningsbotsföreläggandet, om den som fått ordningsboten inte motsätter sig den.

39 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om:

- 1) de handlingar som skall användas vid förfarande enligt denna lag samt om de uppgifter som skall antecknas i dem och förvaringen av dem, och
- 2) de meddelanden som anknyter till verkställigheten av påföljder som utfärdats enligt denna lag och andra meddelanden mellan myndigheterna.

6 kap.

Ikraftträdandebestämmelse

40 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om ordningsbotsförfarande av den 21 januari 1983 (66/1983), lagen om strafforderförfarande av den 26 juli 1993 (692/1993), ordningsbotsförordningen av den 29 juni 1983 (606/1983) och förordningen om strafforderförfarande av den 26 november 1993 (1026/1993) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

41 §

Övergångsbestämmelse

Om ett straffanspråk eller ett ordningsbotsföreläggande delgivits innan denna lag har trätt i kraft tillämpas på behandlingen av saken de bestämmelserna om strafforderförfarandet och ordningsbotsförfarandet som gällde vid ikraftträdandet.

2.

L a g**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i strafflagen av 19 december 1889 (39/1989) 2 a kap. 9-11 §, sådana de lyder, 9 § i lagarna 613/2003, 585/2005 och / samt 10 och 11 § i lag 550/1999,

ändras 2 a kap. 2 § 4 mom., 6 § 3 och 4 mom. och 8 §, 7 kap. 1 § 2 mom. samt 8 kap. 1 § 2 mom. 4 punkten, 6 § 2 mom. 3 punkten och 18 § samt 41 kap. 8 §,

sådana de lyder, 2 a kap. 2 § 4 mom. och 6 § 3 mom. i lag 550/1999, 6 § 4 mom. i lag 68/2007, 8 § i lagarna 550/1999 och 971/2001, 7 kap. 1 § 2 mom. i lag 697/1991, 8 kap. 1 § 2 mom. 4 punkten och 6 § 2 mom. 3 punkten i lag 297/2003 och 18 § i lagarna 297/2003 och 1161/2005 samt 41 kap. 8 § i lag / , samt

fogas till 2 a kap. 3 § ett nytt 3 mom., 7 kap. nya 3 a och 3 b § samt 8 kap. 3 § ett nytt 3 mom. och 13 § ett nytt 3 mom. som följer:

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

2 §

Dagsbotens belopp

Dagsboten bestäms i domstol enligt de uppgifter som gäller under rättegången och i förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/) enligt de uppgifter som gäller när bötesföreläggandet eller straff- eller bötesyrkandet utfärdas. Åklagaren bestämmer dock böterna enligt de uppgifter som gäller när åklagarens bötesföreläggande utfärdas, om det har framkommit att betalningsförmågan hos den som mottagit straff- eller bötesyrkandet har förändrats väsentligt jämfört med de uppgifter som gällde då yrkandet utfärdades.

-----

3 §

Det totala bötesbeloppet

Om höjning av det totala bötesbelopp vid bestämmandet av ett gemensamt straff för brott som skall bestraffas med böter och ordningsbot föreskrivs i 7 kap. 3 a §.

6 §

Eftergift i fråga om förvandlingsstraff för böter eller delar av böter

-----

Den del av böterna med vilken det totala bötesbeloppet har höjts med stöd av 3 § 2 mom. eller 7 kap. 3 a § förvandlas inte till fängelse.

Obetalda böter som har utfärdats genom ett bötesförläggande får inte förvandlas till fängelse.

8 §

Ordningsbot

Ordningsbot är ett till sitt eurolopp fast förmögenhetsstraff som är lindrigare än böter och som genom lag bestäms utgöra det enda straffet för vissa förseelser.

En obetald ordningsbot får inte förvandlas till fängelse.

7 kap.

Om gemensamt straff

1 §

Bestämmande av gemensamt fängelsestraff

Om för ett brott skall dömas till fängelse och för ett eller flera andra brott till böter, ordningsbot eller böter och ordningsbot får domstolen för samtliga brott döma till ett gemensamt fängelsestraff eller för vissa av brotten till ett gemensamt fängelsestraff och dessutom till böter eller ordningsbot för de övriga brotten.

---

3 a §

Böter och ordningsbot

Om för två eller flera brott samtidigt skall dömas till böter och ordningsbot, skall ett gemensamt bötesstraff höjt med 10 euro bestämmas.

Om det totala beloppet för bötesstraffet och det gemensamma bötesstraffet skulle vara lägre än ordningsboten eller den strängaste ordningsboten, höjs bötesstraffet eller det gemensamma bötesstraffet till nivån för ordningsboten eller den strängaste ordningsboten innan höjningen enligt 1 mom. görs.

3 b §

Ordningsbot

Om någon samtidigt skall dömas för två eller flera brott för vilka straffet är ordningsbot skall en ordningsbot bestämmas. Ordningsboten bestäms då höjd med tio euro i förhållande till den förseelse för vilken gäller den strängaste ordningsboten.

8 kap.

Om preskription

1 §

Preskription av åtalsrätten

Åtalsrätten preskriberas, om åtal inte har väckts inom

---

4) två år, om det strängaste straffet är fängelse i högst ett år, böter eller ordningsbot.

---

3 §

När preskriptionen av åtalsrätten avbryts

Då ett ärende angående en förseelse behandlas i ett förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande avbryts preskriptionen av åtalsrätten då ett bötesyrkande, ordningsbotsföreläggande som den misstänkte kan motsätta sig eller straffyrkande delges den som misstänks för förseelsen. Preskriptionen avbryts dock inte om yrkandet återkallas eller ett föreläggande motsätts.

6 §

Preskription som förhindrar utdömande av straff

Straff för ett annat brott än ett sådant som avses i 1 mom. får inte dömas ut eller utfärdas i ett förfarande enligt lagen om förfarandet vid bötes- och ordningsbotsföreläggande när det från den dag som nämns i 2 § har förflutit

---

3) tio år, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i högst två år, böter eller ordningsbot.

13 §

När utdömt bötesstraff förfaller

En ordningsbot förfaller när fem år har förflutit från den dag då ordningsbotsföreläggandet utfärdades.

18 §

Hänvisningsbestämmelse

I 2 b kap. 3 § 2 mom. bestäms när villkorligt fängelse förfaller.

Om preskription av disciplinstraff som ådöms krigsmän och andra personer som underlyder 45 kap. strafflagen bestäms i militära disciplinlagen (331/1983).

41 kap.

Om vapenbrott

8 §

Ordningsbot

Om ordningsbot som enda påföljd för ringa i 6 § avsett innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan och för ringa i 7 avsedd överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada annan föreskrivs i lagen om ordningsbotsföreseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .
_____

3.

L a g

om ordningsbotsföreseelser

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om användning av ordningsbot som straff för vissa föreseelser, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

2 §

Gångtrafikföreseelser

En gående föreläggs för en uppsåtliga eller av oaktsamhet begången överträdelse av

- 1) förbudet i 3 § 2 mom. i vägtrafiklagen (267/1981) mot att hindra eller störa trafiken, skyldigheten i 4 § att följa tecken eller anvisning som ges av person som reglerar trafiken eller tecken eller anvisning som ges med trafikanordning, skyldigheten enligt 6 § att lämna fri passage för utryckningsfordon och procession eller trafikreglerna om gående i 40-43 § eller 44 § 1-2 mom., eller
- 2) skyldigheten i 3 § 2 mom. i vägtrafikförordningen (182/1982) att följa trafikanordningar och förbudet i 4 § 1 mom. att röra sig på område för motorväg
en ordningsbot på 10 euro.

3 §

Förseelser av förare av motorlösa fordon

En cyklist eller en förare av något annat motorlöst fordon föreläggs för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av

- 1) förbudet i 3 § 2 mom. i vägtrafiklagen mot att hindra och störa trafiken eller trafikreglerna i 2 kap. för förare av fordon,
- 2) bestämmelsen i 4 § 1 mom. i fordonslagen (1090/2002) angående allmänna säkerhetskrav för fordon,
- 3) skyldigheten i 3 § 2 mom. i vägtrafikförordningen att följa trafikanordningar och förbudet i 4 § 1 mom. att röra sig på område för motorväg, eller
- 4) bestämmelserna angående persontransport på cykel i 42 § i förordningen om användning av fordon på väg (1257/1992)
en ordningsbot på 20 euro.

4 §

Förseelser som gäller körhandlingar för ett motordrivet fordon

Föraren föreläggs för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av skyldigheten att ha med sig handlingar

- 1) enligt 66 a § i fordonslagen,
- 2) enligt 4 § 2 mom. i körkortsförordningen (845/1990), eller
- 3) enligt 29 § 1 mom. i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2003)
en ordningsbot på 20 euro.

5 §

Förseelser som gäller ett motordrivet fordons utrustning, konstruktion och skick

Ett fordons förare, ägare eller varaktiga innehavare föreläggs för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av bestämmelserna om motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning eller skick

- 1) enligt 4 §, 7 § 1 mom. eller 9 § 1 mom. i fordonslagen, eller

2) enligt 3 kap. angående användning av däck och dubbar i förordningen om användning av fordon på väg eller enligt 33 §
en ordningsbot på 35 euro.

En mopedist eller en ägare eller varaktig innehavare av en moped föreläggs för en förseelse som anges i 1 mom. en ordningsbot på 20 euro.

6 §

Förseelser som gäller användning av personlig skyddsutrustning

Föraren av och passagerarna i ett fordon som avses i 88 § 1 mom. i vägtrafiklagen föreläggs en ordningsbot på 35 euro för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången underlåtenhet att använda bilbälte under körning. En ordningsbot av samma storlek föreläggs också för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången gärning

- 1) en förare som transporterar barn i ett fordon i strid med 88 a § i vägtrafiklagen,
- 2) en förmyndare, vårdnadshavare eller förare som försummar den skyldighet som anges i 88 c § 1 mom. i vägtrafiklagen angående användning av skyddsanordningar för barn under 15 år, och
- 3) en förare som försummar den skyldighet som anges i 88 c § 2 mom. i vägtrafiklagen angående säkerheten vid transporter med invalidtaxi.

Föraren av och passagerarna i ett fordon som avses i 89 § 1 mom. i vägtrafiklagen föreläggs för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången underlåtenhet att under körning använda skyddshjälm av godkänd modell en ordningsbot på 35 euro. En ordningsbot av samma storlek föreläggs också en förare för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången försummelse av den skyldighet som anges i 89 § 2 mom. i vägtrafiklagen att se till att barn under 15 år använder skyddshjälm.

7 §

Överskridande av hastighetsbegränsning med motordrivet fordon

Om den högsta tillåtna hastigheten enligt 25 § 1 mom. i vägtrafiklagen, 3 § 2 mom. i vägtrafikförordningen eller 3 § i förordningen om användning av fordon på väg är högst 60 kilometer i timmen, föreläggs föraren av ett motordrivet fordon om han eller hon uppsåtlig eller av oaktsamhet överskrider den högsta tillåtna hastigheten

- 1) med högst 15 kilometer i timmen en ordningsbot på 70 euro, och
- 2) med mer än 15 kilometer i timmen men högst 20 kilometer i timmen en ordningsbot på 115 euro.

Om den högsta tillåtna hastigheten är mer än 60 kilometer i timmen, föreläggs föraren av ett motordrivet fordon om han eller hon uppsåtlig eller av oaktsamhet överskrider den högsta tillåtna hastigheten

- 1) med högst 15 kilometer i timmen en ordningsbot på 70 euro, och
- 2) med mer än 15 kilometer i timmen men högst 20 kilometer i timmen en ordningsbot på 100 euro.

En mopedist föreläggs dock, om han eller hon uppsåtlig eller av oaktsamhet överskrider den högsta tillåtna hastigheten med högst 15 kilometer i timmen, en ordningsbot på 50 euro.

En ordningsbot förläggs dock inte då den högsta tillåtna hastigheten överskridits på en gårdsgata eller gågata i strid med skyldigheten enligt 33 § 2 mom. eller 33 a § 2 mom. i vägtrafiklagen.

8 §

Andra förseelser mot trafikreglerna av förare av motordrivna fordon

En förare av ett motordrivet fordon föreläggs en ordningsbot på 50 euro för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av vägtrafiklagens

- 1) 8 § 1 mom. eller 9 § angående framförande av fordon på körbanan,
- 2) 11 §, 12 § 2 mom. eller 15 § 2 mom. angående val av körfält, svängning eller körning in i korsning,
- 3) 16 § angående möte,
- 4) 24 a § angående användning av kommunikationsapparat under körning,
- 5) 34 § 1 mom. angående ljud- och ljussignaler,
- 6) 35 § 1 mom. angående riktningstecken,
- 7) 36 §, 37 § 1 eller 4 mom. eller 38 § angående användning av ljus, eller
- 8) 39 § 2 mom. angående stannande av fordon före färjas skyddsanordningar.

En förare av ett motordrivet fordon föreläggs också en ordningsbot enligt 1 mom. för en överträdelse av vägtrafikförordningens

- 1) 4 eller 7 § angående körning på motorvägar eller motortrafikleder,
- 2) påbud, förbud, begränsningar eller bestämmelser som anges genom vägmärken enligt 12-21 §, dock inte vägmärkena 222, 231, 232, 344–347, 351, 391 eller 392,
- 3) 22 § 1 mom. 2 eller 3 punkten angående följande av trafikljus,
- 4) 33 § 2 mom. angående fortsatt körning på körfältslinje,
- 5) 34 § 2 mom. eller 39 § 3 mom. till den del det är fråga om vit spärrlinje och spärrområde, eller
- 6) 40 § 1 mom. angående gruppering som anges med vit körfältspil.

En mopedist föreläggs dock för de förseelser som anges i 1 och 2 mom. en ordningsbot på 35 euro. En sådan ordningsbot föreläggs en mopedist även för överträdelse av vägtrafikförordningens 22 § 1 mom. 1 punkten eller 26 § angående trafikljus.

9 §

Störande och onödig körning med motordrivna fordon

För en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av bestämmelserna om sådan störande eller onödig körning med motordrivet fordon som anges i 86 § vägtrafiklagen och i 4 § förordningen om användning av fordon på väg föreläggs föraren en ordningsbot på 35 euro.

10 §

Förseelser som gäller besiktning och anmälan för registrering av fordon

För en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången användning av ett obesiktigt fordon eller ett fordon som inte anmälts för registrering i strid med 8 § 1 mom. eller 85 § 1 mom. i fordonslagen föreläggs föraren en ordningsbot på 35 euro.

För en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången underlåtelse att enligt 64 § 1 mom. göra en anmälan av fordons registeruppgifter föreläggs ägaren eller innehavaren av fordonet en ordningsbot på 35 euro.

11 §

Förseelser som gäller personbefordran med motordrivna fordon

För en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av bestämmelserna i 87 § 2 mom. i vägtrafiklagen eller i 38-41 §, 43 § 4 mom. och 44 § 4 mom. i förordningen om användning av fordon på väg om personbefordran med motordrivna fordon föreläggs föraren en ordningsbot på 50 euro.

12 §

Förseelser som gäller sjötrafik

För en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av sjötrafiklagen (463/1996), sjötrafikförordningen (124/1997) eller lagen om farkostregistret (976/2006) föreläggs ordningsbot som följer:

- 1) den som framför en farkost för en annan förseelse än i 2 punkten avsedd förseelse mot i 5 § 2 mom. i sjötrafiklagen avsedda påbud, förbud och begränsningar som sjötrafikmärken eller ljussignaler anger 35 euro,
- 2) den som framför en farkost för överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med maximalt den högsta tillåtna hastigheten 60 euro,
- 3) för framförande av en farkost utan de dokument som enligt 13 § i sjötrafiklagen skall medföras när farkosten är i användning eller försummelse att inom utsatt tid visa upp dessa dokument 20 euro,
- 4) för framförande av en farkost i strid med regionala förbud eller begränsningar som meddelats med stöd av 15 § i sjötrafiklagen 35 euro,
- 5) ägaren till en farkost för försummelse att göra en registeranmälan som avses i 7 § 1 mom. i lagen om farkostregistret, ägaren eller innehavaren för en försummelse att anmäla ändringar enligt 7 § 2 mom. eller ägaren för försummelse att göra en i 7 § 3 mom. föreskriven anmälan om att farkosten förstörts, överlåtits eller tagits ur bruk 35 euro
- 6) för enligt 10 § 2 mom. i lagen om farkostregistret förbjuden användning av farkost som inte försetts med registerbeteckning 35 euro, eller
- 7) för framförande av en farkost som saknar sådan utrustning som avses i 2 § 1 mom. 2–4 punkten i sjötrafikförordningen 35 euro.

13 §

Förseelser som gäller fiskevårdsavgift eller spöfiskeavgift

Den som uppsåtlig eller av oaktsamhet bedriver fångst av fisk eller kräfta utan att till staten ha betalt fiskevårdsavgift eller spöfiskeavgift enligt 88 § lagen om fiske (286/1982) föreläggs en ordningsbot på 50 euro.

En ordningsbot föreläggs enligt 1 mom. den som bedriver fångst av fisk eller kräfta och som inte medför bevis över betalning och som inte inom sju dygn uppvisar beviset.

14 §

Ordningsföreseelser

För uppsåtliga föreseelser mot ordningslagen (612/2003) föreläggs ordningsbot som följer:

- 1) 35 euro för störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten enligt 3 §,
- 2) 20 euro för intagande av rusmedel i strid med förbudet i 4 § 1 mom.,
- 3) 50 euro för försummelse av aktsamhetsplikten för förhindrande av fara enligt 5 § för ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller en företrädare för dem,
- 4) 35 euro för användande av ljus eller reklam i strid med förbudet i 6 § 1 mom. eller för sådant olovligt avlägsnande eller skadande av kungörelse eller meddelande som avses i 2 mom. i nämnda paragraf,
- 5) 50 euro för köp eller erbjudande mot betalning av sexuella tjänster i strid med förbudet i 7 § 1 mom.
- 6) 20 euro för tömning av tarmen eller urinering i strid med förbudet i 7 § 2 mom.,
- 7) 35 euro för ordnande av föreställningar i strid med förbudet i 7 § 3 mom.,
- 8) 35 euro för ägaren eller innehavare av en byggnad eller företrädare för dem för försummelse av skyldigheten att säkerställa tillträde till byggnad enligt 8 §,
- 9) 20 euro för innehav av ämnen som lämpar sig för klottring i strid med förbudet i 13 §,
- 10) 20 euro för försummelse av skyldigheten i samband med djurhållning enligt 14 § 1 mom.,
- 11) 20 euro för ridning eller körning i strid med förbudet i 15 § 1 mom.

15 §

Föremål och ämnen som lämpar sig för att skada någon annan

För ett ringa innehav av föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan som avses i 41 kap. 6 § i strafflagen och för en ringa överlåtelse till en minderårig av föremål som lämpar sig för att skada någon annan som avses i 7 § i nämnda kapitel föreläggs gärningsmannen en ordningsbot på 35 euro.

16 §

Ringa brott mot nedskräpningsförbudet

För en uppsåtlig eller av grov ovarsamhet begången ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet i 19 § avfallslagen (1072/1993) föreläggs den som skräpat ned en ordningsbot på 50 euro.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs förordningen av den 21 maj 1999 om ordningsbotsföreseelser (610/1999) jämte ändringar.

4.

L a g**om ändring av lagen om verkställighet av böter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter av den 9 augusti 2002 (672/2002) 2 § 1 mom., 5 § 2 mom. och 6 § som följer:

2 §

Påföljders verkställbarhet

Verkställigheten av böter och av förverkandepåföljder som avser egendom skall inledas när det avgörande där påföljden har bestämts har vunnit laga kraft eller när avgörandet kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Angående verkställbarheten av ett ordningsbotsföreläggande enligt 3 kap. i lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande bestäms i 37 § 2 mom. i nämnda lag.

---

5 §

Tillfälle att erlægga betalning

Vid användning av bötesyrkande och straffyrkande skall den tjänsteman som utfärdar yrkandet ge den betalningsskyldige tillfälle att erlægga betalning.

---

6 §

Rätt att betala en fordran

Den betalningsskyldige har rätt att betala sina böter redan innan avgörandet om påföljden är verkställbart. Vid ett förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsförelägganden har den som misstänks för förseelsen rätt att betala det belopp som dömts förverkat när bötesyrkandet eller straffyrkandet har delgivits honom eller henne.

Betalning utgör inget hinder för den betalningsskyldige att söka ändring i det avgörande genom vilket påföljden i fråga har bestämts eller att motsätta sig ett ordningsbotsföreläggande som avses i 3 kap. i lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande.

Trots att betalning erlagts anses verkställigheten till den del den motsvarar det betalda beloppet avslutad först när avgörandet har vunnit laga kraft eller ärendet har avgjorts genom ett bötes- eller ordningsbotsföreläggande eller ett åklagarens bötesföreläggande.

Denna lag träder i kraft den

20 .

5.

L a g**om ändring av 2 kap. 6 § och 17 kap. 18 § i rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i rättegångsbalken 2 kap. 6 § 1 mom. och 17 kap. 18 § 2 mom. 2 punkten, sådana de lyder, 2 kap. 6 § 1 mom. i lag 1052/1991 och 17 kap. 18 § 2 mom. 2 punkten i lag 690/1997, som följer:

2 kap.

Om domförhet

6 §

I brottmål är tingsrätten domför även med ordföranden ensam, om det för det brott som nämns i åtalet med hänsyn till de omständigheter som anges där inte föreskrivits något annat eller strängare straff än ordningsbot, böter eller fängelse i högst ett år och sex månader. Härvid kan det inte dömas till strängare straff än ordningsbot eller böter.

17 kap.

Om bevisning

18 §

I brottmål får inte den vittna som har

2) förelagts ett bötesföreläggande, åklagarens bötesföreläggande eller en ordningsbot för en gärning som avses i 1 punkten, eller

Denna lag träder i kraft den

20 .

6.

L a g**om ändring av 1 kap. 7 § i lagen om rättegång i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om rättegång i brottmål av den 11 juli 1997 (689/1997) 1 kap. 7 § som följer:

1 kap.

Om åtalsrätt

7 §

Allmänna åklagaren får besluta att inte väcka åtal (*åtalseftergift*)

1) när brottet inte kan förutses medföra strängare straff än ordningsbot eller böter och gärningen, med hänsyn till sin menlighet eller gärningsmannens skuld, sådan den framgår av brottet, skall anses vara ringa bedömd som en helhet, samt

2) för ett brott som begåtts av någon som inte har fyllt 18 år, om det inte kan förutses medföra ett strängare straff än ordningsbot, böter eller fängelse i högst sex månader och gärningen snarare kan anses ha berott på oförstånd eller förhastande än på likgiltighet för förbud och påbud i lag.

Denna lag träder i kraft den

20 .

7.

L a g**om ändring av förundersökningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förundersökningslagen av den 30 april 1987 (449/1987) 4 § 1 mom., 14 § 2 mom., 43 § 1 mom. och 44 § 1 mom., sådana de lyder, 14 § 2 mom. i lag 203/1997 samt 4 § 1 mom., 43 § 1 mom. och 44 § 1 mom. i lag 645/2003, som följer:

4 §

Förundersökning behöver inte göras med anledning av ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än ordningsbot eller böter och som i sin helhet skall anses vara uppenbart obetydligt, om målsäganden inte har några anspråk i saken.

Förundersökningen av brott som en polisman misstänks ha begått leds emellertid alltid av allmänna åklagaren med undantag för ärenden som behandlas som ett ärende enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/).

Efter att förundersökningen blivit klar skall saken överlämnas till åklagaren för åtalsprövning eller för utfärdande av åklagarens bötesföreläggande.

I enkla och klara ärenden får *summarisk förundersökning* göras, om gärningen inte kan förutses medföra strängare straff än ordningsbot eller böter. Med anledning av ett brott som en polisman misstänks ha begått får summarisk förundersökning dock göras endast om ärendet behandlas i ett förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

_____

8.

L a g

om ändring av 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet av den 22 augusti 2003 (761/2003) 13 § 2 mom. 3 punkten som följer:

Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har polisen rätt att enligt avtal med den registeransvarige genom teknisk anslutning eller i maskinläsbar form få följande uppgifter:

- 3) ur justitieförvaltningens informationssystem uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning, beslut av åklagare, brottmål som är eller har varit anhängiga vid

domstol, domstolarnas lagakraftvunna avgöranden, personer som efterlysts av justitieförvaltningsmyndigheterna, ur Rättsregistercentralens informationssystem uppgifter om verkställigheten av bötesstraff och ordningsbot samt ur kriminal- och fängvårdsmyndigheternas informationssystem uppgifter om personer som avtjänar eller har avtjänat straff som riktar sig mot friheten; om inhämtande av uppgifter ur straffregistret föreskrivs dock i straffregisterlagen. (770/1993),

---

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

L a g

om ändring av 1 § i lagen om allmänna åklagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna åklagare av den 11 mars 1997 (199/1997) 1 § 3 mom. som följer:

1 §

Åklagarens ställning och uppgifter

Åklagaren har också till uppgift att utfärda åklagarens bötesförelägganden och ordningsbotsförelägganden enligt vad som föreskrivs särskilt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.**L a g****om ändring av 8 § i lagen om häradsåklagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om häradsåklagare av den 22 mars 1996 (195/1996) 8 § 1 mom. som följer:

8 §

Biträdande åklagares behörighet

En biträdande åklagare kan ges i uppdrag att handha ärenden som avser åklagarens bötesförelägganden och ordningsbotsförelägganden och brottmål som behandlas i sammansättning med en domare.

Denna lag träder i kraft den

20 .

11.**L a g****om ändring av tullagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tullagen av den 29 december 1994 (1466/1994) 28 § 1 mom. 6 punkten, 45 och 46 § samt 47 § 5 mom., av dem sådan 46 § lyder i lag 1299/2003 och 47 § 5 mom. i lag 331/1996, som följer:

28 §

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har tullmyndigheten rätt att, även med hjälp av en teknisk anslutning, få uppgifter som behövs för skötseln av tullverkets åligganden enligt överenskommelse med den registeransvarige

6) ur justitieförvaltningens datasystem uppgifter om brottmål vilka är eller har varit föremål för åtalsprövning, uppgifter om bötesförelägganden och åklagarens bötesförelägganden som utfärdats, om brottmål som är anhängiga vid domstol, om dömda bötesstraff, om domstolarnas laga-kraftvunna avgöranden varigenom åtal har förkastats, om verkställigheten av bötesstraff och ordningsbot samt om personer som avtjänar eller har avtjänat fängelsestraff, om erhållande av uppgifter ur straffregistret föreskrivs emellertid i straffregisterlagen (770/93).

45 §

En tullman kan avstå från att vidta åtgärder för väckande av åtal mot den skyldige, om brottet inte kan förutses medföra strängare straff än ordningsbot eller böter och om det som helhet skall anses uppenbart obetydligt. En tullman kan dock tilldela anmärkning till den som är skyldig till ett sådant brott.

46 §

Om det för ett tullbrott kan utfärdas ett bötesstraff och en förverkandepåföljd genom ett bötesföreläggande eller ett åklagarens bötesföreläggande, får förundersökningsledaren eller någon annan till uppgiften förordnad tullman utfärda ett bötesyrkande, bötesföreläggande eller ett straffyrkande angående nämnda påföljder så som föreskrivs i lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/).

Om påföljden för ett brott som undersöks av tullverket kan vara ordningsbot och vid sidan av denna en förverkandepåföljd, har den tullman som avses i 1 mom. rätt att utfärda nämnda påföljder eller utfärda ett straffyrkande i fråga om dem på det sätt som föreskrivs i lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande.

47 §

En i överenskommelse om gränstullsamarbete avsedd tjänsteman som utför tullåtgärder på finska statens vägnar kan i tullbrottmål delge stämning och ett i 46 § 1 mom. avsett bötesyrkande, bötesföreläggande eller straffyrkande inom den kontrollzon som avses i avtalet. Inom kontrollzonen kan utan justitiekanslerns åtalsförordnande ett föreläggande eller ett yrkande som gäller tullbrottmål delges även annan än finsk medborgare.

Denna lag träder i kraft den

_____

20 .

_____

12.**L a g****om ändring av 47 § i gränsbevakningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i gränsbevakningslagen av den 15 juli 2005 (578/2005) 47 § som följer:

47 §

Bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande

En gränsbevakningsman utfärdar ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande på det sätt som föreskrivs i lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .
_____

13.**L a g****om ändring av 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet av den 15 juli 2005 (597/2005) 22 § 1 mom. 12 punkten som följer:

22 §

Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen eller i någon annan lag har gränsbevakningsväsendet utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för att utföra sina uppdrag och föra sina personregister ur vissa register få nödvändiga uppgifter enligt följande:

-----
12) för upprätthållande av gränssäkerheten, förundersökning, annan undersökning, behandling av straffyrkanden, räddningsuppdrag, uppdrag som avses i lagen om sjöfartsskydd eller för påförande

av påföljdsavgift för transportörer, ur justitieförvaltningens informationssystem nödvändiga uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning, beslut av åklagare, brottmål som är eller har varit anhängiga vid domstol, domstolarnas lagakraftvunna avgöranden, verkställighet av bötesstraff och ordningsbot, personer som efterlysts av justitieförvaltningsmyndigheterna och om tvångsmedel,

-----
 Denna lag träder i kraft den 20 .
 _____

14.

L a g

om ändring av 14 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) 14 § 1 och 2 mom.,
 samt
fogas till 14 § ett nytt 3 mom. som följer:

14 §

Ordningsbot, bötesyrkande och straffyrkande

Om för en förseelse som avses i denna lag och som har framkommit vid jakt- och fiskeövervakning kan föreläggas en ordningsbot och vid sidan av den en förverkandepåföljd, har jakt- och fiskeövervakaren rätt att utfärda dessa påföljder förutsatt att den som ordningsboten gäller skriftligen ger sitt samtycke till att ärendet behandlas i ett förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/). På behandlingen av ärendet och på utfärdandet av straffyrkandet som gäller ordningsboten och förverkandepåföljden tillämpas i övrigt det som föreskrivs i nämnda lag.

Om en förseelse som avses i denna lag och har framkommit vid jakt- och fiskeövervakning varit sådan som avses i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten i lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande, har jakt- och fiskeövervakaren rätt att utfärda ett bötesyrkande förutsatt att den som yrkandet gäller skriftligen ger sitt samtycke till att ärendet behandlas i ett förfarande enligt nämnda lag. Ett bötesyrkande får uppgå till högst 20 dagsböter, och böter som utfärdats på grundval av yrkandet får inte förvandlas till fängelse. Utan samtycke av den som yrkandet gäller får utfärdas ett motsvarande stort straffyrkande. På behandlingen av ärendet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i nämnda lag.

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att för behandlingen av straffyrkanden ur Rättsregistercentralens informationssystem få uppgifter om verkställigheten av bötesstraff och ordningsbot.

Denna lag träder i kraft den 20 .
 _____

15.**L a g****om ändring av 15 § i militära rättegångslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i militära rättegångslagen av den 5 mars 1983 (326/1983) 15 § 2 mom. som följer:

15 §

 Militärt rättegångsärende får inte handläggas i ett förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.**L a g****om ändring av vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 103 §, sådan den lyder i lag 567/2005, ett nytt 2 mom. som följer:

103 §

Trafikförseelse

 Om ordningsbot som enda straff för vissa trafikförseelser föreskrivs i lagen om ordningsbotsförseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

L a g**om ändring av 96 § i fordonslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fordonslagen av den 11 december 2002 (1090/2002) 96 § 2 mom., sådant det lyder i lag / , samt fogas till 96 § ett nytt 3 mom. som följer:

96 §

Straff

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) underlåter att fullgöra den reparationsskyldighet som föreskrivs i 5 eller 57 §,
- 2) bryter mot användningsförbud eller körförbud enligt 6 § 1 mom. eller 51, 56, 57, 60, 75 eller 84 §,
- 3) bryter mot det förbud mot tillverkning, import, saluföring, försäljning eller annan överlåtelse som föreskrivs i 6 § 2 mom.,
- 4) underlåter att fullgöra den skyldighet att hålla ett fordon trafikdugligt som föreskrivs i 9 § 2 mom.,
- 5) underlåter att fullgöra den skyldighet att ha med sig intyget över besiktning som föreskrivs i 58 § eller underlåter att fullgöra den besiktningsskyldighet som föreskrivs i 61 eller 62 §,
- 6) bryter mot kravet i 66 § om användning, fästande eller underhåll av registreringstecken och registreringsskyltar eller nationalitetsbeteckningar,
- 7) använder ett i 66 f § avsett provnummerintyg eller förflyttningstillstånd i strid med paragrafen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den,
- 8) bryter mot skyldigheten enligt 71 § att tillåta utförandet av teknisk vägkontroll,
- 9) vägrar att visa upp de handlingar som avses i 71 § eller att lämna de handlingar som avses i 93 § eller att ge i 71 § avsedda personer tillträde till fordonet eller i 82 § avsedda myndigheter eller personer tillträde till den plats där den som importerar, tillverkar eller säljer komponenter, separata tekniska enheter eller cyklar tillverkar, lagrar eller säljer dem eller att ta prov för undersökningar, eller att få behövliga handlingar eller uppgifter om egenskaperna hos eller godkännandet av komponenter, separata tekniska enheter eller cyklar,
- 10) försummar att ge den beskrivning som föreskrivs i 81 §,
- 11) utför installations- och reparationsarbeten enligt 87 § utan behörigt tillstånd eller i strid med den begränsning som föreskrivs i 90 §, eller
- 12) vägrar att ge i 91 § avsedda myndigheter eller personer tillträde till den plats där system, komponenter eller separata tekniska enheter installeras eller repareras,
- 13) bryter mot bestämmelser som utfärdats om specialtransportfordon och utförande av specialtransporter med stöd av 99 §,

skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *fordonsförseelse* dömas till böter.

Om ordningsbot som enda straff för vissa fordonsförseelser föreskrivs i lagen om ordningsbotsförseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .
_____

18.

L a g

om ändring av 32 § i lagen om kommersiell godstransport på väg

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om kommersiell godstransport på väg av den 21 juli 2006 (693/2006) 32 § 2 mom., samt
fogas till 32 § ett nytt 3 mom. som följer:

32 §

Straffbestämmelser

Den som överlämnar ett tillstånd för att användas av någon annan, underlåter att göra den anteckning som avses i 25 § 2 mom., åsidosätter den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 27 § eller underlåter att iaktta vad som bestäms i 29 § 2 mom., skall för *brott mot bestämmelserna i lagen om kommersiell godstransport på väg* dömas till böter.

Den som underlåter att iakttaga skyldigheten enligt 29 § 1 mom., skall dömas till ordningsbot för en gärning som nämns i momentet på det sätt som föreskrivs i lagen om ordningsbotsförseelser (/)

Denna lag träder i kraft den 20 .
_____

19.**L a g****om ändring av 24 § i sjötrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjötrafiklagen av den 20 juni 1996 (463/1996) 24 § 3 mom., sådant det lyder i lag
598/2005, som följer:

24 §

Straff

Om ordningsbot som enda straff för vissa sjötrafikföreseelser föreskrivs i lagen om ordningsbots-
föreseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .
_____

20.**L a g****om ändring av 26 § i lagen om farkostregistret**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om farkostregistret av den 10 november 2006 (976/2006) 26 § som följer:

26 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot det användningsförbud om vilket föreskrivs
i 8 § skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *farkostförese-*
else dömas till böter.

Om ordningsbot som enda straff för en överträdelse av den anmälningsskyldighet som avses i 7
§ eller av det användningsförbud om vilket föreskrivs i 10 § 2 mom. föreskrivs i lagen om ord-
ningsbotsföreseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .
_____

21.**Lag****om ändring av 62 § i avfallslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i avfallslagen av den 3 december 1993 (1072/1993) 62 §, sådan den lyder i lag 554/1999,
som följer:

62 §

Ordningsbot

Om ordningsbot som enda straff för ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet enligt 19 §
föreskrivs i lagen om ordningsbotsföreseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.**L a g****om ändring av lagen om fiske**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om fiske av den 16 april 1982 (286/1982) 110 §, sådan den lyder i lag 518/2006,
samt
ändras i lagen 108 §, sådan den lyder i nämnda lag 518/2006, som följer:

108 §

Fiskeföreseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) använder förbjuden fiskemetod eller förbjudet fångstredskap eller håller sådant redskap i båt eller fartyg eller i övrigt så att det är lätt åtkomligt för fångst,
- 2) olovligen fiskar i kungsådra eller i fiskled eller inom vattenområde där fiske är förbjudet eller inskränkt eller med överträdelse av bestämmelserna om fredningsområde,
- 3) under fredningstid eller annars otillåten tid fångar fisk eller kräfta eller under denna tid håller för fångst av sådana lämpat redskap utsatt i vatten,
- 4) fångar fisk eller kräfta som inte uppfyller minimimåtten enligt 35 §,
- 5) utan tillstånd enligt 94 § 2 mom. eller i strid med tillståndsvillkor för in andra än i Finland i vilt tillstånd förekommande fisk- eller kräftarter eller fisk- eller kräftstammar eller könsceller därav,

6) utan tillstånd enligt 121 § eller i strid med tillståndsvillkor inom ett vattenområde utplanterar någon fisk- eller kräftart eller någon fisk- eller kräftstam som inte förekommer där förut eller inom området företar omplantering av fisk eller kräftor, eller

7) vid fiske orsakar onödig störning eller olägenhet i strid med 39 §,

skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *fiskeförseelse* dömas till böter.

Om ordningsbot som enda straff för försummelse att betala fiskevårdsavgift eller spöfiskeavgift eller för försummelse att inom utsatt tid visa upp ett bevis över en sådan avgift har betalats föreskrivs i lagen om ordningsbotsförseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 _____

23.

L a g

om ändring av ordningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i ordningslagen av den 27 juni 2003 (612/2003) 19 §, sådan den lyder i lag / , samt *ändras* 16 § som följer:

16 §

Ordningsförseelse

Den som uppsåtligen

- 1) stör den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten på ett sätt som avses i 3 §,
- 2) intar rusmedel i strid med förbudet i 4 §,
- 3) försummar att iaktta den aktsamhetsplikt som ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller deras företrädare har enligt 5 §,
- 4) använder ljus eller reklam i strid med förbudet i 6 § 1 mom. eller avlägsnar eller skadar en kungörelse eller ett meddelande som avses i 6 § 2 mom. i strid med förbudet i det nämnda momentet,
- 5) köper eller erbjuder sexuella tjänster i strid med 7 § 1 mom.,
- 6) urinerar eller har avföring i strid med förbudet i 7 § 2 mom.,
- 7) ordnar föreställningar i strid med 7 § 3 mom.,
- 8) försummar sin skyldighet att i enlighet med 8 § säkerställa tillträde till ett hus,
- 9) i strid med förbudet i 13 § innehar ett ämne som lämpar sig för klottring,
- 10) försummar sin i 14 § 1 mom. angivna skyldighet som gäller hållandet av djur, eller
- 11) bryter mot förbudet i 15 § 1 mom. som gäller ridning och körning,

skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *ordningsförseelse* dömas till ordningsbot så som föreskrivs i lagen om ordningsbotsförseelser (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____
_____

24.**L a g****om ändring av 1 och 16 § i lagen om parkeringsbot**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om parkeringsbot av den 3 april 1970 (248/1970) 1 § 3 mom. och 16 § som följer:

1 §

Om det med anledning av felet har väckts åtal eller har utfärdats ett bötesyrkande, bötesföreläggande eller straffyrkande bötesföreläggande, får parkeringsbot inte föreläggas.

16 §

Om det på grund av parkeringsfel väckts åtal eller har utfärdats ett bötesyrkande, bötesföreläggande eller straffyrkande, skall parkeringsövervakaren på ansökan förordna om återbäring till vederbörande av betald parkeringsbot. Ansökan skall göras inom ett år från det åtal väcktes eller yrkandet eller föreläggandet delgavs.

Denna lag träder i kraft den _____
20 . _____
_____

25.**L a g****om ändring av 16 § i lagen om flyttning av fordon och nedskrotning av skrotfordon**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om flyttning av fordon och nedskrotning av skrotfordon av den 28 februari 1975 (151/1975) 16 § som följer:

16 §

Om ett fordon har flyttats på grund som nämns i 2 § 1 punkten, och om ett av samma orsak väckt åtal har förkastats genom laga kraft vunnet beslut, eller om ett med anledning av åtalet inte har utfärdats ett bötesföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande, eller om en parkeringsbot som påförts på samma grund med laga kraft har avlyfts på grund av protest eller besvär, förfaller indrivningen av flyttningskostnaderna. Har flyttningskostnaderna betalats, skall den som utfärdat betalningsföreläggandet på ansökan bestämma att det erlagda beloppet skall återbäras till vederbörande.

Denna lag träder i kraft den 20 .
 _____

26.**L a g****om ändring av 6 § i lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten av den 3 november 1995 (1251/1995) 6 § 1 mom. 2 punkten som följer:

6 §

Rätt att få uppgifter ur vissa myndigheters register

Huvudstaben har rätt att utan hinder av sekretessplikten få sådana uppgifter som den behöver för skötseln av de åligganden som anges i 1 §:

2) ur justitieförvaltningens datasystem för brottsutredning och säkerhets- och övervakningsuppgifter, uppgifter om brottmål som är eller har varit föremål för åtalsprövning och om sådana beslut av åklagare enligt vilka det i saken inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis för brott, om utfärdade bötesförelägganden eller åklagarens bötesförelägganden, om brottmål som är anhängiga vid domstol samt om domstolarnas lagakraftvunna avgöranden,

Denna lag träder i kraft den 20 .

27.

L a g

om ändring av 58 § i upphovsrättslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i upphovsrättslagen av den 8 juli 1961 (404/1961) 58 § 2 mom., sådant det lyder i lag 821/2005, som följer:

58 §

Om ett exemplar av ett verk har framställts eller spridits till allmänheten i strid med denna lag eller införts i landet eller till finskt territorium på det sätt som avses i 56 a § 1 mom. 3 punkten och om exemplaret av verket döms förverkat till staten genom ett bötesföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande, kan det på yrkande av målsägande samtidigt föreskrivas att exemplaret av verket skall förstöras. Genom ett bötesföreläggande eller åklagarens bötesföreläggande kan också föreskrivas att en i 50 b § avsedd anordning för kringgående av tekniska åtgärder skall förverkas till staten och förstöras, om den har tillverkats, gjorts tillgänglig för allmänheten eller införts i landet för spridning till allmänheten eller till finskt territorium för vidaretransport till tredje land i strid med 50 b § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

28.

L a g**om ändring av 23 kap. 2 § i kyrkolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 23 kap 2 § 1 mom. som följer:

23 kap

Disciplinärt förfarande

2 §

Domstolarnas anmälningsskyldighet

Åtalas en präst vid allmän domstol, skall domstolen därom underrätta vederbörande domkapitel, som kan utse ett ombud att vara närvarande vid handläggningen av målet. En anmälan behövs dock inte i ett sådant ärende som handläggs till slut i ett förfarande enligt lagen om förfarande för bötes- och ordningsbotsföreläggande (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

29.

L a g**om ändring av 8 § i lagen om utlänningsregistret**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlänningsregistret av den 19 juli 1997 (1270/1997) 8 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag / , som följer:

8 §

Externa datakällor

Den registeransvarige har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för utlänningsregistret få sådan information som är nödvändig för utförande av de uppgifter som föreskrivs för den i lag enligt följande:

1) ur justitieförvaltningens datasystem uppgifter om brott som utlänningar misstänks ha begått och som är eller varit föremål för åtalsprövning, om åklagares beslut enligt vilka det i ärendet inte är fråga om ett brott eller inte finns bevis för brott, om bötesförelägganden och åklagarens bötesförelägganden som utfärdats, om brottmål som är anhängiga vid domstol samt om domstolars lagakraftvunna avgöranden, även som uppgifter om sökandens underhållsskyldighet och fullgörandet av den samt uppgifter om beslut, delgivningar, utlåtanden och beslutens laga kraft,

---

Denna lag träder i kraft den

20 .
_____

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Käräjätuomari Jaana Niemitalon eriävä mielipide

Olen eri mieltä työryhmän muiden jäsenten kanssa kahdesta asiasta. Ensimmäinen olen sitä mieltä, että vain rikkomuksesta epäillyn omilla toimilla voidaan rikesakkomääräys tai rangaistus- taikka sakkovaatimus saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Toiseksi katson, että tuomioistuimessa ei tule tuomita rikesakkoa rikkomuksesta, joka on saatettu tuomioistuimen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

Menettelystä saattaa rikkomus tuomioistuimen käsiteltäväksi

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vain epäilty voi saattaa rikesakkomääräyksen tai rangaistusmääräysmenettelyssä annetun rangaistusvaatimuksen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Näitä vastustamisia on vuosittain vähäiset määrät verrattaessa lukuja siihen, kuinka paljon rangaistusvaatimuksia ja rikesakkomääräyksiä summaarisessa menettelyssä annetaan. Esimerkiksi maan suurimmassa käräjäoikeudessa eli Helsingin käräjäoikeudessa käsiteltiin vuonna 2006 tilastojen mukaan 48 rikosasian vastustamisia. Mikäli nyt suunnitteilla olevan muutoksen mukaisesti syyttäjät toisi tuomioistuimen ratkaistavaksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä tietyin perustein alun alkaen summaarisessa menettelyssä käsitellyjä rikkomuksia, sitoisi suunniteltu menettely sekä syyttäjien että tuomarivoimavaroja. Kun viimeaikaisten prosessiuudistusten päämääränä on ollut keventää rikosprosessia ja vapauttaa työvoimaa aikaa vieviin ja laajoihin juttuihin, aiheuttaisi ehdotettu uudistus tuomioistuimille päinvastoin lisätyötä.

Tuomioistuimen mahdollisuudesta tuomita rikesakkoa

Rikesakko on mielestäni säilytettävä tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella määrättävänä rangaistuksena eikä rikesakkoa tule tuomita tuomioistuimessa rikkomuksista, jotka on saatettu tuomioistuimeen tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Rikesakko on rangaistuksena kiinteämääräinen eikä sen tuomitseminen edellytä harkintaa. Ehdotan, että rikesakkorikkomuksista säädettävän lain 1 §:ään lisätään määräys, jonka mukaan tuomioistuimessa tuomitaan tämän lain mukaisista rikkomuksista sakkoa.

Jaana Niemitalo

LIITE

KUVAAUS SAKKO- JA RIKESAKKOMÄÄRÄYSMENETTELYSTÄ

Asianomistaja

1) Suostuu tai ei ole → Menettelyn käyttäminen, jos myös rikkomuksesta epäilty suostuu

2) Ei suostu → Tavallinen rikosasioden käsittelyjärjestys

Rikkomuksesta epäilty

1) Suostuu

- sakkovaatimus (yli 20 päiväsakkoa) tai → → →
- sakkomääräys (enintään 20 päiväsakkoa) tai
- rikesakkomääräys (rikesakkorikkomukset)

2) Suostuu mutta riitauttaa päiväsakon rahamäärän

- sakkovaatimus (päiväsakkojen lukumäärästä riippumatta) → →

3) Ei suostu

- rangaistusvaatimus → **Maksaa kokonaan tai osittain 30 päivän määräajassa**
- asia syyttäjälle (yli 20 päiväsakkoa) tai →
- sakkomääräys (enintään 20 päiväsakkoa) tai
- rikesakkomääräys (rikesakkorikkomukset)

→ Ei maksa → Tavallinen rikosasioden käsittelyjärjestys

syyttäjän sakko-
määräys
(rikesakkomääräys)

(syyttämättä
jättäminen)

(syytteen
nostaminen)